

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

CUMHURİYET DÖNEMİ POLİS TEŞKİLATI VE
EĞİTİMİ

112791

Ünal ALTINER

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
Anabilim Dalı'nda Hazırlanan

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Selim TARLAN

İSTANBUL-2001

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
TEZ YAKINLAŞTIRMA MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IX
ÖZET.....	XI
ABSTRACT.....	XII

1.	GİRİŞ.....	1
1.1.	Problem.....	1
1.2.	Amaç.....	1
1.3.	Önem.....	2
1.4.	Sayıtlar.....	2
1.5.	Sınırlılıklar.....	2
1.6.	İlgili Kuramsal Bilgiler Ve Araştırmalar.....	2
2.	YÖNTEM.....	3
2.1.	Araştırma Modeli.....	3
2.2.	Veriler ve Toplanması.....	3
2.3.	Verilerin Çözümü ve Yorumu.....	3
3.	BULGULAR VE YORUM.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

3.1.	POLİS KAVRAMI VE TÜRK POLİS TEŞKİLATININ TARİHÇESİ.....	4
3.1.1.	Polis Kavramı.....	4
3.1.2.	Eski Türklerde Polis.....	6
3.1.3.	Osmanlı Döneminde Polis.....	8
3.1.3.1	Osmanlı Devletinin Kuruluşundan İstanbul'un Fethine Kadar Olan Dönem..	8
3.1.3.2	1453-1826 Dönem.....	9
3.1.3.2.1	Dönemin Güvenlik Görevlileri.....	10
3.1.3.2.1.1	Sadrazam.....	10
3.1.3.2.1.2	Yeniçeri Ağası.....	10
3.1.3.2.1.3	Cebecibaşı Ve Cebeciler.....	10
3.1.3.2.1.4	Kaptanpaşa.....	10
3.1.3.2.1.5	Topçubaşı Ve Topçular.....	11
3.1.3.2.1.6	Bostancıbaşı Ve Bostancılar.....	11
3.1.3.2.1.7	Çavuşlar.....	11
3.1.3.2.1.8	Çavuşbaşı.....	11
3.1.3.2.1.9	Kapıcılar.....	11
3.1.3.2.1.10	Muhzir Ağa.....	12
3.1.3.2.1.11	Asesbaşı.....	12

3.1.3.2.1.12	Gizli Polis Görevlileri.....	12
3.1.3.2.1.13	Islahat Dönemi (1826-1839).....	12
3.1.3.2.1.14	Tanzimat Dönemi (1839-1876).....	14
3.1.3.2.1.15	Mutlakiyet Dönemi (1876-1908).....	16
3.1.3.2.1.16	Meşrutiyet Dönemi (1909-1923).....	18

İKİNCİ BÖLÜM

3.2.	CUMHURİYET DÖNEMİ.....	20
3.2.1.	Polisin Giyimine Göre Sınıflandırılması	24
3.2.1.1	Üniformalı Polis.....	25
3.2.1.2	Sivil Polis.....	25
3.2.2.	Polisin Hizmet Alanlarına Göre Sınıflandırılması.....	25
3.2.2.1	Adli Görevler.....	26
3.2.2.2	Siyasi Polis.....	27
3.2.2.3	İdari Polis.....	27
3.2.2.3.1	Önleyici Görevler.....	28
3.2.2.3.2	Koruyucu Görevler.....	29
3.2.2.3.3	Yardım Edici Görevler.....	29
3.2.3.	Özel Mahiyetteki Polis Kuruluşları Ve Görevleri.....	30
3.2.3.1	Trafik Polisi.....	30
3.2.3.1.1	Trafik Zabıtası.....	30
3.2.3.1.2	Genel Zabıta.....	30
3.2.3.2	Polis Çevik Kuvvet.....	34
3.2.3.2.1	Kuruluşu.....	35
3.2.3.2.2	Emir Ve Komuta.....	36
3.2.3.2.3	İllere Çevik Kuvvet Gönderilmesi (Geçici Görevlendirme).....	36
3.2.4.	Emniyet Teşkilatında Terfi Esasları.....	37
3.2.5.	Türk Polis Teşkilatının Genel Yapısı.....	39
3.2.5.1	Merkez Teşkilatı.....	40
3.2.5.1.1	Emniyet Genel Müdürlüğü.....	40
3.2.5.1.2	Emniyet Genel Müdürlüğüne Doğrudan Bağlı Birimler.....	40
3.2.5.1.2.1	Polis Teftiş Kurulu Başkanlığı.....	41
3.2.5.1.2.2	Polis Akademisi Başkanlığı.....	41
3.2.5.1.2.3	Hukuk Müşavirliği.....	41
3.2.5.1.2.4	İstihbarat Daire Başkanlığı.....	42
3.2.5.1.2.5	Özel Harekat Daire Başkanlığı.....	42
3.2.5.1.2.6	Polis Koleji Müdürlüğü.....	43
3.2.5.1.2.7	Sivil Savunma Uzmanlığı.....	43
3.2.5.1.2.8	Özel Kalem Müdürlüğü.....	43

3.2.5.1.2.9	Basın, Protokol Ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü.....	43
3.2.5.1.3	Emniyet Genel Müdür Yardımcıları.....	44
3.2.5.1.3.1	Siyasi İşlerle İlgili Genel Müdür Yardımcısına Bağlı Birimler.....	44
3.2.5.1.3.2	Asayiş İle İlgili Genel Müdür Yardımcısına Bağlı Birimler.....	44
3.2.5.1.3.3	Personel İle İlgili Genel Müdür Yardımcısına Bağlı Birimler.....	44
3.2.5.1.3.4	Trafik İle İlgili Genel Müdür Yardımcısına Bağlı Birimler.....	44
3.2.5.1.3.5	Lojistik Ve Mali İşler İle İlgili Genel Müdür Yardımcısına Bağlı Birimler.....	45
3.2.5.1.4	Daire Başkanlıkları.....	45
3.2.5.1.4.1	Araştırma-Planlama Ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı (APK).....	45
3.2.5.1.4.2	Arşiv Ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı.....	45
3.2.5.1.4.3	Yabancılar, Pasaport Ve Hudut İltica Dairesi Başkanlığı.....	46
3.2.5.1.4.4	Ana Komuta Kontrol Merkezi Dairesi Başkanlığı (AKKM).....	46
3.2.5.1.4.5	Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı.....	46
3.2.5.1.4.6	Terörle Mücadele Ve Hareket Dairesi Başkanlığı.....	47
3.2.5.1.4.7	Koruma Dairesi Başkanlığı.....	48
3.2.5.1.4.8	Güvenlik Dairesi Başkanlığı.....	48
3.2.5.1.4.9	İkmal Ve Bakım Dairesi Başkanlığı.....	48
3.2.5.1.4.10	İdari Ve Mali İşler Daire Başkanlığı.....	49
3.2.5.1.4.11	İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığı.....	49
3.2.5.1.4.12	Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı.....	50
3.2.5.1.4.13	Kriminal Polis Laboratuvarları Daire Başkanlığı.....	50
3.2.5.1.4.14	İnterpol Dairesi Başkanlığı.....	51
3.2.5.1.4.15	Asayiş Daire Başkanlığı.....	53
3.2.5.1.4.16	Trafik Planlama Ve Destek Dairesi Başkanlığı.....	53
3.2.5.1.4.17	Trafik Eğitim Ve Dairesi Başkanlığı.....	53
3.2.5.1.4.18	Trafik Uygulama Ve Denetleme Daire Başkanlığı.....	54
3.2.5.1.4.19	Haberleşme Dairesi Başkanlığı.....	54
3.2.5.1.4.20	Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı.....	55
3.2.5.1.4.21	Havacılık Dairesi Başkanlığı.....	55
3.2.5.1.4.22	Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı.....	56
3.2.5.1.4.23	Sağlık İşleri Daire Başkanlığı.....	56
3.2.5.1.4.24	Eğitim Daire Başkanlığı.....	57
3.2.5.1.4.25	Personel Daire Başkanlığı.....	57
3.2.5.1.5	Bölge Kuruluşları.....	57
3.2.5.2	Taşra Teşkilatı.....	57
3.2.5.2.1	Taşra Teşkilatında Yeralan Birimler.....	58
3.2.5.2.1.1	İl Emniyet Müdürlükleri.....	58
3.2.5.2.1.2	İlçe Emniyet Müdürlükleri.....	59
3.2.5.2.1.3	İlçe Emniyet Amirlikleri.....	60
3.2.5.2.1.4	Polis Merkezi Amirlikleri.....	60

3.2.5.2.1.5	Emniyet Komiserlikleri.....	60
3.2.5.3	Yurtdışı Teşkilatı.....	61

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.3.1.	EMNİYET TEŞKİLATINDA POLİS EĞİTİMİ.....	62
3.3.1.1	Cumhuriyet Döneminde Polisin Eğitimi Ve Tarihi Gelişimi.....	67
3.3.1.1.1	Önemi.....	67
3.3.1.1.2	Eğitim Kurumlarımızın Tarihi Gelişimi.....	67
3.3.2.	Cumhuriyet Devri Diğer Polis Eğitim Kurumları.....	68
3.3.2.1	Ankara Polis Koleji.....	68
3.3.2.2	Ankara Polis Enstitüsü.....	68
3.3.2.3	Hizmetiçi Eğitimi.....	69
3.3.3.	Cumhuriyet Devri Ve Sonrasında Poliste Yenilik Çalışmaları.....	69
3.3.4.	12 Eylül 1980 Sonrasında Polisin Eğitimi.....	71
3.3.4.1	12 Eylül 1980 sonrası Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim İlkeleri.....	71
3.3.4.1.1	Eğitimde Sürekliliğin Sağlanması.....	71
3.3.4.1.2	Eğitimin Belli Plan Ve Programlara Bağlanması.....	71
3.3.4.1.3	Eğitim Mevzuatının Düzenlenmesi.....	71
3.3.4.1.4	Eğitim Yöneticileri Ve Öğreticilerin Seçimi.....	71
3.3.4.1.5	Eğitim Süresinin Yeterli Düzeye Çıkarılması.....	72
3.3.4.1.6	Müfredat Programlarının Amaca Uygun Şekilde Hazırlanması.....	72
3.3.4.1.7	Kitap Ve Ders Notlarının Yeterli Ölçüde Hazırlanması.....	72
3.3.4.1.8	Ders Araçlarının Temini.....	72
3.3.4.1.9	Uygulamalı Eğitim Araçlarına Ağırlık Verilmesi.....	72
3.3.4.1.10	Eğitim Kapasitesinin Geliştirilmesi.....	72
3.3.4.2	12 Eylül Sonrası Polis Eğitim Teşkilatı.....	72
3.3.4.3	12 Eylül Sonrası Emniyet Mevzuatı.....	73
3.3.4.2.1	Yönetmelikler (EYT).....	73
3.3.4.2.2	Yönergeler.....	73
3.3.4.4	12 Eylül Sonrası Eğitim Planları.....	73
3.3.4.2.1	Kurslar Ana Planı.....	73
3.3.4.4.2	Komiser Yardımcısı Yetiştirme Planı.....	74
3.3.4.4.3	Eğitim Kurumlarının Eğitim Türlerine Göre Planlanması.....	74
3.3.4.5	12 Eylül Sonrası Polis Eğitim Kurumları.....	74
3.3.4.5.1	Polis Koleji.....	75
3.3.4.5.2	Polis Enstitüsü.....	77
3.3.4.5.3	Polis Eğitim Merkezleri Ve Polis Okulları.....	78
3.3.4.5.4	Yabancı Diller Eğitim Merkezi.....	79
3.3.4.5.5	Ulaştırma Eğitim Merkezi.....	80

3.3.4.5.6	Hizmetiçi Eğitim.....	80
3.3.4.5.6.1	Komiser Yardımcısı Yetiştirme Kursları.....	80
3.3.4.5.6.2	İhtisas Kursları.....	80
3.3.4.5.6.3	Uygulamalı Eğitim.....	81
3.3.4.6	12 Eylül Sonrası Poliste Atış Eğitimi.....	81
3.3.4.7	Yurtdışı Eğitim.....	82
3.3.4.8	Oryantasyon Toplantıları.....	84
3.3.5.	Günümüzde Polis Eğitimi.....	84
3.3.5.1	Eğitim Daire Başkanlığının Tarihçesi.....	87
3.3.5.2	Eğitim Hizmetlerinde Temel İlkeler.....	88
3.3.5.3	Eğitim Dairesi Başkanlığının Görevleri.....	88
3.3.5.4	Eğitim Dairesi Başkanlığına Bağlı Polis Eğitim Kurumlarının Genel Durumu.....	91
3.3.5.4.1	Polis Koleji.....	91
3.3.5.4.2	Polis Okulları.....	91
3.3.5.4.3	Polis Okullarında Yeniden Yapılanma.....	93
3.3.5.4	Fakülte Ve Yüksek Okul Öğrencileri.....	95
3.3.5.5	Burslu Öğrenciler.....	95
3.3.5.6	Hizmetiçi Eğitim.....	95
3.3.5.6.1	İhtisas Kursları.....	95
3.3.5.6.2	Uygulamalı Eğitimler.....	95
3.3.5.6.3	Atış Eğitimleri.....	96
3.3.5.6.4	Yurtdışı Eğitimleri.....	96
3.3.5.7	Oryantasyon Eğitimleri.....	97
3.3.5.8	Eğitim Seminerleri.....	97
3.3.5.9	Yabancı Dil Kursları.....	98
3.3.5.10	Konferanslar.....	98
3.3.5.11	Sportif Müsabakalar.....	98
3.3.6.	25.04.2001 Tarihli Çıkan Emniyet Teşkilatı Polis Yükseköğretim Kanununun Eğitim İle İlgili Kısım Aşağıda Belirtilmiştir.....	99
3.3.7.	06.04.2001 Tarihli Emniyet Teşkilatı Kanununda Terfi Esasları Aşağıya Çıkarılmıştır.....	105

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

3.4.	İLETİŞİM ÇAĞINDA MEDYA POLİS İLİŞKİSİ.....	110
3.4.1.	Akşam Gazetesi.....	111
3.4.2.	Gözcü Gazetesi.....	111
3.4.3.	Milliyet Gazetesi.....	111
3.4.4.	Cumhuriyet Gazetesi.....	112

3.4.5.	Radikal Gazetesi.....	112
3.4.1.1	Akşam Gazetesi.....	113
3.4.1.2	Gözcü Gazetesi.....	113
3.4.1.3	Milliyet Gazetesi.....	113
3.4.1.4	Cumhuriyet Gazetesi.....	113
3.4.1.5	Radikal Gazetesi.....	113
3.4.2.	21. Yüzyılda Türkiye’de Ve Bazı Batı Ülkelerindeki Polis Eğitiminin Karşılaştırılması.....	113
3.4.2.1	Batı Ülkelerinde Polis Eğitimi.....	113
3.4.2.2	Ülkemizde Polis Eğitimi.....	116
3.4.3.	Emniyet Teşkilatının Eğitiminde Görülen Aksaklıklar Ve Çözüm Önerileri...	120
3.4.3.1	Öğrenciler Bakımından.....	121
3.4.3.2	Öğretmenler Bakımından.....	123
3.4.3.3	Ders Araçları Bakımından.....	124
3.4.3.4	Eğitimde Çağdaş Eğilimler.....	125
3.4.3.5	Özel Güvenlik Personelinin Eğitimi.....	126
3.4.4.1	Daha İyi Bir Emniyet Teşkilatı İçin Kamuoyunun Talep Ve Önerileri.....	128
3.4.4.2	Bemtap-2000 Projesi (Bursa Emniyet Müdürlüğü Teknolojik Adaptasyon Projesi).....	133
4.	SONUÇ.....	135
	KAYNAKLAR.....	139
	EKLER.....	143
	EK:(1-27) Geçmiş Yıllara Ait Bazı Zabıta Kıyafetleri.....	144
	EK:(28-31) Geçmiş Yıllara Ait Bazı Zabıta Diploma Örnekleri.....	171
	ÖZ GEÇMİŞİM.....	175

ÖNSÖZ

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmeler, ekonomik, siyasal, kültürel ve sosyal alanlarda olduğu gibi, eğitim alanında da önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Bu gelişmeler toplumları hızlı bir değişime zorlamakta, toplumlardaki hızlı değişim karşısında, mevcut polis eğitim programları yetersiz kalmaktadır.

Bu değişim ve gelişmeler ışığında, halkın polisten beklentileri artmakta ve dolayısıyla polise düşen görevler de çoğaltmaktadır. Çağımızın değişen ve gelişen ihtiyaçları doğrultusunda polisin yeniden yapılandırılması, görev ve rollerinin gözden geçirilmesi, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve yeni bir vizyon kazanmasına yönelik ihtiyaç kendini her geçen gün biraz daha hissettirmektedir. Araştırmaya, bilgiye ve bilimselliğe dayanmayan hiçbir faaliyet ihtiyaca cevap verememekte, bundan dolayı da uzun ömürlü olamamaktadır. Polislik mesleğinde uygulama ön planda görülüyor ise de, uygulamanın teorik bilgi ile desteklenmesi gerekmektedir. Bu nedenle polis teşkilatının bilgi çağında bu gerçeği göz ardı etmemesi ve eğitimini çağa uygun olarak geliştirmesi gerekmektedir.

Emniyet Teşkilatının gelişen teknoloji ve buna bağlı olarak, ortaya çıkan yeni suç ve suçlu türleri ile mücadele etmesi için, alacağı eğitiminde çağın gereklerine uygun olması zorunluluk arz etmektedir. Günümüzde sanal ortamda gerçekleşen ve elektronik suçluluk da diyebileceğimiz, ATM (Otomatik Para Çekme Makinesi) makineleri, internet ve kredi kartları ile işlenen sahtecilik, dolandırıcılık, hırsızlık gibi suçlar ya da organize suç türlerinin çeşitlilik gösterdiği ülkemizde, suç ve suçlulukla mücadele yöntemleri geliştirilirken, hukuk ve eğitime ilişkin modern donanımlara da sahip olma zorunluluğu bulunmaktadır.

Özellikle toplumsal olaylarda, polisin zaman zaman amacını aşan davranışlar sergilemesi ve sonrasında yaşanan olumsuz görüntüler, Emniyet Teşkilatını yoğun eleştirilere maruz bırakmaktadır. Bu eleştirilerden en sık tekrarlananı da polisin eğitiminin yetersiz oluşudur. Toplumun bu konuda ki duyarlılığını önemseyen Emniyet Teşkilatına, hizmetin etkin ve verimli hale getirilebilmesi için, polisin

eğitimini olumsuz yönde etkileyen sorunlar ve bu sorunların çözümü hakkında bazı öneriler sunulmuştur.

Yüksek lisans programıma başlamamda ve dersleri takip etmemde büyük destekleri olan Etiler Polis Eğitim Merkezi Müdürü Sayın Mehmet MCOğLU'na, mesai arkadaşlarım Yüksel BOZKURT, Zarif TOPKAYA'ya ve ayrıca tez çalışmamda bana sınırsız derecede yardım eden ve hoşgörüsünü esirgemeyen ve desteği sayesinde bu tezin bitmesine yardımcı olan tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Selim TARLAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Araştırmamızda, birinci bölümde polis kavramı ve Türk Polis Teşkilatını tarihçesi ele alındı. Polis kavramı verildikten sonra, Türk Polis Teşkilatı; Eski Türkler’de ve Osmanlı Devletinin kuruluşundan itibaren alınarak, Cumhuriyet dönemi polis teşkilatına kadar anlatılmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde Cumhuriyet dönemi ve sonrası polis teşkilatı ele alınarak, yapılan yeniliklerle günümüzdeki Türk Polis Teşkilatının yapısı olan merkez ve taşra teşkilatı incelenmeye çalışılmış, merkez teşkilatına bağlı daire başkanlıkları ve görevleri ile taşra teşkilatının kısımları açıklanmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde polis eğitim kurumlarının tarihi gelişimi ele alınarak, Cumhuriyet dönemi, 12 Eylül 1980 sonrası ve günümüzdeki polis teşkilatının eğitimi anlatılmaya çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde basın-polis ilişkisi ele alınarak, 21. yüzyılda Türkiye ve bazı batı ülkelerinin polis eğitimi karşılaştırılarak Emniyet Teşkilatında görülen aksaklıklar ve çözüm önerileri ile daha iyi bir Emniyet Teşkilatı için kamuoyunun talep ve önerileri dile getirilmeye çalışılmıştır.

ABSTRACT

In my study; first chapter contains, police concept and the old history of, Turkish Police organization. I try to describe development of Turkish Police Organization from Ottoman Empire to the Turkish Republic.

Second chapter contains parts of and missions of central and provinces of Turkish police organization

Third chapter contains historical development of Police Education Association From, the beginning of Turkish Republic to day times of 12 September 1980

Fourth chapter contains relations of police and press and the education system of Turkish Police European countries and solution of disorganizations in Turkish Police Organization. At the end of my study I tried to express the public opinion and suggestions for a better Turkish Police Organization.

1. GİRİŞ

1.1 Problem

Bütün eğitim kurumları gibi polis eğitiminin de bir takım sorunları vardır. Esasen sorunu olmayan bir eğitim kurumu yok gibidir. Polis teşkilatında bu sorunlar daha fazladır. Avrupa ülkelerinde polis tahkikatları uzun, ama yargılama süreci kısa sürerken ülkemizde tam tersine, polisin tahkikatları kısa, ama yargılama süresi ise oldukça uzundur. Polisin sunduğu bilgi ve belgelerin inandırıcı ve güvenilir bulmayan mahkemeler, sağlıklı karar vermekte zorlanmakta ve böylece yargılama süreci uzun sürmektedir. Bu durum, halkın polise ve yargıya olan güvenini olumsuz yönde etkilemektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde ülkemiz aleyhine açılan davaların büyük bir kısmı polisin insan hakları ihlalleri ile ilgili olup, bu davalardan dolayı ülkemiz büyük çapta tazminat ödemek zorunda kalmıştır. Bu durum, Türkiye'nin Avrupa Birliğine girme sürecini zora sokarken, polisimizin Avrupa standartlarının altında olduğu yorumunu ortaya çıkartmaktadır.

1.2 Amaç

Bu tez çalışması sırasında, polis eğitiminin neden yetersiz olduğu, polis eğitimini nelerin olumsuz yönde etkilediğinin araştırılması amaç edilmiştir. Polis eğitimi istikrarlı bir sisteme bağlanmadığından, bir yaz boz tahtası haline gelmiştir. Durum böyle olunca polis eğitimine iktidarlar sık sık müdahale etmekte, kendi siyasi tercih ve takdirlerine göre eğitimi yönlendirmeye çalışmaktadırlar.

Oysa gelişmiş ülkelerin kendine özgü, kalıcı polis eğitim politikaları vardır. Polis eğitimi, bu belirlenen politikalar doğrultusunda devam eder ve gelen siyasi iktidarlar polis eğitime rastgele müdahale edemezler. Bu olumsuzlukların bizde polis eğitimini nasıl etkilediği amaç edinilerek konular ele alınmış ve irdelenmiştir.

1.3 Önem

Polisin eğitim sorunu yalnız polisin değil, toplumun ortak bir sorunudur. Devletin aynası kabul edilen polis, ülkedeki mevcut sorunları dışarıya en iyi yansıtan bir kurumdur. Ülkenin kendisi ne ise, polisi’de odur. İyi polisin varlığından söz edebilmek için, polisin eğitime önem verilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle ülkemizdeki polis eğitim programları, dünyadaki gelişmeler dikkate alınarak, eğitim uzmanlarından oluşan bir kurul tarafından yeniden ele alınmalı, güncelleştirilmeli ve zenginleştirilmelidir.

1.4 Sayıltı

Bu araştırmamdaki temel varsayım, Emniyet Teşkilatının laik, sosyal ve hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetinin vazgeçilmez temel taşlarından birisi olduğu hususudur. Emniyet mensuplarının eğitimleri kadar özlük haklarına da önem verilmeli, karşılaştıkları sorunları çözebilmeleri için moral olarak da hazır hale getirilmelidirler.

1.5 Sınırlılıklar

Araştırmamda karşılaştığım sorunlardan en önemlisi, Emniyet Teşkilatı ile ilgili olarak fazlaca bilimsel kaynak olmaması, olanların ise sadece birkaç eserden yararlanmış olmalarıdır.

Özellikle Emniyet Teşkilatının kuruluşu ve tarihçesi ile ilgili bilimsel çalışmalar yok denecek kadar azdır.

1.6 İlgili Kuramsal Bilgiler

2001’li yıllarda ABD’nin savaşa hazırlandığı bir dönemde, dünyanın ve özellikle Ortadoğunun jeostratejik ve jeopolitik açıdan çok önemli bir konumunda bulunan ülkemize yönelebilecek iç ve dış kaynaklı tehlike ve tehditlere karşı, Emniyet Teşkilatı her türlü imkanlarla donatılmalı ve istihbarat çalışmalarına önem vermelidir.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırma Modeli

Araştırma modeli kurulurken araştırılan konularda polisin kavramı ve polis teşkilatının tarihçesi, tarihsel süreç içerisinde değerlendirilmiştir. Daha sonra, Eski Türkler'deki emniyet teşkilatından, günümüzdeki polis teşkilatına gelinceye kadar geçen süre zarfında gerçekleşmiş olan gelişmeler ele alınmıştır.

Polisin eğitimi ve eğitimini olumsuz yönde etkileyen faktörler, kamu oyunda yapılan anket çalışmalarına yer verilerek sonuçlar değerlendirilmiştir.

2.2 Veriler ve Toplanması

Öncelikle konuya ilişkin eserler kütüphanelerde taranmış ve kaynakça oluşturulmuştur. Daha sonra kaynakçalarda bulunan eserlere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu eserler; kitap, makale, anket çalışmaları ve konferans metinleri halinde elde edilmiştir.

Verilerin toplanması sırasında İstanbul İl Halk Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kütüphanesi, Etiler Polis Eğitim Merkezi Müdürlüğü Kütüphanesi ve Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığından yararlanılmıştır.

2.3 Verilerin Çözümü ve Yorumu

Araştırmamızda, elde edilen veriler doğrultusunda konu bütünlüğü sağlanarak, yapılan anket çalışmaları tablolar haline getirilmiştir.

Elde edilen bilgiler ve tablolar, bilimsel olarak değerlendirilmiş, bu değerlendirmede araştırmacının yorumu da konuya dahil edilmiştir.

3.BULGULAR VE YORUM

I. BÖLÜM

3.1 POLİS KAVRAMI VE TÜRK POLİS TEŞKİLATININ TARİHÇESİ

3.1.1 Polis Kavramı

Polis sözcüğünün kökü Latince’de “politia” (devlet)¹ polis eski Yunanca’da ise, polis (şehir, devlet, site, kent, belde)² olarak karşımıza çıkmaktadır.

Polis deyimi çeşitli evrelerden geçmiş, kökeni Yunanca ve Latince’den gelen bir kelimedir. Zaman içinde daha geniş bir anlam kazanmış, sitedeki tüm yönetim faaliyetlerini ve kamu hizmetlerini kapsar bir duruma gelmiştir. XV. yüzyılda Fransa’da polis sözcüğü, devletin amacını ve devlet faaliyetlerinin hedefini ifade etmekteydi.³

XV. Yüzyılın sonlarında Almanlar bu terimi “Jus Policia” olarak aynı anlamda kullanmaya başladılar, hatta orada polis, prensin buyruklarını mutluluğunu sağlamak için aldığı tüm önlemleri ifade ediyordu.⁴

XVII. Yüzyıldan itibaren polis sözcüğü her türlü devlet faaliyetini ifade etmekte giderek uzaklaşmaya başladı. Sırası ile adalet, dışişleri, askeri işler ve maliye yönetimi polis kavramı dışında sayılmaya başlandı.⁵

XVIII. Yüzyıldan bu yana da Almanya’da, Jus Policia teriminin bir devamı olarak “Polizei” sözcüğü günümüzdeki anlamında kullanılmaktadır.⁶

İç düzeninin korunması ülke yönetiminin temel taşlarından birisini oluşturur. Bunu ise polis yapar. Her devlet sisteminde kaçınılmaz kurumlardan biri de düzenli bir polis örgütüdür. Bugün anladığımız kavramı ifade eden polis sözcüğü ilk defa İngiltere’de “Marine Police” (Deniz Polisi) olarak 1790 yılında karşımıza çıkmaktadır. Bu örgütün görevi yalnızca Londra limanındaki gemileri korumaktı. Polis terimi İskoçya’da da 1700’lü yıllarda kullanılmaktaydı, ancak bu kelime günümüzdeki polis kavramını değil, bazı yerel yönetim makamlarını ifade ediyordu.⁷

¹ *Encyclopaedia Britanica*, C.:XVIII, S.:152

² *Sühep DERBİL, Polis Kavramı Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1944, S.:474*

³ *Derbil 474*

⁴ *Sıddık Sami ONAR, Polis Devlet s.126*

⁵ *DERBİL 474.*

⁶ *COATMAN 3.*

⁷ *COATMAN2.*

Polis kavramı devlet sistemine göre farklılıklar gösterir. Totaliter ülkeler ve demokratik ülkeler için değişik polis tanımları verilebilir. Totaliter ülkelerde, bütün kademelerdeki görevlilerde olduğu gibi, polis de hukuku istediği gibi anlayan ve yorumlayan ya da uygulayan icra organının ikinci temsilcisidir. Demokratik devletlerde ise, polisin görevi devlet yaptırımının uygulanmasının gerek olmadığı bir kamu düzenini sağlamaktır. Totaliter rejimler polissiz olamayacağı gibi, özgür rejimler de böyle bir polis anlayışı ile bağdaşamaz.⁸

İdare hukukçuları polisin, yalnızca bir kamu hizmeti değil, bir idare usulü niteliğine de sahip olduğunu ifade etmektedir.

Prf. Dr. Sıddık Sami ONAR, polisin idarenin belirli bir faaliyeti ile sınırlı olduğunu, *“bir memleketin iç sükun ve emniyetini, sağlık ve intizamını temin ve fertlerin şahıslarına ve mülklerine vaki olacak taarruzları korumak maksadıyla idare tarafından alınan ve icrası bir takım müeyyidelerle teyit ve temin edilen umumi veya ferdi tedbirlerin ve bu maksatla ifa edilen hizmetlerin heyeti mecmuasını gösterdiğini”* ve eski teknik ve yöntemler mevcut müfredattan çıkararak, yerine önleyici tedbirler getirmiş olduğunu belirtmektedir.⁹

Polisin tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlar topluluklar halinde yaşamaya başladıklarından beri, düzenin ve güvenliğin korunması ihtiyacını hissetmişlerdir. Bu önceleri tüm vatandaşların görevi iken, zamanla devletçe oluşturulmuş unvanlı örgütler, güvenliği sağlamışlardır.

Tarihçiler, polisin ilk çağlardan bu yana, Babil, Bizans ve İslam İmparatorluklarında var olduklarını, bunların genellikle yarı askeri nitelikte olduğunu ve hükümdarların kişisel muhafızlığından kaynaklandığını belirtmektedirler.¹⁰

Polis teşkilatı diğer ülkelerde olduğu gibi, Türk tarihinde de zaman içerisinde çeşitli gelişmeler göstererek günümüzdeki konumuna ulaşmıştır. Polis teşkilatımızı Eski Türklerde, Osmanlılarda ve Cumhuriyet döneminde olmak üzere üç kısımda ele alacağız.

⁸ ONAR 1478

⁹ ONAR 1476

¹⁰ Cehambers Encyclopaedia XI. S.:22

3.1.2 Eski Türklerde Polis

Türkler eskiden beri devlet kuran bir ırk olarak tanınmaktadırlar. Bunun yanı sıra, devletin devamlılığını sağlayacak önlemleri de aynı şekilde gerçekleştirmiş oldukları görülmektedir. Tarihin en eski çağlarında bile Türkler, kurdukları devletin iç güvenliğine büyük önem vermişler, bunu sağlamak için de özel örgütler kurmuşlardır.¹¹

Başbuğu adı verilen kumandan hem idari işleri hem de güvenlik işlerini üstlenmiştir. Bu düzenlemenin Tanzimat dönemine kadar küçük değişikliklerle sürdüğünü, iç ve dış güvenliği ordunun sağladığını görüyoruz. Bu nedenle de Türk Polis ve Askeri tarihinde bir birlik bulunmaktadır. İlk polis amiri olarak ise, Subaşı kabul edilmektedir. Subaşı sözcüğünün ordu, asker anlamında kullanılan “su” kelimesinden geldiği anlaşılmaktadır. İlk bakışta ordunun başı olduğu düşünülen subaşının aslında belirli bir bölgenin asayişini sağlayan kuvvetin başı olduğu kanaatindeyiz. Zira eski Türklerde ordunun başında başkomutan olarak subaşı değil, devletin başında bulunan hakan veya ailesine mensup birisi bulunmakta idi. Hangi halde olursa olsun subaşının, ilk zabıta amiri olduğunu söylemek mümkündür.¹²

Tarih boyunca bir çok devlet kurmuş olan Türkler, kamu düzen ve güvenliğini ulusal savunma ile birlikte yürütmüşlerdir. Bilinebilen tarihi dönemlerde polis kelimesinin karşılığı olarak yarkan terimi kullanılmıştır. Yarkan kelimesi Moğolca da, polis anlamında kullanılan daruga kelimesinin aynısıdır. Bu kelimelerden her ikisi de Uygur metinlerinde geçmektedir. Yarkan teriminin; polis, dedektif, cellat, daruga teriminin ise gece bekçisi, polis memuru ve vergi tahsildarı anlamında kullanıldığı görülmektedir.¹³

Suci kitabesinde “Buyla Kutluğ Yargan Men” yani “Ben Buyla Kutluğ Yarganım” sözü geçmektedir. Yargan sözcüğünün Moğollardaki karşılığı ise daruga kelimesi olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁴

¹¹- ALYOT Halim Türkiye'de Zabıta S.:9

¹²- YAŞAR Y, Açıklamalı Polis Meslek Hukuku S.:3

¹³- YAŞAR Y, Açıklamalı Polis Meslek Hukuku S.:3

¹⁴- ORKUN Hüseyin Namık Eski Türklerde Zabıta Amiri, Polis Dergisi Yıl 1938-1942 S.:102

Daruga kelimesi, Moğollarda ve Orta Asya Türklerinde polis amirine verilen addır. Bu sözcük bu günde Kaşgar ve Azerbaycan'da da kullanılmaktadır.¹⁵

Eski Türkler suçun işlenmesine engel olmak, suç işlendikten sonra da suçluyu bulmak görevlerinin üzerinde önemle dururlardı. Mesela bir hırsızlık suçu işlendiğinde fail en kısa zamanda yakalanıp cezalandırılır ve mağdurun zararı tazmin ettirilirdi. Eğer suçlu bulunamazsa, o yöre halkı tazmin yükünün altına girerdi. Çünkü bir köy yakınında bir malın çalınması halinde, hırsızın o köy halkınca bulunması gerekmektedir. Herkes bulunduğu yörenin güvenlik güçlerine yardım etmek ve onların görevlerini kolaylaştırmak zorundaydı. Türklerin İslam dinini kabul etmelerinden sonra bütün devlet kurumları gibi polis de İslam hukukunun etkisinde kalmıştır.¹⁶

Anadolu Selçukluları zamanında, Anadolu güvenlik ve düzen bakımından en parlak dönemini yaşıyordu. Yürütme ve yargı yetkilerini kendisinde toplamış gibi görünen kadı, subaşılar ile sıkı bir işbirliği içerisindeydi.¹⁷ Kadının bu görevine yardım eden ve asayiş sağlaması için emrinde yeterince şurta adı verilen görevliler bulunmaktaydı. Şurta kelimesi, gece şehri dolaşan bekçi manasına gelmektedir.

Bu dönemde dünyada benzeri olmayan kervansaraylar ağı ve kervan yollarının güvenliği devletin teminatı altındaydı.¹⁸

Tarih boyunca hakim oldukları her yerde asayiş ve emniyeti sağlayan Türkler, Selçuklu Devleti idaresi altındaki şehirlerde de aynı emniyetin devamının teminine çalışmışlardır. Fakat bunu yaparken Orta Asya'daki hayat tarzına ters düşen bir yerleşik hayat tarzı ile karşılaşmışlardır. Böylece yerleşik hayata geçen Türkler şehir hayatına kısa zaman içerisinde uyum sağlamışlar ve bu yerleşik hayatın en güvenli şekilde işleminin teminatı olmuşlardır.¹⁹

XIV. Yüzyılın başlarından itibaren Selçuklular zayıflamış, ülkeye kargaşa hakim olmaya başlamış, özellikle Moğol istilasından sonra asayişsizlik artmıştır. 1243 yılında Moğallar ile yapılan Köseadağı savaşında Selçuklu Devleti yıkılmış, Osmanlı Beyliği Türk birliğini tekrar kuruncaya kadar Anadolu parçalanmış ve asayiş iyice bozulmuştur.²⁰

¹⁵⁻ ORKUN Hülseyin Namık Eski Türklerde Zabıta Amiri, S.:101-103

¹⁶⁻ ALYOT 11-12-14

¹⁷⁻ ORHUN H. N. Subaşı Polis Dergisi Ankara 1938

¹⁸⁻ İçişleri 5

¹⁹⁻ ŞEN Sebahattin 20. Yüzyıl Başında Polis Teşkilatı S.:8

²⁰⁻ Alyot 10

3.1.3 Osmanlı Döneminde Polis

Dünya tarihinin en büyük imparatorluklarından birisini kurmuş olan Osmanlılar Oğuzların Kayı Boyundan olup, diğer Türk aşiretleri gibi Orta Asya'dan Anadolu'ya göç etmiştir. Polis teşkilatı, Osmanlı Beyliğinin kuruluşundan Osmanlı İmparatorluğunun yıkılışına kadar geçen süre içerisinde, imparatorluğun kuruluş, yükseliş, duraklama, gerileme ve yıkılış dönemlerinde meydana gelen şartlar nedeniyle bir çok değişiklikler geçirmiştir.²¹

Osmanlı döneminde subaşılar doğrudan hükümdara bağlı olup, devlet hiyerarşisinde sadrazam ve şehzadeden sonra gelmekteydiler. Fakat yeniçeri ordusu geliştikçe subaşılık önemini kaybetmiş ve zamanla şehir subaşılığı niteliğine dönüşmüştür. Subaşıların emrinde yasakçılar ve asesler bulunmaktaydı. Yasakçılar bugünkü polis memuru, asesler ise bekçiydiler. Geceleri görev yapan asesler, asesbaşıya bağlıydılar. Ayrıca yine subaşının emri altında bulunan şurtalar geceleri şehri dolaşırlar, dükkan ve evlerde hırsızlık yapılmamasına dikkat ederlerdi.

Polis örgütünün gelişmesi bakımından Osmanlı İmparatorluğu altı döneme ayrılarak incelenebilir.

- 1- Kuruluştan (1299) 1453'e kadar olan dönem,
- 2- 1453-1826 arasındaki dönem,
- 3- Islahat dönemi, (1826-1838)
- 4- Tazminat dönemi, (1839-1876)
- 5- Mutlakiyet dönemi, (1876-1908)
- 6- Meşrutiyet dönemi. (1908-1923)

3.1.3.1 Osmanlı Devletinin Kuruluşundan İstanbul'un Fethine Kadar Olan Dönem

Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen Söğüt ve Domaniç bölgesine yerleşen Kayı Aşireti, 1299 yılından itibaren küçük bir beylik şeklini almıştır. Osmanlı beyliğinin toprakları az, teşkilatı da gayet basitti. Beyliğin kurucusu olan Osman Bey, hem mülki, hem de askeri otoritenin başıydı. Beyin atadığı kadılar, mülki ve idari görevleri de üstlenmişlerdi. Kadıların asayiş konusundaki dini nitelikli yetki ve sorumluluklarının dışında kalan asıl zabıta hizmetleri, subaşılar tarafından yerine getirilmiştir. Osman

²¹ YAŞAR Yılmaz Polis Meslek Hukuku 11. Baskı S.:4

Bey fetihlere başladığı zaman oğlu Orhan Beyi Bursa'nın fethi için görevlendirmiş ve onun yanına arkadaşı Gündüz Alp'i subaşı olarak tayin etmiştir. Gündüz Alp, Osmanlıların ilk zabıta amiridir.²²

Kasabalarda subaşılar askeri amir oldukları kadar polis amiri görevini de yürütürler, kadıların verdikleri görevleri de icra ederler, sancak beyi ve beylerbeyi de bölgelerinde hem vali hem kumandan olup, düzen ve güvenliği sağlamaktaydılar.²³

Yeniçeri ordusu ise, başkentte iç ve dış güvenliği sağlayan devamlı ve muvazzaf bir ordu niteliği göstermektedir, başında yeniçeri ağası bulunmaktaydı. Yeniçeri ağasından sonra ocağın en büyük subayları sırasıyla; sekbanbaşı ve kolkahyasıydılar.²⁴

Yeniçerilerin savaşta olduğu kadar barış zamanında da bazı görevleri bunları başkent içinde ve dışında olmak üzere ikiye ayırabiliriz.

Taşrada düzenlik ve güvenliği ayrıca tımarlı sipahisi sağlamaktaydı. Gelişmekte olan Osmanlı İmparatorluğu topraklarındaki güvenliği, merkezi bir örgüt olan yeniçeri ocağının tek başına sağlaması mümkün değildi. Bu nedenle, her dirlik sahibi yararlandığı arazinin düzen ve güvenliğini korumakla görevlendirilmiştir. Doğal olarak her dirlik sahibi bölgesinde huzur ve güvenliği sağlayıp ekonomik ve sosyal yaşamın iş hayatının düzenli bir şekilde devamını sağlayacaktır.²⁵

3.1.3.2 1453-1826 Arasındaki Dönem

Fetihden sonra İstanbul'a diğer bölgelerden büyük göçler olmuştur. Bu nedenle de İstanbul'un güvenlik hizmetlerine büyük önem verilmiştir.²⁶

Bu bölgenin güvenlik sorumluları; yeniçeri ağaları, cebecibaşılar, kaptan paşalar, topçubaşılar ve bostancıbaşılar idi. Pek çok semtte bölgenin güvenlik amiri olan kişinin emrinde kolluklar bulunmaktaydı; bunlardan içeri kolluklar İstanbul'da, dışarı kolluklar ise, taşradaydılar.

Buralarda kollukçu adı verilen, polis ve jandarma görevi yapan yeniçeriler bulunurdu bunlar üçer aylık süreler için atanırlardı. Kale komutanlarının emrinde veya elçiliklerde muhafızlık eden kollukçulara ise, yasakçı denilmekteydi.

²²- Aynı eser S.:5

²³- Alyot 35

²⁴- Alyot 37

²⁵- Alyot 39-42

²⁶- FETHULLAH E., İSMAIL M., Türk Polis Tarihi Ankara 1984

Bu dönemde İstanbul'un zabıta hizmetlerinden sorumlu kişiler, bölgelere ve yaptıkları zabıta görevlerine göre değişik isimler almışlardır. Örneğin; suçluları izleme-yakalama ile görevli olanlara Böcekçibaşı denilmiştir. Böcekçibaşı içerisinde istihbarat hizmetlerini yürüten guruba da Çuhadar denilmektedir.²⁷

Taşrada belediye ve güvenlik görevlerine devam etmekte olan subaşılar, eyalet ve sancak merkezlerinde, kasabalarda, hatta köylerde dahi bulunuyorlardı. Fakat; her birinin ataması farklı bir makam tarafından yapılan yedi tür subaşı vardı. Zamanla subaşılar düzen ve güvenliği sağlamak bir yana, düzensizliğin kaynağı haline geldiler ve bu nedenle de ortadan kaldırıldılar.

3.1.3.2.1 Dönemin Güvenlik Görevlileri

3.1.3.2.1.1 Sadrazam

Devletin iç ve dış güvenliğini sağlayan en üst makam sadrazamdır. Sadrazam kentte bizzat dolaşır, hukuka aykırı davranışları mahallinde cezalandırırdı. Sadrazam başkentten ayrıldığı zamanlarda ona Kethüda bey vekalet ederdi.

3.1.3.2.1.2 Yeniçeri Ağası

Yeniçeri ocağı dış güvenliği olduğu kadar, iç güvenliği de sağlayan bir ordu idi. Yeniçeri Ağası da bu örgütün başındaydı. Günümüzdeki Emniyet Müdürlüğü görevini yapar, haftada üç kere diğer güvenlik görevlileri ve falakacılarla birlikte sokak ve pazarları dolaşır, kanuna aykırı davranışları askerse kışlasına yollar, amirleri aracılığıyla cezalandırır, sivil ise, kendisi derhal falakaya yatırır, yahut da hapsedtirirdi.²⁸

3.1.3.2.1.3 Cebecibaşı ve Cebeciler

Bunlar Topkapı Sarayı civarındaki, bugünkü Ayasofya, Hocapaşa ve Ahırkapı taraflarının düzen ve güvenliğini sağlardı.

3.1.3.2.1.4 Kaptanpaşa

Kasımpaşa ve Galata semtlerinin düzen ve güvenliğinden sorumluydu. Kaptan Paşanın emrinde bulunan iki çavuştan biri Kasımpaşa ve Tersanenin, diğeri ise, Galata'nın güvenlik amiriydi. Çavuşların yanıdaysa Kalyoncular bulunur, bunlar geceleri bölgelerindeki sahillerde kol gezerlerdi.

²⁷-YAŞAR Yılmaz Polis Meslek Mevzuatı 11. Baskı S.:6

²⁸-UZUNÇARŞILI İsmail Hakkı Kapıkulu Ocakları Cilt 1 S.:191

3.1.3.2.1.5 Topçubaşı ve Topçular

Tophane ve Beyoğlu bölgelerinin korunmasından, düzen ve güvenliğinden sorumluydular.

3.1.3.2.1.6 Bostancıbaşı ve Bostancılar

Üsküdar, Eyüp, Kağıthane, Boğaziçinin iki yakası, Kadıköy ve Ayastefanos (Yeşilköy) bölgelerinin güvenlik işleri, padişahın saray, köşk ve bahçelerinin korunması, av ve orman işlerine bakmak ve ölüm cezalarını yerine getirmek bunların görevleriydi.²⁹ Ayrıca İstanbul'un çevresindeki surları da Bostancıbaşı korurdu. Bölgesindeki bina yapımı, şarap ve kireç ticareti Bostancıbaşının denetimi altındaydı.

Edirne valisi de Bostancıbaşı rütbesindeydi. Bostancıların tümü 2500 kişi kadardı ve bunlar yeniçeri ocağına mensuptular. Bunlardan:

Hasekiler; Bostancılar arasından seçilen 300 küçük subaydan oluşurlardı ve görevleri Padişahı korumaktı; ayrıca bunlardan Kireçci başı kireç ocaklarının, Balıkemini balık avı yapılan yerlerin, Şarapemini ise, şarap işlerinin düzeninden sorumluydu.

Baltacılar; Bostancı kıtalarından olup, 400 kişi kadardı. Görevleri şehzadeler, sultanlar, saray ve padişah haremmini korumaktı.³⁰

3.1.3.2.1.7 Çavuşlar

Padişahın yolunu açmakla görevli olan Çavuşlar 630 kişiydiler.³¹

3.1.3.2.1.8 Çavuşbaşı

Saray teşrifatçısı da olan Çavuşbaşı, Divan-ı Hümayun toplandığı zaman Sadrazama yardım eder, Sadrazamın güvenlik işlerine ilişkin kararlarını uygular, şer'i ilanları infaz ederdi. Çavuşbaşı çeşitli polis görevleri yaparken yardımcıları, Muhzir ağa, Asesbaşı ve Subaşı idi.

3.1.3.2.1.9 Kapıcılar

Kapıcılar 800 kişi olup, saray kapılarını korurlardı.

²⁹-Aksu 21

³⁰-ALYOT 59

³¹-ALYOT 59

3.1.3.2.1.10 Muhzir Ağa

Muhzir Ağa savaşta ve barışta Veziriazam kapısında ve emrinde bulunur, Veziriazam kol gezerken daima yanında olurdu. Muhzir Ağa emrinde 60 Yeniçeriden oluşan bir sınıf vardır. Bunlar hem Veziri Azam dairesini korurlar hem de onun vermiş olduğu kararları icra ederlerdi. Mesela Veziri Azam kentte kola çıktığı zaman yanında bulunur ve suçluları derhal yatırıp döverlerdi.³²

3.1.3.2.1.11 Asesbaşı

Asesbaşı önceleri geceleri kentin düzenini sağlamaktaydı. Daha sonra bu görevi gündüzleri de yapmaya başladı. Emrinde bulunan 500 kişiden 200'ü devamlı olarak güvenlik hizmetinde kullanılıyordu. Ayrıca hapishanelerin korunması ve Divanı Hümayun çevresinde güvenlik önlemleri almak bunların görevi idi.

Evliya ÇELEBİ bunlar için “Tutma, kapma, vurma, asma, basma kaydü bent adamlarıdır ve birbirinden eşet melün kavimlerdir” demektedir.³³ Gerçekten de suç işleyen kimseler bunlardan kaçamazdılar. Fakat devletin çöküş döneminde bunların görevlerini kötüye kullandıkları ve hatta işi zulüm yapmaya vardırıp servet sahibi oldukları anlaşılmaktadır.³⁴

3.1.3.2.1.12 Gizli Polis Görevlileri

1453-1826 yıllar arasındaki dönemlerde failleri ortaya çıkarılamayan olayları ve diğer gizli işleri ortaya çıkartan bir gizli polis örgütü bulunmaktaydı. Bunun başında Böcekbaşı ve emrinde kadın ve erkek Salma diye adlandırılan dedektifler vardı. Bunlar çoğunlukla tövbekar olmuş suçlulardı. Suçluların kullandıkları yöntemleri çok iyi bildiklerinden gerçekten başarılı olurlardı. Kıyafet değiştirip dolaşırlar ve anında müdahaleleriyle pek çok düzensizliği başından önlerlerdi.

Yine bu örgüt içerisinde bulunan Cuhadarlar devletin güvenliğine ilişkin konularla ilgilenir, Kahya Beye rapor verirlerdi.

3.1.3.3 Islahat Dönemi (1826-1839)

Devletin gerilemeye başlaması ve idarede baş gösteren çözülmeyle birlikte, emniyet ve asayişin sağlanmasından sorumlu olan yeniçerilerde de başı bozukluk görülmeye başlanmıştı. Asayiş sağlayacak olanlar asayişsizliğin sorumluları olmaya başlamışlardı.

³² ALYOT 60

³³ ÇELEBİ Evliya Seyahatnamesi C.1 S.:518

³⁴ ALYOT 62

Yeniçeriler meyhanelerde sarhoş olup, halka saldırmaya, kadın hamamlarını basmaya ve isyanlar çıkartmaya başlamışlardı. Bu dönemin koşulları içerisinde iyice bozulan ve adeta Osmanlının başına bela kesilen yeniçeri ocağı 18 Haziran 1826'da Padişah II. Mahmut tarafından kaldırılmıştır. (Vaka-i Hayriye)³⁵

Yeniçeri Ocağının kaldırılmasından sonra iç ve dış güvenlik hizmetlerini yürütmek üzere Asakiri Mansure-i Muhammediye adlı çağdaş bir ordu kuruldu. Bu teşkilatın başına Yeniçeri Ağasının yetki ve yetkileri olan Serasker getirilmişti.

Başkent İstanbul'da polis görevini çeşitli kuvvetler yapmaktaydılar. İstanbul tarafında Seraskerin emrinde Asakiri Mansure-i Muhammediye, Üsküdar da Asakiri Hassa Subayları, Kasımpaşa ve Eyüpte Asakiri Muntazamai Bahriye, Galata ve Beyoğlu dolaylarında ise, daha önceleri düzenli bir şekilde sokulmuş ve Vaka-i Hayriye' de yararlanılmış olan Topçu Ocağı güvenliği sağlamaktaydı. Bu ocağın adı genişletilerek, Tophane Müşiriyeti oldu ve sonraları polis örgütü kurulduğunda bu müşiriyetin mahiyetine verildi.³⁶

1826 yılında Yeniçeri Ocağının ortadan kaldırılmasından 2 ay sonra İhtisap Ağalığı Nizamnamesi ile İstanbul'da bulunan İhtisap Ağalığı örgütü genişletildi, görevleri artırıldı ve adı İhtisap Nezaretine oldu. İhtisap Nezaretinin güvenliğe ilişkin görevleri şunlardır:

- Üsküdar, İstanbul, Galata ve Boğaziçi iskelelerindeki hammalları, kayıkçıları, tellak ve çırakları gözetim altında bulundurmak,
- Geçiş izni olmayan kimselerin başkente girmesini önlemek, geçiş izni olanları iş buluncaya kadar belirli bazı hanlarda denetim altında tutmak, izinsiz başkente gelen kimselere yardım eden esnaf ve işçi başkentten çıkartmak,
- Esnafın denetimi,
- Esir pazarlarının denetimi,
- Bekar odaları, han ve odaların denetimi.

Bu nezaret polis örgütü ve Zaptiye Müşiriyeti kurulunca önemini kaybetmiş ve 1855 yılında lağv edilmiştir.³⁷

³⁵ YAŞAR Yılmaz Polis Meslek Hukuku 11. Baskı S.:6

³⁶ ALYOT 70

³⁷ ALYOT 71-72

Ayrıca bu dönemde Hükümet zayıfladığından, eyaletlerde egemen olamıyordu bu nedenle II. Mahmut (1808-1839) eyalet ve sancak beylerinin yetkilerini azalttı ve sıkı bir merkezden yönetim politikası izledi. Önceleri taşrada güvenliği sipahiler sağlamaktaydı, ancak II. Mahmut zamanla düzeni bozulan bu örgütü de lağvetmiş ve yerine Asakiri Redife adlı örgütü kurmuştu. Daha sonra bunlar Asakiri Mensure'ye katılmışlardır.³⁸

3.1.3.4 Tanzimat Dönemi (1839-1876)

3 Kasım 1839'da Gülhane Hattı Hümayunu ile ilan edilmiş bulunan Tanzimat Fermanı yurttaşlara yeni hak ve özgürlükler sağlıyor, eşitlik ilkeleri ile, can, mal ve ırz güvenliği çok açık esaslara bağlanıyordu. Bu yeni ortamda güvenlik kuvvetlerinin güçlendirilmesi gerekiyordu. Yeniçeri ocağının kaldırılmasını izleyen yıllarda güvenlik hizmetleri eskiye kıyasla çok daha iyileşmişti. Fakat güvenlik işleri farklı örgütlerce görülmekteydi.

Bu karışıklığın önlenmesi için ıslahat hareketlerinin başlatıldığı Tanzimat Döneminde, asayiş hizmetleri de ıslah edilmek istenmiştir. 10 Nisan 1845 tarihinde İstanbul'da halkın emniyetini sağlamak üzere polis adıyla bir zabıta teşkilatı kurulmuş ve başına da Tophane Müşiri Mehmet Ali Paşa getirilmiştir. 10 Nisan 1845 tarihini taşıyan ve yabancı misyonlara da Tezkere-i Umumiye tarzında gönderilmiş bulunan, 17 maddelik polis nizamnamesinde polis adıyla kurulan zaptiye teşkilatının görevleri belirtilmiştir.

Polis nizamnamesinin ilk iki maddesi Tophane Müşriyetinin emrinde kurulan polis meclisinin görev ve yetkilerini tespit etmektedir. Nizamnamenin diğer 15 maddesinde polisin görevleri şu şekilde sıralanmıştır:

- a- Memleket içinde seyreden Osmanlı ve yabancıların gidiş ve gelişlerini kontrol etmek ve gerekli tezkerelerini vermek;
- b- Dışarıdan veya vilayetlerden gelenlerin ellerinde bulunan pasaportlarını veya geçerli tezkerelerini saklamak ve yerine birer ikamet belgesi vermek;
- c- Ateşli silah kullanacak avcılara ruhsat vermek;
- d- Devlet binaları ve umumi yerlerin korunmasını sağlamak;
- e- Çalışabilecek durumda olanların dilenmelerine ve halkı rahatsız etmelerine mani olmak;

- f- Fakir, işsiz ve hastaların memleketlerine dönmelerine yardımcı olmak;
- g- Hapisten çıkanların memleketlerine gitmelerine yardımcı olmak;
- h- Han, lokanta, otel ve bekar odaları gibi konuk kabul eden yerlerin nizamla uyup uymadıklarını denetlemek;
- i- Kötü niyetli kimselerin toplandığı yerleri ve kumarhaneleri denetlemek, çoğalmalarına mani olmak;
- j- İşçileri işini bırakmaya teşvik eden, emniyet ve asayiş bozmak amacıyla olan derneklerin kurulmasını önlemeye çalışmak;
- k- Genel ahlakın bozulmasına neden olacak yazıların basılmasını ve satılmasını önlemek üzere matbaa ve kitap evlerine dikkat etmek, dışarıdan gelen kitap, gazete gibi mevkuteleri gözden geçirmek, gerektiğinde toplatılmasını temin etmek;
- l- Tiyatro vb. eğlence ve oyun yerlerinde seyircilerin emniyetinin sağlanmasına ve bu gibi yerlerde emniyet ve asayişin korunmasına dikkat etmek;
- m- Bayram ve tatil günlerinde uygulanacak kanun ve emirleri ilgilere bildirmek;
- n- Tüccarların iş gördükleri ve görüştükleri borsa tabir olunan yerlerin iç düzenini sağlamak, simsarlık isteyenlere belge vermek ve ruhsatsız olanların çalışmalarını önlemek;
- o- Lüzum görüldüğü ve şikayet olunduğu takdirde ölen veya hastalanan şahsın, eceliyle ölüp ölmediğini veya hangi hastalıktan dolayı hastalandığını tespit etmek.³⁹

Yeniçerilerin kaldırılmasından sonra seraskerliğin emrinde ülkenin çeşitli yerlerinde gelişigüzel oluşturulmuş olan Asakiri Zaptiye biraz daha düzenli hale getirilip, Rumeli ve Suriye taraflarında 13 alay oluşturuldu. Alayların her biri 5 veya 6 taburdan her tabur ise, 3 veya daha fazla bölük süvari ve bir o kadar da piyadeden meydana gelmiştir. Anadolu'da da alay düzeninde olmayan karışık bir şekilde on bin kadar zaptiye askeri bulunmaktaydı. Buraya seçilenlerin iki yıl çalışmaları zorunluydu. Ancak, zaptiyelerin nasıl yönetileceği, görevlerinin ne olduğu gibi konular, özel bir tüzük ile belirlenmemiş olduğundan bunların inzibati hiçbir yetkileri yoktu.

³⁹ GÜLŞEN H. Devlet Güvenliği ve Polis İstanbul - 1986

Yasal boşluk 14 Haziran 1869 yılında yayınlanan Asakiri Zaptiye Nizamnamesiyle giderildi ve ülkenin her tarafında düzenli zaptiye örgütü kuruldu ve bir süre sonra da Asakiri Zaptiyenin mülki ve askeri görevleri birer tüzükle belirlendi.⁴⁰

1869 yılından itibaren okuma-yazma ve azınlık lisanlarını bilen kişiler teftiş memurları adıyla zaptiye teşkilatına alınmadı ancak 1880 yılında bu uygulamaya son verilmiş, bunların yerine, daha sonraları polis memurları alınmaya başlanmıştır.⁴¹

3.1.3.5 Mutlakiyet dönemi (1876-1908)

4 Aralık 1879 yılında Asakiri Zaptiyenin idaresi Zaptiye Müşiriyetinden alınarak, Seraskerlik makamına verilmiş ve adı Zaptiye Nezaretine çevrilmiştir. Nezaret önceleri sadece İstanbul ve çevresini kapsamına aldığı halde, sonraları ülkenin her yanında kurulan polis örgütünü yönetir bir duruma getirilmiştir.⁴²

Memleketin asayişinin düzeltilmesi, emniyet hizmetlerinin yeni sisteme oturtulması amacıyla I. Meşrutiyetten sonra yeni düzenlemelere gidilmiş, 1879 yılında zabıta hizmetleri yeniden düzenlenmiştir. Sadrazam Sait Paşa imzasıyla yayınlanan bir tezkere ile,

Asakiri Zaptiyenin jandarma usulüne göre tertip ve teşkil edilmesi,

- a- İller Jandarma Nizamnamesinin hazırlanması,
- b- Bu nizamname hazırlanuncaya kadar illerdeki her türlü güvenlik hizmetlerinin zaptiyenin seraskerliğe bırakılması,
- c- Zaptiye Nezaretinin İstanbul'un güvenlik hizmetlerinden sorumlu tutulması emredilmiştir.

Bu nezaret, kurulduğu 1879 yılından kaldırıldığı 22 Temmuz 1909 yılına kadar geçen zaman zarfında bu günkü Emniyet Genel Müdürlüğü'nün görevini üstlenmiş idi. İstanbul'un asayişinden sorumlu olan Asakiri Zaptiye teşkilatı 1881 yılında lağvedilerek yerine Polis Teşkilatı kurulmuş ve aynı uygulamaya 1885 yılından itibaren taşrada da başlanılmıştır.

İstanbul'da kurulan Polis Teşkilatı, Başkent İstanbul, Üsküdar, Beyoğlu Polis Müdürlükleri ve Beşiktaş Polis Memurluğu unvanıyla 4 polis dairesine ayrılmış, polis daireleri de merkezlere bölünmüştür. Polis Teşkilatının en küçük birimi toplam 54

⁴⁰ Dr.R. SOKULLU Füsün-Akinci Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi Polis Alt-Kültürü ve İnsan Hakları S.:54

⁴¹ YAŞAR Yılmaz Polis Meslek Hukuku 11. Cilt S.:9

⁴² ALYOT 182

kişiden düzenlenen ve bölük adı verilen bir gruptan oluşturulmuştur. Bölük düzenin oluşumunda ise;

- 1 Ser komiser,
- 2 İkinci Komiser,
- 3 Üçüncü Komiser,
- 8 Polis Çavuşu,
- 40 Polis Neferi bulunmaktaydı.

1894 yılında 15 vilayette Polis Teşkilatı kurulmuş ve her vilayet dairesinin başına bir ser komiser getirilmiştir. Bu dönemin sonlarına doğru vilayetlerin çoğuna polis müdürlükleri verilmiştir.

6 Aralık 1896 tarihinde “Dersaadet ve beladı selasede asayiş vazifesiyle mükellef olan polis memurlarının sureti hareketlerine dair talimat” yayınlanmıştır. Bu talimat polisin görevlerini şu şekilde belirlemektedir:

- Gece gündüz devriye gezmek,
- Bekçilerden ve muhtarlardan, evlere ve mahallelere gelip giden kişiler hakkında bilgi almak,
- Şüpheli kişileri ve serserileri izleyip yakalamak,
- Gerekğinde konutları aramak,
- Han, ev ve dükkanları sürekli olarak gözlemek,
- Geliş ve gidişlerde pasaport ve geçiş belgelerini kontrol etmek,
- Çarşı ve pazarlarda işsiz ve güçsüzlerin toplanmasına engel olmak,
- İbadet yerlerini denetlemek,⁴³

1898 yılında İstanbul’da sivil polis, polis müfettişliği, süvari polisi, 1899 yılında da deniz polisi hizmetleri başlatılmıştır.⁴⁴

Daha sonraları 19 Nisan 1907 tarihinde 167 maddeden oluşan polis teşkilatının merkez ve taşra kuruluşlarının görev ve yetkileri, jandarmayla ilişkileri, izinde bulunan polislerin görev ve yetkileri, polisin cezalandırılması, levazım ve ödenek gibi konuları içeren ilk polis nizamnamesi çıkarılmıştır.

Nizamnamenin en önemli özellikleri, içerdiği hükümlerin yabancı etkiler altında kalınmadan hazırlanmış ve uzun süre yürürlükte kalmış olmasıdır.

⁴³ ALYOT 187

⁴⁴ YAŞAR Yılmaz Polis Meslek Hukuku 11. Cilt S.:12

Nizamnamede polisin görevleri adli, idari ve siyasi olmak üzere üç bölümde ele alınmıştır. Polisler ise, ser komiser, ikinci komiser, üçüncü komiser, komiser muavini ve polis memuru olmak üzere beş sınıfa ayrılmıştır.

Bu dönemde; ilk polis okulu Selanik'te açılmıştır. Okul Belçika'dan getirilen iki subayın idaresine verilmiştir. II. Meşrutiyetin ilanından sonra bu okul kapatılmıştır.

23 Temmuz 1908 tarihinde II. Meşrutiyetin ilanıyla Zaptiye Nezareti hemen kaldırılmamış, başına getirilen yeni yöneticilere düzeltilmeye çalışılmış ise de, istenilen netice elde edilememiş, 31 Mart olayından sonra 1909 yılında kaldırılmıştır.⁴⁵

3.1.3.6 Meşrutiyet Dönemi 1909-1923

1908 yılında II. Meşrutiyetin ilanı üzerine Fransız ve Alman Polis teşkilatı esas alınarak Osmanlı Polis Teşkilatının yeniden organize edilmesi kararlaştırılmış ve 22 Temmuz 1909 yılında çıkartılan İstanbul Vilayeti ve Emniyeti Umumiye Müdüriyeti Teşkilatına Dair Kanun ile 31 Mart olayından sonra görev yapması imkansız hale gelmiş olan Zaptiye Nezareti kaldırılmış Dahiliye Nezaretine bağlı ve tüm ülkedeki polis işlerinin yürütülmesi ile görevli Emniyeti Umumiye Müdürlüğü ile İstanbul Vilayetine bağlı bir Polis Müdüriyeti kurulmuştur. Emniyeti Umumiye Müdüriyeti polis işlerini 1907 yılında çıkartılmış Polis Nizamnamesi hükümlerine göre 1913 yılına kadar yürütmüş, nizamname hükümleri İstanbul dahil tüm ülkede uygulanmıştır.⁴⁶

9 Aralık 1913 tarihinde Dahiliye Nezareti Teşkilat Nizamnamesi yürürlüğe girmiş bu nizamnamede Dahiliye Nezaretine bağlanmış olan Emniyeti Umumiye Müdürlüğünün görevi, memleketin emniyet ve inzibatı ile ilgili ve bu konudaki muhaberatı idare etmek, ilaveten Polis Teşkilatı ve Polis Mekteplerini yönetmek olarak belirlenmiştir. Görevleri bu nizamname ile belirlenen Emniyeti Umumiye Müdürlüğü Ankara'da Milli Hükümet Emniyeti Umumiye'si kurulana kadar Dahiliye Nezaretine bağlı olarak hizmet vermiştir.

II. Meşrutiyetin ilanından Cumhuriyet Hükümetinin kuruluşuna kadar geçen zaman zarfında, ülkenin iç güvenliğine ilişkin hizmetler; Umum Jandarma Kumandanlığı, Emniyeti Umumiye Müdüriyeti ve İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiye'si tarafından birlikte yerine getirilmiştir.

⁴⁵ DÜNDAR A.N. *Osmanlı Yönetiminde 78, Cumhuriyet Döneminde 70 Yılı Geride Bırakan Bir Teşkilat Polis Teşkilatı Türk İdare Dergisi* Ankara 1993

⁴⁶ KUYAKSİL A. 155.YPT.S.:10

TBMM'nin kuruluşundan 2 ay sonra, 24 Haziran 1920 tarihinden itibaren Ankara'da Milli Hükümete bağlı olarak Emniyeti Umumiye Müdürlüğü çalışmalarına başlamıştır. Aynı yıllarda İstanbul Hükümetinin emrinde Emniyeti Umumiye Müdürlüğü de faaliyetlerini sürdürmekteydi. Görev alanı esasen İstanbul ve çevresiyle sınırlı olan İstanbul'daki Emniyeti Umumiye Müdürlüğü 1922 yılında kaldırılmıştır.⁴⁷

II. Meşrutiyetin ilanından sonra kapatılan Selanik'teki Polis Okulunun yerine 1909 yılında İstanbul Yıldız'da bir Polis Okulu açılmıştır. Memleketin her yerinden polis adayları gönderilince, okulun altyapı noksanlığı ve kalifiye eğitimcilerin eksikliğinden okul yetersiz hale gelmiştir. İmparatorluk Hükümeti Beyrut, Erzurum, Bağdat ve Adana'da Polis Okulları açılmış ise de bu okulların tümü I. Dünya Savaşı nedeniyle kapatılmış, sadece İstanbul'daki faaliyetlerini sürdürmüştür.⁴⁸

Kurtuluş Savaşı'nda Türk Polisi, işgal altında bulunan bölgelerde emniyetin temini, asayişin korunması ve suç faillerinin meydana çıkartılması konularında başarılı çalışmalar yapmıştır. İşgal altındaki bölgelerde Polis Teşkilatının Türklerden oluşturulmasına özen gösterilmiş, düşman işgalinden kurtarılmış olan bölgelerde sivil yönetimle birlikte Polis Teşkilatı yeniden düzenlenmiştir. Kurtuluş Savaşı sırasında memleketin asayişinden sorumlu olan diğer kolluk kuvveti olan jandarma, Kuvva-i Milliye'ye katılarak bu hareketin temellerini atmışlardır. Ödemiş Jandarma Komutanı Tahir Fethi ÖZERK halka silah dağıtmış, Teğmen Ahmet Rıfat KEMERDERE'yi bir kısım jandarma ile beraber halktan topladığı kuvvetleri Hacıilyas köyüne gönderip, Yunan saldırılarına karşı ilk silahlı mukavemeti tertiplemiştir. Nazilli İlçe Jandarma Komutanı Arap Yüzbaşı adıyla bilinen Nuri VURAL, Demirci Mehmet EFE ile anlaşarak onu dağdan indirmiş, Kuvva-i Milliye'ye katarak Yunanlılara karşı Aydın Cephesinin kurulmasını sağlamıştır.⁴⁹ Ayrıca İşgal altındaki bölgelerde bulunan polis güçleri de Damat Ferit Paşa hükümetini tanımayarak Kuvva-i Milliye saflarına geçmişlerdir.⁴⁹

⁴⁷ YAŞAR Y. *age. S.*:14-15

⁴⁸ DÜRDAR A.N. *agm.S.*:233-234

⁴⁹ 50. Yılda Polis Magazin Dergisi S.:91

II. BÖLÜM

3.2 CUMHURİYET DÖNEMİ

Milli Mücadelenin ardından 24 Şubat 1923 tarihinde İstanbul'daki Emniyeti Umumiye Müdüriyeti kaldırılmış, ayrıca İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiyesi'de İstanbul Polis Müdürlüğüne dönüştürülmüştür.

Gerek Balkan ve I. Dünya savaşlarında ve gerekse Milli Mücadele döneminde verilen kayıplardan dolayı polis kadroları da boşalmış bu nedenle; il ve ilçelerde Polis Divanı kurulamamıştır. Polis Divanları polis memurları ile 16. ila 11. memuriyet derecelerindeki muamelat memurları, müstahdemler ve emniyet kuruluşu meslek dereceleri içerisinde gösterilemeyen kuruluş mensupları ve bütün çarşı ve mahalle bekçileri hakkında disiplin cezası vermeye yetkiliydiler. Boş kadrolar telafi edilinceye kadar, 8 Şubat 1922 tarih ve 1379 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Polis Nizamnamesinin 63 ve 64. Maddelerine ek olarak *“Kolluk Memurlarının tahkikat ve cezalarının kolluk başkanı tarafından ve mülki amir tarafından onaylanması, en büyük kolluk memurunun cezalandırılması gerektiği hallerde soruşturmanın mülki amir tarafından yaptırılması ve Emniyet-i Umumiye Müdürünün onayı ile yapılması”* hükmü ilave edilmiştir.⁵⁰

29 Ekim 1923 yılında Cumhuriyet ilan edilirken yeni Türkiye Cumhuriyeti zayıf bir polis teşkilatını devralmıştır. Mesela; Emniyeti Umumiye Müdürlüğünde, Evrak Memurluğundan 1. Sınıf Katibe kadar merkez teşkilatında sadece 28 personel bulunmakta idi. Cumhuriyet yönetimi illerdeki Polis Teşkilatlarını da merkez teşkilatı gibi pek zayıf durumda bulmuştur.

Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet; Ulu Önderimiz Atatürk ile onun Silah Arkadaşlarının ve ona inanarak vatanın kurtuluşu uğruna mücadele veren herkesin eseridir. Bu mücadeleye, kıt imkanları ve personeli ile polis teşkilatı da katkıda bulunmuştur. Nitekim katkılarından dolayı TBMM kararı ile Polis Teşkilatının 66 mensubu İstiklal Madalyası ile taltif edilmiştir.

Cumhuriyetin ilanını izleyen yıllarda, polis teşkilatının kadrosu;

YILLAR	1924	1925	1926	1929	1930	1933	1933
POLİS SAYISI	4250	4464	4139	4214	4045	3800	3742

⁵⁰ 50-TONGUR H. Aynı Eser S.;311

Yukarıda tablodan da görüldüğü gibi ilk yıllar sayı fazla iken, daha sonraki yıllarda bütçe zorlukları nedeniyle kadrolar azaltılmıştır.⁵¹

30.06.1932 tarihinde Polis Teşkilatının kadro ve dereceleri, atama ve yükselme, mesleğe girme, cezalandırma ve bayanların polis olabilmeleri ile ilgili 46 maddelik 2049 sayılı Polis Teşkilatı Kanunu çıkartılmıştır.⁵²

Türk polis kadrosunda bayan polislerin yer alması da bu döneme rastlamaktadır. Ahlak Zabıtasının faaliyeti çerçevesinde, genç kızları, kadınları ve çocukları korumak amacıyla birisi hukuk fakültesi mezunu olmak üzere 13 bayan polise görev verilmiştir.

Atatürk döneminde Türk polisi modern araç gereçlerle donatılmıştır. Bu arada Türk polisinin en iyi şekilde eğitilip yetiştirilmesine de özen gösterilmiş, Polis Enstitüsü bu dönemde Ankara'da faaliyete geçerken İstanbul'daki Polis Okulu'da faaliyetine devam etmiştir. Türk polisi her zaman Atatürk'ün sevgi ve takdirlerini kazanmıştır.⁵³

Cumhuriyetin 10. Kuruluş yıl dönümü nedeniyle, İstanbul Emniyet Müdürlüğünce 100 kişilik polis birliği, İstanbul Emniyet Müdürü Ekrem Şerif Bey tarafından resmi geçite katılmak için hazırlandı. Özel olarak hazırlanan bu polis birliği, Ankara'da 29 Ekim 1933 tarihinde yapılan resmi geçitte tüm seyredenler gibi, Mustafa Kemal ATATÜRK'ün takdir ve hayranlığını kazandı. Büyük Gazi; o gün polis ve jandarma birlikleri hakkında takdir ve övgülerini açıkladı ve Türk Polisine ise şöyle seslendi:

Türk Polisine;

... Sizin hali tavrınızda mertlik ve erkeklik, yürüyüşünüzde intizam ve ciddiyet, size olan haklı itimadı kuvvetlendirdi ve herkesi memnun etti. Çünkü herkes biliyor ve bilmelidir ki polis ve jandarma kuvvetleri vatandaşlara huzur ve sükun temin eden Cumhuriyetin kanununa ve medeniyet düşmanlarına karşı kullandığı bir kalkandır. Binaenaleyh Cumhuriyet kanunlarına memleketin huzur ve asayişine gelebilecek ve vatandaşların hürriyetini tecavüz edebilecek şeririn kafası behemahal bu kalkana çarpmalı ve parçalanmalıdır.⁵⁴

⁵¹ Çağdaş Türkiye 11.Cilt Cem Yayınevi S.:691

⁵² Polis Dergisi 155 Özel Sayısı S.:12

⁵³ CEM YAYINEVİ C.T. II.Cilt.S.:691

⁵⁴ 50.Yılda Polis Magazin Dergisi S.:6

Atatürk yukarıda ki sözleri ile ülkemizin genel asayişinden sorumlu olan polise jandarma teşkilatının önemini vurgulamıştır.

1924 Anayasasının yönetim şekli getirdiği düzenlemeye paralel olarak, polis teşkilatı da genellikle il merkezlerinde kurularak hızlı bir gelişme devresine girmiştir.

Cumhuriyetin ilk yılında (1924) Emniyeti Umumiye Müdürlüğünün Merkez Teşkilatı,

1- Emniyeti Umumiye Müdürü

1- Emniyeti Umumiye Müdür Muavini

1- 1.Şube Müdürü

1- 2.Şube Müdürü

1- 3. Şube Müdürü

1- Polis Mecmuası Müdürlüğü ve Evrak Memurluğundan oluşmaktaydı.

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında Teşkilat Kanunu henüz yapılamadığı için gelişmeler Bütçe Kanunlarına bağlı Kadro Cetvelleriyle sağlanmıştır. 30.06.1932 tarihinde çıkarılan 2049 sayılı Polis Teşkilatı Kanun'un yayınlanmasına kadar geçen dönemde emniyete ilişkin hizmetler 1907 ve 1913 tarihli Polis Nizamnamesi hükümlerine göre yürütülmeye çalışılmıştır.⁵⁵

1930 yılına kadar devamlı gelişim gösteren teşkilatın merkez kuruluşuna günün ihtiyaçlarına göre yeni şubeler eklenmiştir. 14 Mayıs 1930 tarihinde yürürlüğe giren 1624 sayılı Dahiliye Vekaleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanun ile Emniyeti Umumiye, Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. Aynı kanunun 5. Maddesine göre Emniyet İşleri Umum Müdürlüğünün Merkez Teşkilatı;

(a) 1. Şube (Genel emniyet ve asayiş işleriyle görevli)

(b) 2. Şube (İdari ve Adli zabıta)

(c) 3. Şube (Personel ve Mali İşler)

(d) 4.şube (Yabancılar)

(e) 5.şube(Teknik, yayın ve istatistik) olmak üzere beş şube müdürlüğü ve evrak bürosu ve umum müdüre doğrudan bağlı müfettişlikten oluşmakta idi.

Bu kanuna göre polis sivil ve üniformalı olarak ikiye, üniformalı polis de atlı ve yaya olmak üzere yine ikiye ayrılmıştır.

⁵⁵ Polis Dergisi 155.Özel Sayısı S.:11

2049 sayılı kanunun özelliği polisliğin özel bir meslek olduğunu, polis eğitim ve öğretiminin okullarda gerçekleştirilmesi, bunun için de Polis Okullarının açılması gereğini ortaya koymuş olmasıdır.⁵⁶

30 Haziran 1932 tarihli ve 2050 sayılı, 23 Haziran 1934 tarih ve 2531 sayılı kanunlarla 1654 sayılı Dahiliye Vekili Merkez teşkilatı ve vazifeleri düzenleyen kanunda değişiklik yapılmış, yeni şubeler açılmıştır. Emniyet İşleri Umum Müdürlüğünün merkez teşkilatına, asayişten sorumlu olmak üzere 6. Şube, hudut işlerine bakan 7. Şube adlarında iki şube ilave edilmesiyle Emniyet İşleri Umum Müdürlüğünün Şube sayısı yediye çıkartılmıştır.

Nihayet 4 Temmuz 1934 tarih ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, 4 Haziran 1937 gün ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu çıkartılmış ve bu iki kanun muhtelif tarihlerde yapılan değişiklikler ile birlikte günümüze kadar yürürlükte kalmıştır. 3201 sayılı kanun Cumhuriyetin zabıtaya verdiği önemi açıkça ortaya koymuştur. Kanun Türk yurdunun genel güvenliğinden Dahiliye Vekaletini yani İçişleri Bakanlığını sorumlu tutmaktadır. Emniyet Teşkilatı Kanununun Türk Polisine getirdiği en önemli yenilik, 1907 ve 1913 tarihli Polis Nizamnamelerinin kaldırılarak günün koşullarına cevap verebilen yasalar olmasıdır.⁵⁷

Emniyet Teşkilatı Kanunu her ilde bir emniyet müdürü, her ilçede bir emniyet amiri ve emniyet komiseri ile bucak, iskele veya istasyonlarda emniyet komiserleri bulunması öngörmektedir.

Emniyet Teşkilatı 1950'li yıllara gelinceye kadar, tüm illerde teşkilatını tamamlamış, ilçe teşkilatlarını da oluşturmuştur.

Bu dönemde ülkenin gelişme süreci içerisinde emniyet çerçevesinde mevcut kanunların bir kısmının ihtiyaçlara cevap vermediği görülmüş ve bu nedenle de yasaların ihtiyacı karşılamadığı alanlarda yeni yasal düzenlemelere gidilmiştir. 11 Mayıs 1953 tarihinde 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile, trafik polis oluşturulmuştur. Bu kanun sonraki yıllarda değişen şartlara göre yeniden düzenlenmiş, son olarak da 13 Ekim 1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu yürürlüğe girmiştir.

⁵⁶ YAŞAR Y. P.M.H. S.:16

⁵⁷ OKÇABOL, Derviş, Teşkilat ve İdare Bakımından Türk Zabıtasının Tarihi Tekamül Safahatı ve Bugünkü Türk Polisinin Mahiyet ve Vasıfları, Polis Dergisi, Yıl:26, Sayı:6-317,1 Mayıs 1939,S.21.

15.07.1965 tarih ve 654 sayılı Toplum Zabıtası Kurulması Hakkında Kanun ile toplum zabıtası kurulmuştur. 11.08.1982 tarih ve 2696 sayılı 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanununa Yedek Madde Eklenmesine Dair Kanun ile toplum zabıtası yerine çevik kuvvet oluşturulmuştur.⁵⁸

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda 16.06.1985 tarih ve 3233 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerle de özel harekat birimleri kurulmuştur. 07.01.1993 gün ve 93/3961 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatına bağlı Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı kurulmuştur.

14.07.1993 günlü Bakanlar Kurulu kararı ile Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatına bağlı Özel Harekat Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

Tamamlayıcı nitelikteki yasalar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

<i>Oluşturulan Birim</i>	<i>Yasal Dayanağı</i>
Trafik Polisi	11/05/1953 tarih ve 6085 sayılı yasa
Toplum Zabıtası	15/07/1965 tarih ve 654 sayılı yasa
Çevik Kuvvet	11/08/1982 tarih ve 2696 sayılı yasa
Özel Harekat Birimi	16/06/1985 tarih ve 3233 sayılı yasa

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 3600 sayılı kanun ile değişik 19. Maddesini değiştiren KHK, 12.08.1993 gün ve 21666 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğü girmiş ve getirdiği hükümle Polis okullarının en az süreleri 6 aya indirilmiş, Özel Harekat Polis Okullarının açılması ve askerliğini komando olarak yapan lise mezunu erlere, polis okullarına alınma imkanı sağlanmıştır.⁵⁹

3.2.1 Polisin Giyimine Göre Sınıflandırılması

Emniyet Teşkilatı Kanunu, silahlı icra ve inzibat kuvveti olarak tanımladığı polisi;

- Giyimine göre,
- Yaptığı hizmete göre olmak üzere,

iki sınıfa ayırmıştır.

⁵⁸ SEVİNDİK Aytakin Çevik Kuvvet Rehberi Eksen Basım Yayın İstanbul 1997

⁵⁹ DÜNDAR A.N. agm. S:249

3.2.1.1 Üniformalı Polis

Polisin resmi kıyafetle görev yapan sınıfı vasıtalı polis ve vasıtasız polis olarak iki bölüme ayrılır. Vasıtalı polis atlı, bisikletli, motorlu, canlı ve cansız diğer araçlarla donatılan kısımdır. (ETK Mad.4/5) Kanunda sözü edilen atlı ve bisikletli polis artık günümüzde kullanılmamaktadır. Bu gün polis teşkilatı, çağın koşullarına uygun modern araç ve gereçlerle donatılmıştır. Özellikle ulaşım ve haberleşme alanlarında kendini yenileyip teknolojiye ayak uydurmuştur.

Vasıtalı ve vasıtasız şekilde görev yapan resmi polis, önleyici, caydırıcı ve koruyucu görevlerini ifa etmektedir. Herhangi bir şekilde suç işlemeyi tasarlayan kişi, üniformalı güvenlik görevlisini gördüğünde çoğu kez bundan vazgececektir. Yardıma muhtaç kimseler, kendilerine yardım edecek kişileri yanlarında görecektir. Ayrıca sokakta üniformalı polisi gören vatandaş, kendisini güven ve huzur içinde hissedecektir.⁶⁰

3.2.1.2 Sivil Polis

Emniyet Teşkilatı Kanununun 6. maddesine göre sivil polis; her nevi emniyet hizmetlerinde üniformasız çalıştırılan kısım olarak tanımlanmıştır.

Bazı görevlerin yerine getirilmesinde, polisin kendisinden beklenen hizmetin en iyi şekilde yapabilmesi için kimliğini saklaması ve kendisini gizlemesi gerekmektedir. Örneğin, ülke ve millet bütünlüğümüze kastedenlerin takip edilerek ortaya çıkartılmalarında, narkotik maddeler imal edip satanların yakalanmasında gizlilik esastır. Bu tür suçluların üstüne üniformalı olarak gidilmesi, suçluların kaçmalarına ve saklanmalarına neden olacağından, polisin bunların işlediği suçları aydınlatması ve de suçluları yakalaması güçleşecektir. Hizmetin daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi amacıyla, bu tür özellik arz eden görevlerde sivil polislerden yararlanılması tercih edilmektedir. Sivil polislerin yetki ve sorumlulukları, üniformalı polisin yetki ve sorumluluğu ile aynı olup, üniformalı görevlilerden seçilirler.⁶¹

3.2.2 Polisin Hizmet Alanlarına Göre Sınıflandırılması

Polis teşkilatı yüklendiği görevleri ifa ederken 95 kanun, 5 bakanlar kurulu kararı, 14 tüzük, 120 yönetmelik, 3 yönerge ile öngörülen hükümleri uygulamak

⁶⁰ KARAGÖZ A. Polis İdari Kolluk Yetkileri, Bu yetkilere Başvırmada Maddi Şartlar İstanbul - 1990

⁶¹ YAŞAR Y. TMH.S.:45

durumundadır. Bu durumda polislik hizmetini, kamu hizmetlerinin mevzuat açısından komplike, suç çeşidi itibariyle değişken olanıdır. Çünkü suç işleme tarzı ve suç çeşidi her geçen gün değişmektedir. Bu nedenle polislik hizmeti de sabit kalmayıp zaman içinde değişmek zorundadır.

Türk polisi bu zor görevlerini; şeref ve haysiyeti ile kanunların kendisine verdiği yetkileri kullanmak suretiyle, Atatürk ilkeleri doğrultusunda yürütme azmini her zaman kalbinde yaşatmış ve hissetmiştir.

Günümüzde polisin ifa ettiği görevler, genel olarak dört bölümde toplanmaktadır.

- a- Adli görevler,
- b- Siyasi görevler,
- c- İdari görevler,
- d- Trafik görevleri ⁶²

3.2.2.1 Adli Görevler

3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu uyarınca adli işler ile ilgili soruşturmalar yetkili adli otoritelerin direktifleri altında ve kanunlarda belirtilen esaslara göre adli polis tarafından yürütülür. Kanunun bu hükmü, görevin emniyet teşkilatı yönünden hukuki dayanağını teşkil eder. Adli polis bir suç işlenip kamu düzeni bozulduğunda faaliyete geçerek suç delillerini toplayan ve suç faillerini tespit ederek yakalayan, sanık ve suç delillerini yargı mercilerine teslim eden kuruluştur.

Emniyet Teşkilatı Kanunun 9/c maddesinde adli polis, asgari tam teşekküllü bir polis karakolu bulunan yerlerde adli işlerle uğraşmak üzere Emniyet Genel Müdürlüğünce kadrodan ayrılan bir kısımdır, şeklinde tanımlanmıştır.

Tam teşekküllü bir kadrodan daha az kuvvette olan polis kuruluşlarının tamamı veya bir kısmı adli polis olarak ayrılabilir. Adli polis, toplu olarak veya muntıkalara ihtiyaç oranında dağılmış bir halde bulundurulur. Adli polis, adli soruşturma görevleri dışındaki hizmetlerde de kendi amirlerinin emrindedir (3201 S.K.Md.10). ⁶³

Polisin adli görevleri arasında; hazırlık soruşturması, suçüstü işlemleri yapmak, ihzar, tevkif ve yakalama müzakerelerinin gereğini yerine getirmek, hapsen tazyik kararlarını infaz etmek, muvakkat zapt işlemleri yapmak, arama yapmak,

⁶² Cumhuriyetin 60. Yılında Türk Polisi Dönmez Ofset. Ankara 1983 S.;20

⁶³ SALMANER H. Polisin Adli Görevleri İle İlgili El Kitabı Ankara-1987

muavakkaten yakalamak, genel gözetim cezasına hükmedilenler hakkında gereken işlemleri yapmak, kanunun suç saydığı fiiller hakkında vaki ihbarları kabul etmek, şüpheli ölüm ve hüviyeti meçhul ölümleri adli makamlara bildirmek, cumhuriyet savcıları ve sorgu hakimleri tarafından talep edilen adli işlerle ilgili hususları ifa etmek, valilerin CMUK 156. Maddesi gereğince verdikleri emirleri yerine getirmek, gıyapta yapılan hacizlerde icra memurlarının işlemlerine yardımcı olmak ve kanunların suç saydığı fiillerin işlenmesi halinde suç sanıklarını yakalayarak suç delilleri ile birlikte adalete tevdi etmek görevleri özellikle sayılabilir.⁶⁴

3.2.2.2 Siyasi Polis

Emniyet Teşkilatı Kanunun 9/b siyasi polisi; “Devletin umumi emniyetine yani ülkemizin milli bütünlük ve beraberliğine, anayasal düzenine ve genel güvenliğine ilişkin önleyici ve koruyucu görevleri yerine getirmekten sorumlu olan kısmı”. şeklinde tanımlamıştır.

1- Türk Ceza Kanununun devletin şahsiyetine karşı cürümler bölümünde yer alan 125, 131, 146, 147, 148, 149, 156, 168, 171 ve 172. maddelerindeki suçların araştırılması ve önlenmesi görevi;

2-Yabancıların ülkemizde ikametine, seyahatlerine, çalışmalarına ilişkin işlemler;

3-Pasaport verme yurdumuza giriş ve çıkışın kontrolü, sınırlarımız ile ilgili işlemler, Vatandaşlık Kanununun uygulanması, göçmen ve iltica işlemlerinin yürütülmesi;

4-Lozan antlaşması gereği yurdumuzda kalan azınlıklar ile ilgili işlemlerin yapılması;

5-Dernek, sendika ve siyasi partilerin yasalara uygun faaliyet gösterip göstermediklerinin izlenmesi;

6-Grev ve lokavtların amacına uygun yapılıp yapılmadığının takip edilmesi, hususlarının siyasi polisin genel görevleri olduğu, Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda belirtilmiştir.⁶⁵

⁶⁴ age S.:21

⁶⁵ YAŞAR Y. 11 Baskı PMII. S.:47

3.2.2.3 İdari Polis

Emniyet Teşkilatı Kanununun 9/a maddesi idari polisi, teşkilatın kamu düzenini korumakla görevli olan kısmı olarak tanımlamıştır.

Polisin idari görevleri nitelik yönünden:

- 1- Önleyici görevler,
- 2- Koruyucu görevler,
- 3- Yardım edici görevler,

olmak üzere üç grupta toplanabilir.⁶⁶

3.2.2.3.1 Önleyici Görevler

Genel asayişin ve sosyal düzenin sağlanması ve devamını temin için alınan tedbirleri kapsar. Suç işlenmesini önlemek üzere bir mahalde polis karakolu açmak, nokta tesis etmek, devriye çıkarmak, vukuu muhtemel bir toplumsal olayda, örneğin bir spor müsabakasında önceden gerekli tedbirleri almak, polisin önleyici görevlerindendir. Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu zor kullanma yetkisini 16. ve Ek 6. Maddesinde düzenlemiştir. Kanunun 16. Maddesinde silah kullanma yetkisi Ek 6. Maddesinde silah kullanmak da dahil her çeşit zor kullanma yetkisi düzenlemiştir.⁶⁷

Kanunun 16.maddesine göre polis aşağıda yazılı hallerde silah kullanmaya salahiyetlidir:

- a- Nefsini müdafaa etmek;
- b- Başkasının ırz ve canına vukuu bulan ve başka suretle men-i mümkün olmayan bir taarruzu savmak için;
- c- Ağır cezayı müstelzim bir suçtan maznun olarak yakalanıp nezaret altında bulunan veya herhangi bir suçtan mahkum ve tutuklu olup da tutulması veya nakil ve sevki polise emir ve tevdi olunan şahısların kaçmaları veya bu maksatla polise taarruzları halinde yapılacak ihtarlara itaat edilmemiş ve kaçmağa ve taarruza mani olmak için başka çare bulunmamışsa;
- d- Muhafazasına memur olduğu mevki veya elindeki silaha yahut kendisine verilmiş veya teslim edilmiş olan karakolhane ile şahıslara karşı vukuu bulacak taarruzu başka suretle defi imkan olmamışsa;

⁶⁶ age S:21

⁶⁷ Polis Dergisi EGM Basımevi 1. Sayı Ankara 1991 S.:43

- e- Ağır cezayı müstelzim ve meşhut cürüm halinde bulunan suçlarda suçlunun saklı olduğu yerin arandığı sırada o yerden şüpheli bir şahıs çıkararak kaçtığı ve dur emrine kulak asmadığı görülerek başka suretle ele geçirilmesine imkan bulunmamışsa;
- f- Ağır hapsi müstelzim bir suçtan dolayı maznun veya mahkum olup da zabıtaca aranmakta olan bir şahsın yakalanmasına teşebbüs edildiği sırada kişinin kaçması ve dur emrine de kulak asmayarak başka türlü ele geçirilmesi kabil olmazsa;
- g- Vazife esnasında polise tecavüze veya karşı koymaya elverişli aletlerin ve silahların teslimi emredildiği halde emrin derhal yerine getirilmeyerek karşı gelinmesi veya teslim edilmiş silah ve aletlerin zorla tekrar alınmasına kalkışılmışsa;
- h- Polisin vazifesinin yapmasına yalnız veya toplu olarak fiili mukavemette bulunulmuş veya taarruza maruz kalınmışsa;
- i- Devlet nüfuz ve icraatına silahlı olarak karşı gelinmişse;

3.2.2.3.2 Koruyucu Görevler

Kamu düzeninin tesisi ve korunması bakımından kamuya, kişilere ve tüzel kişilere ait bina, tesis ve eşyaların korunması için alınmış tedbirler polisin koruyucu görevlerindendir. Ayrıca devlet büyüklerini, topluma mal olmuş kimseleri, ülkemizde bulunan yabancı elçilikleri ve ülkemizde yapılan uluslararası organizasyonlar da polis korumakta ve korunması içinde gerekli tedbirleri almaktadır.

3.2.2.3.3 Yardım Edici Görevler

Polis yaşlılara, sakat ve acizlere, hastalara, çocuklara ve yardıma muhtaç kimselere yardım etmekle görevlidir.

Polisin yukarıda sayılan genel idari görevlerine ilave olarak Sivil Savunma, seferberlik işleri, 7201 sayılı Kanuna göre yapılan tebligat işleri, tabii afetler ve büyük yangınlarda alınan önlemler, askerlik Kanunu, askeri yasak bölgeler ile ilgili işlemler, insan sağlığına ve sosyal yardımlara ilişkin hizmetler, İlköğretim Kanuna ilişkin hizmetler, idari makamlarca verilen kararların infazı, Gecekondu Kanunu ve İmar Yasasına ilişkin hizmetler, toprak komisyonu çalışmaları ile ilgili işlemler, Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ile verilen görevler sayılabilir.⁶⁸

⁶⁸ ŞEN S. 20. Y.Y. başında Polis Teşkilatı S.:37

3.2.3.Özel Mahiyetteki Polis Kuruluşları ve Görevleri

3.2.3.1 Trafik Polisi

11 Mayıs 1953 tarihinde yürürlüğe giren 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile trafik zabıtası kurulmuştur. Ancak zaman içerisinde gelişen teknoloji ile birlikte mevcut trafik yasası ihtiyaca cevap veremeyecek hale geldiğinden, 13 Ekim 1983 tarihinde 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu yürürlüğe konulmuş ve 6085 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Trafik polisi 2918 Karayolları Trafik Kanunun 1.Maddesine göre: Karayollarında can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak, meydana gelebilecek kazaların önlenmesi, maddi ve manevi kayıpların en alt seviyeye indirilmesi için gerekli önlemleri almak ve aldurtmakla görevli kılınmıştır.⁶⁹

3.2.3.1.1 Trafik Zabıtası

Trafik zabıtası görevi sırasında karşılaştığı acil ve zorunlu hallerde genel zabıta görevi yapmakla da yetkilidir.

Mülki idare amirlerince emniyet ve asayiş bakımından zorunlu görülen haller dışında, trafik zabıtasına genel zabıta görevi verilemez, araç, gereç ve özel trafik teçhizatı trafik hizmetleri dışında kullanılamaz.

3.2.3.1.2 Genel Zabıta:

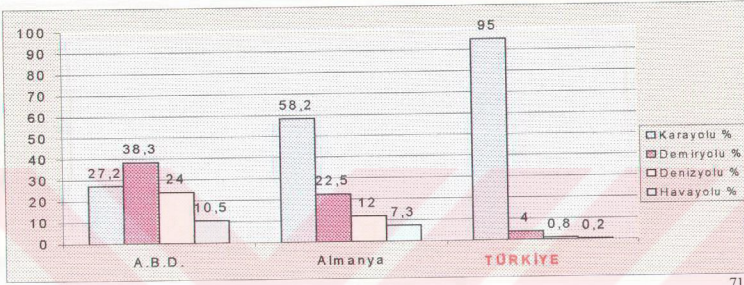
Trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde polis; polisin ve trafik teşkilatının görev alanı dışında kalan yerlerde de jandarma, trafik eğitimi almış subay, astsubay ve uzman jandarmalar eliyle yönetilmekte belirtilen esas ve usullere uygun olarak trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya görevli ve yetkilidir.

Emniyet Genel Müdürlüğüne verilen trafik düzen ve güvenliğini sağlama görevi merkezde; Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulan Trafik Hizmetleri Başkanlığınca yürütülür. Trafik Hizmetleri Başkanlığı Emniyet Genel Müdür Yardımcısı tarafından yürütülür.

Prof. Dr. Sulhi DÖNMEZER, Trafik polisinin diğer polislere göre bazı özellikleri bakımından farklı olduğunu belirtmekte ve şöyle demektedir: "Bir kere trafik polis diğer polis birimlerinden farklı olarak toplumun bütün sosyal sınıf mensupları ile daima temas halindedir. Genel asayiş yada adli görevlerle yükümlü olan polis çoğunlukla toplumun ancak belirli kesimleri ile temas halinde bulunduğu halde, trafik polisi görevi gereği daima halk

⁶⁹ YAŞAR Y. 11.Baskı PMH S.:54

içindedir. Büro dışında yaşamakta ve tüm sosyal sınıf mensupları ile daima ilişki halinde bulunmaktadır. Genel asayiş ve adli görevlerle uğraşan polis esasta tecrit edilmiş bir dünyada yaşadığı ve ancak suç işlendiği zaman halk ile temas edebildiği halde trafik polisi toplumdan tecrit edilmiş değildir. Trafik polisi imajının düzeltilmesi bakımından en önemli hususlardan birisi halkla ilişkilerde kesin taviz vermez, kuralların çiğnenmesi karşısında müsamahasız ve fakat son derece nazik olmak ve muhataplara karşı mutlaka saygılı bulunmaktadır.”⁷⁰

71

Yukarıda tabloda görüldüğü gibi yurdumuzda 2000 yılı itibarıyla yolcu ve yük taşımacılığının çok büyük bir bölümü motorlu taşıtlarla dolayısıyla karayollarında yapılmakta olup, taşımacılığın deniz, demir ve havayollarına düşen payı çok azdır. Gerek alt yapı yetersizliği ve gerekse artmaya devam eden araç sayısı ve özellikle karayollarının ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmaması, otobanların yetersiz olması, çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Bu sorunların en başında ölümlü trafik kazalarının meydana gelmesi ve maddi zararların ortaya çıkmasıdır.

Trafik kazalarının başlıca sebeplerinin şu ana başlıklar altında sıralayabiliriz.

- 1- Alt yapı yetersizliği,
- 2- İnsan faktörü,
- 3- Trafik denetiminin yeterli düzeyde yapılamaması,

1- Alt yapı yetersizliği

⁷⁰ DÖNMEZER S. Trafikte Polis Halk İlişkileri Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e armağan Sayı 1-4 İstanbul 1982 S.:581

⁷¹ DÖNMEZER Sulhi Trafikte Polis Halk İlişkileri Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e armağan S.:1/4 71EGE R.; Present Situations of Traffic Accidents In Developed and Developing Countries, This Presentation is Reported for the 21st SICOT World Congress, April 18-23, 1999, Sydney, AUSTRALIA 72- Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Daire Başkanlığı verileri.

Gerek yollarımızın “bölünmüş yol” haline getirilememesi gibi fiziki yetersizlikler, üst yapıdaki yatay ve dikey işaretleme eksiklikleri ve gerekse yolların bakım ve onarımı ile ilgili alt yapı hizmetlerinin yeterli seviyede olmaması vb. gibi olumsuz faktörlerin yanısıra, artmaya devam eden araç sayısına rağmen karayollarının ihtiyaca cevap verecek düzeyde geliştirilememesi, çeşitli sorunları meydana getirerek trafik kazalarının artmasına neden olmaktadır.

YILLAR	TOPLAM ARAÇ SAYISI
1996	7.109.926
1997	7.776.394
1998	8.359.636
1999	8.837.403
2000	9.554.868

72

Yukarıda ki tablodan da anlaşıldığı üzere, ülkemizde motorlu araç sayısı her geçen yıl belirli bir oranda artmaktadır. Buna karşılık karayollarımızda yeteri kadar çalışma yapılmamış, otoban hizmetine fazla önem verilmemiştir. Halbuki Ankara-İstanbul arasında inşaa edilen otoyolun hizmete girmesi ile bu yol üzerinde meydana gelen kazalarda azalma meydana geldiği belirgin bir şekilde gözlemlenmiştir. Yolların fiziki yapısının iyileştirilmesi ve otobana geçilmesi trafik kazalarının azalmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Son 5 Yılda Meydana Gelen Trafik Kaza ve Sonuçlarının Dağılımı

	1996		1997		1998		1999		2000	
TOPLAM ARAÇ SAYISI	7109926		7776394		8359636		8837403		9554868	
TOPLAM KAZA SAYISI	344641	4847	387533	4983	440149	5265	438338	4960	466375	4881
ÖLÜ SAYISI	5428	76	5181	67	4935	59	4596	52	3941	41
YARALI SAYISI	104599	1471	106146	1365	114552	1370	109899	1244	114089	1194

b- İnsan faktörü

Ülkemizde meydana gelen trafik kazalarına sebep olan faktörlerin başında sürücü, yolcu ve yaya olmak üzere insan faktörü gelmektedir. Bilhassa şehirlerarası karayollarında meydana gelen kazalar incelendiğinde bu kazaların; hatalı sollama, aşırı hız, yakın takip, yanlış şeritte seyretme, alkollü, yorgun ve uykusuz araç kullanmak gibi sürücünün yaptığı hatalardan kaynaklandığı görülmektedir. O halde trafik kazalarının azaltılması için her şeyden önce insan faktörü üzerinde durmakta fayda vardır. Bunun çaresi de eğitimden geçmektedir. Bu amaçla verilecek eğitimin kişinin ve toplumun sorumluluklarının bilincine varmalarını sağlamak, özellikle trafik konusunda karşılıklı olarak haklara riayet etmelerini öğretmek ve benimsetmek, ihlaller karşısında duyarlı davranarak hoşgörü ile bakılmamasını ve toplum olarak tepki gösterilmesini temin etmek zorunluluğu vardır.

Ülkemizde trafik polisinin özel eğitim bürosu ilkokullara giderek çocuklara trafik bilgileri vermekte, onlara uygulama çalışmalar yaptırarak trafik kurullarını öğretmektedir. Böylece ilkokul öğrencilerinin trafik kazalarının kurbanları olmaları önlenmektedir.⁷³

c- Trafik denetiminin yeteri düzeyde olmaması

Ülkemizde 2000 yılı verilerine göre 9.554.868 adet motorlu araç vardı. Bu araç sayısı ülkemizdeki karayolu ağına göre biraz fazladır. Motorlu araç sayısı büyük bir artış göstermesine rağmen, trafiğin tanzim ve denetiminde istihdam edilen personel sayısında yeterli artış sağlanamamıştır. Halen Türkiye genelinde trafik hizmetleri, 462'si sivil 2950'si resmi olmak üzere 3412 otomobil, 738 motosiklet, 65 çekici, 51 kurtarıcı, 77 minibüs, 18 ambulans ile yürütülmektedir.⁷⁴

Trafik hizmetleri, Türkiye genelinde, Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Gaziantep, İçel, İstanbul ve İzmir olmak üzere 9 adet şehir içi trafik denetleme şube müdürlüğü, 6 adet şehir içi trafik tescil şube müdürlüğü; diğer iller bazında 76 adet trafik tescil ve denetleme şube müdürlüğü, ayrıca bölge trafik denetleme şube müdürlükleri, ilçe trafik tescil büro amirlikleri ve bölge trafik denetleme istasyon amirlikleri olarak hizmet vermektedir.

⁷³ AKINCI F.S. Polis-Halkla İlişkiler, İHFM.C.L.111 S.:1-4 İstanbul

⁷⁴ Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Daire Başkanlığı verileri

Son yıllarda ülkemizde meydana gelen trafik kazalarında ölen vatandaşlarımızın sayısı küçümsenemeyecek kadar fazladır. Bu nedenle ülkemizde, teröre önem verildiği kadar trafik hizmetlerine de önem vermek zorundayız. Trafik hizmetlerinde görev yapan personelin görev ve yetkileri aşağıda sıralanmıştır:

1- Araçların 2918 sayılı Kanuna göre bulundurması gerekli belge ve gereçleri, sürücülerini ve bunlara ait belgeleri, sürücülerin ve karayolunu kullanan diğer kişilerin kurallara uyup uymadığını, trafik düzenlemelerini ve çeşitli tesislerin Karayolları Trafik Kanununa uygun olup olmadığını denetlemek.

2- Duran ve akan trafiği ve düzenlemek ve yönetmek,

3- El koyduğu trafik kazalarında trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek,

4-Trafik kazası neticesinde hastaların ve yaralıların bakımlarını sağlayacak tedbirlerin süratle alınmasına yardımcı olmak ve yakınlarına haber vermek,

5- Araçların tescil işlemlerini yaparak, belge ve plakalarını vermek,

6- Sürücülerin belgelerini vermek, (4199/3 sayılı Kanun)

7- Ülke çapında taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, teknik ve hukuki değişikliklerini işlemek, istatistiki bilgileri toplamak ve değerlendirmek,

8- Trafik kazalarını oluş nedenleri ile ilgili tüm unsurları kapsayan istatistiki verileri ve bilgileri toplamak, değerlendirmek ve sonuçlarına göre gereken önlemlerin alınmasını sağlamak ve ilgili kuruluşlara teklifte bulunmak,

9- Hasar tazminatı ödemelerini hızlandırmak amacıyla sigorta şirketince istenecek bilgi ve belgeleri vermek, (4199/3 sayılı Kanun)

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 17.10.1996 tarih ve 4199 sayılı Kanunun 4. Maddesi ile değiştirilen 6. Maddesinde, trafik zabıtasının asli görevinin trafik hizmetlerini yürütmek olduğu, ancak görevi sırasında karşılaştığı acil ve zorunlu hallerde genel zabıta görevini ifa etmekle de yetkili olduğu belirtilmiştir.⁷⁵

3.2.3.2 Polis Çevik Kuvvet Birimi

Bu özel kolluk, 654 sayılı Kanunla kurulmuş olan toplum zabıtasını kaldıran 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununa yedek madde eklenmesine dair 11.08.1982 gün ve 2696 sayılı Kanunla oluşturulmuştur. İçişleri Bakanlığınca gerekli görülen il

⁷⁵ YAŞAR Y. 11.Baskı PMH. S.:55

merkezlerinde emniyet müdürlüklerine, ilçelerde ilçe emniyet amirliklerine bağlı olarak emniyet teşkilatı yapısı içinde yer almaktadır.⁷⁶

Polis çevik kuvvet birimlerinin görevleri ilgili yasanın Ek-13. Maddesinde belirtilmiştir.

a- Kamu düzenini bozabilecek nitelikteki toplumsal hareketlerin meydana gelmesi muhtemel yerlerde önleyici tedbirleri almak ve bu yerlerde devriye hizmetleri yürütmek.

a- Grev ve lokavt sırasında iş yerlerinin tahribe uğramasının veya işgalinin önüne geçmek.

b- Kanuna aykırı sokak ve meydan hareketlerini önlemek.

c- Toplumsal olaylar grev ve lokavtlar ile kanuna aykırı sokak ve meydan hareketlerinde toplumu veya kişilerin maddi ve manevi varlıklarını tecavüzlerden korumak.

d- Diğer polis kuvvetlerinin yetersizliği halinde, her türlü tören ve gösterilerde gerekli güvenlik önlemlerini almak ve düzeni sağlamak.

e- Özel timlerin yer almasını gerektirecek diğer operasyonları yapmak.

f- Yukarı bentlerde gösterilen durumlarda meydana gelen kanuna aykırı olayları gerekirse zor kullanarak etkisiz hale getirmektir.

3.2.3.2.1 Kuruluşu

Polis Çevik Kuvvet Yönetmeliğinin 7.maddesine göre;

Polis çevik kuvvet birimleri illerin teşkilat, malzeme ve kadro esaslarında belirlenen ve gruplandırılmış standart kuruluş modellerine göre, il emniyet müdürlüklerinde çevik kuvvet şube müdürlüğü veya çevik kuvvet grup amirliği, ilçelerde çevik kuvvet grup amirliği adıyla Emniyet Genel Müdürlüğünde hazırlanacak bir plan çerçevesinde kurulur.

Bu plan çerçevesinde emniyet ve asayiş hizmetleri bakımından özellik ve önem taşıyan il ve ilçelere öncelik verilir. Polis çevik kuvvet şube müdürlüğü veya grup amirliği, hizmetin esas birimlerini oluşturan grup, birlik, özel timler ile idari bürolardan meydana gelir.

⁷⁶ AKBULUT İlhan Dr. Emniyet Teşkilatı ve Görevleri S.:105

Aynı yönetmeliğin 6. Maddesine göre;

“Polis çevik kuvvet birimlerinden her birlik en az iki grup, her grup dört ekipten, her ekip ise, on kişiden oluşur. Ekibin bir numaralı ekip amiri, on numaralı ise amir yardımcısıdır”.

Aynı yönetmeliğin 9. Maddesine göre ise,

“Özel timler polis çevik kuvvet kadrolarına mensup personelden kurulur. Bu timler özel statülü il şube müdürlüklerinde iki ekipten, diğer il şube müdürlükleri ile il, ilçe grup amirliklerinde bir ekipten oluşur. Özel tim olarak görevlendirilen ekip sayısı, Emniyet Genel Müdürünün talebi İçişleri Bakanı’nın onayı ile artırılabilir”.

3.2.3.2.2 Emir ve Komuta

Mülki amir, çevik kuvvet birimi ile ilgili emirlerini illerde il emniyet müdürlerine, ilçelerde ilçe emniyet müdürü veya amirine; il emniyet müdürü veya ilçe emniyet müdürü veya amiri kuruluşu göre, çevik kuvvet şube müdürü veya grup amirine verebilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mülki amir, emirlerini doğrudan çevik kuvvet şube müdürüne veya grup amirine verebilir.

Mülki amir tarafından verilen emirden dolayı sorumluluk mülki amire; bu emrin hatalı uygulanmasından doğacak sorumluluk, kuruluşu göre il emniyet müdürü ya da ilçe emniyet müdürü veya amirine aittir.

Çevik Kuvvet Yönetmeliği 11.maddesine göre;

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde il, ilçe emniyet müdürü veya ilçe emniyet amiri, kuruluşu göre, çevik kuvvet şube müdürü ve grup amirine, çevik kuvvet şube müdürü veya grup amiri kendi kuruluş birimlerine, toplumsal olaya derhal müdahale edilmesi emrini verebilir. Ancak, yapılan müdahaleden mülki amir ile il emniyet müdürü, ilçe emniyet müdürü veya amiri derhal haberdar edilir, bu takdirde sorumluluk ilk emri verene aittir.

3.2.3.2.3 İllere Çevik Kuvvet Gönderilmesi (Geçici Görevlendirme)

Emniyet ve asayişin gerektiği hallerde ilgili vali’nin talebi üzerine Emniyet Genel Müdürünün önerisi ve İçişleri Bakanı’nın onayı ile polis çevik kuvvet birimleri geçici olarak başka illerde görevlendirilebilir.⁷⁷

Takviye olarak gönderilen çevik kuvvet birimi geçici olarak görevlendirildiği süre içerisinde, görevli gittiği birim valisinin emrine girer.

⁷⁷ Çevik Kuvvet Yönetmeliği Md:13

Geçici olarak görevlendirilen kuvvetin geriye sevkleri ile beslenme ve barınmaları gönderildiği ilin valiliğince karşılanır, bu amaç doğrultusunda harcamalar için ödeme emri aranmaz.

Takviye kuvvetin görevlendirilmesi ile gelişti caydırıcılık özelliğinden dolayı gündüz yapılmalı, görevin sona ermesinden sonra kuvvetin geriye gönderilmesi aksi bir durum olmadığı sürece gece ve parça parça yapılmalıdır. Art niyetli kişi veya kuruluşlarda takviye ekibin ili henüz terk etmediği kanaati uyandırılmaktadır.

3.2.4 Emniyet Teşkilatında Terfi Esasları

Polis amirleri rütbe sırası ile Komiser Yardımcısı, Komiser, Başkomiser, Emniyet Amiri, 4. Sınıf Emniyet Müdürü, 3. Sınıf Emniyet Müdürü, 2. Sınıf Emniyet Müdürü, 1. Sınıf Emniyet Müdürü ve Sınıf Üstü Emniyet Müdürü olup, terfide esas kıdem ve liyakattır.

İhtiyaç halinde, meslekte fiilen 3 yılını doldurmuş en az lise ve dengi okul mezunu polis memurlarından yönetmelikte belirtilen nitelikleri taşıyanlar, 6 aydan az olmamak üzere yönetmelik hükümlerine göre açılacak komiser yardımcılığı kursunu başarı ile bitirdikleri takdirde, komiser yardımcılığı rütbesine terfi ederler.

Polis Enstitüsü mezunları, Polis Akademisi mezunları, Emniyet Genel Müdürlüğü adına sivil fakültelerden mezun olanlar ile 4 yıllık yüksek öğretim kurumlarından mezun olan polis memurlarından memuriyet yıllarında 6 yıl olumlu sicil almış olanlardan 9 aylık Komiser Yardımcılığı kursunu başarı ile bitirenler (A), diğer polis amirleri (B) gurubunu oluştururlar.

Emniyet Teşkilatı Kanunu’nun 55. maddesine göre;

Rütbelerde ve meslek derecelerinde zorunlu en az bekleme yılları aşağıda belirtilen tabloda olduğu şeklindedir.

RÜTBELER	MESLEK DERECELERİ	(A)	(B)
		GURUBU	GURUBU
Komiser Yardımcısı	9	4 Yıl	6 Yıl
Komiser	8	4 “	6 “
Başkomiser	7	3 ”	Yaş Haddi
Emniyet Amiri	6	4 “	
4. Sınıf Emniyet Müdürü	5	3 “	
3. Sınıf Emniyet Müdürü	4	3 “	
2. Sınıf Emniyet Müdürü	3	3 “	
1. Sınıf Emniyet Müdürü	2	3 “	
1. Sınıf Emniyet Müdürü	1	Yaş Haddi	

Rütbeli polislerin bir üst rütbeye terfi etmesinde, bu rütbede fiili çalışma süresi esas alınır. Yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre kazanılmış hak aylığında dikkate alınmış olan her türlü uzmanlık tezi, lisansüstü eğitim ve avukatlık stajı gibi ilave eğitim süreçleri rütbe kıdeminde değerlendirilmez. Ancak, rütbeli polis olduktan sonra yapılan askerlik hizmeti, yurt dışı misyon koruma, yurt dışı kurs ve diğer görevler sebebiyle geçirilen süreler, görev nedeniyle yaralanma halinde tedavi ve istirahat süreleri, rütbe yükseltilmesinde değerlendirilir. Aylıksız izinde geçen süreler, uzun ve kısa süreli durdurma cezaları, paraya çevrilse veya tecil edilse dahi alınan hapis cezaları ile meslekten ve memuriyetten men cezaları, ceza süreleri kadar rütbe yükseltilmesini geri bırakır. Her olumsuz sicil, rütbe yükseltilmesini 1 yıl geciktirir.

Rütbelerde belirlenen zorunlu bekleme süreleri sonunda bir üst rütbeye yükselebilmek için, üst rütbe ve boş kadro bulunması ve bekleme süresi içindeki yıl sayısı kadar olumlu sicil alınmış olması gerekir.

(B) gurubu polis amirlerinden en az 4 yıllık bir yüksek öğretim kurumunu bitirenlerin, bulundukları rütbedeki bekleme süreleri yeni girecekleri amir gurubunun bekleme süresi kadardır. Bunların yeni guruptaki bekleme süresine göre bulundukları rütbede fazla geçen süreleri, üst rütbede dikkate alınmaz. Rütbelere, kıdem ve liyakate

göre atama yapılır. Kıdem sırasının tespitinde, bulunulan rütbeye yükselme tarihi esas alınır. Aynı tarihte terfi edenlerden sicil notu yüksek olanlar, sicil notlarının eşitliği halinde takdîrnamesi fazla olan, takdîrnamelerinin sayıca eşitliği halinde ise, sicil numarası daha küçük olanlar diğerine göre kıdemli sayılırlar.

Kıdem sırası personele, Emniyet Genel Müdürlüğünce her yıl topluca duyurulur, atamalar kanuni zorunluluk halleri dışında her yıl Haziran ayında topluca yapılır.

Rütbe terfi esasları, rütbe ve görev unvanı işaretleri ile üniformalara ilişkin esas ve usuller yönetmelik ile düzenlenir.

3.2.5 Türk Polis Teşkilatının Genel Yapısı

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu yürürlüğe girdiği 4 Haziran 1937 tarihinden itibaren geçen zaman içerisinde polisin hizmet alanını içindeki hızlı nüfus artışı, kentleşme, sanayileşme, suçların artması, yoğun trafik ve toplumsal olaylar ve buna benzer nedenlerle fazlalaşan hizmetler karşısında, yasada belirlenmiş olan idari yapı yetersiz kalmış ve bu sebeple de yeni birimlerin kurulması, teşkilatın genişletilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Bu nedenlerle 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun geneline dokunulmadan, bazı maddelerin yürürlükten kaldırılması veya değiştirilmesi, ek maddeler ilavesi şeklinde yapılan değişikliklerle, yasa bugünkü uygulanan şeklini almıştır. 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu merkez ve taşra teşkilatını düzenleyen 16. Maddesi 12.01.1989 tarihli 3518 sayılı kanun ile değiştirilmiştir.

Değişik maddeye göre Emniyet Genel Müdürlüğünün idari yapısının;

Merkez teşkilatı,

1. Taşra teşkilatı,
2. Yurt dışı teşkilatından oluşacağı hükme bağlanmıştır.

Ayrıca aynı maddede, daire başkanlarının, ihtiyaca göre en az 3 şube ve koruma müdürlüğünden, şube müdürlükleri veya koruma müdürlüklerinin ise, en az 3 büro amirliğinden oluşacağı belirtilmiştir.

13 Temmuz 1984 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren 190 sayılı Genel Kadro Ve Usulü Hakkındaki KHK'ye göre Emniyet Genel Müdürlüğünün merkez ve taşra teşkilatı yeniden düzenlenmiştir. Teşkilatın başında emniyet genel müdürü

bulunur. Emniyet genel müdürüne, yardımcıları ve bazı birimler doğrudan diğer bazı daire başkanlıkları ise, genel müdür yardımcıları aracılığıyla bağlıdır.⁷⁸

3.2.5.1 Merkez Teşkilatı

Merkez Teşkilatı;

Genel Müdür,

5 Genel Müdür Yardımcısı,

Teftiş Kurulu Başkanlığı,

25 Daire Başkanlığı,

1. Hukuk Müşavirliği,

140 Şube Müdürlüğü,

Sivil Savunma Uzmanlığından oluşmaktadır.

3.2.5.1.1 Emniyet Genel Müdürlüğü

Emniyet genel müdürü, emniyet teşkilatının en yüksek dereceli mesleki amiri ve yöneticisidir.

Emniyet genel müdürü, emniyet teşkilatına verilen hizmetlerin etkin ve süratli şekilde yürütülmesini temin etmek, personelin yetiştirilmesini sağlamak, eğitim ve disiplinini sağlayacak tedbirleri almak ve bu amaçla teşkilatın kuruluşları üzerinde denetim ve gözetim görevini yerine getirmekle yükümlüdür.

3.2.5.1.2 Emniyet Genel Müdürlüğüne doğrudan bağlı birimler

Teftiş Kurulu Başkanlığı,

Polis Akademisi Başkanlığı,

İstihbarat Daire Başkanlığı,

Hukuk Müşavirliği,

Özel Harekat Dairesi Başkanlığı,

Araştırma Planlama ve Koordinasyon Uzmanları,

Polis Koleji Müdürlüğü,

Özel Kalem Müdürlüğü,

Basın Protokol ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü,

Sivil Savunma Uzmanlığı,

24 Polis Okulu,

⁷⁸ ALAÇ A.E. Hacettepe Üniversitesi Sos.Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi Ankara Temmuz 1996 S.:17-18

3 Polis Moral Eğitim Merkezi Müdürlüğü,
Polis Hastanesi Başhekimliği,
Polis Bakım ve Yardım Sandığıdır.

3.2.5.1.2.1 Polis Teftiş Kurulu Başkanlığı

Polis Teftiş Kurulu Başkanlığı 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 16. Maddesi gereğince kurulmuş olup, Teftiş Kurulu Başkanlığı emniyet müdürü unvanına ve sıfatına sahip kurul başkanı ile müfettişlerden oluşur. Kurul doğrudan genel müdüre bağlıdır. Müfettişler emniyet genel müdürünün emri ve onayı üzerine, görev emirlerini kurul başkanından alırlar.

Müfettişliğe sınavla geçilebilmektedir. Sınavlar test usulü ile yapılmaktadır.

En az 3 yıl müfettişlik yaparak, daha sonra teşkilat içerisinde başka göreve atananlar, sicilleri müfettişliğe atanmalarına mani değilse, yeniden müfettişliğe atanabilirler. Müfettişlere, emniyet hizmetlerinde çalışanlara verilen kimlikler ile birlikte ayrıca müfettişlerin görev ve yetkilerini belirten, genel müdür ve teftiş kurulu başkanı tarafından imzalı birer kimlik belgesi verilir.

3.2.5.1.2.2 Polis Akademisi Başkanlığı

Akademi Başkanlığı, genel müdüre doğrudan bağlı birimler arasında yer almaktadır. Akademi başkanı'na 3 adet başkan yardımcısı, başkan yardımcılara 8 şube müdürlüğü, şube müdürlüklerine ise 33 büro amirliği bağlı olarak faaliyet göstermektedir.

3.2.5.1.2.3 Hukuk Müşavirliği

Hukuk Müşavirliği 1. Hukuk Müşavirliği yönetiminde aşağıdaki birimlerden oluşmaktadır.

1- Hukuk Müşavirliği;

Genel Müdürlüğe izafeten Bakanlık aleyhine idari yargı mercilerinde açılan davaların savunma layihalarının hazırlanmasını ve duruşmalarda Bakanlığın temsilini sağlamak.

2- Dava İşleri Hukuk Müşavirliği;

İdari davalardan önemli ve maddi miktarı fazla bulunan tam yargı ve tazminat davaları ile Genel Müdürlük makamının uygun gördüğü dava dosyalarının gerekli savunma yapılmak üzere Bakanlık Hukuk Müşavirliğine intikalini sağlamak.

3- Mevzuat İşleri Hukuk Müşavirliği;

Merkez teşkilatı birimlerinden yapılan talep üzerine veya doğrudan hazırlanan kanun, tüzük, yönetmelik tasarısı ve taslakların süratle gereği yapılmak üzere ilgili mercilere intikal ettirmek ve sonucunu izlemek.

4- Disiplin İşleri Hukuk Müşavirliği;

Disiplin İşleri Hukuk Müşavirliği, Bakanlık Yüksek Disiplin Kurulu'na raportör, Genel Müdürlük Yüksek Disiplin Kurulu'na ise üye olarak katılmaktadır.

3.2.5.1.2.4 İstihbarat Daire Başkanlığı

Emniyet teşkilatı kurulduğundan beri çeşitli adlar altında faaliyet gösteren İstihbarat Daire Başkanlığının görevleri 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununa 16.06.1985 tarih ve 3233 sayılı Kanun ile eklenen Ek7. Madde ile belirlenmiştir.

Buna göre devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, anayasal devlet düzenine ve genel güvenliğine dair önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, emniyet ve asayiş sağlamaya üzere, ülke seviyesinde istihbarat faaliyetlerinde bulunmak, bu amaçla bilgi toplamak, topladığı bilgileri değerlendirip yetkili mercilere ulaştırmak ve devletin diğer istihbarat örgütleri ile işbirliği yapmakla görevli birimdir.

Daire Başkanlığının merkezde 10, tüm illerde de birer şube müdürlükleri bulunmaktadır. Bu şubeler doğrudan il emniyet müdürüne bağlıdır.

3.2.5.1.2.5 Özel Harekat Daire Başkanlığı

Önce Asayiş, daha sonra Terörle Mücadele ve Hareket Dairesi Başkanlıklarına bağlı şube müdürlüğü olarak faaliyet gösteren Özel Harekat Şubesi, Bakanlar Kurulunun 26.07.1993 tarih ve 93/4661 sayılı kararı ile Özel Harekat Daire Başkanlığı adı ile hizmete sokulmuştur. Özel Harekat Daire Başkanlığı yapmakla yükümlü olduğu görevlerini;

- 1- Operasyon ve Harekat Şube Müdürlüğü,
 - 2- Hareket Planlama ve Değerlendirme Şube Müdürlüğü,
 - 3- Eğitim Şube Müdürlüğü,
 - 4- Destek Şube Müdürlüğü,
- ve alt birimleri aracılığıyla yürütmektedir.

Daire Başkanlığı genel olarak;

- 1- Ülkemizin bölünmez bütünlüğünü ve anayasal düzenini değiştirmek amacıyla faaliyette bulunan kişi ve örgütlerle mücadele ve müdahale etmek, onlara ani baskın düzenlemek ve yakalamak,
- 2- Yasadışı emellerini zorla kabul ettirmek isteyen kişilerin bu emellerine engel olmak,
- 3- Devletin uluslararası kişiliğini zayıflatmak amacıyla Türk ve yabancı uyruklu suçlularla birlikte uçak kaçırma, bina, araç ve kişilerin rehin alınması olaylarına ani müdahale ve baskın yaparak kurtarmak, gibi görevlerle görevlidir.

3.2.5.1.2.6 Polis Koleji Müdürlüğü

Emniyet Teşkilatının orta ve üst kademe amir ve yöneticilerini yetiştirmek amacıyla Ankara'da kurulmuştur. Polis Koleji, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı yabancı dil ağırlıklı öğretim yapan lise kısmı, fen kollarının müfredat programları ile haftalık ders dağılım çizelgesi uygulanan bir eğitim kurumudur. Polis Kolejine sadece erkek öğrenciler alınmaktadır. Adayların (8) yıllık ilköğrenimini tamamlamış ve müracaatları sırasında 16 yaşından gün almamış olmaları gerekmektedir. Polis Kolejini bitiren öğrenciler Polis Akademisine sınavla alınırlar.

3.2.5.1.2.7 Sivil Savunma Uzmanlığı

Emniyet Genel Müdürüne doğrudan bağlı bir birim olup, sivil savunma hizmetleri ile ilgili hazarda ve seferdeki işlemleri yürütmekle görevlidir.

3.2.5.1.2.8 Özel Kalem Müdürlüğü

Doğrudan emniyet genel müdürüne bağlı olup, şube müdürlüğü seviyesinde teşkilatlanmıştır.

3.2.5.1.2.9 Basın, Protokol ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü

Şube Müdürlüğü, basın ve diğer kitle haberleşme araçlarında yayınlanan yazı ve haberleri devamlı şekilde izlemek ve incelemek, Emniyet Teşkilatı, Genel Müdürlük ve genel müdürün şahsını ilgilendiren konularda çıkan haberleri makama sunmak ve alınan emir doğrultusunda hareket etmek, genel müdürlüğe medya tarafından yöneltilen soruların cevaplarını hazırlamak, polisin halkla olan ilişkilerini olumlu yönde geliştirecek öneri ve tekliflerde bulunmak, genel müdürlük adına gelen

mektupları cevaplamak, genel müdürün protokole ilişkin hizmetlerini yerine getirmekle sorumludur.

3.2.5.1.3 Emniyet Genel Müdür Yardımcıları

Genel müdüre doğrudan bağlı olan, genel müdür yardımcıları, emniyet genel müdürünün teklifi ve içişleri bakanının onayı ile göreve atanırlar. Her emniyet genel müdür yardımcısı konusuyula ilgili almış olduğu görev ve sorumluluğu yerine getirir. Emniyet Teşkilatında siyasi, asayiş, personel, trafik ile lojistik ve mali işlerle ilgili olmak üzere 5 adet genel müdür yardımcısı bulunmaktadır.

3.2.5.1.3.1 Siyasi işlerle ilgili genel müdür yardımcısına bağlı birimler

- a- Güvenlik Dairesi Başkanlığı,
- b- Terörle Mücadele ve Harekat Dairesi Başkanlığı,
- c- Yabancılar, Hudut, İltica Dairesi Başkanlığı,
- d- Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı,
- e- Ana Komuta Kontrol Merkezi Dairesi Başkanlığı,
- f- Koruma Dairesi Başkanlığı'dır.

3.2.5.1.3.2 Asayiş ile ilgili genel müdür yardımcısına bağlı birimler

- a- Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı,
- b- Asayiş Dairesi Başkanlığı,
- c- Kriminal Polis Laboratuvarları Dairesi Başkanlığı,

3.2.5.1.3.3 Personel ile ilgili genel müdür yardımcısına bağlı birimler

- a- Personel Dairesi Başkanlığı,
- b- Eğitim Dairesi Başkanlığı,
- c- Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı,
- d- Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı,
- e- Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'dır.

3.2.5.1.3.4 Trafik ile ilgili genel müdür yardımcısına bağlı birimler

- a- Trafik Planlama ve Destek Dairesi Başkanlığı,
- b- Trafik Uygulama ve Denetleme Dairesi Başkanlığı,
- c- Trafik Eğitim ve Araştırma Dairesi Başkanlığı,
- d- Haberleşme Dairesi Başkanlığı,
- e- Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı,
- f- Havacılık Dairesi Başkanlığı'dır.

3.2.5.1.3.5 Lojistik ve mali işler ile ilgili genel müdür yardımcısına bağlı birimler

- a- İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı,
- b- İkmal ve Bakım Dairesi Başkanlığı,
- c- İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı'dır.

3.2.5.1.4 Daire Başkanlıkları

3.2.5.1.4.1 Araştırma-Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı (APK)

Hükümet programı, kalkınma planları, yıllık programları, Bakanlar Kurulu Kararları, illerdeki şube müdürlükleri ve milli güvenlik siyaseti çerçevesinde Genel Müdürlüğe verilen emir ve görevlerin yerine getirilmesi için çalışma esaslarını tespit etmek, bu esaslara uygun olarak Genel Müdürlüğün ana hizmet politikasının hazırlanmasına yardımcı olmak, Genel Müdürlüğün yıllık icra planını, merkez ve taşra birimlerinin görüşlerini alarak hazırlamak ve uygulamalarını izlemek, kanun, tüzük ve yönetmelik tasarıları ile kanunun tekliflerine ilişkin Genel Müdürlük görüşlerinin tespitine yardımcı olmak gibi başlıca görevleri vardır ve bu görevlerini;

- 1- Araştırma Geliştirme Şube Müdürlüğü,
- 2- Organizasyon Metod Şube Müdürlüğü,
- 3- Planlama Şube Müdürlüğü,
- 4- Yayın, Kütüphane ve Dokümantasyon Şube Müdürlüğü ve alt birimler ile yerine getirir.

3.2.5.1.4.2 Arşiv ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı

Daire Başkanlığı;

- 1- Merkez birimlerde işlemleri biten evrak ve dokümanların dosya ve arşivlenmesi hizmetlerini yürütmek ve istenildiği anda birimlerin hizmetine hazır bulundurmak,
- 2- Arşivlenen bilgi, belge ve dokümanların mikrofilme çekim işlemlerini yapmak,
- 3- Mevcut bilgileri bilgisayar ortamına hazırlamak gibi görevlerle görevlidir.

Bu daire başkanlığı konuları ile ilgili görevlerini;

- 1- Arşiv Şube Müdürlüğü,
- 2- Genel Evrak Şube Müdürlüğü,
- 3- Hizmet Planlama Şube Müdürlüğü,

- 4- Mikro Film Şube Müdürlüğü ve alt birimlerden oluşan büroların yardımlarıyla yürütür.

3.2.5.1.4.3 Yabancılar, Pasaport ve Hudut İltica Dairesi Başkanlığı

Yabancılarla ilgili her türlü vize ikamet, çalışma, araştırma ve diplomatik misyon üyeleri ve konsolosluk mensuplarına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek, pasaport işlemleri, hudut kapılarının denetimi, diğer devletlerle yapılan protokol hükümlerinin uygulanması, karayollarında milletlerarası taşımacılığın (TIR) denetlenmesi ve güvenliği, yabancıların iltica talepleri, göçmenlerin durumları ile meşgul olmakla görevlidir. Başkanlık görevlerini;

- 1- Hudut-TIR Şube Müdürlüğü,
- 2- Yabancılar Şube Müdürlüğü,
- 3- İltica-Göç-Vatandaşlık Şube Müdürlüğü,
- 4- Pasaport-Hudut Kapıları Şube Müdürlüğünden oluşan birimlerin destekleriyle yürütmektedir.

3.2.5.1.4.4 Ana Komuta Kontrol Merkezi Dairesi Başkanlığı (AKKM)

Ülkemizde genel güvenlik ve asayiş konularının önem kazanması ile doğan komuta ve kontrol etme zaruretinden dolayı 1978 yılında Ana Komuta Kontrol Merkezi Dairesi Başkanlığı olarak kurulan ve bugün de aynı ad altında hizmetini sürdüren bu birim, yurdumuzda polis bölgesinde meydana gelen güvenlik, asayiş, trafik ve diğer konuları yakından takip ederek, zamanında tedbir alınmasını, gerekli işlemlerin yapılmasını, önceden hazırlanarak uygulama emri verilen güvenlik, asayiş ve trafik planlarının uygulanmasını, kontrol altında tutulmasını olaylara ait bilgilerin emniyete ait lojistik, personel, muhabere ve diğer hizmet birimleri ile ilgili bilgilerinin istatistiğinin yapılmasını, hizmetin daha etkin ve rasyonel biçimde yönetilmesini sağlamakla görevli kılınmıştır.

AKKM Dairesi Başkanlığı yukarıda açıklanan görevlerini;

- 1- İstatistik Şube Müdürlüğü,
- 2- Değerlendirme Şube Müdürlüğü,
- 3- Haberalma Şube Müdürlüğünün destekleriyle yürütür.

3.2.5.1.4.5 Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı

Yabancı ülkelerin polis teşkilatları ile teknik iş birliği ve ikili ilişkiler kurulmasını ve sürdürülmesini sağlamak, uluslararası polis kuruluşları ile Türk

Emniyet Teşkilatı arasında iş birliği ile ilgili hükümlerin yürütülmesini sağlamak, tercüme hizmetlerini yerine getirmek, bakan, müsteşar ve genel müdürün yurt dışı seyahatlerinde gerekli dokümanları hazırlamak, genel müdüre refakat etmek başlıca görevleri olup, görevlerini yerine getirirken, aşağıdaki alt birimlerden yararlanır.

- a- Uluslararası Teknik Hizmetler Şube Müdürlüğü,
- b- Doğu Avrupa, Balkanlar ve Orta Doğu Şube Müdürlüğü,
- c- Amerika, Asya, Afrika ve Türk Cumhuriyetleri Şube Müdürlüğü,
- d- Avrupa Birliği ve Batı Avrupa Ülkeleri Şube Müdürlüğü,
- e- Uluslararası Kuruluşlar ve Protokol Şube Müdürlüğü'dür.

3.2.5.1.4.6 Terörle Mücadele ve Hareket Dairesi Başkanlığı

Devletin ve milletin bölünmez bütünlüğünü sağlamak, bu bütünlüğe kastetmek isteyen tüm güçlerle mücadeleyi tek elden ve organize bir şekilde sürdürmek amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde 26 Ağustos 1986 tarihinde Terörle Mücadele ve Hareket Dairesi Başkanlığı, Bakanlık Onayı ile kurulmuştur.

Devletin anayasal düzenini ve güvenliğini marksist-leninist terörist yöntemleri ile aşırı sağ ve irticai ve gerekse bölücü ve bölgeci hareketlerle tehdit eden kişi ve örgütler hakkında her türlü kaynaktan bilgi edinerek, birimler tarafından yapılacak çalışmaları yönlendirmek ve koordinasyonu sağlamak, genel güvenliğimizi ilgilendiren eylemlerin sayı ve sonuçlarına göre değerlendirmeler yaparak önlemler almak, terör odaklarına dönük operasyon planları hazırlamak, operasyonlara katılacak personeli eğiterek yetiştirmek, yurdumuzdaki hazırlıkların teröre destek sağlamasını ve yurt dışında propaganda faaliyetlerini önlemek gibi çok önemli görevleri vardır.

Yukarıda belirtilen görevlerini;

- 1- Haberleşme ve Koordinasyon Şube Müdürlüğü,
 - 2- Sol Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü,
 - 3- Sağ Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü,
 - 4- Bölücü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü,
 - 5- İnsan Hakları ve Yurt Dışı Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü,
 - 6- Psikolojik Harekat Şube Müdürlüğü,
- ve alt büroların yardımlarıyla yürütür.

3.2.5.1.4.7 Koruma Dairesi Başkanlığı

Devletin üst düzey yöneticilerine, devlet görevlilerine, toplumda sevilen vatandaşlara, kurum ve tesislere veya toplumun huzur ve sükununu sabote etmeye yönelik saldırıların artması üzerine koruma hizmetlerinin tek elden yürütülmesi, planlanması, programlanması ve koordine edilmesi amacıyla 23.08.1983 yılında Koruma Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

Koruma Dairesi Başkanlığı yukarıda belirtilen başlıca görevlerini;

- 1- Cumhurbaşkanlığı Koruma Müdürlüğü,
- 2- TBMM Koruma Müdürlüğü,
- 3- Başbakanlık Koruma Müdürlüğü,
- 4- Milli Saraylar Koruma Şube Müdürlüğü,
- 5- Merkez Koruma Şube Müdürlüğü,

ve alt birimlerin çalışmalarıyla yerine getirmektedir.

3.2.5.1.4.8 Güvenlik Dairesi Başkanlığı

Genel güvenliğimize yönelik faaliyetlerin izlenmesi, vatandaşlarımızın anayasa ile teminat altına alınmış temel hak ve hürriyetlerini huzur ve güven içerisinde kullanmalarını sağlayıcı tedbirlerin alınması amacıyla 12.06.1986 yılında Güvenlik Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

Güvenlik Dairesi Başkanlığı konuları içerisine giren görevlerini;

- 1- Toplumsal Olaylar Şube Müdürlüğü,
- 2- Basın Yayın Şube Müdürlüğü,
- 3- Dernekler Şube Müdürlüğü,
- 4- Güvenlik Soruşturma Şube Müdürlüğü,
- 5- Azınlıklar Şube Müdürlüğü,
- 6- Dernekler Özel Denetleme Gurubu ve alt birimlerden oluşan bürolar yardımlarıyla yürütür.

3.2.5.1.4.9 İkmal ve Bakım Dairesi Başkanlığı

Emniyet Teşkilatının araç gereç ve mühimmat ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kurulan İkmal ve Bakım Dairesi Başkanlığı 1981 tarihine kadar Bütçe ve Mali İşler Başkanlığının bünyesinde faaliyetlerini sürdürmüş, bu tarihten sonra ise İkmal ve Bakım Dairesi Başkanlığı adını alarak, aşağıda belirtilen görevleri yerine getirmeye başlamıştır.

İkmal ve Bakım Daire Başkanlığı, Emniyet Teşkilatının araç, gereç, silah, mühimmat, yedek parça ve diğer donatım ihtiyaçlarını tespit etmek, hazırlanan tedarik planlarına göre merkez ve taşra kuruluşlarının ihtiyaç duydukları mal ve hizmet alımlarını kısa ve uzun vadeli tedarik planlarına bağlamak, ilgili dairelerle işbirliği yaparak, tedarik planlarının hayata geçirilmesini sağlamakla görevlidir.

Daire Başkanlığı bu görevlerini;

- 1- İç Tedarik Şube Müdürlüğü,
- 2- Dış Tedarik Şube Müdürlüğü,
- 3- Donatım Şube Müdürlüğü,
- 4- Levazım Şube Müdürlüğü,
- 5- Depo Şube Müdürlüğü,
- 6- Fabrika ve Kademeler Şube Müdürlüğü ve alt birimlerden oluşan bürolar eliyle yürütür.

3.2.5.1.4.10 İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde 25.07.1979 tarihinde İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

Merkez teşkilatı yetkilileri ile personelin ulaşım ve servis hizmetlerini yürütmek, merkez ve taşra teşkilatı arasında mal, malzeme, silah, mühimmat, araç ve gereçlerin naklini temin etmek, özel araçları ile yaralı, hasta ve cenaze sevkini sağlamak gibi başlıca görevleri vardır.

Bu görevlerini;

- 1- Ulaştırma Şube Müdürlüğü,
- 2- İç Hizmetler Şube Müdürlüğü,
- 3- Basımevi Şube Müdürlüğü,
- 4- Bütçe Uygulama Şube Müdürlüğü,
- 5- Tahakkuk Şube Müdürlüğü ve alt birimlerin yardımlarıyla yerine getirir.

3.2.5.1.4.11 İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığı

Emniyet Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatının yerleşme durumunu tespit etmek ve iyileştirmek, ihtiyaca göre yeni hizmet ve eğitim binaları, konutlar, teşkilat mensuplarının morallerini yüksek seviyede tutmak maksadıyla sosyal faaliyet alanları ile binaların inşaat planlarını yapmak, denetlemek tadilat ve onarımlarını

yapmak ihtiyaçların bütçe imkanları içinde rasyonel bir şekilde karşılanmasını sağlamak amacıyla İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

Daire Başkanlığı kendi alanlarına giren konularla ilgili görevlerini;

- 1- İnşaat şube Müdürlüğü,
- 2- Emlak şube Müdürlüğü,
- 3- Bakım Onarım şube Müdürlüğü,
- 4- Etüt-Proje şube Müdürlüğü, aracılığıyla gerçekleştirir.

3.2.5.1.4.12 Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı

Yurt dışından Türkiye'ye, Türkiye'den de yurt dışına yönelik kaçakçılık faaliyetleri ile ilgili istihbarat elde etmek, değerlendirmek, önleyici tedbirler almak, operasyonlar düzenlemek, milletlerarası kaçakçılık faaliyetleri ile ilgili yabancı ülkelerle bilgi alışverişi yapmak, Başkanlığın başlıca görevleridir.

Ülkemizin, Asya, Avrupa ve Afrika kıtaların merkezinde bulunması nedeniyle, uyururucu sevkiyatına yakın olan bütün yollara yakın olup, bu yollar uyururucudan dolayı fazla kara para kazandırdığı için altın hilal veya altın üçgen olarak adlandırılır. Uyururucu madde üretim bölgelerinde üretilen uyururucu maddelerin, başta Avrupa lkeleri olmak üzere tüketicisi ülkelere gönderilmesinde transit ülke durumunda olması bakımından Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığına büyük görevler düşmektedir.

Daire Başkanlığı görevlerini;

- 1- Mali şube Müdürlüğü,
- 2- Narkotik şube Müdürlüğü,
- 3- Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı şube Müdürlüğü,
- 4- Kaçakçılık Araştırma şube Müdürlüğü,
- 5- Teknik ve Bilgi İşlem şube Müdürlüğü ve bağlı alt birimler vasıtasıyla yürütür.

3.2.5.1.4.13 Kriminal Polis Laboratuvarları Daire Başkanlığı

Türkiye'de bilimsel polis alışmaları Türkiye'ye gelen bir Macar mltecisinin Türk Polisine öğretmiş olduğu teknikler ile başlamıştır. 1938 yılında eğitim amacıyla kurulmuş olan ve 1960 yılında ekspertiz çalışmalarına geçilerek Polis Laboratuvarları Dairesi kurulmuştur.

1976 yılına kadar Kriminal Polis Laboratuvarı 1976 yılında Polis Laboratuvarı Şube Müdürlüğü şeklinde çalışmalarını devam ettirmekte iken; 1977 yılında Kriminal Polis Laboratuvarı Daire Başkanlığı ihdas edilmiş, ve buna bağlı şubeler kurulmuştur.

Halen Kriminal Polis Laboratuvarı, merkezi Ankara olmak üzere İzmir, İstanbul, Adana, Samsun, Erzurum illerinde hizmetini yürütmektedir.

Maddi suç delillerini çağdaş, bilimsel ve teknik yöntemlerle inceleyip değerlendirerek Emniyet Teşkilatının tüm birimleri tarafından adli, idari ve siyasi soruşturmalarına yön verme, suç ve suçlunun kesinlikle saptanıp kanıtlanması suretiyle yargı organları karşısına çıkartılmasını, adaletin doğru ve süratli bir biçimde tecellisini sağlamak amacıyla kurulmuş, teknik hizmet yürüten bir Daire Başkanlığıdır.

Bu Daire Başkanlığı görevlerini;

- 1- Balistik Şube Müdürlüğü,
- 2- Grafoloji ve Sahtecilik Şube Müdürlüğü,
- 3- Patlayıcı Maddeler Şube Müdürlüğü,
- 4- Kriminal Araştırma, Geliştirme Şube Müdürlüğü,
- 5- Kimya ve Biyoloji Şube Müdürlüğü ve alt birimler vasıtasıyla yürütülmektedir.

3.2.5.1.4.14 İnterpol Dairesi Başkanlığı

Ülkemizin Cumhuriyetin ilanından sonra üye olduğu ilk uluslararası teşkilat İnterpol'dür. Türkiye İnterpol'e 08.01.1930 tarih ve 8761 sayılı Atatürk'ün imzasını taşıyan kararname ile üye olmuştur.

I. Dünya Savaşı sonrasında 1923 yılında bütün ülkelere, I. Milletlerarası Polis Kongresi çağrıda bulunularak Viyana'da II. Milletlerarası Polis Kongresi toplanmış bu toplantıya 20 ülkeden 138 delege katılmıştır. Türkiye de ilk katılan 20 ülke arasında yer almaktadır.

Teşkilatın organları;

- 1- Genel Kurul,
- 2- Yönetim Kurulu,
- 3- Genel Sekreterlik ve
- 4- Her ülkenin kendi milli merkez kuruluşlarından oluşmaktadır.

Uluslararası bütün bültenleri yayınlamak, uluslararası suçlarla mücadele etmek, suçluların iadesi işlemini yapmak, uluslararası polisiye faaliyetleri ve gelişmeleri

takip etmek, yurt dışındaki vatandaşların haklarının korunması için çalışmak İnterpol Dairesi Başkanlığının belli başlı görevleri arasındadır.

Uluslararası Bültenler

Uluslararası suç ve suçluları tespit etmek için bazı bültenler çıkartılır. Bu bültenler;

a- Kişisel bilgiler ihtiva eden bültenler;

1- Kırmızı Bülten:

Ülkemizde işlenmiş bir suç ile ilgili sanık veya mahkumun iade edilmek üzere uluslararası düzeyde aranması, yakalanması ve geçici olarak tutuklanması için çıkarılır.

2- Yeşil Bülten:

Daha önceki sabıkaları ve kriminal faaliyetleri nedeniyle her an suç işleyebilecek kişiler için uyarı amaçlı olarak çıkarılır yakalama ve tutuklama talebi yoktur.

3- Mavi Bülten:

Yeri tespit edilemeyen bir uluslararası suçlunun bulunduğu yeri belirlemek için çıkartılır.

4- Sarı Bülten:

Nerede kayıp olduğu tam olarak bilinemeyen çocuk ve yetişkinlerin yerlerinin tespiti için düzenlenir.

5- Siyah Bülten:

Kimliği belirsiz buluntu cesetlerin tanınması için çıkartılan bültendir.

b- Çalıntı mal ve kayıp eşya bültenleri:

Uluslararası piyasada maddi değeri çok yüksek olan mallar için çıkartılır.

c- Modüs Operandi Bültenleri:

Üye ülkeleri bilinçlendirmek amacıyla ilginç ve özel bir yöntemle işlenmiş suçların detaylarının duyurulması için çıkartılır.

İnterpol Dairesi Başkanlığı hizmetlerini;

1- Uluslararası Kaçakçılıkla Mücadele Şube Müdürlüğü,

2- Uluslararası Terörle Mücadele ve Asayiş Şube Müdürlüğü,

3- Uluslararası Adli Yardımlaşma Şube Müdürlüğü,

4- Uluslararası Araştırma, Değerlendirme, İstihbarat ve Analiz Şube Müdürlüğü,

5- Uluslararası Haberleşme ve İrtibat Şube Müdürlüğü yardımlarıyla yerine getirir.

3.2.5.1.4.15 Asayiş Daire Başkanlığı

Asayişe yönelik olayların yurt çapında asgari düzeye indirilmesi, meydana gelen olayların faillerinin yakalanması, yakalanan bu sanıkların en kısa zamanda yargı önüne çıkartılması, bu konularda gerekli icra planlarının yapılması, uygulamaya konulması, etkin ve caydırıcı önlemlerin alınması, taşra birimlerinin bu konudaki faaliyetlerinin yönlendirilmesi, suç ve suçlularla ilgili olarak yabancı devletlerle bilgi alışverişinin yapılması, ateşli ve ateşsiz silahların kontrolünün sağlanması, 1973 tarihli 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanununun uygulanması, parmak izi suç sicil hizmetlerinin yerine getirilmesi ile ilgili görevleri vardır.

Bu görevlerini;

- 1- Asayiş Şube Müdürlüğü,
- 2- Önleyici Hizmetler Şube Müdürlüğü,
- 3- Parmakizi Şube Müdürlüğü,
- 4- Ruhsat İşlemleri Şube Müdürlüğü ve alt birimleri ile yerine getirir.

3.2.5.1.4.16 Trafik Planlama ve Destek Dairesi Başkanlığı

Trafik hizmetlerine bağlı trafik kuruluşlarının ihtiyaçlarının belirlenmesi ve temini çalışmalarını yürütmek ve trafik hizmetlerinde görevlendirilecek personelin planlamasını yapmak, Daire Başkanlığında görevli personeli denetlemek, hizmet, disiplin şartlarına uymalarını sağlamak ve görülen aksaklıkları gidermek başlıca görevleri arasında yer alır.

Bu görevlerini;

- 1- Planlama Şube Müdürlüğü,
- 2- Destek Şube Müdürlüğü,
- 3- Fon Şube Müdürlüğü ve alt birimleri vasıtaları ile yerine getirir.

3.2.5.1.4.17 Trafik Eğitim ve Dairesi Başkanlığı

Eğitim teknik ve metotlarının geliştirilmesine yönelik araştırmalar yapmak, personel yetiştirilmesi amacıyla meslek içi eğitim faaliyetlerini organize etmek, trafik ile ilgili her türlü istatistiki bilgileri hazırlamak başlıca görevlerindendir.

Bu görevlerini;

- 1- Eğitim Şube Müdürlüğü,
- 2- Araştırma ve Geliştirme Şube Müdürlüğü,
- 3- İstatistik ve Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü aracılığıyla yerine getirir.

3.2.5.1.4.18 Trafik Uygulama ve Denetleme Daire Başkanlığı

Trafik tescil şube müdürlüğü, trafik denetleme şube müdürlüğü ve bölge trafik denetleme şube müdürlüğü aracılığıyla denetime ilişkin hizmetlerini yürütmek, gelişmelere uygun mevzuat düzenlemesi yapmak, aksaklıkları gidermek ve bu görevleri ülke geneline taşıyarak yerine getirmekle görevlidir.

Daire Başkanlığı bu görevlerini;

- 1- Uygulama Şube Müdürlüğü,
- 2- Denetleme Şube Müdürlüğü,
- 3- Mevzuat Şube Müdürlüğü aracılığıyla yerine getirir.

3.2.5.1.4.19 Haberleşme Dairesi Başkanlığı

Emniyet Teşkilatında haberleşme hizmetleri uzun süre Emniyet Genel Müdürlüğünün kuruluşunda bulunan laboratuvar şefliğince yürütülmüştür. Ancak, gelişen elektronik ve teknolojik çağa ayak uydurmak için yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulmuş 1984 yılında Haberleşme Dairesi Başkanlığı kurulmuş, daire kendisini geliştirip yenileyerek 1994 yılında mevcut yapısına kavuşmuştur.

Emniyet Genel Müdürlüğünün merkez teşkilatı ile diğer taşra teşkilatları arasında muhabere irtibatını sağlamak, Radyo, TV hizmetlerini ve merkezin foto film hizmetlerini yürütmek, teşkilatın muhabere cihaz ve malzemesinin bakım ve onarımını Bölge Muhabere Amirlikleri eliyle yaptırmak gibi belli başlı görevleri vardır.

Bu görevlerini;

- 1- Cihaz Plan ve Proje Şube Müdürlüğü,
- 2- Muhabere İşletme Şube Müdürlüğü,
- 3- Cihaz Tesis Bakım ve Onarım Şube Müdürlüğü,
- 4- Cihaz İkmal Şube Müdürlüğü,
- 5- Radyo TV Yayın Şube Müdürlüğü,
- 6- Foto Film Şube Müdürlüğü,
- 7- Mühendislik Hizmetleri Büro Amirliği yardımlarıyla yerine getirir.

3.2.5.1.4.20 Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı

Gelişen çağa ayak uydurmak, suç ve suçluları zamanında etkin bir biçimde tespit etmek amacıyla Emniyet Teşkilatına bilgisayarın girmesi zorunluluk haline gelmiştir. 1982 yılından itibaren Daire Başkanlığı olarak hizmetini sürdürmeye başlamış ve devam etmektedir.

Bu hizmeti;

- 1- Bilgi İşlem ve Eğitim Şube Müdürlüğü,
- 2- Bilgi Sistemi Geliştirme Şube Müdürlüğü,
- 3- Sistem İkmal ve Bakım Şube Müdürlüğü,
- 4- Veri Hazırlama ve Kontrol Şube Müdürlüğü,
- 5- Bilgi İşlem Merkezi Şube Müdürlüğü aracılığıyla yürütmektedir.

3.2.5.1.4.21 Havacılık Dairesi Başkanlığı

Emniyet havacılığının temelleri, Türk Silahlı Kuvvetlerinden devredilen Alman-Fransız malı 18 adet SA-318 Calouette marka kullanılmış keşif ve gözetleme helikopteri ile 19 Ekim 1981 tarihinde atılmıştır.

Görevleri;

- 1- Emniyet, asayiş ve tüm kaçakçılıkla mücadele hizmetlerinde yardımcı olmak,
- 2- Özel görevlerde personelin havadan taşınmasını sağlamak,
- 3- Hasta ve yaralıların havadan naklini sağlamak,
- 4- Karayolları üzerinde trafiğin kontrolünü sağlamak,
- 5- Önemli personelin (VIP) havadan taşınmasını sağlamak,
- 6- Belli noktalar arası kurye hizmeti vermek,
- 7- Personeli uçuş ve bakım konularında eğitmek,
- 8- Özel harekat personeli ile müşterek eğitimler yapmak,
- 9- Toplumsal olayların havadan kontrolünü yapmak,
- 10- Doğal afetlerde halkımıza yardım etmek şeklinde sıralanabilir.

Daire Başkanlığı bu hizmetlerini;

- 1- Hareket Planlama ve Değerlendirme Şube Müdürlüğü,
- 2- Eğitim Şube Müdürlüğü,
- 3- Destek Şube Müdürlüğü,

4- Operasyon Şube Müdürlüğü aracılığıyla yerine getirmektedir.⁷⁹

3.2.5.1.4.22 Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı

Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı, son yıllarda artış gösteren terör eylemleri sonucunda yaralanan veya sakat kalan emniyet mensupları, şehit olanların geride kalan eş ve çocukları ile gerekli biçimde ilgilenmek, günün 24 saatinde görev yapan emniyet mensuplarının rehabilitasyonu amacıyla gerektiğinde moral eğitim merkezlerinde dinlenmelerini sağlamak, yüksek öğrenimdeki çocuklarına yurt imkanları oluşturmak, meslek mensuplarının günlük bakıma ihtiyacı olan çocukları için kreş ve bakım evi hizmetleri sunmak, sosyal tesisler açmak, lojman hizmetlerini yürütmek amacıyla 22.12.1993 tarihinden itibaren faaliyete geçirilmiştir.

Daire Başkanlığı yukarıda sayılan bu görevlerini;

- 1- Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü,
- 2- Kreş ve Gündüz Bakım Evi Şube Müdürlüğü,
- 3- Sosyal Tesisler Şube Müdürlüğü,
- 4- Yurtlar Şube Müdürlüğü aracılığıyla yerine getirmektedir.⁸⁰

3.2.5.1.4.23 Sağlık İşleri Daire Başkanlığı,

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı, Emniyet Teşkilatı personelinin mevzuat hükümlerine göre bakmakla yükümlü oldukları aileleri ile emekli dul ve yetimlerin fizik ve moral durumlarını izlemek, koruyucu hekimlik hizmetlerini yerine getirmek, hastalananları muayene ve tedavi etmek, hastalık geçirmişlerin yeniden eski sağlıklarına kavuşuncaya kadar tıbbi kontrol altında güçlerini yeniden kazanmalarını sağlamak; polis mesleğine ilk defa gireceklerin sağlık kontrolünü yapmak ve sağlık alanında tıbbi ve teknik konularda yeni gelişmeleri takip ederek, sağlık kurumlarında uygulamaya koymakla görevlidir.

Sağlık İşleri Daire Başkanlığı bu görevlerini;

- 1- Sağlık Kurumları Şube Müdürlüğü,
- 2- Sağlık İşlemleri Şube Müdürlüğü,
- 3- Koruyucu Hizmetler Şube Müdürlüğü,
- 4- Dış Tedavi Hizmetleri Şube Müdürlüğü aracılığıyla yerine getirmektedir.

⁷⁹ YAŞAR Y. 11. Baskı PMH S.:97-98

⁸⁰ YAŞAR Y. 11. Baskı PMH S.: 98

3.2.5.1.4.24 Eğitim Daire Başkanlığı

Eğitim Daire Başkanlığı 13.08.1993 tarihli Bakan Onayı ile yürürlüğe giren Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı Kuruluş Görev ve Çalışma Yönetmeliği gereğince teşkilatlandırılmıştır. Eğitim Daire Başkanlığının konusunu iler ki bölümlerde ayrıntıları ile ele alacağız.

3.2.5.1.4.25 Personel Daire Başkanlığı,

Personel Daire Başkanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü merkez teşkilatının bir birimi olup, teşkilat personelinin atama, yer değiştirme, sicil, kadro ve diğer özlük işleriyle ilgili görevlidir.

Daire Başkanlığı bu görevlerini;

- 1- Atama Şube Müdürlüğü,
- 2- İşlemler Şube Müdürlüğü,
- 3- Kıdem, Sicil Şube Müdürlüğü,
- 4- Kadro Şube Müdürlüğü aracılığıyla yerine getirir.

3.2.5.1.5 Bölge Kuruluşları,

Hizmetlerde etkinlik, verimlilik ve ivedilik sağlanması ve merkezdeki yoğun iş yükünün azaltılması amacıyla Genel Müdürlük bünyesindeki bazı birimlerin hizmetleri bölgelere kaydırılmıştır. Bölgelerde hizmet veren birimler şunlardır;

- 1- Polis Teftiş Kurulu Başkanlığı Bölge Kuruluşları (İstanbul-İzmir-Adana-Bursa-Samsun);
- 2- Kriminal Polis Laboratuvarları Bölge Kuruluşları (İzmir-İstanbul-Adana-Diyarbakır-Samsun-Erzurum);
- 3- Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı Polis Poliklinikleri (İstanbul-Aksaray-İzmir-Samsun-Erzurum);
- 4- İkmal ve Bakım Dairesi Başkanlığı Bölge Tamirhaneleri (İstanbul-İzmir-Adana-Diyarbakır-Samsun-Erzurum-Sivas).⁸¹

3.2.5.2 Taşra Teşkilatı

Taşra teşkilatının illerde İl Emniyet Müdürlükleri, ilçelerde İlçe Emniyet Müdürlükleri veya İlçe Emniyet Amirlikleri ile güvenlik hizmetlerine ilişkin diğer birimlerden oluşacağı, İçişleri Bakanlığının uygun göreceği yerleşim alanlarında polis

⁸¹ YAŞAR Y. 11. Baskı PMH S.: 103-104

teşkilat biriminin kurulabileceği, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu ile hükme bağlanmıştır.

Bugünkü haliyle taşra birimlerimiz;

- 81 adet İl Emniyet Müdürlüğü,
- 271 “ İlçe Emniyet Müdürlüğü,
- 382 “ İlçe Emniyet Amirliği,
- 1 “ Hudut Kapısı Şube Müdürlüğü,
- 5 “ Hudut Kapısı Emniyet Amirliği,
- 15 “ Hudut Kapısı Emniyet Komiserliği,
- 7 “ Serbest Bölge Emniyet Amirliği,
- 15 “ Bucak Emniyet Komiserliği,
- 1299 “ Karakol Amirliklerinden oluşmaktadır.

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 16. Maddesinin (A) bendi merkez, teşkilatı (B) bendi taşra teşkilatı, (C) bendi yurt dışı teşkilatı ile ilgili hükümleri içermektedir.⁸²

3.2.5.2.1 Taşra Teşkilatında Yer Alan Birimler

3.2.5.2.1.1 İl Emniyet Müdürlükleri;

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün il kuruluşları, Emniyet Müdürlüğü olarak adlandırmıştır. İl Emniyet Müdürlüğü ilin büyüklüğüne, asayiş durumuna, suç işleme oranına göre ve illerin özellikleri de göz önüne alınarak TMK (Teşkilat, Malzeme, Kadro) planlaması doğrultusunda dört guruba ayrılmıştır. Bunlar;

Özel Statülü İl Emniyet Müdürlükleri; Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Gaziantep, İçel, İstanbul ve İzmir.

A tipi İl Emniyet Müdürlükleri; Elazığ, Erzurum, Eskişehir, Hatay, Kayseri, Kırıkkale, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Samsun, Sivas ve Şanlıurfa

B tipi İl Emniyet Müdürlükleri; Adıyaman, Afyon, Aksaray, Aydın, Batman, Bolu, Çanakkale, Çorum, Denizli, Edirne, Erzincan, Kars, Kütahya, Mardin, Muğla, Ordu, Sakarya, Siirt, Tokat, Trabzon, Uşak, Van ve Zonguldak.

⁸² Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi 155. Yıl Özel Sayısı S.:22

C tipi İl Emniyet Müdürlükleri ise; Özel statülü, A tipi ve B tipi İl Emniyet Müdürlükleri dışında kalan il emniyet müdürlükleridir.⁸³

Taşra teşkilatının standardisasyonunu sağlamak üzere 1980' li yılların ilk yarısında hazırlanmış olan TMK uygulaması bu gün eksik olmasına rağmen, yapılacak yeni düzenlemelerle uygulanır bir hale getirilmesinde fayda görülen bir çalışmadır. Fonksiyon birliği ve eşitliğini sağlamak amacıyla, benzer görevleri tek elden yapmak üzere oluşturulan şube müdürlükleri büro seviyesine kadar teşkilatlandırılmıştır.

İl Emniyet Müdürü;

Emniyet Müdürü, polis bölgesi içerisinde kanunla öngörülen yetkilere sahip, genel güvenlik ve asayişini sağlamak, kamu düzen ve güvenliğini korumakla yükümlüdür. İl sınırları içerisinde polis güçlerinin en yüksek mesleki amiridir. İl emniyet müdürü görevlerin yerine getirilmesinde valinin emrinde ve ona karşı sorumludur.

Taşra birimlerimiz, merkez teşkilatının bir benzeri olarak kurulmuştur. Merkezdeki daire başkanlıkları ve bağlı şubeleri illerde statülerine göre ya ayrı ayrı şube müdürlüğü veya bir şube içerisinde büro ve kısım olarak düzenlenmiştir. Örneğin Merkezdeki Yabancılar Hudut İltica Daire Başkanlığına ilişkin şubelerin görevleri, özel statülü illerde ayrı ayrı kurulan Pasaport ve Yabancılar Şube Müdürlükleri aracılığıyla yürütülmektedir. Aynı görevler B tipi illerde, Pasaport Şube Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan büro ve kısımlar vasıtasıyla yerine getirilmektedir. Ayrıca bazı illerin kuruluş şemalarında adı mevcut olduğu halde, belirtilen bu şube müdürlüğünün bulunmadığı görülmektedir. Bunun sebebi, o illerde bahse konu hizmeti gerektiren görev alanının bulunmamasından ileri gelmektedir. Örneğin Deniz Şube Müdürlüğünün özel statülü illerde kurulması öngörülmüş olmasına rağmen, Ankara ilinin buna ilişkin bir hizmet alanı bulunmadığından, böyle bir yapılanmaya gidilmemiştir.⁸⁴

3.2.5.2.1.2 İlçe Emniyet Müdürlükleri

Bir kısım ilçelerdeki emniyet amirlikleri, hizmetlerini daha verimli ve etkin yürütülmesi amacıyla, ilçenin nüfusu, zabıta olaylarının çeşitliliği, ekonomik ve sosyal

⁸³ Polis Okulları Ders Kitapları S.:314

⁸⁴ YAŞAR Y. age. S.:106

yapılanma, emniyet ve asayiş durumu gibi faktörler dikkate alınmak suretiyle İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürülmüştür. Bu uygulamaya 05.02.1989 tarihli ve 20071 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 27.01.1989 gün ve 89/13755 sayılı kanunla başlanılmıştır. İlçe Emniyet Müdürlüklerinin bu günkü sayısı 271 olup, bunlara her geçen gün yenileri eklenmektedir.

İlçe Emniyet Müdürlükleri;

- a- Merkez Tipi İlçe Emniyet Müdürlüğü,
- b- İlçe Emniyet Müdürlüğü şeklinde teşkilatlandırılmıştır.⁸⁵

3.2.5.2.1.3 İlçe Emniyet Amirlikleri

Jandarma tarafından güvenlik hizmetleri yürütülen ilçeler dışında kalan tüm ilçeler mülki idareye paralel biçimde emniyet amirliği olarak teşkilatlandırılmıştır. 382 ilçede emniyet amirliği teşkilatı bulunmaktadır emniyet amirlikleri de kendi aralarında daha önceden sayılan etkenler dikkate alınarak, standardize edilmiştir.

Emniyet amirlikleri;

- a- Merkez tipi emniyet amirliği,
- b- A tipi emniyet amirliği,
- c- B tipi emniyet amirliği olarak teşkilatlandırılmıştır.⁸⁶

3.2.5.2.1.4 Polis Merkezi Amirlikleri

Karakol sayısının çok olduğu yerlerde vatandaşların karakola gelmeden dilek ve şikayetlerini alabilecek polis merkezlerinin kurulması ve bunlara karakol bağlanması çalışmaları sürdürülmektedir. Bu merkezler bulundukları mahallin kuruluş ve kadrolarına göre, emniyet müdürlüğü veya amirlik yada başkomiserliklere bağlıdır.

3.2.5.2.1.5 Emniyet Komiserlikleri

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 7. Maddesi 12.01.1989 tarih ve 3518 sayılı Kanunun 4. Maddesiyle yürürlükten kaldırılmadan önce emniyet amirliği bulunmayan ilçelerde ve polis teşkilatı bulunmayan bucak, istasyon ve iskelelerde emniyet komiserlikleri bulunmaktaydı.

Ancak, 12.01.1989 tarihli ve 3518 sayılı Kanunun 1. Maddesiyle değiştirilen 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 16. Maddesinde, taşra teşkilatı il emniyet müdürlüğü, ilçelerde ilçe emniyet müdürlükleri ve ilçe emniyet amirlikleri ile güvenlik

⁸⁵ YAŞAR Y. 11. Baskı PMH S.:113

⁸⁶ YAŞAR Y. aynı yer

hizmetlerine ilişkin diğer birimlerden oluşur denilmek suretiyle emniyet komiserliklerine yer verilmemiştir.

Halen ilçelerimizde emniyet komiserliği bulunmamakta olup, hudut kapılarında 15, bucaklarda 15 olmak üzere 30 emniyet komiserliği bulunmaktadır.⁸⁷

Polis Karakolları;

Karakollar, kendi sorumluluk alanları içinde emniyet, asayiş hizmetlerinin etkili bir şekilde yerine getirilmesinde, aktif ana hizmet birimidir. Birden fazla karakolun bulunduğu yerlerde her karakolun görev alanının belirten bir sorumluluk sahası mevcuttur.

Karakollar sınırları önceden belirlenen bu sorumluluk alanlarında hizmet verirler. Karakollar, sorumluluk alanlarının büyüklüğü, nüfus yoğunluğu, bölgede oturanların sosyal-ekonomik durumları, bölgenin emniyet ve asayiş yönünden hassasiyeti gibi etkenler dikkate alınarak (A) tipi ve (B) tipi karakol amirlikleri şekillerinde teşkilatlandırılmışlardır.⁸⁸

Karakollar, teşkil edildikleri yerin kadrolarına göre emniyet müdürlüklerine veya amirliklerine bağlıdır.

Karakollar doğrudan valilikçe kurulabileceği gibi, İçişleri Bakanlığı izin vermek şartıyla, Valiliğin herhangi bir teklifi olmadan İçişleri Bakanlığının doğrudan emirleri ile de kurulabilir. Karakollar günün 24 saatinde hizmet veren adaletin ilk kapısı ve polis teşkilatının görüntüsüdür. Karakol personeli 24 saat esasına göre görev yapar karakol hizmetleri verilirken motorlu veya yaya devriye gezdirmek, nokta kurmak suretiyle önleyici zabıta hizmetlerini yerine getirir.⁸⁹

3.2.5.3 Yurt Dışı Teşkilatı

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 3518 sayılı kanununun değişik 16. Maddesi ile İçişleri Bakanlığı; kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışı teşkilatı hakkında KHK esaslarına uygun olarak yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili kılınmıştır.

⁸⁷ YAŞAR Y. aynı yer

⁸⁸ DÜNDAR A.N. Açıklamalı-İçtihatlı-Örnek Uygulamalı Emniyet Teşkilatı ve Hizmetleri Ankara -1987

⁸⁹ YAŞAR Y. age. S.:114

III. BÖLÜM

3.3.1 EMNİYET TEŞKİLATINDA POLİS EĞİTİMİ

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmeler toplumun siyasal, ekonomik, kültürel ve benzeri diğer alanlarını olduğu gibi, eğitimi de önemli ölçüde etkilemektedir. İçinde yaşanılan toplumun sosyo kültürel değerleri ile doğrudan alakadar olsa da, polis eğitim politikalarının belirlenmesinde farklı ülkelerin tecrübelerinden yararlanmalı, klişeleşmiş ifadesiyle Amerika'yı yeniden keşfetmenin yolları aranmamalıdır. Bu gelişmeler toplumları ve kurumları ayakta kalabilmeleri açısından bir değişime zorlamaktadır. Çünkü çağdaş toplumlardaki bu hızlı değişim karşısında, mevcut eğitim sistemleri bir çok sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Örgün eğitim sistemleri için geçerli olan sorunlar polis eğitimi içinde geçerli olmaktadır.

Çağımızdaki hızlı değişme ve gelişmelerle birlikte polisle ilgili beklentiler, polise düşen görevler de hızla artmakta, çeşitlilik göstermektedir. Türk Polis Teşkilatında eğitim, dünyadaki gelişmelere paralel olarak giderek önem kazanmaktadır.

Toplumun bu hızlı değişmesi toplumu meydana getiren bireylerin beklentilerinin artmasına sebep olmuştur. Kendi geleceklerini daha güvenli ve rahat ortama kavuşturabilmek için, sürekli bir arayışın içine girmişlerdir. Bu hızlı değişik süreci toplumların beklenti düzeylerinin artmasına sebep olmuştur. Özellikle daha nitelikli ve kaliteli üretim hizmetlerinin sunulması, bir çok çağdaş ülkenin en önemli sorunu haline gelmiştir. Gelecek nesillerin daha demokratik, çağdaş, sağlıklı ve güvenli bir dünyada yaşayabilmeleri için bugünden gereken önlemler alınmalı ve başta eğitim sistemleri olmak üzere bir çok alanda yeniden yapılanma çalışmalarına başlanmalıdır.

Toplumdaki bu gelişim seyri içerisinde Türk Emniyet Teşkilatının polis eğitimi sisteminin de sosyal, toplumsal, teknolojik ve eğitsel alanda meydana gelen gelişmeler paralelinde yeniden yapılandırılmasını gerekli görmüş ve bu bağlamda bir dizi çalışma başlatmıştır. Bu çalışmalarda planlanan en önemli noktalar;

- Yapılan çalışmaların bilimsel esaslar çerçevesinde üniversiteler ile işbirliği içerisinde yürütülmesi,
- Yapılan çalışmaların ihtiyaca yönelik olarak belirlenmesi,

- Yapılan çalışmaların çağdaş gelişmelere paralel olması ve polis imajının geliştirilmesine yönelik olması,
- Personelin gelişmesine ve motivasyonunun artırılmasına yönelik olması ve bu çerçevede kuruma ve bireye sağlayacağı faydanın ön planda tutulması hususları, Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından belirlenmiştir.⁹⁰

Bir toplumsal kurumu yada örgütsel yapıyı oluşturan bireylerin sahip olduğu nitelikler, o kurumun başarı yada başarısızlığında en belirleyici etken durumundadır. Diğer bir ifadeyle kuruluşlar sahip oldukları insan gücünün kalitesi oranında hizmet sunabilirler. Kurum ve kuruluşların görevlerini etkin bir biçimde gerçekleştirebilmesi, büyük ölçüde bünyesindeki insan gücünün nitelikli eğitilmesine ve sürekli geliştirilmesine bağlıdır.

Aynı hususlar Türk Polis Teşkilatı için de geçerlidir. Toplumla sürekli olarak iç içe ve etkileşim halinde bulunan polislerin, toplumun can ve mal güvenliğinin sağlanması gibi önemli görev ve sorumlulukları vardır. Bu görevlerin gerçekleştirilmesinde polisin sahip olduğu bilgi, beceri ve sergilediği davranışlar, toplumla kurulacak olan etkileşimin düzeyini belirleyecektir. Polisin nitelikli davranışlar göstermesi, hem ona duyulan güvenin artması, hem de mensubu bulunduğu teşkilatın güçlenip gelişmesini sağlayacaktır. Bu da, büyük ölçüde polisin, hem meslek öncesinde, hem de meslek içinde sürekli eğitilmesini ve ortaya çıkan toplumsal gelişmelere göre yeni davranışlar kazanmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Ancak böylelikle güçlü ve güvenli bir polis teşkilatının oluşturulması ve toplumun ihtiyaç duyduğu hizmetlerin kaliteli bir biçimde gerçekleşmesi sağlanabilir.

Bilindiği gibi sorun, araştırılıp öğrenilmesi ve düşünülüp çözülmesi gereken bir durumdur.

Halen ülkemizdeki polis eğitiminin, nitelikli eğitici eleman yetersizliği, eğitim yöneticisi eksikliği, kaynak, kalite ve benzeri bir çok sorununun olduğu gerçektir. Oysa polis teşkilatının verimli ve kaliteli bir hizmet sunabilmesi, ancak bu sorunların belirlenip bir öncelik sırasına konularak çözümlenmesine bağlıdır.

⁹⁰ Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi 155. Yıl Özel Sayısı S.:146

Polis eğitiminde konu, sorunların çokluğu değil, bu sorunları çözecek nitelikli eleman yetersizliğidir. Dolayısıyla polis eğitimindeki sorunların çözümüne, nitelikli eğitici sorununu ve eğitimcilerin sorunlarını çözerek başlamak gerekir.⁹¹

Polis adaylarının seçimi, ders programlarının ve ders kitaplarının bilimsel esaslara göre hazırlanması ile polis eğitim sisteminin yapısal değişikliklerine ilişkin çalışmalarda, teşkilatın hizmet alanlarına ilişkin meslek analizlerinin olmaması büyük bir eksiklik olarak belirlenmiştir. Bunun üzerine Dünya Bankası'na yürütülen bir proje kapsamında, meslek standartları komisyonu araştırma ve teknik hizmetler birimi ile gerçekleştirilen iş birliği çerçevesinde, polislik mesleğinin belirlenen branşlarına ilişkin analiz çalışmaları tamamlanmıştır. Polis okullarındaki temel eğitimin içeriğinin belirlenmesi amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Anketler, teşkilatımızda görev yapan emniyet müdürü ve emniyet amiri seviyesindeki rütbeli personele, teşkilatımızda 1-3 yıl arası görev yapmış olan polis memurlarına üniversiteler, basın kuruluşları, sendikalar, köşe yazarları gibi değişik kamu kurum ve kuruluşlar ile halka uygulanmıştır. Bu uygulama ile temel eğitimin içeriğinin belirlenmesi ile teşkilat içinde ve teşkilat dışında polisten beklenen davranışların ve polis imajının belirlenmesi hedeflenmiştir. Anket çalışmaları, polis temel eğitiminde hangi bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması gereğine yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Yapılmış olan meslek analizi çalışmaları ile anket ve araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi sonrasında; alan uzmanları ve üniversitelerle işbirliği içerisinde bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmalardan sonra polis okulu temel eğitiminde öğretilecek içerik belirlenmiş ve Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nin doğrudan katkılarıyla ders kitaplarının yazımına ilişkin çalışmalara başlanılmıştır.⁹²

2000 yılında Elazığ ilinde “polis vatandaş el ele 2000”li yıllarda daha huzurlu günlere” adı altında yapılan güvenlik ve huzur yılı kampanyasında polisin halkla ilişkilerle değerlendirilmesi yapılmış, bu değerlendirmelerde aşağıda 5 ayrı tabloda özetlenmiş olan sonuçlara ulaşılmıştır.

⁹¹ 21.Y.Y.da Polisin Eğitimi Sempozyumu S.:15

⁹² Polis Dergisinin 155. Özel Sayısı S.:147

TABLO I Sizce Polis Halkla İlişkiler Yeterli Düzeyde mi?

	<i>Miktar</i>	<i>%</i>
a- Oldukça iyi	213	13.1
b- İyi	282	17.4
c- Daha İyi Olabilir	989	61
d- Kötü	74	4.6
e- Çok kötü	44	2.7
f- Cevap vermeyen	20	1.2
Toplam	1622	100

TABLO II Polis Halkla ilişkiler kötü düzeyde ise neden?

	<i>Miktar</i>	<i>%</i>
a- Polisin halka karşı ön yargılı olmasından	281	17.3
b- Polisin Çalışma şartlarının zor ve sıkıntılı olmasından	683	42.1
c- Polisin maddi ve manevi sıkıntılarının olmasından	260	16
d- Hepsi	256	15.8
e- Başka	119	7.3
f- Cevap vermeyen	23	1.4
Toplam	1622	100

TABLO III Polise ne ölçüde güveniyorsunuz?

	<i>Miktar</i>	<i>%</i>
a- Oldukça çok güveniyorum	371	22.9
b- Güveniyorum	897	55.3
c- Güvenmiyorum	226	13.9
d- Hiç güvenmiyorum	38	2.3
e- Başka	69	4.3
f- Cevap vermeyen	21	1.3
Toplam	1622	100

TABLO IV Polisin yakınında olması size ne hissi veriyor?

	<i>Miktar</i>	<i>%</i>
a- Kendimi güvende hissediyorum	1026	63.3
b- Kendimi huzursuz hissediyor ve korkuyorum	38	2.3
c- Varlığı beni rahatsız etmeyecek şekilde yakınında olmasından mutlu oluyorum	278	17.1
d- Benim için güvenliğim önemli, bu sağlanırken polisin yakınında veya uzağımda olması beni fazla ilgilendirmiyor	231	14.2
e- Başka	17	1
f- Cevap vermeyen	32	2
Toplam	1622	100

TABLO V Sizce Medya(Gazete-Televizyon vb.) Polis teşkilatı hakkında önyargılı mı davranıyor?

	<i>Miktar</i>	<i>%</i>
a- Hepsi olmasa bile büyük çoğunluğunun önyargılı davrandığına inanıyorum	621	38.3
b- Tarafsız davrandığına inanıyorum ve haberi olduğu gibi kabul ediyorum	156	9.6
c- Tamamıyla değil tamamen kısmen taraflı davranıyorlar. Haberi kendi gözlemlerimle değerlendiriyorum.	286	17.6
d- Medyanın günlük olayları kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirdiğine inanıyorum, bu nedenle Medyayı ciddiye almıyorum.	481	29.7
e- Başka	22	1.4
f- Cevap vermeyen	56	3.5
Toplam	1622	100

93

Yapılan anket çalışmalarında halk polise güveniyor, polisin çalışma şartlarını da göz önünde bulundurarak polisi anlamaya çalışıyor, daha iyi bir polis-halk ilişkisi özlemi duyuluyor, bu özlemde XXI. Yüzyılın eğitimli polisleri ile giderilebilir, halk polisi anlamaya çalışırken, polisinde ön yargıdan uzak olarak, halkı anlamaya çalışması gerekmektedir.

3.3.1.1 Cumhuriyet Döneminde Polisin Eğitimi Ve Tarihi Gelişim

3.3.1.1.1 Önemi

Eğitilmeden hizmete gönderilen bir emniyet mensubunun kendi kendine bilgi ve tecrübe kazanmaya yönlendirmek, bu kişinin hizmetteki başarısını dolayısıyla kamu hizmetlerinin başarısını tesadüfe bırakmak demektir. Metotlu ve bilinçli çalışma, kişiyi dar ve özel görüşten kurtarma, ancak modern imkanlarla ve gereçlerle düzenlenmiş, ileri derecede eğitim, metot ve kuralları ile mümkün olabilir. Hizmetlerin istenilen nitelikte olması, düzen ve güvenliğin temini, polisin bilinçli görev yapması ile mümkündür, bu da ancak eğitimle kazandırılır.

Eğitim belli ihtiyaçlar karşısında, günün şart ve gelişmeleri dikkate alınarak, planlı bir şekilde yürütüldüğü müddetçe başarılı olabilir. Bu nedenle, Cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar poliste eğitimin en iyi şekilde yürütülebilmesi için, mevcut ortamlardan yararlanma imkanı araştırılmış ve eğitime gerekli önem verilmiştir.

3.3.1.1.2 Eğitim Kurumlarımızın Tarihi Gelişimi

Polis mesleğine gireceklere mesleğin disiplinini sağlamak ve bunları göreve hazırlamak için XX. Yüzyılın başlarından itibaren hizmet öncesi eğitim veren polis okullarının açıldığını görmekteyiz. İlk polis okulu Rumeli Islahatı sırasında 1907 tarihinde Selanikte açılmış, ancak II. Meşrutiyetin ilanından sonra bu okulun eğitimine son, verilmiş, 1909 yılında da Yıldız Sarayının Mabeyn Dairesinde İstanbul Polis Okulu faaliyete geçirilmiştir.

İstanbul Polis Okuluna ilaveten 1923 yılında Konya'da ve 1926 yılında da Trabzon'da birer polis okulu daha açılmıştır. Bu iki okul istenilen verim elde edilemediği için 1931 yılında kapatılmış, eğitime sadece İstanbul Polis Okuluna devam edilmiştir. Ancak, İstanbul Polis Okulu da 1959 yılında kapatılmış, onun yerine Kayseri'de yeni bir polis okulu açılmıştır. Bu okulun faaliyetleri de 1968 yılına kadar devam etmiştir.

1960 ve 1972 yılları arasında eğitim ve öğretime devam eden beş polis okulunda altışar aylık dönemler halinde hizmet öncesi eğitim yaptırılmakta ve her okul 1 yıl içinde iki dönem mezun vermekte idi.

1960 ve sonrasında açılmış olan polis okullarının açılış yılları, öğrenci kapasiteleri ve verdiği mezun sayıları

<i>Okul Adı</i>	<i>Açılış Tarihi</i>	<i>Kapasitesi</i>	<i>Yılda Mezun Sayısı</i>
İzmir Polis Okulu	1960	150	300
İstanbul Polis Okulu	1967	400	800
İstanbul Kemalettin Eröge Polis Okulu	1971	700	1400
Ankara Yusuf Kahraman Polis Okulu	1971	500	1000
Ankara Eğitim Merkezi	1972	400	800
Toplam		2150	4300

94

3.3.2 Cumhuriyet Devri Diğer Polis Eğitim Kurumları

3.3.2.1 Ankara Polis Koleji

15 Haziran 1938 tarih ve 3452 sayılı Kanunla polis koleji kurulmuştur. 1950 yılında eğitimin bozulması nedeniyle faaliyetine son verilmiş ise de; 1958 yılında öğrenime tekrar açılmıştır.

Polis koleji, normal lise öğrenimi veren parasız yatılı bir okul olup, polis enstitüsü yüksek öğrenimine kaynak teşkil edecek öğrencileri yetiştirmektedir. Bu okula eskiden ortaokullardan başarı ile mezun olan gençler arasından, günümüzde ise, ilköğretimden sonra yapılan seçme sınavını kazanan öğrenciler alınmaktadır.

3.3.2.2 Ankara Polis Enstitüsü

Türk Polisine en yeni teknik bilgiler vererek, amir yetiştirmek amacıyla 1937 yılında kurulan Ankara Polis Enstitüsü'nün statüsü 1961 yılında değiştirilerek, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tanınan bir yüksekokul haline getirilmiştir. 3 yıl süreli eğitim veren bu kurumu Türk Polis Teşkilatına her yıl genç, dinamik, bilgili ve kültürlü komiser yardımcılarını yetiştirmekte, bunlar mesleğin en yüksek derecesine yükselme imkanına sahip olmaktadır.

⁹⁴ Cumhuriyet Polisi Polis Magazin Dergisi Mart 1974 S.:24-25

3.3.2.3 Hizmetiçi Eğitimi

Hizmetin çeşitliliği, günün şartları, polisin değişik dallarda ihtisaslaşmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle hizmetiçi eğitimler düzenlenerek trafik, narkotik, siyasi, teknik ve diğer bölümlere ihtisas elemanları yetiştirilmektedir.

Bu arada genel kadroda ve toplum hizmetlerinde çalışanların bilgilerini tazeleme ve yeni bilgilerle teçhiz etme amacıyla tüm illerdeki emniyet teşkilatlarında ve toplum zabıtası bünyelerinde hizmetiçi eğitim çalışmaları aralıksız sürdürülmektedir.

3.3.3 Cumhuriyet Devri ve Sonrasında Poliste Yenilik Çalışmaları

Cumhuriyet hükümetleri emniyet teşkilatının her yönden geliştirilmesi ve hizmetin şartlara uygun yasalar çerçevesinde yürütülebilmesi için büyük bir gayret göstermişlerdir. Mevzuatın yenilenmesi bakımından ilk önemli adım 30 Haziran 1932 tarih ve 2049 sayılı Polis Teşkilat Kanunun çıkartılması olmuştur.

30 Haziran 1932 tarihli 2050 sayılı, 23 Haziran 1934 tarih 2531 sayılı Kanunlarla 1624 sayılı Dahiliye Vekili Merkez Teşkilatı ve Vazifelerini düzenleyen Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle Emniyet İşleri Umum Müdürlüğünün merkez teşkilatına asayişten sorumlu olmak üzere 6. Şube ve hukuk işlerine bakan 7. Şube adlarında iki şube ilave edilerek şube adetleri beşten yediye çıkartılmıştır.

Diğer taraftan polisin genişleyen hizmeti karşısında muhtelif kanunlarla belirlenmiş görev ve yetkilerini tek bir kanunda toplamak suretiyle uygulamada birliğin ve açıklığın sağlanması gerekli görülerek 4 Temmuz 1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu yürürlüğe konulmuştur. Memleketin hızla gelişen ve değişen şartları karşısında 2049 sayılı Polis Teşkilat Kanununda kısa bir süre sonra Cumhuriyet döneminin hızlı gelişmesine ayak uyduramadığı ve yetersiz kaldığı görülerek, polisi daha iyi seviyelere çıkartmak amacıyla, Avrupa'nın polis teşkilatları da incelenmek suretiyle, 4 Haziran 1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunun çıkartılmış ve Polis Nizamnamesi ile birlikte yukarıda zikredilen 2049 ve 2050 sayılı Kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır. Emniyet Teşkilatının bugünkü organizasyonu, sözü edilen 3201 sayılı Kanuna dayanmaktadır. Bu kanunda, 3452, 3939, 4868, 7410, 342 ve 1649 sayılı Kanunlarla bazı değişiklikler yapılarak zamanla ortaya çıkmış olan yeni ihtiyaçlar giderilmiştir. Bilhassa 1950 yılından sonra süratli

gelişme gösteren karayollarımızda trafiğin düzenlenmesi ve kontrolün sağlanması Emniyet Teşkilatı için ayrı bir hizmet dalı yaratmıştır.

Bu sebeple 1953 yılında yürürlüğe giren 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanunun ile trafik zabıtası kurulması yoluna gidilmiş ve Emniyet Genel Müdürlüğü merkez ve taşra kuruluşlarında bu hizmeti yürütecek birimler tesis edilmiştir.

1961 Anayasamızın getirdiği geniş hürriyet ortamı içinde vatandaşın sahip olduğu toplantı ve gösteri yürüyüşünün kanuni sınırlar içinde kullanılmasını sağlamak, Cumhuriyetin niteliklerini korumak, yasadışı toplantı ve gösteri yürüyüşlerini önlemek üzere emniyet teşkilatına yüklenmiş bu yeni görevlerin özelliği göz önüne alınarak 1965 yılında çıkartılan 654 sayılı kanunla il emniyet kuruluşlarına bağlı olmak kaydıyla belli illerde toplum zabıtası kurulmuş bulunmaktadır.⁹⁵

Eğitim hizmetlerinin aksatılmadan yürütülmesi ve eğitim programlarının gereği gibi uygulanabilmesi maksadıyla 1968 yılında nüfusu 100.000'den yukarı olan illerimizde eğitim şube müdürlükleri 100.000' den aşağı olan illerimizde ise, eğitim amirlikleri kurulmuştur.

Meslekte amir kadrolarının başlıca kaynağı polis koleji ve polis enstitüsüdür. Polis koleji lise seviyesinde olup, polis enstitüsüne öğrenci yetiştirir. Bir yüksek eğitim kurumu olan polis enstitüsünün 3 yıllık öğretim döneminin 4 yıla çıkartılması Emniyet Genel Müdürlüğünce kararlaştırılmıştır. Ayrıca yüksek sevk ve idare sınıfını yetiştirecek 2 yıl süreli bir polis akademisi kurma hazırlığı çalışmaları başlamıştır.

Mesleğin amir kadrosunu yetiştiren ana eğitim kurumlarındaki çalışmalara ilaveten amir kadrosunda bulunan personel için çeşitli konularda sevk ve idare seminerleri düzenlenmiştir.

Tertip edilen sevk idare seminerlerinin tarihleri aşağıda belirtilmiştir.

1- Emniyet Genel Müdürlüğü orta kademe yönetim semineri:

Bu seminer 23.05.1966 – 04.06.1966 tarihleri arasında tertip edilmiş olup, 31 yönetici iştirak etmiştir. 13 konu hakkında konferans verilmiştir.

2- Emniyet Amirleri sevk ve idare seminerleri:

22.05.1967 – 09.06.1967, 02.08.1967 – 15.08.1967, 07.05.1969 – 22.05.1969, 26.05.1969 – 17.06.1969 tarihleri arasında tertiplenen bu seminere 242 Emniyet Amiri iştirak etmiştir. 25 çeşitli konular hakkında konferans verilmiştir.

⁹⁵ Cumhuriyet Polisi Polis Magazin Dergisi Mart 1974 S.:26

1- Eğitim yöneticileri seminerleri:

04.11.1968 ile 13.11.1968 tarihleri arasında tertiplenen ve 13 konu hakkında konferans verilen bu seminere 32 yönetici katılmıştır.

2- İl Emniyet Müdürleri Eğitim semineri:

İl Emniyet Müdürleri için 14.04.1969 – 19.04.1969 tarihleri arasında tertiplenen 1. Devre Eğitim Seminerine 32 yönetici katılmış ve kendilerine 16 çeşitli konu hakkında konferans verilmiştir.⁹⁶

3.3.4 12 Eylül 1980 Sonrasında Polisin Eğitimi

3.3.4.1 12 Eylül 1980 sonrası Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim İlkeleri

12 Eylül 1980 öncesinde polisin zaafiyetinin eğitimsizlikten kaynaklandığı dikkate alınarak, diğer düzenleme çalışmaları yanında polisin eğitime de büyük önem verilmiş, öncelikle eğitim ilkeleri saptanmış ve bu doğrultuda uygulamaya geçilmiştir.

Tespit ve uygulamaya koyulan ilkeleri şu şekilde özetlemek mümkündür.

3.3.4.1.1 Eğitimde sürekliliğin sağlanması

Bunun için teşkilata ilk girişteki mesleki temel eğitimden sonra çeşitli ihtisas kursları ve görev başı uygulamalı eğitimle personelin niteliğinin sürekli artırılmasına çalışılmaktadır. Zaman zaman hizmetiçi eğitim kursları verilerek personelin bilgi yenilenmesi sağlanmakta, daha bilinçli olmasına çalışılmaktadır.

3.3.4.1.2 Eğitimin belli plan ve programlara bağlanması

Eğitim faaliyetleri plan ve programlara bağlanmış, bu suretle günlük uygulamalar yerine uzun dönemde nelerin yapılacağı önceden bilinebilir, izlenebilir ve denetlenebilir hale gelmiştir.

3.3.4.1.3 Eğitim Mevzuatının Düzenlenmesi

Eğitim mevzuatı geliştirilmiş, eğitim ve öğretim organlarının, öğrencilerin, kursiyerlerin görev ve yükümlülükleri belirlenmiştir.

3.3.4.1.4 Eğitim Yöneticileri ve Öğreticilerin seçimi

Eğitim yöneticileri ve öğretici personelin nitelikli personel arasından seçimine önem verilmiştir.

Yüksek eğitilmiş meslek mensupları öğretmen formasyon eğitimine tabi tutulmaktadırlar.

⁹⁶ Cumhuriyet Polisi Polis Magazin Dergisi Mart 1974 S.:68

3.3.4.1.5 Eğitim süresinin yeterli düzeye çıkarılması

Verilmek istenen eğitimin müfredatının işlenmesi ve öğrenci tarafından yeterince kavranması için gereken süre gerçekçi bir tarzda tespit edilmiştir.

3.3.4.1.6 Müfredat programlarının amaca uygun şekilde hazırlanması

Her eğitim türünde öğretilmesi gereken konular ayrı ayrı ve titizlikle seçilmiş, buna göre müfredatlar Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanmıştır.

3.3.4.1.7 Kitap ve ders notlarının yeterli ölçüde hazırlanması

Müfredat programlarına göre ders notları ve kitapları, yardımcı kitaplar titizlikle hazırlanmış ve seçilmiştir.

3.3.4.1.8 Ders araçlarının temini

Eğitim ve öğretim için gerekli ders araçları yeniden gözden geçirilmiş ihtiyaçlara göre gerekli malzeme temin edilmiştir.

3.3.4.1.9 Uygulamalı eğitim araçlarına ağırlık verilmesi

Polis hizmetlerinin esasını icra teşkil etmektedir. Polis her zaman uygulayıcı bir kamu görevlisidir. Teorik bilgi ve öğretimin muhakkak uygulamaya dönük olması gerekir. Bu nedenle polis eğitim kurumlarında uygulamaya dönük eğitime büyük önem verilerek tatbikat, silah, kriminalistik, teknik büro, trafik, muhabere, daktilo konularında laboratuvarlar kurulmuştur.

3.3.4.1.10 Eğitim kapasitesinin geliştirilmesi

Eğitim faaliyetlerinin eğitim ve öğrenim şartlarına uygun, yeterli genişlikteki fiziki ortam içinde sağlanabileceği gerçeğinden hareket edilerek polis teşkilatı eğitim kapasitesi, personel tedarik planlarında ön görülen sayıdaki aday personeli eğitebilecek kapasiteye çıkartılmıştır.⁹⁷

3.3.4.2 12 Eylül Sonrası Polis Eğitim Teşkilatı

Emniyet Teşkilatında eğitim işleri, genel müdür yardımcılığı seviyesinde örgütlenmiştir. 12 Eylül sonrasında eğitim kurumları sayısında artış kaydedilirken Teşkilat, Malzeme, Kadro planlaması ile il kuruluşlarında da eğitim şube veya büroları oluşturulmuş, kadroları takviye edilmiştir. Ayrıca il emniyet müdürlükleri bünyesinde

⁹⁷ Cumhuriyetin 60. Yılında Türk Polisi Türk Polis Teşkilatını güçlendirme yayınları S.:133

kitaplık ve okuma salonları ile eğitim salonları kurulmaya başlanmış, eğitim yardımcı araç ve gereçleri yönünden malzeme kadrosu belirlenmiştir.

3.3.4.3 12 Eylül Sonrası Emniyet Mevzuatı

12 Eylül 1980 tarihinden sonra Emniyet Genel Müdürlüğünce gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinde görev-yetki ve sorumlulukların belirlenmesi, eğitim ve öğretim hizmetlerinin ne şekilde yürütüleceği, çok titiz bir çalışma sonunda tespit edilmiş ve sağlam esaslara bağlanmıştır.

Bu amaçla aşağıda sayılan yönetmelik ve yönerge düzenlemeleri yapılarak uygulamaya konulmuştur.

3.3.4.3.1 Yönetmelikler (EYT)

EYT 6-1 Polis Enstitüsü Yüksek Öğrenim Kısmı Yönetmeliği

EYT 6-2 Polis Koleji Yönetmeliği

EYT 6-3 Polis Okulları Yönetmeliği

EYT 6-4 Polis Koleji Öğrencilerine Harçlık Verilmesi Hakkında Yönetmelik

EYT 6-5 Emniyet Genel Müdürlüğü Beden Eğitim-Spor Faaliyetleri Yönetmeliği

EYT 6-6 Emniyet Teşkilatı Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği

EYT 6-7 Polis Koleji Öğrencileri Kıyafet ve İstihkak Yönetmeliği

EYT 6-8 Polis Koleji Yönetmeliği Disiplin Yönetmeliği

3.3.4.3.2 Yönergeler

EYG 6-1 Eğitim Daire Başkanlığı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği

EYG 6-2 Polis Enstitüsü Yüksek Öğrenim Kısmı Görev, Çalışma Yönergesi

EYG 6-3 Polis Koleji Görev Çalışma Yönergesi

EYG 6-4 Ulaştırma Eğitim Kuruluş Görev ve Çalışma Yönergesi

EYG 6-5 Yabancı Diller Eğitim Merkezi Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönergesi

EYG 6-6 Atış Yönergesi ⁹⁸

3.3.4.4 12 Eylül Sonrası Eğitim Planları

3.3.4.4.1 Kurslar Ana Planı

Teşkilatında ilk eğitim kurumu 1909 yılında hizmete açılmıştır. Mesleki temel eğitim amaçlı olarak açılan bu okulda sürekli ve düzenli bir eğitim verilmemiştir. İhtisas kurslarına ağırlık verilmesi ise 1937 yılına rastlar.

⁹⁸ Ayrı Eser S.: 134

Ancak o tarihten bu yana yaptırılan eğitimlerin, bir hedefe yöneldiği belli bir plana dayandığı, fayda maliyet analizlerinin yapıldığı söylenemez.

Yapılan düzenlemeler çeşitli sebeplerden kısa vadeli veya çok yetersiz olmuştur. 1981 yılında hazırlanarak, ihtiyaç ve önerilere göre 1982 yılında yeniden gözden geçirilen TMK (Teşkilat Malzeme Kadro) ile kaç personelin ne tür ve ne kadar sürede kurstan geçirilmesi gerektiği hesaplanabilir, hedeflenebilir hale gelmiştir.

TMK'da (Teşkilat Malzeme Kadro) öngörülen birimlerin uzman ihtiyacını karşılamak üzere 10 yıllık kurslar ana plana hazırlanmış ve 1983 yılından itibaren uygulamaya konulmuştur.

3.3.4.4.2 Komiser Yardımcısı Yetiştirme Planı

Yılların ihmalı sonucunda teşkilatta amir-memur piramidi bozulmuş, özellikle amir kademesi olan komiser yardımcılığı kadrolarında büyük bir boşluk doğmuştur.

Yapılan çok yönlü incelemeler sonucunda polis enstitüsünün mezun ettiği komiser yardımcılar ile bu kadroların doldurulamayacağı anlaşılmış, orta kademe amir yetersizliğini gidermek için 10 yıllık bir hedef planlanmış, bu nedenle kadrolardaki polis memurlarından komiser yardımcısı sınavını kazananların kurslara tabi tutulması planlanmıştır.

3.3.4.4.3 Eğitim Kurumlarının Eğitim Türlerine Göre Planlanması;

Mevcut eğitim kurumlarını genişleterek ve yeni eğitim kurumları açarak eğitim kapasitesi artırılırken, hangi eğitim kurumunun ne türden bir eğitime ayrılması gerektiği de planlanmıştır. Böylece kursların, komiser yardımcısı yetiştirme planı ile polis memuru tedarik planının uygulanması için gerekli eğitim kapasiteleri ayrılmış, eğitici ve yönetici personel eğitiminin cinsine göre uzmanlaşması sağlanmıştır.

3.3.4.5 12 Eylül Sonrası Polis Eğitim Kurumları

Emniyet Teşkilatında eğitim faaliyetleri aşağıda gösterilen kurumlarda sürdürülmektedir.

- a) Polis Koleji
- b) Polis Enstitüsü
- c) Polis Eğitim Merkezleri ve Polis Okulları
- d) Yabancı Diller Eğitim Merkezi
- e) Ulaştırma Eğitim Merkezi

ñ) Hizmetiçi Eğitim Merkezi:

1-Komiser Yardımcısı yetiştirme kursları,

2-İhtisas Kursları

3-Uygulamalı Eğitim

3.3.4.5.1 Polis Koleji

Polis enstitüsü yüksek öğrenim kısmına kaynak teşkil etmek üzere, bilgili, polislik mesleğinin gerektirdiği davranışlara sahip, yasalara, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, kültürlü ve disiplinli öğrenciler yetiştirmek üzere 3452 sayılı kanunla 1938 yılında Polis Koleji kurulmuştur.

Resmi üniformalı, parasız yatılı, mezunlarına mecburi hizmet yükleyen bir okuldur.

Polis Koleji 1979 yılına kadar polis enstitüsü bünyesinde faaliyet göstermiş 27.02.1979 günlü Bakanlık Onayı ile polis enstitüsü kuruluş ve kadrolarından ayrılarak müstakil bir okul haline gelmiştir. Polis koleji, kuruluşundan itibaren 1978 yılına kadar 3 yıl öğretim klasik lise statüsünde eğitim yapmıştır. 1978-79 ders yılından itibaren öğretim süresi 1 yıl hazırlık, 3 yıl normal lise programı olmak üzere 4 yıla çıkarılmış ve yüksek öğrenime yönelik, yabancı dil ağırlıklı modern fen programı uygulayan bir okul haline dönüştürülmüştür.

Polis Kolejine Giriş Şartları :

Polis Koleji Giriş Yönetmeliğine göre polis kolejine alınacaklarda aranan şartlar şunlardır.

1-Toplumsal durum, ahlak ve karakterle ilgili şartlar:

- a)Erkek ve Türk vatandaşı olmak,
- b)Sabıkasız olmak,
- c)Ne şekilde olursa olsun, askeri veya sivil okuldan çıkarılmamış olmak,
- d)Yasa dışı siyasal ve sosyal eylemlere katılmaktan dolayı adli veya idari yönden ceza almamış olmak,
- e)Evli veya nişanlı bulunmamak,
- f)Yapılacak gizli soruşturma sonucunda sakıncalı durumu olmamak,
- g)Yabancı ülkelerde öğrenim görmüş olup da, bakanlar kurulu kararı ile Türk vatandaşlığına kabul edilmiş ve Türkiye’de ikametlerine karar verilmiş göçmenlerle, yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarının çocuklarının gördükleri yabancı

öğrenimlerinin Türk ortaokulları eşiti öğrenim olduğu, Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanmış olmak.

2-Sağlıkla ilgili şartlar:

- a) Vücut yapısı sağlam ve düzgün olmak,
- b) Kel, peltek, kekeme, yüzde kolayca teşhis edilebilecek çiçek bozuğu, çıban veya yanık bulunmamak, düz taban olmamak,
- c) Polis mesleğine gireceklerde aranacak sağlık şartlarına dair yönetmelikte belirtilen sağlık şartlarına uygun olmak,

3-Öğrenimle ilgili şartlar:

- a) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretimde bütünlemeye kalmadan bitirmiş olmak,
- b) Öğrenime ara vermemiş olmak,
- c) Lise veya bu derecedeki başka bir okulun 1,2 ve 3. Sınıfına (hazırlık sınıfı hariç) devam etmemiş olmak,
- d) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, bir mesleğe yönelik olmayan, yabancı dile ağırlık veren liselerin hazırlık sınıfını bütünlemeye kalmadan geçmiş olmak,

4-Yaş, boy ve ağırlıkla ilgili şartlar:

Polis koleji hazırlık sınıfına giriş sınavlarının yapılacağı yılın 30 Ağustos tarihi itibari ile 14 yaşını tamamlayanlar ile 16 yaşından gün almamış olanlar alınır. İlköğretimi bitirdikten sonra hangi sebeple olursa olsun yaş düzeltmesi yaptırmış olanların, düzeltmeden önceki yaşları geçerlidir. İlköğretimi bitirmeden yaptırılan yaş tashihlerinde düzeltilmiş yaşa itibar edilir, 15 yaşında olanların en az 1.54 cm boyunda ve 43 Kg ağırlığında (en fazla 53 Kg ağırlığında) 16 yaşında olanların en az 1.59 cm boyunda ve 49 Kg ağırlığında (en fazla 59 Kg ağırlığında) olmaları şarttır.

Polis Koleji Aday Kaydı ve Sınavlar

Polis Kolejinin öğrenci kayıtları genel olarak ilköğretimi bitirme sınavları sonrası yapılmaktadır. Kayıt tarihleri her yıl Emniyet Genel Müdürlüğünce il emniyet müdürlüklerine bildirilir ve bu tarihler arasında sınava giriş kaydı yapılır.

Adaylarında kayıt sırasında;

- a- Dilekçe,
- b- Nüfus hüviyet cüzdanı aslı veya onaylı örneği,
- c- Diploma ile değiştirilmek üzere “Çıkma Yazısı” ,

d- 6 Adet vesikalik fotoğraf,

e- İl emniyet müdürlükleri tarafından düzenlenecek soruşturma evrakı, istenir.

Polis kolejine giriş sınavları üç aşamada yapılır; Polis kolejine öğrenci kaydı için lüzumlu evrakları tamamlayan ve durumları giriş koşullarına uygun olan öğrenciler il merkezlerinde mülakata alınırlar, mülakatta başarılı olanlara sınava giriş kartı verilir.

Sınav giriş kartı alan adaylar, bölge merkezlerinde beden eğitimi sınavlarına katılırlar. Beden eğitimi sınavlarında başarılı olamayan adayların sınav giriş kartı geri alınır ve sonraki sınava giremezler.

Mülakat ve beden eğitimi sınavlarında başarılı olan öğrenciler, Ankara'da yazılı sınava çağırılırlar. Yazılı sınavlar, yetenek ve zeka testi, fen başarı testi ve yabancı dil yetenek testi guruplarından oluşur.

Yazılı sınavlar sonucu okula girmeye hak kazanan aday öğrenciler, 20 gün intibak eğitimine alınırlar. Bu süre içerisinde beslenme ve barınmaları okulca karşılanır. Sağlık kurulu raporları tamamlattırılır. Sağlam raporu alanlardan "yüklenme senedi" verenlerin okula kesin kaydı yapılır. Polis kolejinden mezun olanlar polis memuru adayı olarak polis enstitüsü kadrosuna atanır ve maaşa müstahak olurlar.

3.3.4.5.2 Polis Enstitüsü

Polis Enstitüsü, emniyet hizmetlerinin orta ve üst kademe amir ve yönetici kademelerinde verimli bir şekilde çalışacak kültürlü, mesleki beceri ve davranışlara sahip, yasalara, Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı, disiplinli polis amirleri yetiştirmek üzere 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 18. Maddesine istinaden 1937 yılında kurulmuştur.

1937 yılı milli eğitim sistemi şartlarına dayalı ve bağlı olarak Polis Enstitüsü bir yandan polis meslek okullarına bağlı olduğu bir eğitim merkezi birimi öbür yandan yüksek ihtisas kurslarının yürütüldüğü bir eğitim öğretim kurumu olarak düşünülmüştür.

Toplumun gelişen ve değişen ortamı içinde polis enstitüsün'de 3201 sayılı kanunda belirlenen nitelik ve statüsünde ayrı bir gelişim göstermiş, polis meslek okulları bünyesinden tamamen ayrılarak doğrudan bir yüksek öğretim kurumu haline getirilmiştir.

2 yıllık mesleki yüksek tahsil eğitimi veren niteliği, 1961 ders yılına kadar sürmüş, yüksek okul haline getirilmesi 1961-1962 ders yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığının 27.04.1961 tarih ve 88 sayılı kararına bağlı olarak gerçekleştirilmiştir.

Bu 2 yıllık öğretim süresi programları daha iyi uygulamak, meslek içi lüzumlu yeni dersler okutmak maksadı ve sayısı 20-25 arasında değişen derslerin okutulmasının zorluk arz etmesi nedeniyle öğrencilerin bu şartlar altında kalifiye bir şekilde yetiştirilmelerinin mümkün olamayacağı gerekçesiyle yine Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesinin Başkanlığının 25.06.1962 tarih ve 175 sayılı kararı ile 3 yıla çıkartılmıştır.

3 yıl süreli polis enstitüsü yüksek öğrenimi 10.10.1980 tarih ve 139 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığı kararı ile 4 yıla çıkartılmıştır.

Polis enstitüsü; polis yöneticilerinin mesleki eğitim verilen yükseköğretim kurumlarından mezunu kişiler olması gerektiği temel düşüncesi ile, 20 Ocak 1981 tarih ve 17226 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan yönetmelikle, halen 4 yıllık bir yükseköğretim kurumu olarak faaliyet göstermektedir. Anayasamızın 132. ve Yüksek Öğretim Kanununun 2. Maddeleri gereğince Polis Yüksek Öğretim Kanunu hazırlanmış olup, bu kanunla polis enstitüsünün statüsü yeniden ele alınarak polis akademisi haline dönüştürülmüştür.

Polis enstitüsünün öğrenci kaynağının polis koleji ile teşkilatta görevli lise mezunu ve belli nitelikleri taşıyan polis memurları arasından seçme sınavında başarılı olanlar oluşturmakta, enstitüye sivil lise mezunları doğrudan alınmamaktadır.

3.3.4.5.3 Polis Eğitim Merkezleri Ve Polis Okulları

Polis eğitim merkezleri 657 sayılı Kanunun 216. Maddesi, Polis Okulları 3201 Sayılı Kanunun 19. Maddesine dayanılarak;

a- Emniyet Genel Müdürlüğü hizmetlerinde verimli bir surette çalışacak bilgili, karakterli, Anayasa ve yasalara saygılı, Anayasada ifadesini bulan Türk Milliyetçiliğini, Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerine, Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı, disiplinli, Türkiye Cumhuriyetine karşı görev sorumluluklarını bilen elemanlar yetiştirmek,

b- Emniyet Teşkilatının çeşitli kesimlerinde gerekli görülen uzman personel ihtiyacını karşılamak ve çeşitli branşlarda gerekli bilgi, beceri ve uygulama yeteneği kazandırmak amacıyla kurulmaktadır.

Teşkilata ilk defa alınan polis adayları, kadrolarda asli hizmetlerine başlamadan okullarda eğitime alınırlar. Eğitimde başarılı olmayanların okul ve meslekle ilişkisi kesilir.

12 Eylül hareketinden sonra polis eğitim kurumları kapasitesinde bir artış olmuştur.

Keza okullardaki eğitim süresi 2-3 aydan, 9 aya çıkartılmış ve sürenin 4 aylık bölümü temel eğitim, 5 aylık bölümü branş eğitimine ayrılmıştır.

4 aylık temel eğitim sonunda yapılan sınavlarda başarılı olanlar yapılan testler ile Emniyet Genel Müdürlüğünün ihtiyaç duyduğu alanlarda yetiştirilmek üzere branşlara ayrılırlar. Polis eğitim kurumlarında adli, idari, siyasi, trafik konularında branş eğitimi yaptırılmaktadır.

Okullarda eğitim aşamasına göre bölüm sonunda yer alan ders programı tek tip kitaplarla uygulanmaktadır. 1980 yılından itibaren polis okullarında 9 aylık temel ve branş eğitimi ile yetiştirilen polis memuru sayısı temmuz 1983 itibarı ile 12142'ye ulaşmıştır.

3.3.4.5.4 Yabancı Diller Eğitim Merkezi

Emniyet teşkilatınca ihtiyaç duyulan dilleri bilen eleman yetiştirmek üzere 1983 yılında Ankara Polis Eğitim Merkezi bünyesinde Yabancı Diller Eğitim Merkezi kurulmuştur.

Bu merkez doğrudan teşkilat mensuplarına yönelik olup, buraya dışarıdan öğrenci kabul edilemez.

Yabancı dil öğretimi her biri 9 ay süreli olarak;

a- Hiç bilmeyenler veya pek az bilenler için (A),

b- Orta derecede bilenler için (B)

kurları olmak üzere iki aşamada yapılır.

Yabancı diller eğitim merkezinde 20'şer kişilik 4 lisan laboratuvarı mevcut olup, donanımı modern öğretim tekniğine uygundur.

Ayrıca İstanbul Etiler Polis Okulunda da Yabancı Diller Eğitim Merkezinin bir bölümü olarak lisan eğitimine başlanmış ve iki sınıflık lisan laboratuvarı oluşturulmuştur.

3.3.4.5.5 Ulaştırma Eğitim Merkezi

Gölbaşı eğitim tesislerinde 1983 yılında faaliyete geçirilen Ulaştırma Eğitim Merkezi, emniyet teşkilatının hizmetlerinde kullanılan motorlu araçları sevk ve idare edecek, ehliyetnameli personeli;

- a- Üstlendiği görevin ve kullandığı aracın özelliklerine uygun nitelikte yetiştirmek,
- b- Araç ve direksiyona hakimiyetleri bakımından geliştirmek,
- c- Polis Okullarındaki trafik branşından eğitim gören polis adaylarını yetiştirerek ehliyetname almalarını sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Geniş bir alan üzerine kurulmuş bulunan trafik uygulama pisti sayesinde, çeşitli cins ve markadaki özel eğitim araçları ile öğretmenler gözetiminde araç kullanma eğitim yaptırılmaktadır.

3.3.4.5.6 Hizmetiçi Eğitim

3.3.4.5.6.1 Komiser Yardımcısı Yetiştirme Kursları,

Tekilatin orta kademe amir ihtiyacının karşılanması amacıyla ve personel tedarik planındaki hedefler nazara alınarak, komiser yardımcısı yetiştirme kurs planının ilk bölümü 1983 yılında hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur.

Emniyet Genel Müdürlüğü İntihap Encümenince nitelikleri belirlenen meslek mensupları bölge merkezlerinde yazılı test ve mülakat sınavına tabi tutulmuşlardır.

İmtihanlarda başarı gösteren personel Ankara Polis Eğitim Merkezi, İstanbul Polis Eğitim Merkezi, İzmir 100. Yıl Polis Okulunda 6 aylık bir eğitime alınmışlardır. Eğitim programları ile ders not ve kitapları önceden hazırlanan kursta, başarı gösterenlerin, kadrolara komiser yardımcısı rütbesi ile atamaları yapılır.

Bu uygulama komiser yardımcılığı yetiştirme planı doğrultusunda devam edecektir.

3.3.4.5.6.2 İhtisas kursları

Teşkilata ilk defa girerken kazandırılan temel bilgilerin idamesi, yeni taktik ve tekniklerin öğrenilmesi, değişme ve gelişmelere uyum sağlanması amacıyla 10 yıllık

plan doğrultusunda hizmet içi mesleki bilgiler ile ilgili ihtisas kursları düzenlenmektedir.

Ortak kursların müfredat programları yeniden hazırlanmış, kursların hangi düzende yürütüleceğini belirlemek için hizmetiçi eğitim yönetmeliği çıkartılmıştır.

3.3.4.5.6.3 Uygulamalı Eğitim

12 Eylül 1980 tarihinden sonra, eğitime verilen önemin sonucu ve denetlemelerde görülen aksaklıkların zamanında giderilmesi amacıyla illerde uygulamalı eğitim programları düzenlenmiştir.

Personel görevli oldukları kadrolarda merkezce hazırlanan 2 haftalık programlara uygun olarak sıralı amirlerce aylık dönemler halinde uygulamalı eğitimini sürdürmektedir.

Emniyet hizmetleri sınıfı personelinin bu eğitimlerinin yanı sıra çarşı ve mahalle bekçilerini de merkezi planlama ile görev başı eğitime alınmaya başlanmıştır. İlk defa 1983 yılında polis veya jandarma bölgesinde görevli bekçilerin tamamının eğitimden geçirilmesi hedef alınmıştır.⁹⁹

3.3.4.6 12 Eylül Sonrası Poliste Atış Eğitimi

12 Eylül 1980 tarihinden önce polis teşkilatının zayıf yanlarından birisini de, atış eğitiminin noksanlığı teşkil ediyordu. Personel bir kısmını 1900'li yıllardan kalma ve 55 çeşit silah kullanıyordu. Değişik kadrolarda değişik silah verilen personel yeni silahına intibakta güçlük çekiyordu.

12 Eylül'den sonra yapılan silah standardizasyonu ile personel aynı tip silahı kullanır, silahını ve özelliklerini tanır hale gelmiştir. Bu tarihten önce personelin atış eğitiminin yapılacağı yalnızca bir poligon mevcuttu. Bu sayı 12 Eylül 1980' den sonra 22' ye yükseltilmiştir. Diğer yandan tüm il ve polis eğitim kurumlarının atış poligonuna kavuşturulması için, 1987 yılında sonuçlanacak şekilde kapalı atış poligonu inşa programı yapılmış ve uygulamaya konulmuştur.

1983 yılında 16 atış poligonu hizmete girmiştir. Ayrıca Kara kuvvetleri Komutanlığı muhabere elektronik ana depo ve fabrikalarında imal ettirilen 20 adet modern döner hedef sistemi poligonlara monte edilmek suretiyle illere gönderilmiştir. Atış poligonlarında bulunması gereken teknik ve diğer tüm özellikler saptanarak, tip projeler hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur.

⁹⁹ Cumhuriyetin 60. Yılında Türk Polisi Türk Polis Teşkilatını Güçlendirme Yayınları S.:153

Teşkilatın eğitim mermisi ihtiyacı tedarik planına bağlanmıştır. Böylece atış eğitimleri aksatılmadan yürütülmektedir. Atış eğitimlerini sağlam temellere dayandırmak üzere Emniyet Teşkilatı Atış Yönergesi hazırlayarak yürürlüğe konulmuştur. Silah atış uzmanlığı kursları düzenlenerek, uzman ve eğitici personel yetiştirilmiş eğitim atışlarının amacına uygun bir tarzda yapılması sağlanmıştır.

Polis eğitim kurumlarında silah bilgisi ve atış eğitimine önem verilerek özel silah dershaneleri kurulmuştur böylece personel köklü bir silah bilgisi ile teçhiz edilmektedir.

3.3.4.7 Yurt Dışında Eğitim

Gelişen çağımızda polis teşkilatı çağın gerisinde kalmamak için, tüm görev alanlarında çağın gelişimine uygun olarak kendini yenilemek zorundadır.

12 Eylül 1980 tarihinden günümüze kadar polisimizin günün değişen koşulları içerisinde daha etkin ve verimli bir şekilde görev yapmasını şarttır. Bu nedenle hizmet branşlarına göre diğer ülkelerde suç ve suçlularla mücadelede geliştirilmiş teknolojik çalışmalardan faydalanmak üzere yurt dışına ihtiyaca göre personelin gönderilmesi planlanmış ve tespit edilen hizmet branşları ile ilgili devletlerle de ikili ilişkiler aralıksız sürdürülmesi sağlanmıştır.

Bu amaçla yurt dışına gönderilecek personelde genel müdürlüğü tarafından tespit edilmiş eğitim göreceği ülkenin lisanını iyi derecede bilmek, yaş durumu elverişli olmak, tercihen komiser sınıfında veya en fazla emniyet amiri rütbesinde bulunmak, yüksek okul veya fakülte mezunu olmak vb. diğer şartların yanında özellikle eğitim göreceği hizmet branşında görevli bulunması ve yeterli derecede tecrübeli olması koşulları da aranmaktadır.

Ayrıca kriminal yönü ağırlıkta olan bu yurt dışı kurslarda, modern araç-gereç ve cihazların kullanımı yanında yöneticilik, ekip ve operasyon yönetimi, ateşli silahlar eğitimi, rehin alma görüşmeleri, sorgulama teknik ve taktikleri, polis laboratuvarları, cinayet psikolojisi, sahtecilik, uyuşturucu maddeler, kaçakçılık, terör örgütleri ile mücadele, istihbarat, suç sicili ve parmak izi, muhabere alet ve cihazları, eğitim planlaması gibi ders konuları bu kurslarda ele alınmaktadır.

Yurt dışında eğitilen personelin öğretmenlik formasyonu edinebilmeleri üzerinde titizlikle durulmuş ve hizmet branşları ile ilgili olarak yurt dışı eğitimlerinde bu personelden yararlanılmıştır.

Yurt dışında eğitim gören personelden kurs gördükleri konuları içeren raporlar alınmış ve bu raporlar mutlak surette değerlendirilmiştir.

Yurt dışına gönderilecek personel, tespit edilen koşullara göre titizlikle seçilmekte ve sınavdaki başarısının yanında teşkilatın yurt dışında en mükemmel bir şekilde temsil edecek niteliklere sahip olmaları üzerinde hassasiyetle durulmaktadır.

12 Eylül 1980 tarihinden Temmuz 1983 tarihine kadar özellik arz eden hizmet branşlarında kaydedilen yenilik ve teknolojik gelişmeleri yerinde öğrenip bilgi ve becerilerini artırmak üzere; ABD’de 46, Federal Almanya’da 3, İngiltere’de 3, Avusturya’da 1 olmak üzere toplam 53 personel eğitilmiş, ihtiyaçlara göre bu eğitimler günümüze kadar devam etmiştir.

1999-2000 Yıllarında Master-Doktora Amacıyla Yurtdışında Bulunan Personeli gösterir çizelge

ÜLKESİ	1999	2000
ABD	-	20
ALMANYA	2	2
FRANSA	-	2
TOPLAM	2	24

2000 Yılına ait Uluslararası Güçlerde Görevli Porseneli gösterir çizelge

<i>Agit</i>	<i>Kosova</i>	<i>2 Personel</i>
Agit	Gürcistan	1 Personel
Agit	Hırvatistan	1 Personel
Agit	Makedonya	1 Personel
Uniptf	Bosna-Hersek	24 Personel
Untaet	Doğu Timor	18 Personel
Unmik-Cıvpol	Kosova	124 Personel
Toplam		171 Personel

Ayrıca Almanya, Fransa, Romanya, İtalya, Hollanda, Danimarka, Avusturya ve Bosna Hersek’te 8 irtibat görevlisi bulunmaktadır.

Dış Temsilciliklerimizin korunması ile ilgili olarak 71 ülkede 139'u amir, 241'i memur olmak üzere toplam 380 emniyet personeli görev yapmaktadır.¹⁰⁰

3.3.4.8 Oryantasyon Toplantıları

1982 yılından önce ataması yapılan il emniyet müdürleri yeni atandıkları illerle ilgili olarak o ilin genel asayiş ve personel durumu ile ilgili konuları hiç bilmediklerinden, yoğun hizmetler arasında göreve intibak sağlayıncaya kadar kendilerinden beklenen randımanı doğal olarak veremiyorlardı.

Bu sakıncalı durumu gidermek üzere 1982 yılından itibaren atama emirlerinin duyurulmasını müteakip, il emniyet müdürleri topluca Emniyet Genel Müdürlüğünce düzenlenen oryantasyon eğitimlerine davet olunmaktadırlar.

Yeterli süre tanınan bu toplantılarda Emniyet Genel Müdürlüğünün üst düzeydeki yöneticilerince gidilecek ilin tüm hizmet dallarında ayrıntılı bilgiler verilmektedir. Atanan il emniyet müdürleri ihtiyaç duydukları, daha ayrıntılı bilgileri ilgililerden sorarak almaktadırlar. Bu durum ayrıca merkez teşkilatı yetkilileri ile il emniyet müdürü arasında ileride faydalanılacak koordinasyonunun temelini teşkil etmektedir.

3.3.5 Günümüzde Polis Eğitimi

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin baş döndürücü bir hıza ulaştığı günümüzde, toplum yaşamının bunun dışında kalması düşünülemez. Hızla değişen çevresel koşullar ve toplumsal dinamizm, hemen her alanda daha nitelikli insan gücüne duyulan ihtiyacın artmasına sebep almaktadır. Bugün bir çok ülke gelecek yüzyılın ekonomik özelliklerini, uluslararası ilişkilerin boyutlarını ve yetiştirilecek olan insan tipinin özelliklerini belirlemeye çalışmaktadır. Ülkeler arasında hemen hemen her alanda yaşanan rekabet ortamı daha çok gelişme ve ileriye gitme yarışını beraberinde getirmektedir.

Polis eğitimi, genel eğitimin bir parçası olmakla beraber mesleki bir eğitim olması sebebiyle genel eğitimden ayrılmakta ve kendine özgü nitelikler arz etmektedir. Polis için sıradan bir eğitim almak yeterli değil, çok daha iyi eğitilmiş olması gerekir, iyi eğitilmeyen personelin topluma yarardan çok zararı vardır. Kanunlar ancak iyi uygulayıcıların elinde bir anlam ve hayatiyet kazanır. İyi kanunlar kötü uygulayıcıların elinde topluma her zaman zarar verir ve insan haklarını zedeler. Zaten kötü kanun yok,

¹⁰⁰ Emniyet Genel Müdürlüğü Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı verileri

kötü uygulayıcı vardır. Oysa iyi kanun uygulayıcısı, kanunları harfî harfine değil, onun ruhuna inip, esprisini anlayarak, iyi yorumlayabilen eğitilmiş kişidir.¹⁰¹

Polis, adaletin ilk kapısı veya başlangıç noktasıdır. Adalet ise bir ülkede mülkün temeli olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle; polis eğitime önem vermek, adaletin çabuk gerçekleşmesine ve insan haklarına önem vermektedir. Çünkü bir ülkede adli makamlar polisin yaptığı araştırma ve soruşturma sonuçlarına göre karar vermektedir. Bunlar görevlerini süratli ve ciddi yaptığı, gerekli bilgi ve beriyeleri gerektiği yer ve zamanda sağlıklı bir şekilde adli makamlara sunabildiği ölçüde, yargı daha süratli ve isabetli karar verebilecek ve adalet daha çabuk gerçekleşecektir. Böylece, halkın hem araştırmalarını ciddi yapan polise, hem de süratli ve isabetli karar veren yargıya güven ve desteği artacaktır.

Nitelikli yetişmiş insan gücünün ülkenin kalkınmasında yeri ve önemi son derece açıktır. Hızlı değişme ve gelişmeler yetiştirilecek olan insan niteliğinin önemli ölçüde değişmesine sebep olmaktadır. Artık dünyanın yaklaşımları ile bu günün ve yarının sorunlarına çözüm bulabilmek giderek güçleşmektedir. O halde bu günün ve yarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek nicelikte ve nitelikte insan gücünün yetiştirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Özellikle toplumla yakın ilişki içerisinde bulunan kişi ve kurumlar için bu daha da önem arz etmektedir.

Toplumsal yapıdaki işleyişin değişmesi ve beklenti düzeylerinin giderek artmaya başlaması, toplumla yakın bir ilişki içerisinde bulunan ve güvenliğinin sağlanmasında birinci derecede sorumlu olan polisin rolünün de önemli ölçüde değişmesine sebep olmaktadır. Özellikle toplumla ilişkilerin ve iletişimin düzenlenmesinde polisin sahip olduğu nitelikler ön plana çıkmaktadır.

Bugün dünyada pek çok ülkede kurum ve kuruluşlar sahip oldukları insan gücünün ön plana çıkan tutum ve davranışları ile tanınmakta ya da tanımlamaktadırlar. Örneğin, İngiliz polisi için “Her zaman saygılı davranır” ifadesinin kullanılması ortaya çıkan bir davranışı göstermesi açısından oldukça önemlidir.

Halk ile devlet arasında bir tanzim ve uzlaşma kurumu olan polisin, dengeli ve ölçülü yetiştirilmesi gerekir. Bunun için polis eğitimi yalnız beden eğitimi ve silah eğitiminden ibaret olmayıp, “ruh, beden ve kafa bütünlüğü” gibi birbirini tamamlayan üçlü bir dengeyi gerektirmektedir. Polis eğitimi, bir bakıma “kafa, vicdan ve kol” gücü

¹⁰¹ KÜLLÜ M. Polis Örgütlerinde Personelin Eğitimi Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü S.:22

arasında bir denge kurabilme eğitimidir. Ayrıca polis eğitiminde mensup olduğu milletin tarihi ve kültürel değerlerini, nereden gelip nereye gittiğini ve nasıl milli kimlik ve kişiliğe sahip olduğunu, küreselleşen bir dünyada demokrasi, hukuk devleti ve insan hakları gibi evrensel değerleri, polis mesleğinin kendine özgü özellik, incelik ve tekniklerini en ince noktalarına kadar öğrenmek zorundadır.

Gelişen çağ ile beraber suçlarda ve suçların çeşitliliğinde yüksek seviyede artış gözlenmiştir. Toplumsal yapının hızla değişmesi ve gelecek yüzyılda bu değişimin daha da hızlanacak olması, yeni sorunların çıkmasını kolaylaştıracaktır.

Hızla artan suç işleme oranları, suçların daha karmaşık ve çeşitli hale gelmesi, insan hakları üzerine yapılan tartışmaların artması, ülkemizin coğrafi ve jeostratejik konumları göz önüne alındığında komşu ülkelerimizin bazı beklentilerini de düşünürsek polis rolünü geliştirerek, değiştirmesi kaçınılmazdır.

Polis bir yandan suç ve suçlularla etkin mücadele ederken diğer yandan sosyal kurumlarla işbirliği yaparak suçluların yeniden topluma kazandırılması süreci içerisinde yer alacaktır. 21. Yüzyıl polisi toplumun içinde ve halkla iş birliği içinde çalışarak hem kendine hem çevresine güven veren özelliğe sahip olmalıdır. Amacı yalnızca suç ve suça ilişkin unsurlarla mücadele etmek değil, aynı zamanda iyi bir rehber ve danışman rolünü yerine getirmek olmalıdır. Polisin gelecek yüzyılın beklentilerine cevap verebilmesi ve sorunları çözebilmesi için aşağıda belirtilen niteliklere sahip olması gerekir.

- 1- Sağlam ve dengeli bir kişilik özelliği,
- 2- Nitelikli bir eğitim programından yetişme,
- 3- Yüksek motivasyon düzeyine sahip olma,
- 4- Mesleğini severek ve benimseyerek yapma,
- 5- Her koşulda kendisinden beklenen davranışları geliştirme,
- 6- İletişim ve etkileşim yeteneğine sahip olma.

Polisin görevini başarı ile yerine getirebilmesi büyük ölçüde yukarıda belirtilen niteliklere sahip olması ile sağlanacaktır. Ayrıca polis, tutum ve davranışları ile çevresine ve topluma model olmalıdır. Her koşulda eşit ve anlayışlı davranarak kendisini topluma kabul ettirmelidir. kanunların kendisine tanıdığı yetkileri yerinde ve zamanında kullanmalı, hiçbir koşulda bunların dışına çıkmamalıdır. Davranışları

daima olumlu yönde olmalıdır. Bir örnek vermek gerekirse, her şeyiniz tamam, her zaman böyle olmanızı dilerim, şeklinde bir yaklaşım sergileyen trafik polisine güven artacaktır. Ayrıca sürücünün olumlu davranışını da pekiştirmiş olacaktır.¹⁰²

Günümüz polisi başvurulmaktan çekinilen, soru sormaya tereddüt edilen ve toplumdan dışlanmış bir kişi olmayacak, tam aksine her konuda ve her ortamda başvuru alan, daima güvenilen, yardımsever, anlayışlı, kendini toplumun vazgeçilmez bir parçası olarak gören, Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı bir kimlik taşıması gerekmektedir. Böylece hem verilen hizmetin kalitesi artırılacak, hem de ülkemiz uluslararası platformda saygın bir yere gelecektir.

Polis kendisine verilen her türlü görevi başarı ile yerine getirebilecek niteliklere sahip olmalıdır. Bu da ancak polisin nitelikli yetiştirilmesi ve meslek içerisinde sürekli geliştirilmesi ile sağlanabilir. Ancak böylelikle polis günümüz toplum ihtiyaçlarına cevap verebilir ve sorunlara çözüm yolları getirebilir. Bunun içinde teşkilatımızın eğitim hizmetlerinin yürütülmesi için Eğitim Daire Başkanlığı oluşturulmuştur.

3.3.5.1 Eğitim Daire Başkanlığının Tarihçesi

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunun 16. Maddesine dayanılarak başlangıçta 2. Şube adıyla Emniyet Genel Müdürlüğü'nü oluşturan 9 şubeden biri olarak kurulan ve 2 büro ile hizmete başlayan Eğitim Daire Başkanlığı, 13.08.1993 tarihli Bakan Onayı ile yürürlüğe giren Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği gereği 4 şube halinde teşkilatlandırılmış olup, kuruluş, görev ve çalışma esas ve usulleri bu yönetmelikle belirlenmiştir. Eğitim Dairesi Başkanlığı, merkezde görevlerini 4 şube müdürlüğü ile yerine getirmektedir. Bunlar;

- 1- Plan ve Program Şube Müdürlüğü,
- 2- Okullar Şube Müdürlüğü,
- 3- Hizmetiçi Eğitim Şube Müdürlüğü,
- 4- Spor ve Atış Şube Müdürlüğüdür.

Ayrıca Eğitim Dairesi Başkanlığına doğrudan bağlı olarak 1 polis koleji, 1 polis eğitim merkezi, 19 polis okulu ve 3 moral eğitim merkezi müdürlüğü bulunmaktadır.

Eğitim Dairesi Başkanlığının kuruluş amacı

¹⁰² 21. Yılında Polis Temel Sorunlar Çağdaş Yaklaşımlar S.:19-20

Eğitim Dairesi Başkanlığı Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ile Atatürk İlke ve İnkılapları doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen, hukuk devleti ilkelerine, kültürel ve milli değerlere bağlı, insan haklarına saygılı, çağdaş, hoşgörülü ve aydın Türk Polisi yetiştirmek amacıyla;

- a- Hizmetin verim ve niteliğini yükseltici,
- b- Personelin görev, yetki ve sorumlulukları konusunda bilgilerini artırıcı,
- c- Personeli üst görevlere hazırlayıcı,
- d- Metod ve sistem geliştirici,
- e- Personelde ilgi ve istek uyandırıcı eğitim faaliyetlerini yürütür.

3.3.5.2 Eğitim Hizmetlerinde Temel İlkeler

Teşkilatımıza yönelik eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde uygulanacak çalışmalara yol gösterici temel ilkeler şunlardır;

- Eğitim Faaliyetleri, teşkilatın hizmet gerekleri göz önünde tutularak, uzun ve kısa süreli planlar ile yıllık uygulama programlarına dayandırılır ve ihtiyaçlara uygun olarak genel müdürlüğün ilgili birimleri ile yakın işbirliği içinde yürütülür.

- Eğitim ve öğretim, emniyet teşkilatının ihtiyaçlarına yönelik olarak teşkilatın her kademesine eşit ve planlı bir şekilde uygulanır.

- Eğitim faaliyetleri Türk Milletinin sosyal ve kültürel yapısı dikkate alınarak, hukuk devleti ilkelerine ve insan haklarına saygıyı geliştirici nitelikte yürütülür.

- Eğitim ve öğretim; amaç, muhteva ve araçlar yönünden günün belirlenen ihtiyaçlarına göre planlanır ve yorumlanır.

- Birim yöneticileri ile kendilerine hizmetiçi eğitimlerde görev verilen eğiticiler eğitim hizmetlerinin verimli şekilde yürütülmesi için, gerekli her türlü tedbiri alır ve katkıda bulunurlar.

-Eğitimlerin sonunda beklenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı hususunda yapılacak değerlendirmeler ile uygulanacak strateji tespit edilir.

3.3.5.3 Eğitim Dairesi Başkanlığının görevleri

Eğitim Dairesinin Başkanlığının görev alanına giren konular şunlardır.

- Genel Müdürlüğün eğitim politikası sonunda emniyet teşkilatının her çeşit düzeyde eğitim ihtiyaçlarını tespit etmek, bunlara uygun genel eğitim planını, eğitim türlerine göre müfredat programlarını hazırlamak,

- Hazırlanan programların uygulanmasını sağlamak, izlemek, değerlendirmek ve geliştirmek,

- Eğitim kurumlarının organize ve modernize edilmelerine ve eğitimde ileri teknik ve yöntemlerin kullanılmasına yönelik araştırmalar yapmak,

- Eğitim planı ve programlarında belirlenen eğitim ihtiyacı için fiziki kapasite, bina veya tesisler, teşkilatlanma ve donatım, yönetici ve eğitici personel standart ders kitapları, görsel işitsel eğitim araç-gereç, laboratuvar ve bunlara ilişkin yatırım ve ödenek ihtiyaçları ile, öğrenci ve kursiyer maliyetlerini tespit etmek, bunların bütçe tekliflerini hazırlamak,

- Diğer ülkelerle yapılan ikili anlaşmalar uyarınca eğitim ile ilgili görevleri yürütmek,

- Personelin genel müdürlüğüne bağlı eğitim kurumları dışındaki diğer eğitim kuruluşlarında yetiştirilmesi girişiminde bulunmak ve işbirliğini sağlamak,

- Eğitim kurumlarının eğitime açılması ve kapatılması için önerilerde bulunmak,

- Polis okulları, polis koleji giriş sınavları, komiser yardımcılığı kursuna katılacak personelin sınavlarını düzenlemek; yetiştirilmek amacıyla, yurt dışına burslu olarak gönderilecek personelin ve emniyet hizmetleri sınıfı dışındaki diğer sınıflara atanacakların sınavlarını yapmak ve gerektiğinde yazılı sınavların Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezince yapılmasını teklif etmek.

- Sınavlarla ilgili olarak, sınav komisyonlarını yazılı sınav için, sınav soru tespiti, soru basımı ve soru değerlendirme komisyonlarını oluşturmak,

- Polis koleji öğrencilerinin yazılı sınav sorularının orta okulların öğrenim programları dikkate alınarak polis koleji öğretmenlerine veya Milli Eğitim Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığına hazırlatılarak, bu soruların içinden sınavda sorulacak soruların tespiti, soru basımı ve sınav değerlendirme işlemlerini yapmak, polis kolejleri giriş sınavları dışındaki sınavlar için soru bankası oluşturmak,

- Teşkilatımızda ihtiyaç duyulan çeşitli görevlere elaman yetiştirmek amacıyla mecburi hizmet karşılığında burs verilen Yüksek Öğretim Kurumu öğrencileri Genel Müdürlük adına yüksek öğretim kurumlarında okutulacak öğrencilerin kontenjanını tespit etmek, mezuniyeti takiben yapılacak atama işlemlerinde Personel Dairesi Başkanlığına bildirmek,

- Eğitim hizmetlerinin amacına uygun ve rasyonel olarak yürütülmesi bakımından daire başkanlığı ve bağlı birimlerde istihdam edilecek personelin atama ve bu birimlerden alınması işlemleri için Personel Dairesi Başkanlığına görüş bildirerek uygun nitelikte personelin atanmalarını sağlamak,

- Hizmetiçi öncesi eğitimini tamamlayarak kadrolarına atanan personelin yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla hizmetiçi eğitim programı hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak,

- Yetiştirilmek amacıyla yurt dışına gönderilecek devlet memurları hakkındaki yönetmelik hükümleri gereğince, her yıl yurt dışına gönderilecek burslu personel kontenjanları ile ilgili işlemleri yapmak,

- Yetiştirilmek için yurt dışına gönderilen personelin, çalışma ve eğitim durumlarını incelemek amacıyla yerinde denetim yapmak,

- Yabancı kültür merkezi kontenjanından yararlanacak personelin tespitini yapmak ve eğitimlerini takip etmek,

- Devlet lisan okuluna gidecek personelin tespit ve sınav işlemleri ile eğitimlerini takip etmek,

- Polis teşkilatı kuruluş ve yıldönümü kutlama faaliyetlerini yürütmek,

- Merkez ve bağlı kuruluşlarında görevli emniyet hizmetleri sınıfı personelinin yıllık kadro atışlarını planlamak, gerekli malzemeleri, ilgili birimlerle birlikte temin edip atışların yapılmasını sağlamak,

- İllerde kurulan ve faaliyetlerini sürdüren emniyet spor güçlerine ihtiyaçları ölçüsünde teşkilat personelinin kesilen spor aidatlarının miktarını tespit etmek ve dağıtılmasını sağlamak,

- Emniyet Genel Müdürlüğü Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri Yönetmeliğinde belirtilen görevleri yerine getirmek,

- Teşkilatımız ile diğer ülke polis teşkilatları arasındaki yakınlaşmayı temin amacıyla spor etkinliklerini geliştirmek,

- Daire Başkanlığının faaliyetlerine ilişkin tüm istatistiklere ait grafik, slayt, resim, çizelge vb birim ve kuruluşlara göndermektir.¹⁰³

¹⁰³ Milletimizin Hizmetinde 150. Yıl Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları S.:59-60

3.3.5.4 Eğitim Dairesi Başkanlığımıza Bağlı Polis Eğitim Kurumlarının Genel Durumu

3.3.5.4.1 Polis Koleji

Emniyet teşkilatının orta ve üst kademe amir ve yöneticilerini yetiştirmek amacıyla kurulan Ankara Polis Koleji Milli Eğitim Bakanlığına bağlı yabancı dil ağırlıklı öğretim yapan lise kısmı fen kolları müfredat programları ile haftalık ders dağılım çizelgesi uygulayan bir eğitim kurumudur.

Polis Kolejine sadece erkek öğrenci alınmaktadır. Bu öğrencilerin (8) yıllık ilk öğrenimi tamamlamış ve müracaat sırasında (16) yaşından gün almamış olmakla birlikte (hazırlık sınıfı okuyanlar için 17 Yaş), mevzuatta belirlenen sağlık şartlarına uygun, mülakat, beden eğitimi ve yazılı sınavlar sonunda başarılı olmaları gerekmektedir. Seçilen öğrenciler polis kolejlerinde parasız yatılı ve üniformalı olarak öğrenim görürler.

Kolej öğrencilerinin iâşe ile istihkakları devletçe karşılanmakta olup, bunlara ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullarda Burs, Parasız Yatılı ve Sosyal Yardımlar Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde harçlık verilmektedir.

Polis kolejinde eğitim ve öğretimin ilk yılı hazırlık sınıfı adı altında ve ağırlıklı olarak yabancı dil eğitimine ayrılmıştır. Daha sonra 3 yıl eğitim yapılır ve bu eğitimi başarı ile tamamlayanlar lisans eğitimi için sınavla Polis Akademisine alınırlar.

3.3.5.4.2 Polis Okulları

Polis okulları lise ve dengi okulu mezunlarından askerliğini yapmış olanların en az 6 ay süre ile, yapmamış olanların ise en az 7.5 ay süre ile eğitim ve öğretim gördükleri parasız yatılı ve üniformalı eğitim kurumlarıdır.

Polis okullarının; müracaat şartı itibariyle (18) yaşını tamamlamış, (27) yaşından gün almamış, bayanlar için 1.65 cm, erkekler için 1.67 cm'den kısa boylu olmayan Emniyet Genel Müdürlüğüne Bağlı Eğitim ve Öğretim Kurumlarına Alınacak Öğrencilerde ve Bunların Asli Memurluğa Atanmalarında Aranılacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik'te aranılan sağlık şartlarına uygun adaylardan, yapılan seçme ve yeterlilik sınavında başarılı olanlar alınır.

2001 yılına kadar eğitim ve öğretimini sürdüren polis okulları aşağıda belirtilmiştir:

- 1- İstanbul Etiler Polis Eğitim Merkezi Müdürlüğü,
- 2- İstanbul Şükrü Balcı Polis Okulu,
- 3- İstanbul Kemalettin Eröge Polis Okulu,
- 4- İstanbul Adile-Sadullah Mermerci Polis Okulu,
- 5- Samsun 19 Mayıs Polis Okulu,
- 6- Adana Kemal Serhatlı Polis Okulu,
- 7- Afyon Polis Okulu,
- 8- Aksaray Polis Okulu,
- 9- Aydın Polis Okulu,
- 10-Balıkesir Polis Okulu,
- 11-Bayburt Polis Okulu,
- 12-Bornova Polis Okulu,
- 13-Bursa Polis Okulu,
- 14-Diyarbakır Polis Okulu,
- 15-Erzincan Polis Okulu,
- 16-Erzurum Polis Okulu,
- 17-Eskişehir Polis Okulu,
- 18-Gaziantep Polis Okulu,
- 19-Kastamonu Polis Okulu,
- 20-Kayseri Polis Okulu,
- 21-Malatya Polis Okulu,
- 22-Niğde Polis Okulu,
- 23-Nazilli Polis Okulu,
- 24-Trabzon Polis Okulu,
- 25-İzmir Rüştü Ünsal Polis Okulu,
- 26-İzmir 100. Yıl Polis Okulu,
- 27-Elazığ Zülfü Ağıar Polis Okulu,
- 28-Yozgat Polis Okulu,¹⁰⁴

¹⁰⁴ŞAHİN E. 1907'den 2000'e Polis Okulları S.:148-164

2001 yılında ise Emniyet Teşkilatında 14705 amir, 159021 memur toplam 173772 emniyet mensubu görev yapmaktadır.¹⁰⁵

Polis okullarında eğitim ve öğretim görerek mezun olanlar, aday polis memuru rütbesiyle emniyet teşkilatı kadrolarına atanırlar. Polis okulu öğrencilerinin iâşe ve ibateleri devletçe karşılanmakta ve bu öğrencilere 4'üncü derecenin 1'inci kademesine tekabül eden komiser aylığı (ek gösterge dahil % 15'i üzerinden) harçlık ödenmektedir.

3.3.5.4.3 Polis Okullarında Yeniden Yapılanma;

12.08.1993 tarih ve 21666 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun bir maddesinde değişiklik yapılmasına dair 490 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca, ülkemizin genel güvenlik ve asayiş konusundaki şartları göz önüne alınarak polis okullarının kaynak, süre ve niteliklerinde değişikliklere gidilmiştir.

Bahse konu kararname doğrultusunda hazırlanan ve 17 Eylül 1993 tarih ve 21701 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Polis Okulları Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik Gereği;

1-Teşkilatımızın acil polis memuru ihtiyacının karşılanması ve istihdamında etkinliğin sağlanması amacı ile polis okullarının süresi askerliğini yapanlar için en az (6), askerliğini yapmayanlar ve bayanlar için (7.5) ay olarak belirlenmiştir.

2-Polis okullarının yanında terör olaylarında etkin şekilde mücadelede görevlendirilmek amacıyla uzman personel yetiştirmek üzere Özel Harekat Polis Okulları açılmıştır.

3-Polis okullarında ve özel harekat polis okullarında okutulacak dersler ve ders müfredatları çağdaş eğitime uygun olarak yeniden düzenlenmiştir. Yönetmelik değişikliği ile uygulamaya konulan dersler ve bu doğrultuda yeni hazırlanan müfredat programlarında mesleki ve temel eğitim genelde iki ana amaca yöneliktir.

4-Polis okullarında ve özel harekat polis okullarında meslek niteliğini belirginleştirici ve bu niteliğe uygun ders programları ile uygulamaya yönelik, yeni eğitim sistemi geliştirilerek, polis okullarında ve özel hareket polis okullarında polis

¹⁰⁵ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Dairesi Başkanlığı verileri

mesleğinin gereği olan mesleki ve kültürel formasyon içerikli ders konuları belirlenmiştir.

Ders Dağılım Çizelgeleri;

a)(6) ay süreli Pol. Ok.

1-Mesleki Eğitim,

2-Tamamlama Eğitimi,

b)(7.5) ay süreli Polis Okullarında,

1-İntibak Eğitimi (ilk 6 hafta),

2-Mesleki Eğitim,

3-Tamamlama Eğitimi olarak düzenlenmiştir.

Polis adaylarına uygulamalı olarak “Yanaşık Düzen”, “Spor”, “Disiplin Mevzuatı ve Uygulaması” eğitimi ile teorik olarak “Silah Bilgisi ve Atış”, “Beden Eğitimi ve Yakın Savunma”, “Meslek Mevzuatı-Disiplin Talimatı”, “Önleyici Hizmetler”, “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” ve “İnsan Hakları” dersleri verilmektedir. Böylelikle adayların mesleki şuur ve disipline intibakı sağlanmaktadır. 7.5 aylık veya 6 aylık polis okullarından mesleki eğitim programı çerçevesinde adaylara; Polis Meslek Mevzuatı, Disiplin Talimatı, Devlet Güvenliği ve İstihbarat, Önleyici Hizmetler, Toplumsal Olaylar ve Müdahale Esasları, Mesleki Yazışma Teknikleri, Olay Yeri İncelemesi ve Soruşturma, Silah Bilgisi ve Atış, Beden Eğitimi ve Yakın Savunma dersleri verilmektedir. Böylelikle adaylara mesleki beceri kazandırılmaktadır. Polis Okullarındaki tamamlama eğitimi programı içinde adaylara polisi ilgilendiren ve mevzuata ilişkin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, İnsan Hakları, Anayasa, Türk Ceza Kanunu, Halkla İlişkiler, Temel Trafik Bilgisi, Kaçakçılıkla Mücadele Mevzuatı, Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım, Poliste Haberleşme ve Daktilografi dersleri verilmektedir.

Özel hareket polis okullarında okutulacak mesleki dersler özel hareketin gerektirdiği hizmet niteliklerine uygun olarak, polis okullarından farklı olarak düzenlenmiştir. Özel hareket polis adaylarına; Özel Harekat Alan Bilgisi, Polis Meslek Mevzuatı ve Disiplin, Devlet Güvenliği ve İstihbarat, Mesleki Yazışma Teknikleri, Terör Olaylarında Soruşturma, İnsan Hakları, Silah Bilgisi ve Atış, Beden Eğitimi ve Yakın Savunma ile Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım dersleri verilmektedir.

Ayrıca polis okullarındaki tamamlama eğitimi programı aynı çerçevede bu öğrencilere de uygulanmaktadır.¹⁰⁶

3.3.5.4 Fakülte Ve Yüksek Okul Öğrencileri

Emniyet teşkilatının ihtiyaç duyduğu hizmetlerde (Sağlık, Hukuk, Sosyal Bilimler, Eğitim Bilimleri, Mühendislik, Mimarlık ve Fen Bilimlerinde) eleman yetiştirmek üzere yurtiçinde yüksek öğrenim kurumlarında Emniyet Genel Müdürlüğü adına üniformalı olarak öğrenci okutulmaktadır.

Bu eğitime polis kolejinden mezun olarak üniversite sınavı kazananlar ile lise ve dengi okul mezunlarından üniversite sınavlarında başarılı olanlardan seçilen öğrenciler alınmaktadır. Bu öğrencilerin kontenjanları Eğitim Dairesi Başkanlığınca tespit edilmekte olup diğer işlemleri polis akademisi başkanlığınca yürütülmektedir.

3.3.5.5 Burslu Öğrenciler

Emniyet teşkilatının ihtiyaç duyduğu hizmet alanlarında çalıştırılmak üzere muhtelif fakülte ve yüksek okullarda öğrenim gören öğrencilere Emniyet Genel Müdürlüğü adına mecburi hizmet karşılığı burs verilmektedir. Burslu olarak okuyan bu öğrenciler mezuniyetlerinin sonrasında memur olarak emniyet teşkilatı kadrolarına atanmaktadırlar.

3.3.5.6 Hizmetiçi Eğitim

3.3.5.6.1 İhtisas Kursları

Çağımızdaki hızlı değişme ve gelişmelere paralel olarak teşkilatımızın görevleri de giderek artmakta teknik ve bilimsel gelişmeler paralelinde hizmet alanlarında yetişmiş ve uzman personele olan ihtiyaç da giderek önem arz etmektedir.

Bu amaçla teşkilata ilk defa girerken kazandırılan mesleki ve temel eğitimlerin yenilenmesi hizmet alanında yeni yöntem ve tekniklerin öğretilmesi zaman ve kaynak israfının önlenmesi ve uzman personel yetiştirilmesi amacıyla yıllık eğitim programları doğrultusunda hizmet içi ihtisas kursları düzenlenmektedir.

3.3.5.6.2 Uygulamalı Eğitimler

Hizmetin işleyişinden kaynaklanan birtakım sorunlar ile, denetlemelerde görülen aksaklıkların giderilmesi, teşkilat mensuplarının güncel hukuki ve mesleki alanlarındaki yenilikleri ile devlet millet kaynaşmasında devleti temsil eden

¹⁰⁶ Milletimizin Hizmetinde 150. Yıl Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları S.:62

polisimizin kültürel bilgilerinin artırılması amacıyla il düzeyinde sıralı amirler vasıtasıyla uygulamalı eğitimler düzenlenmektedir.

Bu çerçevede il emniyet müdürlükleri kadrosunda görevli emniyet teşkilatı mensuplarına, Anayasa, Devlet Teşkilatı, Polisi İlgilendiren Mevzuat, Disiplin, İnsan Hakları, Atatürk İlke ve İnkıpları, Olay Yeri İncelemesi, Polis-Halk İlişkilerinin Geliştirilmesi, Büro İşlemleri, Yabancıların Statüsü, Terörizm, Operasyonlarda Temel Prensipler başlıkları adı altında dersler verilmektedir.

Uygulamalı eğitim programları çerçevesinde teşkilatımız kadrosunda görevli personelin % 20'sinin her yıl eğitimden geçirilmesi sağlanmaktadır.

3.3.5.6.3 Atış Eğitimleri

Atış eğitimlerini ve atış tekniklerini sağlam temellere dayandırmak, emniyet teşkilatı personelinin atış kabiliyetini artırmak amacıyla emniyet teşkilatı atış yönergesi hükümleri çerçevesinde her yıl 2 dönem halinde kadro tabanca atışları düzenlenmektedir.

Ayrıca silah atış eğitimi kursları düzenlenerek uzman ve eğitici personel yetiştirilmekte ve böylelikle eğitim atışlarının amacına uygun bir tarzda yapılması sağlanmaktadır.

Diğer taraftan polis eğitim kurumlarında silah bilgisi ve atış eğitimine önem verilerek silah dershaneleri kurulmuştur. Ayrıca Polis Okulları Silah Bilgisi ve Atış Kitabı günün değişen teknolojisi çerçevesinde yeniden hazırlanmıştır.

3.3.5.6.4 Yurtdışı Eğitimleri

Teşkilat mensuplarımızın günün değişen koşulları içerisinde daha etkin ve verimli bir şekilde görev yapmasını sağlamak, özellik arz eden hizmet branşlarında, diğer ülkelerde kaydedilen yenilik ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda bilgi ve becerilerini artırmak üzere, eğitim amacıyla her yıl tespit edilen sayıda personel yurtdışına gönderilmektedir.

Bu amaçla yurtdışına gönderilecek personelde; genel müdürlükçe tespit edilen eğitim göreceği ülkenin lisanını iyi derecede bilmek, yaş durumu elverişli olmak, yüksek okul veya fakülte mezunu olmak gibi şartlar aranmaktadır.

Ayrıca kriminal yönü ağırlıkta olan bu kurslarda mevcut araç-gereç ve cihazların kullanımı yanında yöneticilik, ekip ve operasyon yönetimi, ateşli silahlar eğitimi, sorgulama teknik ve taktikleri, polis laboratuvarları, cinayet psikolojisi,

sahtecilik, uyuşturucu maddeler, kaçakçılık, terör örgütleriyle mücadele, istihbarat, suç sicili ve parmak izi, muhabere alet ve cihazları konuları ele alınmaktadır.

3.3.5.7 Oryantasyon Eğitimleri

Polis okullarında mezun olan aday polis memurlarının görev yerlerine atandıktan sonra kısa sürede görev ve çevreye uyumunu sağlamak amacıyla atandıkları birimlerde intibak eğitiminden geçirilmelerine yönelik oryantasyon eğitimi programları uygulanmaya konulmuştur.

Ayrıca olağanüstü hal bölgesinde görevlendirilen personelin görev yerlerine gittiklerinde kısa bir süre içerisinde görev ve çevreye intibaklarını sağlamak, yörenin özellikleri ve yöre halkının sosyo-ekonomik durumları hakkında bilgilendirilmek üzere 5 gün süreyle olağanüstü hal bölge illerine atanan personele uygulanacak oryantasyon eğitimi uygulamaya konulmuştur. Bu eğitimde, halkla ilişkiler, terörle mücadele ve yörenin tanıtımı konularına yer verilmiştir.

Diğer taraftan 1992 yılı içerisinde görülen ihtiyaç üzerine olağanüstü hal bölge illeri ile özel statülü illerimizi kapsayan yöre halkının devletle bütünleştirilmesi ve koruma hizmetleri ağırlıklı terörle mücadele eğitim planı hazırlanarak uygulamaya konulmuş, terör olayları ile karşı karşıya bulunan polisimizin bilgilerini tazelemek ve bu olaylar karşısında etkinliğini artırmak ve halkla ilişkilerini de arzu edilen seviyeye çıkarmak amacıyla uygulama alanı genişletilmiştir.

Doğu ve Güneydoğu illerimizde polis-halk ilişkilerini geliştirmek, halkın polisle bütünleşmesini sağlamak, sorunlara birlikte çözüm bulmak amacıyla huzur toplantıları düzenlenmekte ve çalışma raporları Eğitim Dairesi Başkanlığınca incelenmektedir.

3.3.5.8 Eğitim Seminerleri

Emniyet teşkilatının eğitim ilkelerinin tespit edilmesi, eğitimde uygulanacak metot ve tekniklerin geliştirilmesi, polis eğitim kurumu yetkililerinin sorun ve önerilerinin değiştirilmesi amacıyla polis okulu müdürleri, eğitim seminerleri düzenlenmektedir. Böylece merkez teşkilatı ile eğitim kurumları arasındaki iletişimin güçlendirilmesi sağlanmaktadır. Eğitim seminerlerine Emniyet Genel Müdürlüğünde eğitimle görevli üst rütbedeki, personel polis eğitim kurumları müdür ve yardımcıları, eğitim hizmetleri ile ilişkisi bulunan daire başkanları katılmaktadır.

Seminerlerde sorunlar ortaya konularak müşterek çözüm yolları aranmakta ve alternatif eğitim politikaları tespit edilmektedir.

3.3.5.9 Yabancı Dil Kursları

Emniyet teşkilatı personelinin yabancı dil bilgisini artırmak amacıyla gerek yabancı kültür derneklerinin teşkilatımıza tanıdığı kontenjan gerekse devlet lisan okulu vasıtasıyla eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğüne kontenjan tanıyan kültür dernekleri Türk-Amerikan Kültür Derneği, Türk- İngiliz Kültür Derneği, Türk- Fransız Kültür Derneği, Türk- Alman Kültür Derneği, Türk- Arap Kültür Derneği, Türk- İtalyan Kültür Derneğidir. Bu kurslara Emniyet Genel Müdürlüğünde çalışan personel kontenjan nispetinde katılmaktadır.

Ayrıca her yıl yapılan sınavlarda başarılı olanlarda teşkilat mensuplarımız Devlet Lisan okulunda 9 ay sürekli yabancı dil eğitimi görmektedirler.

3.3.5.10 Konferanslar

Teşkilatımıza yönelik eğitimin her kademesinde, Atatürk İlke ve Prensiplerini içtenlikle benimseyen Anayasamızın başlangıç bölümünde ifade edilen temel ilkelere bağlı vatan ve millet sevgisiyle dolu ve vazifesine bağlı fertler yetiştirmek için her türlü çaba sarf edilmektedir.

Bu amaç doğrultusunda, teşkilat genelinde düzenlenen konferanslarda; Atatürkçülük, millet ve milliyetçilik anlayışı, Atatürk ve kültür alanında çağdaşlaşma, Atatürk İlkeleri ve dayandığı tarihi temeller, Atatürk düşünce sisteminde milli bütünlüğün yeri ve önemi, Atatürkçü düşünce sisteminde devlet kavramı, Atatürkçü düşünce sisteminde laikliğin yeri ve önemi konuları işlenmektedir.

Ayrıca polis eğitim kurumlarımızda eğitim gören polis memuru adaylarının gerek mesleki ve gerekse genel kültür bilgilerinin geliştirilmesi amacıyla; insan hakları, kaçakçılık ve uyuşturucu maddeler, yıkıcı ve bölücü faaliyetler, uluslararası terörizm, çevre sorunları, kitle psikolojisi, insan sevgisi-vatan sevgisi, uluslararası polis teşkilatı İnterpol konularında konferanslar verilmektedir.

3.3.5.11 Sportif Müsabakalar

Türk Polis Teşkilatı olarak, üyesi bulunduğu Balkan Spor Birliği ve Türk Cumhuriyetleri Polis Spor Birliği üye devletlerinin polisleri ile muhtelif tarihlerde çeşitli müsabakalara iştirak edilmekte ve özellikle tabanca atışlarında başarılı sonuçlar

alınmaktadır. Diğer taraftan judo, atletizm gibi branşlarda da çeşitli müsabakalara iştirak edilmekte, Türk Polis Teşkilatımıza onur verici başarılı sonuçlar alınmaktadır.

3.3.6 25.04.2001 Tarihli Çıkan Emniyet Teşkilatı Polis Yükseköğretim Kanununun Eğitim İle İlgili Kısım Aşağıda Belirtilmiştir

Polis Akademisinin organları, görevi, yetki ve sorumlulukları

Madde-4 Akademinin eğitim-öğretim ve yönetim işleri;

- a- Başkan,
- b- Dekan,
- c- Akademi Yönetim Kurulu,
- d- Enstitü Müdürü,
- e- Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu,
- f- Bilimsel Denetleme Kurulu,
- g- Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü,
- h- Fakülte Öğretim Kurulu,
- i- Fakülte Yönetim Kurulu,
- j- Disiplin Kurulları,
- k- Genel Yönetim Birimleri

tarafından yürütülür. Hizmetin gerektirdiği hallerde, diğer birim ve kurullar teşkil edilebilir. 28.03.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu uyarınca gerekli hallerde başka fakültelerde kurulabilir.

Başkan, Dekan, Enstitü ve Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü

Madde-5 Başkan; akademi, fakülte, enstitü, polis meslek yüksek okulları ve bağlı birimlerinin bütün faaliyetlerinin yönetim, gözetim ve denetiminden sorumludur.

Başkan profesör ise kendisi, değilse başkanın görevlendireceği bir profesör Üniversitelerarası Kurulun üyesidir.

Dekan, akademideki lisans düzeyinde eğitim öğretim yapan fakültelerin faaliyetlerinin yönetim, gözetim ve denetiminden başkana karşı sorumlu profesördür.

Enstitü müdürü, enstitüdeki bütün idari ve bilimsel faaliyetlerin yönetim, denetim ve gözetiminden başkana karşı sorumlu öğretim üyesidir.

Polis meslek yüksek okulu müdürü, okulun eğitim öğretim, disiplin, yönetim ve diğer hizmetlerinin yürütmede Başkana karşı sorumlu kişidir.

Akademi başkanı, dekan, enstitü müdürü ve yardımcıları ile polis meslek yüksek okulu müdürünün atanması:

Madde-6 Başkan, en az yüksek lisans düzeyinde akademik kariyere sahip birinci sınıf emniyet müdürlerinden veya profesör öğretim üyelerinden, Genel Müdürün teklifi Bakanın uygun görmesi üzerine dört yıllığına, müşterek kararname ile atanır.

Dekan, Başkanın teklifi, Genel Müdürün uygun görmesi üzerine Bakan tarafından gösterilecek üç profesör arasından yüksek öğretim kurulunca üç yıllığına atanır.

Başkana yardımcı olmak üzere üç, dekana yardımcı olmak üzere iki yardımcı atanır. Başkan yardımcılarında birinin eğitim işlerinden sorumlu olmak üzere öğretim üyelerinden, diğerleri ise, birinci sınıf emniyet müdürlerinden; Genel Müdürün teklifi Bakanın onayı ile atanır.

Enstitü müdürü ve iki yardımcısı öğretim üyelerinden, Başkanın teklifi Genel Müdürün uygun görmesi ile Bakanın onayı ile atanır.

Polis meslek yüksek okulu müdürü birinci sınıf emniyet müdürlerinden üç yıllığına Genel Müdürün teklifi ve Bakanın onayı ile atanır.

Akademi Yönetim Kurulunun kuruluş, işleyiş ve görevleri

Madde-7 Başkanın başkanlığında dekan, enstitü müdürü, başkanın polis meslek müdürleri arasından seçeceği beş, öğretim elemanları arasından seçeceği bir üyeden oluşur.

Akademi yönetim kurulu akademinin idari faaliyetlerinden;

- a- Faaliyet, plan ve programlarının uygulanmasını sağlamak,
- b- Akademinin bütçe ve kadro tekliflerini hazırlamak,
- c- Eğitim-öğretim çalışmalarını değerlendirmek ve alınacak tedbirler hakkında teklifler hazırlamak,
- d- Başkanın akademi yönetimi ile ilgili olarak kurula getireceği yönetime ilişkin diğer işleri görüşerek karara bağlamak, bu kanun ile verilen diğer görevleri yapmak ile görevlidir.

Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu

Madde-8 Kurul başkanın başkanlığında dekan, enstitü müdürü, başkanın görevlendireceği üç polis meslek yüksek okulu müdürü ve bölüm başkanlarından oluşur. Başkanın bulunmadığı hallerde kurula akademik yönden en kıdemli üye başkanlık eder. Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu, her eğitim ve öğretim yılı başında ve sonunda olmak üzere yılda en az iki defa toplanır. Başkan gerekli gördüğü hallerde de eğitim ve öğretim yüksek kurulunu kendiliğinden toplantıya çağırabilir.

Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu Genel Müdürlükçe belirlenen temel esaslar doğrultusunda; Akademinin eğitim ve öğretimiyle ilgili uygulama ve geliştirmeye yönelik usul ve esasları tespit eden bilimsel araştırma ve yayım faaliyetleri hakkında kararlar alan, akademi, fakülte, enstitü ve polis meslek yüksek okullarının bütününe ilgilendiren kanun, yönetmelik ve yönerge ihtiyaçları ile mevcut mevzuatın uygulanmasından doğan hususları inceleyip Genel Müdürlüğe görüş bildiren, yıllık eğitim-öğretim programının uygunluğu hususunu ve eğitim-öğretim programlarında ortaya çıkacak sorunları görüşüp karara bağlayan en yüksek eğitim ve öğretim organıdır.

Bilimsel Denetleme Kurulu

Madde-9 Kurula her bölümdeki öğretim elemanları tarafından, bölümde en üst akademik kariyere sahip öğretim üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla biri asıl diğeri yedek olmak üzere iki üye seçilir, seçilen asıl üyeler arasında kıdemce en büyük olan bu kurula başkanlık eder.

Bu kurul öğretim faaliyetlerinin öğretim elemanlarının bilimsel yönden denetlenmesi ve öğretim elemanlarının eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın, seminer ve uygulama faaliyetlerinin denetimini yapar. Kurul denetim sonuçlarını her yıl bir rapor ile başkana bildirir. Bu kurul bilimsel denetleme faaliyeti için gerek görüldüğünde Genel Müdür veya Başkan tarafından görevlendirilebilir.

Polis Meslek Yüksek Okullarının Kuruluş, Öğrenci Kaynakları Ve Öğretim

Süreleri

Madde-10 Emniyet Teşkilatının ihtiyacı olan polis memurlarını yetiştirmek üzere; Maliye Bakanlığının görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile Polis Akademisine bağlı, ön lisans düzeyinde, mesleki eğitim-öğretim ve uygulama yapan polis meslek yüksek okulları açılır.

Polis meslek yüksek okullarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan Öğrenci Seçme Sınavını kazanan ve Bakanlıkça ihtiyaç duyulduğu kadar genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim, ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından yapılacak özel yetenek sınavında başarılı olanlar alınır.

Polis meslek yüksek okullarında eğitim-öğretim süresi iki yıldır.

İki yıllık eğitim-öğretim dönemini başarıyla tamamlayanlar ile sağlık ve disiplin yönünden polis olamayacağına yetkili kurullarca karar verilenlerin okulla ilişkisi kesilir.

Polis meslek yüksek okulu öğrencileri parasız, yatılı ve resmi üniformalıdır. Öğrencilerin iade, ibate ve sağlık giderleri ile diğer istihkakları devletçe karşılanır. Öğrenimlerini süresi içerisinde başarı ile tamamlayanlar, emniyet teşkilatı kadrolarına aday polis memuru olarak atanırlar.

Başkan ve Dekanın görev, yetki ve sorumlulukları

Madde-11 Akademi Başkanı;

- a- Öğrencilerin 3. Maddede belirtilen ana ilkeler doğrultusunda ve polislik mesleğinin gerektirdiği disiplin anlayışı içerisinde yetiştirilip yetiştirilemediği konusunda dekanı denetlemek,
- b- Öğretim bölümleri ile yönetim birimleri arasında düzenli çalışmayı sağlamak ve Akademinin tüm yönetim işlerini yürütmek,
- c- Akademi birimleri ve öğretim elemanları dahil her düzeydeki personel üzerinde genel gözetim ve denetim görevini yapmak,
- d- Her eğitim-öğretim yılı sonunda Akademinin eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın faaliyetleri hakkında dekandan aldığı rapora varsa görüşlerini de eklemek suretiyle Genel Müdürlüğe vermek,
- e- Akademinin, fakültenin ve enstitünün ve polis meslek yüksek okullarının yatırım programlarını ve bütçe tekliflerini, kadro ihtiyaçlarını genel müdürlüğe bildirmek ve verilecek emirler doğrultusunda uygulamak,
- f- Gerekli görüldüğü hallerde Akademide görevli öğretim elamanlarının Akademideki görevlerine son verilmesi veya görev yerlerinin değiştirilmesi hususunda Genel Müdürlüğe teklifte bulunmak,
- g- Bu kanunla ve diğer kanunlarla belirlenen görevleri yapmak, ile görevli ve bunlarla ilgili çalışma düzeni kurmayla yetkilidir.

Başkan, yukarıda belirlenen görevlerin düzenli bir şekilde yerine getirilmesinde, gözetim ve denetiminin yapılmasında, takip ve kontrol edilmesinde, sonuçlarının alınmasında Genel Müdüre karşı birinci derecede sorumludur.

Fakülte dekanı;

- a- Öğrencilerin 3. Maddede belirlenen ana ilkeler doğrultusunda ve polis mesleğinin gerektirdiği disiplin anlayışı içerisinde yetiştirilmesini sağlamak,
- b- Yürürlükteki kanun, tüzük ve yönetmeliklerin genel müdürlük ve fakülte öğretim kurulunun da önerilerini dikkate alarak fakültenin eğitim ve bilimsel araştırma işlerinin yürütülmesini sağlamak,
- c- Her eğitim-öğretim yılı sonunda fakültenin eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın faaliyetleri hakkında Başkana rapor sunmak,
- d- Bu kanunla ve diğer kanunlarla belirlenen görevleri yapmak, ile görevli ve bunlarla ilgili çalışma düzenini kurmaya yetkilidir.

Dekan, yukarıda belirlenen görevlerin düzenli bir şekilde yerine getirilmesinde, gözetim ve denetiminin yapılmasında, takip ve kontrol edilmesinde sonuçlarının alınmasında, başkana karşı birinci derecede sorumludur.

Fakülte öğretim kurulu ve fakülte yönetim kurulunun kuruluş, işleyiş ve görevleri

Madde-12 Fakülte öğretim kurulu, dekanın başkanlığında, dekanın yardımcısıyla bölüm başkanları ve fakültede görevli profesör, doçent ve yardımcı doçentlerin her birinin kendi aralarından üç yıl için seçecekleri bir öğretim üyesinden oluşur.

Dekan. gerekli gördüğü hallerde de kendiliğinden bu kurulu toplantıya çağırabilir.

Fakülte öğretim kurulu;

- a-Fakültenin eğitim-öğretim,bilimsel araştırma ve yayın faaliyetlerinin esasları hakkında görüş bildirmek,öğrencilerin çalışma ve yetiştirme durumlarına ilişkin tedbirleri görüşmek,
- b-Eğitim-öğretim faaliyetlerinin genel değerlendirmesini yapmak,
- c-Dekanın uygun gördüğü konuları görüşmek ve karara bağlamak, ile görevlidir.

Fakülte yönetim kurulu;

Fakülte yönetim kurulu, dekana yardımcı bir organ olup,dekanın başkanlığında, eğitim işleri ile görevli dekan yardımcısı ile bölüm başkanları ve fakültede görevli profesör,doçent ve yardımcı doçentler arasından fakülte öğretim kurulu tarafından üç yıllık süre için seçilecek birer üyeden oluşur. Bu kurul, dekanın gerekli gördüğü hallerde toplanır.

Fakülte yönetim kurulu fakültenin idari faaliyetlerinde;

- a- Fakültenin eğitim-öğretim, plan ve programları ile takviminin uygulanmasını sağlamak,
- b- Fakültenin öğretim kurulunun eğitim-öğretim ile ilgili olarak tespit ettiği esasları göz önüne almak suretiyle bunların uygulanmasında dekana yardımcı olmak,
- c- Fakültenin bütçe ve kadro tekliflerin hazırlamak,
- d- Eğitim-öğretim çalışmalarını değerlendirmek ve alınacak tedbirler hakkında teklifler hazırlamak,
- e- Öğrencilerin kabulü, ders intibakları ve fakülteden çıkarılmaları,Genel Müdürlükçe bildirilecek esaslara göre bölümlere ayrılmaları,eğitim-öğretim ve sınavlara ait işlemler hakkında karar vermek,
- f- Öğretim elemanlarının dersleri ile ilgili raporlarını inceleyerek alınacak tedbirleri karara bağlamak,
- g- Dekanın, fakülte yönetimi ile ilgili olarak kurula getireceği yönetime ilişkin diğer işleri görüşerek karara bağlamak,İle görevlidir.

Diğer kurullar ve genel yönetim birimleri

Madde-13 Akademide, akademik seviyede olmak üzere, fakülte öğretim kurulunun veya Başkanın teklifi ve Genel Müdürün onayı ile başka kurullar teşkil edebilir.

Akademinin,bu Kanunla belirlenen ilkelere uygun olarak yönetilebilmesi için Başkanın önerisi ve Genel Müdürün onayı ile hizmetin gerektirdiği genel yönetim birimleri kurulabilir.

3.3.7 06.04.2001 Tarihli Emniyet Teşkilatı Kanununda Terfi Esasları Aşağıya Çıkarılmıştır

Madde 1. – 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilâtı Kanununun değişik 55 inci maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Terfi ve atama

Madde 55. – Polis Amirleri, rütbe sırası ile Komiser Yardımcısı, Komiser, Başkomiser, Emniyet Amiri, 4 üncü Sınıf Emniyet Müdürü, 3 üncü Sınıf Emniyet Müdürü, 2 nci Sınıf Emniyet Müdürü, 1 inci Sınıf Emniyet Müdürü ve Sınıf Üstü Emniyet Müdürüdür. Bu rütbelere terfiler, bu maddede öngörülen sınav ve eğitim şartı saklı kalmak üzere, kıdem ve liyakata göre yapılır.

Kıdem sırasının tespitinde, bulunulan rütbeye terfi tarihi esas alınır. Aynı tarihte terfi edenlerden sicil notu yüksek, sicil notlarının eşitliği halinde ödül ve takdimnamesi fazla, ödül ve takdimnamelerin sayıca eşitliği halinde ise sicil numarası daha küçük olanlar diğerlerine göre kıdemli sayılırlar. Kıdem sırası, Emniyet Genel Müdürlüğünce her yıl Mart ayında topluca teşkilâta duyurulur. Terfiler ve atamalar, kanuni zorunluluk halleri dışında her yıl Haziran ayında topluca yapılır.

Üst rütbeye yükselmek için, kıdem şartlarını yerine getirmiş Komiser Yardımcısı, Komiser ve Başkomiserlerin liyakat koşullarını belirlemek, üst rütbedeki boş kadro miktarına göre sıralayarak terfilerini önermek üzere Genel Müdürlük Merkez Değerlendirme Kurulu oluşturulur. Bu kurul, Emniyet Genel Müdürlüğü personel işlerinden sorumlu Genel Müdür Yardımcısının başkanlığında, Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanı, Personel Dairesi Başkanı, 1 inci Hukuk Müşaviri ve Genel Müdürün uygun göreceği iki Daire Başkanı ile Teftiş Kurulu Başkan Yardımcılarının birinden teşekkül eder.

Üst rütbeye yükselmek için, kıdem şartlarını yerine getirmiş Emniyet Amirleri ile 4 üncü, 3 üncü ve 2 nci Sınıf Emniyet Müdürlerinin liyakat koşullarını belirlemek, üst rütbedeki boş kadro miktarına göre sıralayarak terfilerini ve ikinci meslek derecesindeki görev unvanlarına ataması yapılacak personeli değerlendirmek ve öneride bulunmak üzere Genel Müdürlük Yüksek Değerlendirme Kurulu oluşturulur. Bu Kurul, Emniyet Genel Müdürünün başkanlığında, Genel Müdür Yardımcıları, Teftiş Kurulu Başkanı, Polis Akademisi Başkanı ve Emniyet Müdürü Araştırma Planlama Koordinasyon uzmanlarınca seçilecek birinci meslek derecesindeki üç

Emniyet Müdürü Araştırma Planlama Koordinasyon uzmanından teşekkül eder. Kurullar her yıl Mayıs ayı başında toplanır ve kararlar oy çokluğu ile alınır.

Rütbelerde belirlenen zorunlu bekleme süreleri sonunda, bir üst rütbeye terfi edebilmek için üst rütbede boş kadro bulunması ve bekleme süresi içindeki yıl sayısı kadar olumlu sicil alınmış olması şarttır. Ancak, Başkomiserlikten Emniyet Amirliğine ve 3 üncü Sınıf Emniyet Müdürlüğünden 2 nci Sınıf Emniyet Müdürlüğüne terfi edebilmek için ayrıca, çıkarılacak yönetmeliğe uygun olarak yapılacak yazılı sınavda başarılı olmak ve Polis Akademisi Başkanlığınca düzenlenecek yöneticilikle ilgili hizmet içi eğitimi başarı ile tamamlamak şarttır.

Polis amirlerinden Polis Akademisi mezunları, Polis Akademisi mezunu sayılanlar ile Emniyet Genel Müdürlüğüne eleman yetiştirmek üzere Polis Akademisi bünyesinde en az dört yıllık fakülte ve yüksek okullarından mezun olanlar (A), komiser yardımcılığı kursunu başarıyla bitirmiş olanlar (B) grubunu oluşturur.

İhtiyaç halinde meslekte fiilen altı yılını dolduran, 37 yaşından gün almamış olan ve yönetmelikte belirtilen diğer nitelikleri taşıyan polis memurlarından, yönetmelik hükümlerine göre açılacak komiser yardımcılığı sınavını kazanıp dokuz aydan az olmamak üzere eğitim kursunu başarıyla bitirenler komiser yardımcılığı rütbesine atanır.

Rütbelerde ve meslek derecelerinde zorunlu en az bekleme süreleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

RÜTBELER	MESLEK DERECELERİ	(A) GURUBU	(B) GURUBU
Komiser Yardımcısı	9	4 Yıl	6 Yıl
Komiser	8	4 “	6 “
Başkomiser	7	3 ”	Yaş Haddi
Emniyet Amiri	6	4 “	
4. Sınıf Emniyet Müdürü	5	3 “	
3. Sınıf Emniyet Müdürü	4	3 “	
2. Sınıf Emniyet Müdürü	3	3 “	
1. Sınıf Emniyet Müdürü	2	3 “	
1. Sınıf Emniyet Müdürü	1	Yaş Haddi	
Sınıf Üstü Emniyet Müdürü	Derece Üstü	Yaş Haddi	

Polis amirlerinin bir üst rütbeye terfiinde, bu rütbedeki fiili çalışma süresi esas alınır. Mevzuat hükümlerine göre kazanılmış hak aylığında değerlendirilmesi yapılan her türlü uzmanlık, master, doktora ve avukatlık stajı rütbe kademinde değerlendirilmez. Ancak, polis amiri olduktan sonra yapılan askerlik hizmeti, yurt dışı misyon koruma, yurt dışı kurs ve diğer görevler sebebi ile geçirilen süreler ile tedavi ve istirahat süreleri rütbe terfiinde değerlendirilir.

Taksirli suçlar hariç, paraya çevrilse veya tecil edilse dahi alınan hapis cezaları, aylıksız izinde geçen süreler, uzun ve kısa süreli durdurma cezaları ile meslekten ve memuriyetten men cezaları, ceza süreleri kadar rütbe terfiini geri bıraktırır. Her olumsuz sicil, rütbe terfiini bir yıl geciktirir.

(B) grubu polis amirlerinden en az dört yıllık yüksek öğretim kurumunu bitirenlerin (A) grubuna geçmeleri aşağıdaki şartlara bağlıdır :

a) Başkomiserlik rütbesinde (A) grubu polis amirleri için öngörülen en az bekleme süresi kadar çalışmış olmak.

b) Başkomiser rütbesinden Emniyet Amiri rütbesine terfide bu grup için ayrı yapılacak yazılı sınavda ve meslek içi yöneticilik eğitiminde başarılı olmak.

c) Değerlendirme Kurulu kararıyla Emniyet Amiri rütbesine terfi etmiş olmak. (B) grubundan (A) grubuna geçecek olan amirlerin sayısı, o yıl itibarıyla (A) grubundan Emniyet Amirliği rütbesine terfi edenlerin sayısının % 10'unu geçemez. Bu şekilde terfi edeceklerin sıralamasında sınav notu esas alınır.

Rütbe terfileri ve sınavlar ile meslek içi yöneticilik eğitim kursları, eğitim tarih ve süreleri ile değerlendirme kurullarının çalışmalarına ilişkin esas ve usuller bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Madde 2. – 3201 sayılı Kanunun ek 11 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ek Madde 11. – Emniyet Teşkilâtı mensupları ile çarşı ve mahalle bekçileri dernek kurucusu ve üyesi olamazlar. Ancak spor derneklerine üye olabilir, Emniyet Teşkilâtı bünyesinde spor amacıyla kurulmuş derneklerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler.

Emniyet Teşkilâtı mensupları ile çarşı ve mahalle bekçilerinin 17.2.1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi kapsamındaki vakıfların kurucusu olabilmeleri ile

bu vakıfların yönetim organlarında görev alabilmeleri Emniyet Genel Müdürünün teklifiyle İçişleri Bakanının iznine bağlıdır.

Yukarıdaki fıkralara aykırı hareket edenlere tüzükte belirtilen disiplin cezaları verilir.

Madde 3. – 3201 sayılı Kanunun ek 21 inci maddesine "fazla çalışma ücreti ödenir." ibaresinden sonra gelmek üzere "Ayrıca, İçişleri Bakanı, büyük ölçekli yolsuzluk, terör ve benzeri faaliyetlere karşı ülke çapında gerçekleştirilen operasyonlara katılanlar ile bunlara idarî, teknik, lojistik ve sair destek hizmetleri sağlayan personele gösterilen oranların en çok yarısına kadar ilave ödeme yapmaya, bu ödemeyi; görev yeri ve süresi, görevin zorluk ve risk derecesi, görevlinin kıdemi ve sorumluluğu ile benzeri unsurları dikkate alarak farklı miktar veya oranlarda belirlemeye, buna ilişkin diğer usul ve esasları tespit etmeye yetkilidir." ibaresi eklenmiştir.

Madde 4. – 3201 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

Ek Madde 23. – Zorunlu bekleme süresini tamamlayarak terfi durumu üç kez Yüksek Değerlendirme Kurulu tarafından görüşülmesine rağmen, bir üst rütbeye terfi edemeyen 2 nci Sınıf Emniyet Müdürleri, kadro durumuna göre emeklilikle ilgili diğer şartları haiz olmak kaydıyla yaş şartı aranmaksızın, Yüksek Değerlendirme Kurulunun önerisi ve İçişleri Bakanının onayı ile emekli edilir.

Meslek derecelerinde fiilen beş yılını dolduran 1 inci Sınıf Emniyet Müdürleri, kadro durumuna göre emeklilikle ilgili diğer şartları haiz olmak kaydıyla yaş şartı aranmaksızın, Yüksek Değerlendirme Kurulunun önerisi ve İçişleri Bakanının onayı ile emekliliğe sevk edilebilir.

Kadrosuzluk nedeni ile emekliliğe sevk edilenlerin tekrar Emniyet Hizmetleri Sınıfına dahil bir görevde istihdam edilmeleri mümkün olmayıp, emekliliğe sevk edildikleri tarihi takip eden ay başından itibaren rütbelerin yaş haddine kadar olan süre için, en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil), 1 inci Sınıf Emniyet Müdürlerinden birinci meslek derecesinde olanlara % 60'ı, ikinci meslek derecesinde olanlara % 50'si, 2 nci Sınıf Emniyet Müdürlerine ise % 40'ı oranında zorunlu emeklilik ek ödemesi yapılır.

Emekli Sandığı, üçer aylık devreler halinde bu meblağı, fatura karşılığında Hazineden tahsil eder. Bu ödemeler, damga vergisi hariç, herhangi bir vergiye tâbi tutulmaz ve yaş haddinden önce ölenlerin varislerine intikal etmez.

1 inci Sınıf Emniyet Müdürü rütbesinde bulunanların sayısı 500, 2 nci Sınıf Emniyet Müdürü rütbesinde bulunanların sayısı ise 800'ü aşamaz.¹⁰⁷

¹⁰⁷ 4638 Sayılı Kanun

IV. BÖLÜM

3.4 İLETİŞİM ÇAĞINDA MEDYA POLİS İLİŞKİSİ

İletişimin hızla yayıldığı günümüzde, meydana gelen kamuoyunu ilgilendiren herhangi bir konu medya aracılığıyla topluma anlatılıyor ve konu ile ilgili bilgi veriliyor. Toplumun bilinçlenmesi gibi çok önemli bir görevi yerine getirmektedir.

Ancak meydana gelen bir olay topluma sunulurken, bazen medya kendi yorumunu katarak, okuyucuları ya da izleyicileri kendi yorumları doğrultusunda yönlendirebiliyorlar. Bütün bunlar göz önüne alındığında polis her zaman toplumun ve medyanın gözü önündedir. Eleştiri oklarını polis üzerine çekmemek için, özellikle toplumsal olaylarda bilinçli davranmalı, tahriklere kapılmamalı ve kanunların vermiş olduğu yetkiler çerçevesinde hareket etmelidir. Aksi takdirde medyanın bazen haklı bazen de haksız eleştirilerine hedef olur. 12 Eylül 2000 tarihinde İstanbul'da meydana gelen çevik kuvvet yürüyüşünü ele aldığımızda, basınımızın farklı yorumlarıyla karşı karşıya kaldığımızı göreceğiz. Şöyle ki:

11 Aralık akşamında İstanbul Gaziosmanpaşa'da göreve giden çevik kuvvet polis otobüsünün kalaşnikof marka otomatik silahlı üç kişi tarafından taranması neticesinde 2 polis memuru şehit edildi, 3 polis memuru ağır olmak üzere toplam 13 polis memuru da yaralandı. Göreve gitmek ve görev yapmanın oldukça zor olduğu İstanbul'da polis otosuna karşı yapılan bu hain saldırı sonrasında çevik kuvvet polisi 12 Aralık 2000 tarihinde bir ilki gerçekleştirerek, yaklaşık 3000 polisin katıldığı bir yürüyüş yaptı. Bayrampaşa Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nden önce Valiliğe, oradan da Vatan Caddesindeki İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne yürüyen kızgın kalabalık sloganlarla sorunlarını dile getirirken bir anlamda da deşarj oluyordu. Hain saldırıyı kınayan çevik kuvvet polisleri Vali Erol ÇAKIR ve İstanbul Emniyet Müdürü Kazım ABANOZ'a mevcut silahlarının (Kırıkkale) kendilerini korumak için yetersiz olduğu görüşünde birleşiyor ve silahlarının değiştirilmesini amaç ederek silahlarının namlularından tutup havaya kaldırıyorlardı.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ndeki bir önceki akşam haince şehit edilen polis memurları M. Ali ACUZ ve Tahir TOKA'nın cenaze törenine katıldıktan sonra Bayrampaşa'daki Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'ne geri döndüler. Bu yaşananlar bir gün sonra, 13 Aralık günü bütün ulusal medyada büyük yankı oluşturdu ve değişik

yorumlarla aktarıldı. 13 Aralık tarihli ulusal gazetelerimizden olayın yansımaları şu şekildedir.¹⁰⁸

3.4.1 Akşam Gazetesi

“Tehlikeli öfke” manşeti ile birinci sayfadan verilen habere “F tipi ve af gerginliği Türkiye’ye 12 Eylül öncesinin görüntülerini hatırlattı. 2 şehit veren polis üniformaları ile yürüdü, Ankara’da sağ-sol çatışması yaşandı.” Şeklinde devam ediliyor. Akşam Gazetesi “sağ duyuya davet” başlığıyla okuyucuyu soğuk kanlı olmaya davet ediyor. Türkiye’nin zor bir dönemden geçtiği ve sağ duyulu davranmanın önemine değiniliyor.

Ayrıca olay “isyan gibi protesto”, “istifa çağrısı”, “Tantan’a tepki” ve “Başkent ayakta” alt başlıklarla okuyucuya sunuluyor, haberin devamında 12. sayfada “tehlikeli tırmanış” başlığıyla veriliyor. Polisler dağıtılan “polislin silah kullanma yetkisi” başlıklı bildiriye polislerin silahlarını havaya kaldırarak “öldükten sonramı kullanacağız ?” şeklinde protesto ettikleri değiniliyor.

3.4.2 Gözcü Gazetesi

Birinci sayfanın tamamını bu olaya ayıran Gözcü Gazetesi “sen affet onlar öldürsün” manşetini atıyor. Polisin amir ve müdürlerini dinlemediği, sloganlar atarak yürüdükleri anlatılırken Ergin ASYALI’nın karikatüründe de “af yasası” ile iki polisin şehit edilmesi olayı mizahi tarzda bütünleştiriliyor. Aynı sayfanın sağ sütununda “Rahşan’ın affı polisi öldürdü” başlığı ile polisin sloganlarına yer veriliyor.

3.4.3 Milliyet Gazetesi

“Ürküten tablo”, “Dört bin polis korsan eylem yaptı” şeklinde manşetten sunulan haberde iki polisimiz şehit oldu Türkiye’nin yüreği yandı. Ancak bir gurup polisin dün İstanbul’daki yasadışı protestosu ortamı daha da gerdi. “Dişe diş kana kan” ve “bizi satanı bizde satarız”. Haberin devamında 20. sayfada “polis kazan kaldırdı” manşeti veriliyor ve teröre iki kurban veren çevik kuvvet şube müdürlüğüne bağlı dört bin polis, Emniyet Müdürü ve Vali’yi hiçe sayıp, tekbir sesleri ile İstanbul sokaklarını inletti.

¹⁰⁸ Polis Dergisi 156. Yıl Özel Sayısı S.:54

Polislerle ilgili olarak;

İzinsiz protesto yürüyüşü düzenlemek ve katılmak, amirlerin emirlerine uymamak, görev yerlerini izinsiz terk etmek, asayiş ve düzeni bozmak, silah teşhiri, gazetecilere saldırı şeklinde ifade ediliyor.

3.4.4 Cumhuriyet Gazetesi

“Polisten eylem” manşeti ile sunulan haberde “İstanbul’da yürüdüler Ankara’da göstericileri dövdüler” şeklinde iki olay aynı anda veriliyor, Hükümetin sessiz kaldığı iki bin polisin yürüdüğü, Başbakan, Hükümet ve Vali’nin istifaya çağrıldığı önce polis sonra ülkücü şiddeti yaşandığı haberleri verilirken;

İstanbul “sloganlar yükseldi”,

Ankara “ülkücüler dövdü, polis seyretti” şeklinde birinci sayfada yer alıyor.

Hikmet ÇETİNKAYA “Hukuk Devletinde polisin görevi suçluyu yakalayıp, yargıya teslim etmektir. “Polis acılıydı, ama acı ideoloji ile karıştırılmamalı”.

Geniş haber sayfa 9 eylemci memurlar Hükümetin istifasını istediler, ABANOZ’un uyarılarına rağmen eylemlerini sürdürdüler “dişe diş, kana kan intikam, örgütler savulun silah kullanacağız, Başbakan istifa, öldükten sonramı kullanacağız, polisler içerde katiller dışarıda, çevik burada tetikçiler nerede” gibi sloganlarla ifade ediliyor.

3.4.5 Radikal Gazetesi

“Bu da oldu” manşeti ile verilen haberde “Dört bin polis İstanbul’da yolları kesip vilayeti kuşattı, Emniyet Müdürü’nü konuşturmadı, İçişleri Bakanını protesto etti, emirleri sloganla yanıtladı.”

Üçüncü ve dördüncü sayfalarda “polis eylemi” adı altında verilen haberde çevik kuvvet ayaklandı başlığı kullanılıyor.¹⁰⁹

Sonuç itibarıyla aynı olayın teknik bilgileri ve kaynakları aynı olduğu halde, yoğunlaşmaları ve konuya bakış açılarının çok farklı olduğu gözlenmektedir. Medya kendi yorumuyla okuyucuyu yönlendirmektedir.

Haber; belirli bir yer ve zaman içerisinde gerçekleşen olayların bilmeyenlere aktarılmasıdır. Dün bilmediğimiz her şeydir. Gerçek olan her şeyin özetidir.¹¹⁰

¹⁰⁹ Polis Dergisi 156. Yıl Özel Sayısı S.:54

¹¹⁰ GİRGIN A. Haber Yazma Teknikleri İnkılap Yayınları

12 Aralık'daki çevik kuvvet yürüyüşünü haber yapan gazetelerin bakış açıları ve okuyucu kitlelerinde bakmaları istedikleri doğrultu şu şekildedir:

3.4.1.1 Akşam Gazetesi

Akşam Gazetesi bu tarz olaylar karşısında sağ duyulu davranılması gerektiğini savunuyor. Geçmiş yıllarda yaşanan olayların bir benzerinin yaşandığını belirterek daha dikkatli davranmaya çağırıyor.

3.4.1.2 Gözcü Gazetesi

Gözcü Gazetesi okuyucuyu bilgilendirmekten öte kendi görüşlerinin savunucusu yapmak istiyor, polis yürüyüşünün tek sebebinin af kanunu olduğu izlenimini vermeye çalışıyor.

3.4.1.3 Milliyet Gazetesi

Milliyet Gazetesi olaya polislerin şehit vermesinin herkesi üzdüğünü fakat polisin eyleminin de yersiz, kanunsuz ve ortamı gerici bir hareket olduğunu ifade eder bir tarzda sağ duyulu yaklaşım sergiliyor.

3.4.1.4 Cumhuriyet Gazetesi

Cumhuriyet Gazetesi İstanbul ve Ankara'da meydana gelen ve tamamen farklı içerikleri olan iki ayrı haberi aynı anda sunarak, polisin tamamen kanunsuz hareket ettiğini okuyucuya sunuyor.

3.4.1.5 Radikal Gazetesi

Olayı tek yönü ile ele alan Radikal Gazetesi ismi gibi radikal yaklaşımlarda bulunuyor. Yaşananları ve olayları his ve mantık platformunda çok uzaklara çekerek, olaya farklı bir bakış açısı getirmektedir.

Bütün bu olaylara bakarak polis eğitiminde, polis medya ilişkisine önem verilmeli ve medyanın halk üzerinde yönlendirici rolünün olduğu göz önünde bulundurularak bu yönde polisler bilinçlendirilmelidir.

3.4.2 21. Yüzyılda Türkiye'de Ve Bazı Batı Ülkelerindeki Polis Eğitiminin Karşılaştırılması

3.4.2.1 Batı Ülkelerinde Polis Eğitimi

Güvenlik personeline hayatın ve mesleklerinin bütün ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde eğitim verilmeye çalışılırsa, bu eğitim süresi değil 1-2 yıl, 4 yıla bile çıkarılsa yeterli olmayabilir. Çünkü teknoloji ve bilim hızla ilerlemekte, peş peşe yeni buluşlarla eski teknoloji ve bilgiler demode olabilmektedir. Verilmesi gereken

değişmez, temel bilgilerin ne olduğu iyi tespit edilerek bunların öncelikle verilmesi gerekmektedir.

Meslek içi eğitim gelişmiş ülkelerde sadece polislik alanında değil, birçok meslek için de hayli önemlidir. Örneğin bir biyolog fen fakültesinde aldığı bilgiler üzerine yeni bilgiler ilave etmezse bilgileri güncelliğini kaybedecektir. Bu gün bazı ülkelerde uygulamaya başlayan sanal ortamda bireysel ve toplu eğitim programları uygulanmaya başlanmıştır. Çok kısa gelecekte bu programların yansımalarını polis eğitiminde de görülecektir.

Batı ülkelerinde hizmet içi eğitim sırasında polis memurlarının problem çözecek, suçu önleyecek ve iyi bir iletişim sağlayacak şekilde yetişmesi sağlanmaktadır. Polisler bu eğitimleri sırasında adeta sözlü judo şeklinde ifade edilen teknikleri de öğrenmekte ve belirli priyotlarda teste tabi tutulmaktadırlar. İngiltere, Hollanda, Japonya, İrlanda, Amerika, Güney Kore, Macaristan ve Avusturya gibi ülkelerde meslek içi eğitime çok önem verilmektedir.¹¹¹

Batı ülkelerinde hakim olan temel kriter, kısa süreli eğitimden sonra meslek içi eğitim anlayışıdır. Bu kısa süreli eğitim ABD’de altı ay süre için toplam bin saattir. İngiltere ve Hollanda için de süre aynıdır. Bu ülkelerde kısa süreli teorik eğitimden sonra sıklıkla tekrarlanan hizmet içi eğitim vardır. Japonya’da yapılan bir araştırmada 2800 adet meslek içi program bulunduğu tespit edilmiştir. İngiliz polisinin her program için verdiği sertifikalar vardır, bu bir araç kullanma sertifikası dahi olabilir.

Ülkemizde her zaman tenkit edilen bir konu, sınıfta verilen bir eğitimin yani teorik eğitimin ağırlıklı oluşudur. Gerçek hayat ile ilişkilendirilen pratik eğitim veya uygulamalar ne yazık ki bir çok bilim dalında yetersizdir. Gelişmiş ülkelerde temel polis eğitimi altı ay gibi bir sürede tamamlanmaktadır. Daha sonra meslek içi kurslarla ABD ve Japonya gibi ülkelerde de temel polis eğitimi bir yılın altında olmaktadır. Bu ülkelerde genel eğilim sürenin azaltılması, programın yoğunlaştırılması sayesinde gerçekleştirilmektedir. Ancak bu sistem öğrenci seviyesinin yüksek olması ile ilgili bir durumdur.

Batı ülkelerinde polis memurlarının başarılı olabilmeleri için farklı stratejiler geliştirilmektedir. Bunlardan birisi de “Autonomi”dir. Kendi kendine karar verebilen anlamında kullanılan bu yöntem dirayetli polisler tarafından kullanılmaktadır. Bu iş

¹¹¹ Prf. Dr. T.KESERCİOĞLU 21. Y.Yılda Polisin Eğitimi Sempozyumu

için androgoji, yani erişkinlerin eğitim yöntemi kullanılmaktadır. ABD’de polislerin kendi başına verdiği karar için yeterli eğitim alıp almadığı, eğitim sınırları, polise bu yetkinin ne oranda, nasıl ve hangi çeşit eğitim sonrası verilmesi gerektiği hakkında 1960’lı yıllarından beri yapılan çalışmalar vardır. Bugünkü eğitimde kanun, kural ve eğitimin yoğunluğu azalmıştır. Batıda emir veren bir eğitim sistemi yerine yetkilendirme ve kendi inisiyatifini kullanma esas hale gelmiştir.

Bugünkü eğitimde memurların; iletişim becerisinin artması, problem çözme becerisi, kültürel farklılıklar gibi alanlarda eğitilmesi konuları ağırlık kazanmaktadır.¹¹²

İngiltere’de iyi bir polis eğitiminde liderlik ve idarecilik vasfı için veri tabanı kurulmaktadır. Burada polis eğitimi için bilgi ve enformasyon bir merkezde toplanıp dağıtımı yapılmaktadır. Ulusal polis eğitimi denilen bu projede etkili bir polis eğitiminin verileceği tahmin edilmektedir. Bu bilgi kaynağını, isteyen polis memurlarının emrine vermek suretiyle memurların melekteki gelişimlerini sağlayacağı tespit edilmiştir.¹¹³

ABD New Jersey eyaletinde çapraz eğitim denilen bir model geliştirilmiştir. Bu modelde kısaca üç araştırmacı grup teşkil edilmiş ve sonuçta polis memurları esas görevlerinin dışında, aldıkları araştırmacı eğitimle büyük kriminal olaylarda daha başarılı olabilmişlerdir.¹¹⁴

Batı ülkelerinde klasik eğitim sistemlerinden vazgeçip mesleki beceri kazandırmaya yönelik multidisipliner eğitim verilmesine başlanmıştır. Bu eğitim sisteminde polis görev yaparken karşılaşacağı problemlerin tesbiti yapılmaktadır. Bu teori ve pratiğin ayrı ayrı ele alındığı konular, klasik yaklaşımdan çok farklıdır. Gelişmiş ülkelerde özellikle son yıllarda polis eğitimi alanında büyük gelişmeler yakından takip edilmelidir. Örneğin batı toplumlarında think-tank kuruluşları vardır ve kurumların yapısında Araştırma - Geliştirme faaliyetleri geliştirilmiştir. Kurumlarda emir komuta zinciri yerine ekip çalışması, emirler yerine beyin çalışması kavramı geliştirilmiştir.¹¹⁵

¹¹² Birzar, M. 1999; Villiem; de L. 1998

¹¹³ Vanessa, P. (2000) Police pooling evidence, to bolster training standards. People. Management, vol 6. Issue 1, p.12.U.K

¹¹⁴ George, B. 1997

¹¹⁵ Özyiğit, E., Uslu, E. (1998) Bilgi Toplumunda Polis. Polis Dergisi. Yıl 4. Sayı: 14 Ankara.

3.4.2.2 Ülkemizde polis eğitimi

Ülkemizde meslek içi eğitim uzun süreli ve teorik ağırlıklı olup, meslek içi eğitim genellikle azdır. Emniyet teşkilatının çeşitli kademelerine eleman yetiştirmek isteyen ve denetleyen kuruluşlar dört grupta yapılanmıştır. Polis okulları, polis koleji, polis akademisi ve eğitim daire başkanlığıdır.

Ülkemizde polislik mesleği ve polis eğitimi geliştirilip cazip hale getirilmelidir. Sanki polis mesleği iş bulamayan insanlarımızın son umut kapısı haline getirilmiş ve alt düzeyde insanların katılmak istediği bir kurum haline dönüştürülmüştür.

1998-1999 öğretim yılında polis okuluna başlayan öğrenciler arasında yapılan bazı anketlerden konumuza ilişkin olarak aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Polis okulu öğrencilerinin mezun olduğu lise türleri

<i>Mezun Olunan Lise</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Lise (Düz)	150	42,9
Anadolu Lisesi (Kolej)	2	0,6
Meslek Lisesi	166	47,4
Diğer	32	9,1
Toplam	350	100,0

Polis okulu öğrencilerinin ÖSYM sınavı sonuçları

<i>ÖSYM Sınavı Sonuçları</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Hiç Girmedim	15	4,3
Girdim, Kazanamadım	210	59,8
Girdim, Kazandığım Bölüme Kayıt Yaptırmadım	76	21,7
Girdim, Halen Kazandığım Bölümde Kaydım Devam Ediyor	35	9,9
Diğer	14	3,9
Toplam	350	100

Polis adaylarının mezun oldukları ve halen devam ettikleri yüksek öğretim düzeyi

<i>Mezun Olunan/Kayıtlı Olunan Yüksek Okul Türü</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Yüksek Okul Bitiren	6	14,6
Anadolu Üniversitesi 2 Yıllık Okumakta Olan	3	7,2
Anadolu Üniversitesi 4 Yıllık Okumakta Olan	32	77,7
Toplam	41	100,0

Üniversite eğitimi alamama nedenleri

<i>Üniversite Eğitimi Alamama Nedenleri</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Ekonomik Sebepler	100	32,3
İstediği Okulu Kazanamamak	82	26,5
İyi Bir İlköğretim (Orta okul yok) Orta-Lise Eğitimi Alamamak	98	31,7
Diğer	29	9,3
Toplam	309	100,0

Polis Okulu Öğrencilerinin Medeni Durumları

<i>Medeni Durumu</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Evli	44	12,6
Bekar	272	77,7
Nişanlı	34	9,7
Toplam	350	100,0

Polis Adaylarının Baba ve Annelerinin Eğitim Durumu

<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Baba</i>		<i>Anne</i>	
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Okur Yazar Değil	16	4,6	103	29,4
Okur-Yazar	41	11,7	72	20,6
İlkokul Mezunu	187	53,4	152	43,4
Ortaokul Mezunu	52	14,9	8	2,3
Lise/Dengi Okul Mez.	35	10,0	7	2,0
Y.Okul/Üniversite Mezunu	11	3,1	-	-
Diğer	8	2,3	8	2,3
Toplam	350	100,0	350	100,0

Polis Okulu Öğrencilerinin Baba ve Anne Mesleklerinin Oransal Dağılımı

<i>Baba Meslekleri</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Çalışmıyor	9	2,6
Serbest Çalışıyor	47	13,4
Memur	32	9,1
İşçi	37	10,6
Emekli	134	38,3
Çiftçi	49	14,0
Baba Ölü	42	12,0
Toplam	350	100,0
<i>Anne Meslekleri</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Ev Kadını	322	91,9
Memur	5	1,4
İşçi	3	0,9
Emekli	11	3,1
Diğer	9	2,6
Toplam	350	100,0

Polis Okulu Öğrencilerinin Kardeş Sayıları (Kendileri Dahil)

<i>Kardeş Sayıları (Kendileri Dahil)</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
2 Kardeş	36	10,3
3 Kardeş	79	22,6
4 Kardeş	79	22,6
5+... Kardeş	151	43,1
Diğer	5	1,4
Toplam	350	100,0

Polis Okulu Öğrencilerinin Daha Önce Yaptıkları İşler/Uğraşlar

<i>P.Okuluna Gelmeden Yapılan iş</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Askerden Yeni Geldim Bir İşim Yoktu	68	19,4
Kendi İşimde Çalışıyordum	60	17,1
İşçi Olarak Çalışıyordum	143	40,7
Memur Olarak Çalışıyordum	13	3,7
Uzman Onb/Çavuş İdim	3	0,9
Esnaflık Yapıyordum	40	11,4
Diğer	23	6,5
Toplam	350	100,0

Ailenin Yıllık Ortalama Gelir Durumu

<i>Ailenin Yıllık Ortalama Gelir Durumu (TL)</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
500 Milyondan az	77	22,0
500 Milyon-750 Milyon arası	109	31,1
750 Milyon-1 Milyar	70	20,0
1,001 Milyar-1,500 Milyar	53	15,1
1,501 Milyar-2 Milyar	21	6,0
2,001 Milyar-5 Milyar	4	1,1
5 Milyardan yukarı	1	0,3
Diğer	15	4,3
Toplam	350	100,0

Polis Okulu Öğrencilerinin Ailelerinin Ekonomik Seviyesini Algılama Biçimleri

<i>Gelir Durumu Açısından Kendilerini Yakın Buldukları Sosyal Sınıf</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Üst (Zengin)	4	1,1
Ortanın Üstü	34	9,7
Orta	147	41,9
Ortanın Altı	86	24,5
Fakir	74	21,1
Diğer	5	1,4
Toplam	350	100,0

Polis Adaylarını Mesleğe Çeken En Önemli Sebepler

<i>Polisliğe Yönelten Sebepler</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Aile ve Yakınların isteği	48	13,7
Ekonomik Nedenler	118	33,7
Resmi Elbise ve Silah Merakım	26	7,4
Suçlularla Mücadele Etme İsteğim	67	19,1
Daha İyi Bir İş Bulamama	81	23,0
Diğer	10	2,9
Toplam	350	100,0

116

Polislik mesleğine yönelme nedenleri olarak, genelde ekonomik sebepler, daha iyi bir iş bulamama, aile ve yakınlarının isteği üzerine mesleğe yöneldikleri ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla mesleğe bilinçli yönelim söz konusu değildir. Mesleğin olumlu özelliklerini ve toplum içindeki prestij durumunu referans alarak mesleğe yönelenlerin oranı düşüktür. Seçenek yoksunluğu, daha farklı iş yapabilecek bilgi, beceri yetenekten mahrumiyet, mesleğe yönelmede etkili bir unsur olarak belirmiştir. Bu durum kuşkusuz adayların mesleki etik ve değere sahip olma çabalarını mesleki tatmin düzeylerini ve mesleki sosyalizasyonlarını etkileyebilecek bir öneme sahiptir. Bir bütün olarak bakıldığında polis adaylarının geldikleri toplumsal kökenin, mesleğin rasyonel ve etkin sürdürülebilmesi yolunda elverişli imkanlar sunmaktan uzak olduğu ortaya çıkmaktadır.

3.4.3 Emniyet Teşkilatının Eğitiminde Görülen Aksaklıklar Ve Çözüm Önerileri

Toplumsal yapıdaki değişimler sonucunda, insanların beklentileri çoğalmış, mükemmele doğru bir yöneliş ve arayış başlamıştır. 21. Yüzyılın bilgi çağı olması tüm kurum ve kuruluşlarda olduğu gibi, Emniyet Teşkilatında da bilginin ve bilgiyi kullanan personelin öne çıkmasına neden olmuş, çalışanların niteliklerinin ve hizmet kalitesinin yükseltilmesini zorunlu hale getirmiştir. Dolayısıyla sürekli eğitimi vazgeçilmez kılmıştır. Emniyet Teşkilatında “iyi hizmet, bilgili ve eğitilmiş personel ile yapılır” ilkesini benimsenmelidir.

¹¹⁶ 21. Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu S.:428-433

Suç ve suçluluğun önlenmesi, diğer bir ifadeyle önleyici ve yakalayıcı hizmet ile yardım edici hizmeti bir arada sunan Emniyet Teşkilatı, vatandaş müşteri kabul ederek onların memnuniyetini ön planda tutma bilincindedir.

Eğitim, beşikten mezara kadar insanoğlunun hayatında devamlılık arz eden bir süreçtir. Vatandaşlara huzurlu ve güvenli bir ortam oluşturarak suç işlenmesine ve suçu işleyen şahıslara mani olmak Emniyet Teşkilatının başlıca görevlerindendir. Bunun da ancak iyi bir eğitimle sağlanması mümkündür. Eğitimi daha verimli ve etkin kılabilmek hususlarını;

- a- Öğrenciler bakımından,
 - b- Öğretmenler bakımından,
 - c- Ders araçları bakımından,
 - d- Eğitimde çağdaş eğilimler,
 - e- Özel Güvenlik personelinin eğitimi,
- başlıkları altında inceleyeceğiz.

3.4.3.1 Öğrenciler bakımından

1- Giriş sınavı

Polis okulları giriş sınavı: mülakat, beden eğitimi ve test olmak üzere üç aşamada yapılmaktadır. Mülakat yapan komisyonda psikolog, psikiyatri ve halkla ilişkiler uzmanları önceleri yoktu ancak, 1995 yılı itibarı ile bulundurulmaya başlamıştır.

Beden eğitimi sınavında, önce standartlar belirlenmeli, adayların bu standartları taşıyıp taşımadıklarının tespiti, polis okullarında görevli spor akademisi mezunu öğretmenlere yaptırılmalıdır

Test sınavı için her yıl yenilenen soru bankası hazırlanarak sınav, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezine yaptırılmalıdır. Her sınavdan sonra sorular, üniversite, anadolu ve fen lisesi sınavlarında olduğu gibi, kamu oyuna açıklanmalı gizli tutulmamalıdır. Böylece:

- 1- Sorular ve cevap seçeneklerinin doğruluğu adaylarda şüpheye yer bırakmayacak tarzda denetlenmiş olur,
- 2- Yanlış sorular değerlendirme dışı bırakılır, zaten bu uygulama ÖSYM ve Milli Eğitim Bakanlığında vardır.

3- Sorular açıklandığı için her sınav döneminde yeniden soru hazırlamak gerekeceğinden, sorular güncelleştirilmiş ve sınav komisyonu eleştirilerden kurtarılmış olacaktır. Polis okullarına öğrenci alımında yapılan test soruları halka açık olmayıp, gizli yapılmaktadır.

2- Öğrenci kalitesi

Polis okulları giriş sınavına göre yapılan öğrenci tasnifi, eşit seviye gurupları oluşturulmasında yeterli olmamaktadır.

Üniversite mezunu, üniversite öğrencisi, meslek lisesi mezunu, düz lise mezunu, yabancı dil ağırlıklı lise mezunu ve anadolu lisesi mezunu öğrenciler aynı sınıfta aynı programa tabi tutulmaktadır. Sınıftaki ders seviyesi, en gerideki öğrenciye göre ayarlandığından, üst seviyedeki öğrenceler için kaynak israfı gündeme gelmektedir. Halbuki, öğrenci seviyelerinin daha ayrıntılı belirlenerek, belli programlar çerçevesinde seviyelerine göre eğitimin farklı gruplar halinde verilmesi daha verimli olacaktır.

Türkiye de bir gencin liseyi bitirme yaşı 18-19 olduğu ve liseyi bitirdikten ve 2 yıl üst üste üniversiteye giremeyip 21-22 yaşında askere gittiği düşünülürse, askerlik bitiminde polisliğe müracaat ve tahkikat neticesi sınava girme süresinin 1 yıl olduğu göz önüne alınırsa, bu genç 24-25 yaşlarına gelmiş olmaktadır. Emniyet Teşkilatı Yönetmeliği gereği, 27 yaşından gün almamış olmak şartı arandığından, kamu piramidinin temelini oluşturan Emniyet Teşkilatının insan kaynağını, sadece 24-25 yaşlarındaki fiziki ve bilgi şartları müsait gençlerle sınırlandırmak doğru bir yöntem değildir. Çünkü 18 yaşlarında hayata ümitle bakan gençleri eğitmek ve Emniyet Teşkilatına kazandırmak çok daha kolay olacaktır. Bunu da çözmenin tek yolu bu gençlerdeki askerlik şartının ortadan kaldırmak olacaktır.

Polis okullarındaki boş zamanlar değerlendirilerek öğrencilerdeki özellikler, teşkilatın ihtiyaç duyduğu alanlara yönlendirilebilir. Her öğrenci mutlaka bir spor dalında çalışabilmeli, yakın dövüş ve savunmayı bilmelidir. Sinema ve tiyatro salonunda yeteneklerini sergileme ve kendisini geliştirmesine imkanı tanınmalıdır. Bahse konu tesisler bütün polis okullarında vardır. Ancak, bu tesislerden ne yazık ki yeteri kadar faydalanılamamaktadır. Gerek polis okullarında, gerek hizmetiçi eğitim kurslarında ve gerekse de komiser yardımcılığı kurslarında sınıf mevcutları 40'ın üzerine çıkmamalıdır. Sınıfların kalabalık olması eğitim kalitesini olumsuz yönde

etkilemektedir. Örneğin 05 Şubat 2001 yılında Etiler Polis Eğitim Merkezi Müdürlüğünde açılmış olan komiser yardımcılığı kursunda mevcudun kalabalık olması sebebiyle sınıflar 60 kişiden oluşturulmuştur. Bu da eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir.

Polis koleji, polis akademisi ve bütün polis okullarında hakim olan gelenekselleşmiş bir anlayışa göre, her öğrenci sınıfı geçecek ve mezun olacaktır. Söz konusu gelenek yıkılmadıkça, polis eğitim kurumlarındaki eğitimler arzulan seviyede gerçekleşmeyecektir. Polis koleji giriş sınavı müstakil bir sınav olarak organize edilmemeli, Milli Eğitim Bakanlığının organize ettiği anadolu ve fen liseleri giriş sınavının bir parçası haline getirilmelidir. Adı dışında tamamen bir lise olan polis kolejinin ÖSS'deki başarı seviyesi Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre incelendiğinde üzüntü verecek bir sonuçla karşılaşmaktayız.

Polis akademisine polis koleji dışında öğrenci alınırken, adayların ÖSYM sınavına katılmaları ve en az 140 puan almaları zorunluluğu vardır, bu şart polis koleji mezunları için aranmamaktadır. Dolayısıyla, polis akademisine girişte adaylar arasında Anayasamızın eşitlik ilkesine aykırı olarak çifte standart uygulanmaktadır. Nitekim, Milli Eğitim Bakanlığının internet verilerine göre polis kolejinin ÖSS sınavındaki not ortalaması 127'dir. Bu duruma göre orta seviyede bir polis koleji mezunu, şayet bir başka lise mezunu olsaydı polis akademisi giriş sınavlarına müracaat bile edemeyecekti. Polis akademisine sivil kaynaktan asgari 140 puan almış çok sayıda öğrenci adayı bulunabiliyorsa, polis kolejinde ortalama 127 puan kazanan öğrenciler için genel bütçeden masraf yapmanın mantığı tartışılmaya değer bir konudur.

Ayrıca polis koleji giriş sınavları ülkemizin her yerinde ve her okulunda yeteri kadar duyurulmamaktadır. Polis koleji giriş sınavı duyuruları daha kapsamlı yapılırsa çok daha fazla öğrenci sınavda yarışacağından kaliteli öğrenci seçme olanağı artacak ve eğitim daha verimli hale gelecektir.

3.4.3.2 Öğretmenler bakımından

Polis okullarında dört gurup öğretmen istihdam edilmektedir.

- 1- Öğretmen emniyet müdürleri,
- 2- Teşkilat personeli olan ek ders görevlileri,
- 3- Üniversite öğretim görevlileri,
- 4- Teşkilat dışından ek ders görevlileri.

Öğretmen emniyet müdürlerinin çoğunun pedagojik formasyonlarının bulunmaması nedeniyle derslere hakim olmada motivasyon eksikliği söz konusudur. Bir kişinin 2. sınıf emniyet müdürü olması onun polis okullarında ders verebilecek bilgi ve yeteneğe sahip olduğu anlamına gelmez. Ders verdiği konuda başka kaynaklar okumayan, araştırma yapmayan, son değişiklikleri izlemeyen bir kişinin rütbesi onu öğretmen yapabilmek için yetmemelidir. Kadroda aktif olarak 20-25 yıl çalışıp, 2. sınıf emniyet müdürü olduktan sonra öğretmen emniyet müdürü olarak polis okuluna atanmak, bu kimselerde pasivize edilmiş duygusu yaratmakta, bu da eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir. Oysa isteğe bağlı ve belli kriterlere göre öğretmen emniyet müdürü ataması yapılırsa, eğitime olumlu katkılar sağlar.

Bu husus sadece öğretmen emniyet müdürleri için değil polis okullarında görevli diğer personel için de geçerli olmalıdır. Polis okullarında çalışan, gerek öğretmen emniyet müdürleri gerek alt rütbedeki diğer personelin ekonomik ve sosyal yönden rahatlatılması ve yaptıkları işe özendirilmesi gerekir.

Üniversite mensubu öğretim üyelerinde gözlenen aksaklık ise, çifte standart uygulamalarıdır. Şöyle ki, kendi fakültelerinde ders anlattıkları zaman derse çok daha fazla önem verip, sınıfa tamamen hakim iken, polis okullarında gerekli hassasiyet göstermemektedirler.

Hukuk fakültesi bulunan illerdeki polis okulu müdürlükleri veya polis eğitim merkezleri, hukuk fakültesinden azami ölçüde istifade etmeli, ayrıca davranış bilimleri dersi için de eğitim fakültelerinden destek alınmalıdır.

3.4.3.3 Ders araçları bakımından

1-Kütüphane: Okul kütüphaneleri çağdaş polis eğitimi için ihtiyaç duyulan seviyede değildir. Polis mesleği, suç gurupları, suçlulukla mücadele konusunda yayımlanan her kitap kütüphaneye kazandırılmamaktadır. Teknolojiye bağlı olarak her gün değişen ve gelişen suç çeşitleriyle ilgili kitapların polis eğitim kuruluşlarına kazandırılmaları şarttır. Ayrıca Avrupa Birliğindeki polis standartları konusu polis eğitim kuruluşlarında hiç ele alınmamaktadır. Yeni bir Avrupa için Paris Şartı polis okulu müfredatında yer almamakta, Türkiye'nin imzaladığı Uluslararası Polis Sözleşmesi okutulmamakta, fakat öte yandan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu metinleri ölçü olarak kabul etmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları

polis okulu ve polis eğitim merkezlerinde bulunan öğretmenlerin elinde olmalı ve öğretmenler tarafından incelenmeli öğrencilerde bilgilendirilmelidir.

2- Görsel eğitim malzemesi: Çoğunlukla üzerinde durulduğu halde, her ders ve konuda video kaset ve CD yoktur. Mevcut olan görsel malzemeler ihtiyacı karşılayamamaktadır. Görsel malzemeler, konuları kapsayacak tarzda ihtiyaca cevap verecek hale getirilmelidir.

3- Uygulama sınıfları: Kalıcı eğitim için her dersin uygulamaya dönük olması zorunludur. Silah bilgisi, trafik, olay yeri incelemesi ve mesleki teknik yazışma dersleri mutlaka uygulama sınıflarında yapılmalıdır. Uygulama sınıflarında aynı ders saati içerisinde birden fazla öğretmen görevlendirilmesi sağlanmalıdır. Her okula kriminal laboratuvar kurmak ve bu konuda uzman personel istihdamı gerekmektedir. Bu küçük çaplı laboratuvarlar adliyelere bilirkişilik hizmeti de verebileceklerinden, bölge laboratuvarlarının iş yükünü de hafifleteceklerdir.

4- Program geliştirme: Polis eğitim kurumları mezunlarının eksik, yanlış yada olumlu yönleri konusunda bir program çalışması yapmamaktadır. Programı hazırlayan personelin şahsi bilgi ve tecrübelerine dayanan varsayımlar programa esas alınmaktadır. Mezun olan öğrencinin gittiği kadroda bilgi, beceri, disiplin konularında amirlerince izlenerek eksik, yanlış veya olumlu yönlerinin okula bildirilmesi:

- a- Okul yöneticileri tarafından eksikliklerin anlaşılabilmesine imkan sağlayacaktır.
- b- Hizmetiçi eğitim ihtiyacının öneminin anlaşılmasına yarayacaktır. Polis eğitimini polis okullarından ibaret olduğunu görmek hatalı olur, hizmetiçi eğitim mutlaka yapılmalıdır.
- c- Öğretmenlerin eğitimine ışık tutacaktır.
- d- Öğrenci seçiminin gözden geçirilmesine fırsat verecektir.

3.4.3.4 Eğitimde çağdaş eğilimler

Özellikle rütbeli personelin eğitiminde çağdaş yönetici eğitimi konularına yer vermek gerekir. Bunlardan bazılarını şöyle ele alabiliriz:

1- Hızlı okuma: Komiser rütbesinden itibaren her polis amiri bir çok belgeyi okumak, değerlendirmek, sevk etmek, imza veya parafe etmek durumundadır. Bu iş uzun zaman alır, kısa sürede bitirmek için ise, çoğunu okumadan imzalamak yoluna

kaçılabilir, bu nedenle hızlı okuma ve anlama teknikleri polis koleji ve akademisinde kazandırılırsa faydalı olur.

2- Liderlik: Rütbe, kendiliğinden lider doğurmaya yetmemektedir. Liderlik eğitimi ve uygulamalarına polis akademisinde, komiser yardımcılığına yükselme kurslarında yer verilmelidir.

3- Vizyon eğitimi: Geleceği planlama da diyebileceğimiz vizyon eğitiminin gerektirdiği teknikler üst düzey yöneticilere kazandırılmalıdır.

4- Zaman yönetimi: Yine üst düzey yöneticilere çağdaş yönetim eğitiminin ulaştığı son aşama olan zaman yönetimi teknikleri öğretilmelidir.

Önerilen bu konularda polisin polise ders vermesi sakıncalı bir uygulama olur, zira işi ehlerinden öğrenmek daha uygun olup, konuların uzmanları tarafından verilmesi amacına uygun olur.

3.4.3.5 Özel güvenlik personelinin eğitimi

2495 sayılı kanunla eğitimleri İçişleri Bakanlığına bırakılan özel güvenlik personelinin durumu, ülke güvenliği bakımından titizlikle ele alınmalıdır. Özel güvenlik personelinin eğitimi bugüne kadar polis okulları programına paralel götürülmüş, onun daraltılmış bir tekrarı olarak uygulanmıştır. Öğretmen olarak da daima polis amirleri görevlendirilmiştir. Bu nedenle, polis eğitiminin kalitesini etkileyen her unsur özel güvenlikçi eğitiminin de kalitesini etkilemiştir.

Çalıştıkları kurumlar nitelikleri itibariyle çok farklı olduğundan, tüm özel güvenlik personelinin sürekli olarak aynı programa tabi tutulması, çözümsüzlüğe yol açmaktadır. Jokey kulübü, üniversite, metro, atom enerjisi kurumunda çalışan özel güvenlik personelinin asgari müşterek konuları elbette vardır. Ancak, hemen sonra görev yaptıkları kurumun ve fiziki çevrenin özelliklerine göre farklı olan bilgilere de ihtiyaçları vardır. Bu nedenle, orta ve üst kademe güvenlik personeli için görev yaptıkları işe dair daha somut ve ayrıntılı eğitim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Öte yandan özel güvenlik personelinin pratik eğitimi yılda bir kez atış ile sınırlı kalmaktadır. Kelepçe takma, toplumsal olaylara müdahale konularının uygulamalı olarak gösterilmesi kalıcı bir eğitim için zorunludur. Yeni başlayanlar için önerilen bir aylık eğitim süresi içerisinde bu uygulamalara yer verilmesi faydalı olur. Yakın gelecekte özel güvenlik elemanı sayısı emniyet hizmetleri sınıfındaki memur sayısını aşacaktır. Şimdiden bu eğilime paralel bir örgütlenme modeli üzerinde durulmalıdır.

2495 sayılı yasa kapsamı dışındaki firmalarda kaç personel istihdam edildiği meçhuldür. Hemen her gazetenin insan kaynakları sayfalarında “Özel güvenlik elemanı alınacaktır” ilanına rastlayabiliyoruz. Söz konusu firmalarda çalışan güvenlik personeli, açılan gayri resmi güvenlik okullarında eğitime tabi tutulmaktadırlar. Verilen eğitim usulen olduğu için uygulamada çeşitli problemler yaşanmakta, bu olumsuzluklar da dolayısıyla vatandaşa yansımaktadır. Bu tür özel güvenlik teşkilatlarının denetlenmesine özen gösterilmesi gerekmektedir.

Ayrıca yeni kabul edilen Emniyet Teşkilatı terfi esasları kanununda bazı maddelerin Anayasaya aykırı olduğu kanaatindeyim. Şöyle ki:

1- Birinci madde ile değişik 55. Maddenin 7. Fıkrası şöyledir: Üst rütbeye yükselmek için kıdem şartlarını yerine getirmiş emniyet amirleri ile 4., 3., ve 2. sınıf emniyet müdürlerinin liyakat koşullarını belirlemek, üst rütbedeki boş kadro miktarına göre sıralayarak terfilerini ve 2. meslek derecesindeki görev unvanlarına ataması yapılacak personeli değerlendirmek ve öneride bulunmak üzere Genel Müdürlük Yüksek Değerlendirme Kurulu oluşturulur. Bu kurul Emniyet Genel Müdürünün başkanlığında genel müdür yardımcıları, teftiş kurulu başkanı, polis akademisi başkanı ve emniyet müdürü Araştırma Planlama Koordinasyon uzmanlarınca seçilecek 1. meslek derecesindeki 3 emniyet müdürü Araştırma Planlama Koordinasyon uzmanından teşekkül eder.

a- Memurların niteliklerinden olan ve Anayasanın 128/2 maddesine göre kanun ile düzenlenmesi gereken liyakat koşullarını belirleme yetkisini bütünü ile bir idari organa, yeni kurulan Genel Müdürlük Yüksek Değerlendirme Kurulu'na bırakılması, bir yasama yetkisi devri niteliğinde olup, Anayasanın 7. Maddesine ters düşmektedir.

b- Genel Müdürlük Yüksek Değerlendirme Kurulu'nun anayasal dayanağı yoktur.

Kuşkusuz ki yasama organı'nın geniş bir düzenleme alanı vardır. Ancak bu alan, ne kadar geniş olursa olsun Anayasaya dayanmak zorundadır. Çünkü bir hukuk devletindeki düzenlemeler büyük bir ağaca benzer. Anayasa bu ağacın kökünü, kanunlar gövdesini, tüzük ve yönetmelikler kollarını, tebliğ ve genelgeler dallarını, çeşitli açıklamalar ise yapraklarını oluşturur.

13. AKSİTÖRÖTİM KURULU
AKSİTÖRÖTİM KURULU

Bir ağacın yaşam kaynağını kökünden almayan bir uzvunun hayatta kalması mümkün olmadığı gibi hukuk devletinde kaynağını Anayasadan almayan bir düzenlemenin hukuk çerçevesinde varlığını sürdürmesi düşünülemez.

2- 12. Fıkra, Anayasanın 10. Maddesine aykırıdır.

Rütbelerde ve meslek derecelerinde en az bekleme sürelerini düzenleyen 12. fıkra (B) sınıfı komiser yardımcılarını komiserliğe terfi edebilmeleri için, (A) sınıfı komiser yardımcılarını ve komiserlere göre % 50 nispetinde daha fazla bekleyeceklerdir. Bu durum Anayasanın “eşitlik ilkesine” ters düşmektedir.

3- Ek 23. Maddenin 2. Fıkrasının Anayasaya aykırılık durumu:

2. fıkra aynen şöyledir: Meslek derecelerinde fiilen 5. Yılıni dolduran 1. Sınıf Emniyet Müdürleri kadro durumuna göre emeklilikle ilgili diğer şartlara haiz olmak kaydıyla yaş şartı aranmaksızın Yüksek Değerlendirme Kurulunun önerisi ve İçişleri Bakanlığının onayı ile emekliye sevk edilebilir.

Burada edilebilir sözcüğü keyfilik taşımakta ve anayasaya ters düşmektedir. Bütün bunlar emniyet teşkilatında çeşitli olumsuz düşüncelerin oluşmasına neden olacak ve bu olumsuzluklar hizmete de yansıtacaktır.

3.4.4.1 Daha İyi Bir Emniyet Teşkilatı İçin Kamuoyunun Beklentileri

Bütün polis birimlerinde yalnız salt polislik ile ilgili bilgiler vermekle yetinmeyip, hoşgörü, merhamet dürüstlük gibi boyutları da içeren iyi insan iyi yurttaş, iyi polis olma konusunda sürekli olarak görüş alış verişinde bulunulmalıdır.

Hizmet içi eğitimleri sürekli ve sıklıkla alınmalı ve hoşgörünün gelişimi, yararları gibi konularda polisler bilinçlendirilmelidir.

Kıdemli olan her amir ya da polis altında görev yapanlara karşı hoşgörülü olma açısından iyi bir örnek olmaya özen göstermelidir.¹¹⁷

Polis ile ilgili eğitim kurumlarında bilimsel özerklikten hiçbir şekilde ödün verilmeksizin yola devam edilmelidir. Polis ile ilgili yapılacak değişikliklerle olumlu adımların atılmasında askeriye ile kıyaslama ve örnekleme yapılmasının da ötesinde, gelişmiş ülkelerdeki özel şirketlerdeki polis örgütlerine kadar pek çok farklı organizasyonlardan alıntılar söz konusu olmalı, tartışmalar yapılmalı ve oradaki uygulamalar göz önünde bulundurulmalıdır.

¹¹⁷ Ç.ARIKAN 1997 *Gençlik, Şiddet ve Hoşgörü İstanbul Galatasaray Üniversitesi Yayınevi S.:12*

Aşırı merkeziyetçi ve disiplinin hakim olduğu bir yapılanma ve düzenlemenin yerine Amerikan Üniversitelerinde olduğu gibi mütevellî heyeti yapılanmasının kapısı ırılanmalıdır.

Akademînin içindeki hiyerarşik yapılanmanın her aşamasında kurullar olmalı, amir ve müdürlerin yetkilerinde de eğer olası ise, birer adım daha geriye atılabilmeli ve görevlendirilmelerde elden geldiğince (atama ile değil) seçimle iş başına gelmelidir.¹¹⁸

Bütün polis okullarının Polis Akademisine bağlanması beraberinde hantal bir yapılanmanın gelmesine neden olabilir. Şu anda Türkiye’de hiçbir üniversiteler farklı farklı yerleşim birimlerinde olan 15 yada daha fazla meslek yüksek okulu bir merkeze bağlanarak idare edilmeye çalışılmamaktadır. Bir diğer anlatımla İstanbul Valiliği Kütahya Valiliğine göre daha etkin, seri ve yurttaş ile bire bir kontak kuracak ve uygulamalar yapabilecek şekilde bir donanımına sahip olabilir.¹¹⁹

Öncelikle bilgi toplumu polisinin, amir ve memurlarının yabancı dil öğrenmesi teşvik edilmeli ve desteklenmelidir. Bununla birlikte yabancı dil ile ilgili dil dersinin bütün öğrencilere zorunlu olması yerine, dil öğrenimi seçimli ders şeklinde olmalıdır. Yine bu dersten öğrencilerin geçip kalması söz konusu olmamalı, yabancı dil ile ilgili sunulan seçenekler artırılarak, teşkilatın her tarafına yaygınlaştırılmalıdır.

Kurum içinde çalışan herkesin kendisini geliştirerek amir olabileceklerine inanacakları bir sistem getirilmesinde yarar vardır.

Polis akademisi ve polis meslek yüksek okulu öğrencilerinin uzmanlaşabileceği alanlara doğru yönlendirilmeli ve okul bitiminde de bu öğrencilerin uzmanlaşmaya çalıştıkları alanlarda görev yapabilmesinin olanağı verilmelidir.

Sınıf komiserleri kesinlikle idarecilik konusunda iyi bir eğitim almalı ve yetişkinlerle ilişkiler konusunda uzmanlaşmış kişilerden oluşmalıdır.

Etüt saatlerini öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, şu anki uygulama çerçevesinde yararlı bulmamaktadır. 18-22 yaş seviyesindeki öğrencileri belli saatlerde sınıflara kapatarak, zorla ders çalıştırmaya çalışmak 21. Yüzyıla yakışmayan bir durumdur. Bu nedenle etüt saatlerinin ıslah edilmesinde yarar vardır.¹²⁰

¹¹⁸ AVCI H. 21. Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu S.:49

¹¹⁹ Dr.ÖZCAN M. Polis Akademisi Öğretim Üyesi Değerlendirmeleri.

¹²⁰ BAŞLAR K. H.ÇEVİK 2000’lı Yıllara Doğru Akademi Müfredatının Güncelleştirilmesi Araştırılması Raporu S.:9

İngiliz sisteminde olduğu gibi her öğrenci ve hatta polis amiri için bir öğretim elemanı danışman hoca olmalı ve bu danışman öğretim elemanı danışmanı olduğu öğrencilerin, amirin her türlü sorunları ile (ailevi, psikolojik, okul ile ilgili vb.) birebir ilgilenmelidir.

Bilgisayar ve internet kullanımı bir ayrıcalık ve lüks olmaktan çıkarılıp, alabildiğine sıradanlaştırılmalı ve herkesin her zaman kullanabileceği aletler haline getirilmelidir.

Her polis amir ve memurlarının en verimli bir şekilde çalışabilmesi için kendisini anlamlı bulması “ben varım, varlığım anlamsız değil, ve ben bulunduğum yerde haklı nedenlerden dolayı varım” amir durumunda olan herkes yanında çalışanlara, “ben senin farkındayım, sen gerçekten varsın, benim için anlamlısın” mesajını sürekli vermelidir.¹²¹

Emir-komutanın olduğu sanayi toplumunun artığı kurumlardaki hiyerarşik yapılanmanın yerine, bilgi toplumlarında varolan ‘ekip çalışması’na, karar mekanizmasına geçerli olan emir verme kavramı yerine de ‘beyin fırtınası’ olgusu yerleştirilmeye çalışılmalıdır.¹²²

Yetkili otoriteler, yalnızca kendisi ne emrediyorsa onu aynen yerine getiren ve onu yapan polisleri değil, kafası çalışan olayları yorumlayan ve fikir üretebilen polislerin olmasını ve onlarla birlikte birtakım halinde çalışılmasını arzulamalıdır.

Her babası şehit olanın ya da babası şehit olmasa bile yasalarla şehit statüsünü kazanmış olan kişilerin çocukları polis akademisine veya polis okullarına hiçbir sınav kuralına bağlı olmaksızın girmelerini öngören sistem değiştirilmeli ve buna çağdaş bir statü kazandırılmalıdır. Şehit çocuğu statüsünde sayılan bu kişiler eğer polis akademisine girmek için gerekli puanı ÖSS sınavından almışlar ise diğer unsurlar göz önünde bulundurulmaksızın doğrudan akademiye alınmalıdır. Ama bu alt baraj puanını alamayan öğrenci adayları ayrıcalıklı olarak polis akademisine alınarak, akademinin eğitiminde göreceli olarak bir kalitesizliğe neden olmamalıdır. Yine her şehit çocuğunun polis akademisinde isterse okuyabileceği bir uygulamadan vazgeçilmelidir. Elbette bu şehitlerin çocuklarına bakılacaktır, bakılmalıdır. Ancak bunun için yalnızca

¹²¹ SÖNMEZ A. *Güç Savaşlarından korunmak için, Hürriyet İnsan Kaynakları*

¹²² ÖZYİĞİT E., *E.USLU Bilgi Toplumunda Polis S.:*97

polis akademisi düşünülmemeli bunun yanında polis memuru olma, sivil memur olma, yardımcı hizmetli olma eğer sınavlardaki genel seviye tespitinin altında kalınmışsa, devlet memuru dahi olamayacağı hususu dikkate alınmalıdır.

Göreve devam eden emniyet mensubu ile emekliye ayrılan emniyet mensubunun aldığı maaş arasında çok ciddi bir oransızlık ve azalma söz konusudur. Bu durumun ortadan kaldırılmaması durumunda, emekli olmak adeta cezalandırılma ve parasal girdinin azalması anlamına geldiğinden, emekliliği gelmiş olan pek çok görevli emniyet mensubu kendi isteği ile emekli olmamakta ve adeta bir gizli işsiz gibi çalışmaya devam etmektedir. Bu durumun ise sistem içinde tıkanıklığa neden olmasının yanında, yeni gelen genç amirlerin önlerinin tıkanmasına neden olmaktadır. Bu konuyu yeniden reorganize edecek biçimde düşünülmesinde yarar vardır.

Aynı kaymakamlarda olduğu gibi, emniyette görev yapan üst rütbelerdeki görevliler ve polisin eğitim kurumlarında görev yapanlar yurt dışına çıkma hevesinden kurtarılmalı ve belli periyotlar içinde bütün personel yurt dışına gönderilmelidir.

Uygulamada sıklıkla karşı karşıya gelinilen, polis memurunun ve amirlerinin 12 saat mesai 12 saat izin, yada 12 saat mesai 24 saat izin uygulamalarından vazgeçilmelidir. Fazla yaptırılan her mesaiden sonra, Hollanda ve İngiltere polis organizasyonlarının örneklerinde de görüldüğü gibi, mesai ile ilgili ekstra ücret ödenmeli ve insanın üzerinden gelemeyeceği olağanüstü koşullar altında çalışmaya rıza göstermesi için zorlanılmamalıdır. Personelin göstereceği performansın tamamını zorunlu görev haline getirerek fedakarlık ve kendiliğinden bir şeyler yapmasını isteme keyfiliği ortadan kaldırılmalıdır.

Çok büyük olan bazı illerimizdeki uygulamaları medyadan izlediğimizde, yalnızca birkaç müdürün kişisel reklamına ve belki de yerlerini daha da sağlamlaştırmalarına dönük olarak yapıldığı iddia edilen huzur operasyonu adlı gece tatbikatları yoluyla Emniyet Teşkilatı çalışanları rencide edilmemelidir. Bu gece operasyonu konusunda daha mantıklı, kalıcı ve bilimsel yöntemlerle olayların üzerine gidilmesinin yolları araştırılmalıdır. Çalışma saatleri bir standarta kavuşturulmalı sık sık bozulmamalıdır. Personelin hem evine hem de kendisine zaman ayırmasına fırsat tanınmalıdır. Batılı standartlara uygun bir şekilde polisin sendikacılığı konusu incelenmeli ve bu konuda kapının aralanması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.¹²³

¹²³ Akarcalı B., (1997) "Susurluk Olayı ve Polis Sendikacılığı", Polis Dergisi, Yıl:3,Sayı:11 S.:51-52

Polisin eğitimi konusunda “Senaryoya Dayalı Öğrenme” ve “Aktif Eğitim” yöntemleri kullanılmalı ancak, bu senaryolar ele alınan herhangi bir konunun bütünü işlendiği eksiksiz senaryolar şeklinde olmamalıdır. Bir diğer anlatımla farklı senaryoların oluşturulabileceği modüller hazırlanmalıdır. Bu modüllerin taşınması gereken ortak özellik ise ilgi çekici, merak uyandırıcı, olması fakat kuru bilgi yüklü olmamasıdır.

Polis ve polislik konusu üzerinde “Bilim Politikası” oluşturulmalı, Araştırma Planlama Koordinasyon ve Araştırma-Geliştirme'lere gereken önem verilerek yeniden güncelleşmiş bir yapıya gidilmelidir.

Polisin eğitimi ile ilgili kuruluşlarda öğretim görevliliği ve öğretmenlik yapan kişiler, üniversitelerin program geliştirme uzmanlarından yararlanmalı ve belirli periyotlarla öğrenim süreçlerinde yeni yaklaşımlar, bireysel ve grupta öğretim teknikleri gelişim ve öğrenme psikolojisi meslekte ortaya çıkan yeni gelişmeler gibi konularda eğitim etkinliklerine katılmaları sağlanmalıdır.¹²⁴

Atama ve yer değiştirmeye ilişkin ilke ve esasların uzmanlık alanları ve ilgili kişinin performansı göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Stratejik önemi olan görev ve hizmetlere bu alanda başarısını kanıtlamış yetenekli kişiler atanmalıdır. Tayin edilecek kişinin görüş ve düşüncelerinin dikkate alınılmasında yarar vardır.

Yukarıdaki kamuoyu yoklamalarından da anlaşılacağı üzere polis sürekli toplumun gözü önünde olup, toplum tarafından mercek altında tutulmaktadır. Polis demokratik hukuk devleti olma yolunda önemli lokomotif görevini yüklenmelidir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için polis amir ve memurları kendini sürekli geliştirmeli ve kendilerinin barış kültürünün olmazsa olmaz bir unsuru olduklarını akıllarından hiç çıkarmamalıdır.

Polis toplumla ve hizmet sunduğu yurttaşlarla iç içe olması konusunda değerlendirmeler yapmalı ve buna göre hareket etmelidir. Çünkü yurttaşın kontrolünün olmadığı, yöneltilen eleştirilere kulaklarının kapalı olduğu, yaptığı yanlışlıkları ve hatalı uygulamaları yasalarla ve yönetmeliklerle sistematik doğruymuş gibi gören bir yapıya bürünmüş polis organizasyonu, barış kültürü içinde hiçbir şekilde olmaması gereken ve kabul edilemeyecek bir durumdur.

¹²⁴ GÖKÇE E. & SEMİZ (1998) 21.Y.Y. Polisinin Yetiştirilmesi 21. Y.Y.Polisin Temel Sorunları ve Çağdaş Yaklaşımlar, Asayiş Daire Başkanlığı Yayınları, EGM Yayınevi, S.:9

Bilim ve teknoloji çağını yaşadığımız günümüzde suçların önlenmesi, meydana gelen olayların aydınlatılması ve suçlularla mücadelede gelişen teknolojik imkanların kullanılması vazgeçilmez bir gerekliliktir. Dünyada gelişen teknolojik yeniliklerin Türk Polis Teşkilatına adaptasyonu ile ilgili olarak Bursa İli Emniyet Müdürlüğü bir çalışma gerçekleştirmiştir. Aşağıda bu çalışmayı ele alacağız.

3.4.4.2 Bemtap-2000 Projesi (Bursa Emniyet Müdürlüğü Teknolojik Adaptasyon Projesi)

Teknolojik yenilik ve imkanların kullanılması ile birlikte polisin halka sunduğu hizmetlerde zaman, personel, araç-gereç ve parasal tasarruf yapılarak ülke ekonomisine de önemli katkı sağlanacaktır. Bu gerçekler ışığında hareket eden Bursa Emniyet Müdürlüğü, üniversite bilim adamları ve polis işbirliği ile oluşturulan BEMTAP-2000 projesi araştırma ve değerlendirme komisyonu birlikteliğinde, ileri teknolojiye sahip ülkelerin (Amerika, Kanada, İngiltere, Almanya, Avustralya vb.) polis teşkilatlarına ait teknolojik yapılanmalar yerlerinde görülerek incelenmiş, araştırma, değerlendirme ve fizibilite çalışmaları sonucunda BEMTAP-2000 projesi gerçekleştirilmiştir. Bu proje kapsamında önemli teknolojik yeniliklerin transferi sağlanarak, halkımızın hizmetine sunulmuştur.

Projenin önemli teknolojik yeniliklerinden biri olan “Bilgisayar destekli sevk ve yönetim merkezi” alt yapısı üzerinde bilgisayarlı ekiplerin sevk ve yönlendirilmesi sayısal ortamlarda yapılmakta, 155 (Polis İmdat) ve diğer kaynaklardan alınan ihbar çağrıları bilgisayar ortamına girilmek suretiyle veri tabanında kayda alınabilmektedir.

Car-PC (Araç Bilgisayarı) ile donatılan 15 ekip otosu yardımıyla Bursa Emniyet Müdürlüğü projeler veri tabanlarından yerel ve ulusal sorgu gerçekleştirilebilmektedir. Kimlik bilgisi girilen bir vatandaşın aranıp aranmadığına dair bilgiler ile plakası girilen bir otoyola ait tescil ve çalıntı oto bilgileri veri tabanlarından 15 ila 20 saniye arasında alınabilmektedir.

Bilgisayar donanımlı 15 ekip otosuna uyarlanan GPS sistemi ile bu ekiplerin bilgisayar ortamındaki kent haritası üzerinde (Uydu vasıtası ile) izlenmesi sağlanmakta, hareket halindeki ekip otolarının olay yerine yakınlık, uzaklık durumları görülerek sevk ve yönlendirme yapılmaktadır. Projenin alt yapısında kullanılan kente ait sayısal fotoğrametrik (Akıllı) harita üzerinde her türlü adres sorgulaması mesafe, alan ölçümleri yapılabilmekte, özellikle olaylara müdahale eden ekiplerin adres

bulmalarında yaşanan zaman kayıpları önlenerek, olay yerine en kısa sürede ulaşılmaları sağlanmaktadır. Kent ve veri tabanını oluşturmak için özel ve resmi kuruluşlara ait bilgiler toplanarak “kent bilgi bankası” oluşturulmuştur. Toplanan kent bilgilerinin kent sayısal haritası ile ilişkilendirme çalışmaları tamamlandığında, kent veri tabanı bilgileri harita üzerinde sorgulanabilecektir. Kent bilgileri toplanırken doğal afet yada olağanüstü hallerde ihtiyaç duyulabilecek özel yada resmi kuruluşların araç, gereç, bina ve personel durumunun tespiti de yapılmıştır.¹²⁵

Projede sayısal iletişim, Emniyet Genel Müdürlüğü Haberleşme Daire Başkanlığından alınan iki sayısal role ve sayısal telsizler vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Bu telsizler kullanılarak, analog haberleşme ve mesajlaşmak dışında, yeni bir iletişim alt yapısı oluşturulmuştur. Böylece sevk ve yönetim merkezinden, görevli ekiplerin bilgisayar ekranlarına mesaj göndermek suretiyle olay yerine sevkleri yapılmakta, olay yerine giden ekip olay ile ilgili bilgileri bilgisayar aracılığı ile yönetim merkezine göndermektedir.

Bursa Emniyet Müdürlüğünce aranan ve sabıkalı şahıs bilgileri bilgisayar ortamına girilerek bilgisayarlı ekiplerden ve sabit birimlerden sorgulanabilir hale getirilmiştir. Bilgi bankasına girilen bilgilerden yararlanılarak, Bursa ilinde 2000 yılı içinde başlatılan çalışmalarında, 1999 yılına göre %12.7 azaldığı tespit edilmiş, hırsızlık olaylarının her yıl ortalama %15 oranında arttığı göz önünde bulundurulduğunda, hırsızlık olaylarını önlemede ölçüde başarı sağlandığı gözlemlenmiştir. Polis-itfaiye-ambulans, (ABD 911 örneği) acil yardım merkezi birlikteliğini sağlayabilecek şekilde teknolojik alt yapı sistemleri yapılandırılmış, acil yardım merkezinin oluşturulması için valilik makamının olurları ile emniyet, belediye, sağlık görevlilerinden oluşan bir acil servis koordinasyon kurulu kurulmuştur.¹²⁶

Bursa Emniyet Müdürlüğünün gelişmiş batılı ülkelerdeki çalışmalarını inceleyerek, kendilerine uyarlamaları çok olumlu olup, bu tür çalışmaların diğer emniyet müdürlüklerinin de yapmaları ve teknolojiyi maximum seviyede kullanmaları artık bir ihtiyaç haline gelmiştir.

¹²⁵ Polis Dergisi 156. Yıl Özel Sayısı S.: 146

¹²⁶ Polis Dergisi 156. Yıl Özel Sayısı S.: 146

4. SONUÇ

Toplumsal yapının hızla değişmesi ve gelecek yüzyılda bu değişimin daha da hızlanacak olması, beraberinde bir dizi sorunlar getirmektedir ve getirecektir. Hızla artan suç işleme oranları, suçların daha karmaşık ve çeşitli hale gelmesi, insan hakları üzerine yapılan tartışmaların artması ve toplumun beklenti düzeyinin giderek yükselmesi polisin rolünün değişmesine sebep olacaktır. Polis, bir yandan suç ve suçlularla etkin bir biçimde mücadele ederken, diğer taraftan sosyal kurumlarla işbirliği yaparak suçluların yeniden topluma kazandırılması süreci içerisinde yer alacaktır.

21. Yüzyıl polisi toplumun içinde ve halkla işbirliği yaparak hem kendine hem de çevresine güven veren bir özelliğe sahip olmalıdır. Amacı, suç ve suça ilişkin unsurlarla mücadele etmek değil, aynı zamanda iyi bir rehber ve danışman rolünü de yerine getirmek olmalıdır. Hedef, halkımızın istediği gibi polisi yetiştirmek olmalıdır. Bunun için polis okullarının ve polisin eğitim seviyesini yükseltmek gerekir.

Polis eğitiminin kendisinden beklenen fonksiyonları yerine getirebilmesi nitelikli eğitici ve yöneticilere bağlıdır, polisin sorunları genel olarak eğitimden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla çözümü de eğitimde yatmaktadır. Polis eğitimi, özellikle incelik isteyen bir eğitimidir.

Emniyet Teşkilatına çeşitli sebeplerden dolayı küstürülmüş ve istemediği halde öğretmen emniyet müdürü olarak, polis okullarına ataması yapılan müdürlerin tayin uygulamalarının kaldırılması gerekir. Bunun yerine, komiser rütbesinden şube müdürü rütbesine kadar olan, rütbe sınavındakilerden istekli ve gönüllü olanlar arasında akademik çalışması olan (Yüksek Lisans ve Doktora) sınavla polis eğitimciliğine seçilmelidir. Bu seçim objektif ve bilimsel olmalıdır. Seçilen eğitimciler eğitim kursuna alınmalı, bu kurda eğitimcilik ile ilgili teorik bilgilerin yanında uygulama da olmalıdır. Ayrıca polis eğitimcileri yılda iki, üç kez bir araya gelerek polis eğitiminin aksaklıkları ile ilgili olarak seminer düzenleyip, karşılıklı fikir alış verişinde bulunulmalıdır.

Polisin, insan psikolojisi, sosyal psikoloji, sosyoloji ve sosyal bilimlerle ilgili konulardan haberdar olması gerekmektedir. Bu günün ve yarının polisi, bu sosyal bilimlerin öğretilerini kendi davranış ve uygulamalarına yansıtarak görev yapmalıdır.

Bu şekilde eğitilmiş ve bilinçlendirilmiş olan polis, 21. Yüzyıldaki güvenlik meselesini, halkını memnun ederek çözebilecek bir polis olacaktır. Bu da ancak bu konuda uzman akademisyenlerin polis eğitim kurumlarında aktif olarak hem idari kadroda, hem de eğitim kadrolarında bulunmalarıyla sağlanabilir. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından 1999 yılında 372 dönem halinde 13756 personele 115 farklı kurs düzenlenmiş, bu kurslardan sadece üçü bahsettiğimiz konularla (Sosyoloji, Psikoloji) ile ilgilidir. Bu sayının genel kurs dağılımı içerisindeki oranı % 1'in altındadır.¹²⁷

Prof. Dr. Remzi FINDIKLI'nın açıklamasına göre çağdaş polis eğitiminde polise üç rol verilmektedir;

- 1- Polis, polislik mesleğinin teknik ve uzmanlık gerektiren yönlerini, taktik ve inceliklerini bilen, teknikleri iyi kullanabilen, iyi atış yapabilen bir ekspertiz, yani bir "güvenlik mühendisidir".
- 2- Polis, mesleki teknik bilgilerle birlikte, çalıştığı toplumun yapısal özelliklerini, inceliklerini ve duyarlılıklarını iyi kavrayıp bunlara yardımcı olacak bunların sorunlarını iyi kavrayarak, onları devlete kazandıracak bir "sosyal hizmet uzmanı" sosyal hastalıkları tedavi eden bir doktordur.
- 3- Polis, halkın kurallara uymasını sağlayan mevzuat hükümlerini uygulayan, halkı aydınlatan, onlara yol gösteren, onları belli konularda bilgilendiren, topluma iyi öncülük ve önderlik eden bir rehber, devlet ile halk arasında bir tanzim kurumu yani öğretmendir.¹²⁸

Yukarıda değinilen maddeler sosyoloji ve psikoloji ile yakından alakalı olup, bu bilimlere emniyet teşkilatının önem vermesi, içinde bulunduğumuz çağın icaplarındandır.

Polis eğitimindeki aksaklıkların tespit edilmesi için akademisyen ve eğitim konusunda tecrübeli polislerden oluşacak bir araştırma grubunun yapacağı bilimsel araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu suretle, polis eğitiminin problemleri tespit edilip, bunun kısa, orta ve uzun vadede çözüm yolları bulunarak gecikmeden uygulamaya

¹²⁷ Emniyet Genel Müdürlüğü Çalışmaları, Polis 1999, Ankara 1999 S.18

¹²⁸ FINDIKLI Remzi, Polis Eğitiminde Çağdaş Gelişmeler, Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polisi-Uluslararası sempozyum, Sem.Bil. Dizi: 3 (16-18 Ekim 1996), Ankara 1997, S.:464

konulması gerekir. Bununla ilgili olarak, çağdaş ülkelerde polisin uygulama ve aksaklıkları ile ilgili çok sayıda araştırmalar yapılmaktadır. İngiltere’de Norwich East Anglia Üniversitesindeki, Eğitim Araştırma Merkezinde (The Centre for Applied Research in Education) Prof. Berry MacDonald ve akademisyen arkadaşlarının oluşturduğu araştırma grubu, belli periyotlarda İngiliz polisinin her seviyedeki polis eğitimini incelemekte ve bununla ilgili raporları hem İçişleri Bakanlığına vermekte ve hem de bunlar yayınlanmaktadır.¹²⁹

Ayrıca bu merkezde, Hollanda ve Avustralya polisinin isteği ile yüz bin sterlin ödeyerek eğitimlerinin de değerlendirilmesi ile ilgili araştırma grubu oluşturulup, polis eğitimlerinin aksaklıkları ile ilgili araştırmalar yaptırılmıştır. Bu araştırma *Studies in Police Training: An Evaluation of Police Recruitment Education in New South Wales* adlı kitap olarak yayınlanmıştır.¹³⁰ Batı ülkelerinde yapılan bu ciddi çalışmalar, maalesef ülkemizde yok denecek kadar azdır. Başta polis eğitimi olmak üzere polislik ile ilgili konularda bilimsel araştırma ve projeler uygulamaya konularak, bunların sonuçlarına göre polisimizin daha bilimsel yöntemlerle görev yapması sağlanmalıdır.

Polis, tutum ve davranışları ile çevresine ve topluma model olmalıdır. Her koşulda herkese eşit ve anlayışlı davranarak kendisini topluma kabul ettirmelidir. Kanunların kendisine tanıdığı yetkileri yerinde ve zamanında kullanmalı, hiçbir koşulda bunların dışına çıkmamalıdır. Davranışları her zaman olumluya yönelik olmalıdır. Bütün bunlarda ancak kaliteli bir eğitimle gerçekleşebilir.

Devlet, kurduğu hukuk düzenini uygulayıcıları yoluyla yaşama geçirdiği oranda hukuk devleti niteliğini kazanır. Çünkü bir devletin gerçek anlamda hukuka bağlı olup olmadığı hususu, hukukun uygulanması aşamasında ortaya çıkar. İşte bu noktada güvenliği ve esenliği sağlamakla görevli kolluk görevlileri önem kazanır. Bu durum, kolluğun yasaları bilmesini ve uygulamasını zorunlu kılar. Bu da eğitimden geçer. İyi eğitilmiş ve yetiştirilmiş polis; mesleğinin gururu, ülkesinin onurudur.

Emniyet Teşkilatının bazen çelişkilere düşmesi, Türk Silahlı Kuvvetleri örneğinde olduğu gibi kendine ait bir kanunun olmamasından kaynaklanmaktadır.

¹²⁹ Argent M.J. *Police Probationer Trainer, MA Dissertation, University of East Anglia: Centre for APPLIED Research in Education, Norwich, England*

¹³⁰ MacDonald, B Elliott, J. Logan, T. Norris, N. Norris, J.Kushner. *The New South Wales Police Recruitment Education Programme An independent Evaluation*

Çünkü doğrudan İçişleri Bakanlığına bağlı olan Emniyet Teşkilatı, her hükümet değişikliğinde siyasi otoriteyle bazı değişikliklere maruz bırakılmaktadır. Ayrıca Emniyet Teşkilatı mensuplarının özlük hakları ile ilgili anlaşılır bir kanun maddesi olmadığı için bazen keyfi uygulanmakta ve huzursuzluğun doğmasına neden olmaktadır. Bir hukuk devletinin silahlı kuvvetleri olan Emniyet Teşkilatının bütün bunlara maruz kalması, içinde bulunduğumuz çağa ters düşmektedir. Bu sorunların giderilmesi ancak açık bir kanun ile Anayasa'ya dayandırılarak giderilir. Çözümler oluşturulan komisyonlar tarafından değil Anayasa'da yer alan konun çerçevesinde çözümlenirse bir çok karışıklığın da önüne geçilmiş olur.

Güvenlik hizmetlerinin kalitesinin artırılması polis eğitim düzeyinin yüksek olmasına bağlıdır. Bilgisiz ve yeteneksiz bir polisin görev yapması, görev yapmamasından çok daha tehlikelidir. Güçlü ve güvenli bir eğitim teşkilatının oluşturulması, güvenlik hizmetlerinin etkili ve verimli bir şekilde sunulması, polis memurlarının meslek yaşamına kendilerine güvenerek başlamaları ancak, iyi bir eğitim verilmekle sağlanacaktır.

Günümüz koşulları polisin rolünü sürekli değişmesine ve gelişmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle, polis kendisine verilen her türlü rolü başarıyla gerçekleştirebilecek niteliklere sahip olmalıdır. Bu da ancak, polisin nitelikli yetiştirilmesi ve meslek içerisinde sürekli geliştirilmesiyle sağlanmalıdır. Ancak, böylelikle Türk Polisinin 21. Yüzyılın ihtiyaçlarına cevap vermesi ve sorunlarına çözüm getirmesi mümkün olabilir, bunlar da iyi bir eğitimle gerçekleşecektir.

KAYNAKLAR

21. Yüzyılda Polis Temel Sorunlar Çağdaş Yaklaşımlar Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları Ankara-1999

21.Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu Ankara-2000

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun **Terfi Esasları** ile ilgili değişik 4638 Sayılı Kanun

50. Yılda Polis Magazin Dergisi Emniyet Genel Müdürlüğü Matbaası Ankara

AKBULUT İlhan Dr. **Emniyet Teşkilatı ve Görevleri** Cem Ofset Matbaacılık İstanbul-1995

AKINCI F.S. **Polis-Halkla İlişkiler**, IHFM.C.L.111 İstanbul-1990

AKSU O.S. **Polisin Tarihçesi** Ankara-1980

ALAÇ A.E. Hacettepe Üniversitesi Sos.Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi Ankara-1996

ALYOT Halim **Türkiyede Zabıta** Kanaat Basımevi Ankara-1947

Argent M.J. Police Probatiner Trainer, MA Dissertation, University of East Anglia: Centre for APPLIED Research in Education, Norwich, England

ARIKAN Ç. **1997 Gençlik, Şiddet ve Hoşgörü** İstanbul Galatasaray Üniversitesi Yayınevi İstanbul-1997

AVCI H. **21. Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu** Ankara-2000

BAŞLAR K. H.ÇEVİK **2000'lı Yıllara Doğru Akademi Müfredatının Güncelleştirilmesi Araştırılması Raporu** Ankara

Birzar, M. 1999;Villiem; de L.1998

Cehambers *Encyclopaedia* XI.

COATMAN J. **Police** London - 1959

Cumhuriyet Polisi **Polis Magazin Dergisi** Ankara-1974

Cumhuriyetin 60. Yılında Türk Polisi Dönmez Ofset. Ankara-1983

Cumhuriyetin 60. Yılında Türk Polisi **Türk Polis Teşkilatını Güçlendirme Yayınları** Ankara-1983

ÇELEBİ Evliya Seyahatnamesi

DERBİL Süheyp, Polis Kavramı Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Ankara - 1944

DÖNMEZER S. Trafikte Polis Halk İlişkileri Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e armağan Sayı 1-4 İstanbul 1982

DÜNDAR A.N. Açıklamalı-İçtihatlı-Örnek Uygulamalı Emniyet Teşkilatı ve Hizmetleri Ankara -1987

DÜNDAR A.N. Osmanlı Yönetiminde 78, Cumhuriyet Döneminde 70 Yılı Geride Bırakan Bir Teşkilat Polis Teşkilatı Ankara- 1993

Emniyet Genel Müdürlüğü Çalışmaları, Polis 1999, Ankara 1999

Emniyet Genel Müdürlüğü Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı verileri

Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Dairesi Başkanlığı verileri

Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Daire Başkanlığı verileri

Encyclopaedia Britanica, C.:XVIII,

FETHULLAH E., İSMAİL M., Türk Polis Tarihi Asımlar Basımevi Ankara-1984

FINDIKLI Remzi ,Polis Eğitiminde Çağdaş Gelişmeler, Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polisi-Uluslararası sempozyum, Sem.Bil. Dizi: 3 (16-18 Ekim 1996), FAnkara 1997

George B. 1997

GİRGİN A. Haber Yazma Teknikleri İnkılap Yayınları İstanbul-2001

GÖKÇE E. & SEMİZ 21.Y.Y. Polisinin Yetiştirilmesi 21. Y.Y.Polisin Temel Sorunları ve Çağdaş Yaklaşımlar, Asayiş Daire Başkanlığı Yayınları, EGM Yayınevi Ankara-1998

GÜLLER M. Sosyolojik Açıdan Polis Güvenliği, 1. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğuda Güvenlik ve Huzur ve Huzur Sempozyumu Bildirileri Elazığ – 2000
GÜLŞEN H. Devlet Güvenliği ve Polis İstanbul - 1986

KARAGÖZ A. Polis İdari Kolluk Yetkileri, Bu yetkilere Başvurmada Maddi Şartlar İstanbul - 1990

KESERCİOĞLU T. 21. Y.Y.lda Polisin Eğitimi Sempozyumunda makale Ankara-2000

KUYAKSİL A. 155.Yılında Polis Teşkilatının Tarihçesi Ankara-2000

KÜLLÜ M. Polis Örgütlerinde Personelin Eğitimi Ankara –1998

MacDonald, B Elliott, J. Logan, T. Norris, N. Norris,. J.Kushner. The New South Wales Police Recruitment Education Programme An independent Evaluation

Milletimizin Hizmetinde 150. Yıl Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları Ankara-2000

OKÇABOL, Derviş Teşkilat ve İdare Bakımından Türk Zabıtasının Tarihi Tekamül Safahatı ve Bugünkü Türk Polisinin Mahiyet ve vasıfları, Polis Dergisi, Ankara-1938-1939

ONAR Sıddık Sami, İdare Hukukunun Umumi Esasları İstanbul-1966

ORHUN H. N. Subaşı Polis Dergisi Ankara-1938

ORHUN H.N. Eski Türklerde Zabıta Amiri Ankara-1938

ÖZCAN M. Polis Akademisi Öğretim Üyesi Değerlendirmeleri Ankara-2000

Özyiğit, E., Uşlu, E. Bilgi Toplumunda Polis. Polis Dergisi Ankara-1998

Polis Dergisi 155 Özel Sayısı Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları Ankara-2000

Polis Dergisi 156. Yıl Özel Sayısı Ankara-2001

Polis Dergisi EGM Basımevi 1. Sayı Ankara-1991

Polis Okulları Ders Kitapları Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları

SALMANER H. Polisin Adli Görevleri İle İlgili El Kitabı Uyan Matbaa Ankara-1987

SEVİNDİK Aytekin Çevik Kuvvet Rehberi Eksen Basım Yayın İstanbul-1997

SOKULLU R. Füsün Akıncı Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi Polis Alt-Kültürü ve İnsan Hakları Gümüş Basımevi İstanbul-1990

SÖNMEZ A. Güç Savaşlarından korunmak için, Hürriyet İnsan Kaynakları

ŞAFAK A. Güvenlik Kuvvetleri ve Polis Mevzuatı Liberte Yayınları Ankara-2000

ŞAHİN E. 1907'den 2000'e Polis Okulları Ankara-2001

ŞEN Sebahattin 20. Yüzyıl Başında Polis Teşkilatı Erzurum-1990

TONGUR H. Türkiye'de Genel Kolluk Kanaat Basımevi Ankara-1946

TUĞLACI P. Çağdaş Türkiye 2.Cilt Cem Yayınevi İstanbul-1989

UZUNÇARŞILI İsmail Hakkı Kapıkulu Ocakları Ankara-1943

Vanessa, P.(2000) Police pooling evidence, to bolster training standards. People. Management, vol 6. Issue 1,p.12.U.K

YAŞAR Y. Açıklamalı Polis Meslek Hukuku Başkent Klişe Yayınevi Ankara-1996

YAŞAR Y. Açıklamalı Polis Meslek Hukuku Başkent Klişe Yayınevi Ankara-1999

EKLER

Geçmiş yıllardaki bazı zabıta kıyafetleri

YENİÇERİ DEVRİ
YENİÇERİ AĞASI

Bu fotoğraflar Ankara Polis Enstitüsü Kıyafet Müzesindeki tarihi bilgilere dayanılarak Polis Tatbikat Lâburatuvarları Memuru ve Jandarma Subay Okulu Kriminalistik Öğretmeni Bay Hulusi Çelik tarafından taktire şayan bir itina ile vücade getirilen mankenlerden alınmıştır.

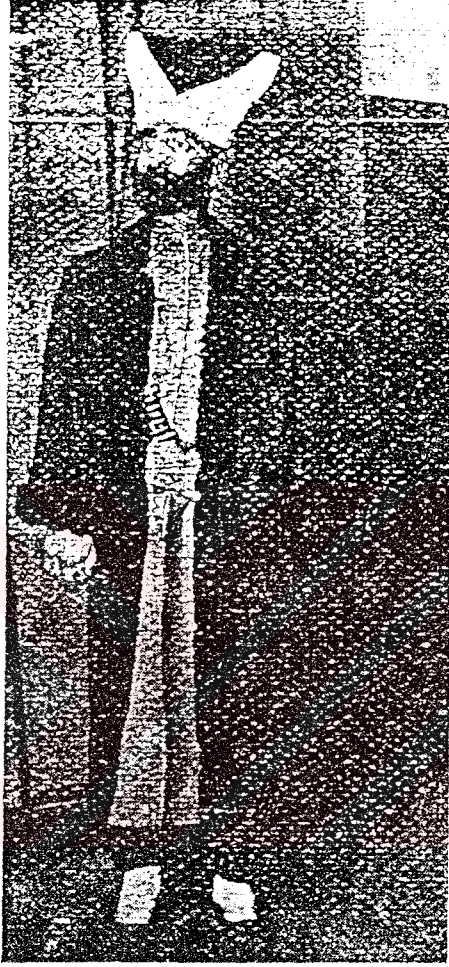
YENİÇERİ DEVRİ
KULLUKCU ÇAVUŞU KARAKULLUKCU

YENİÇERİ DEVRİ
BOSTANCIBAŞI

YENİÇERİ DEVRİ
VEZİR BAŞTEBDİLİ SUBAŞI

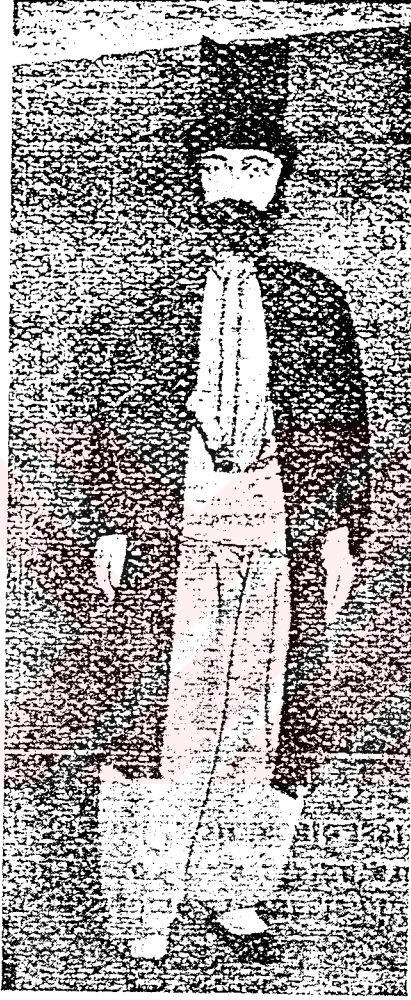
YENİÇERİ DEVRİ
ASESBAŞI

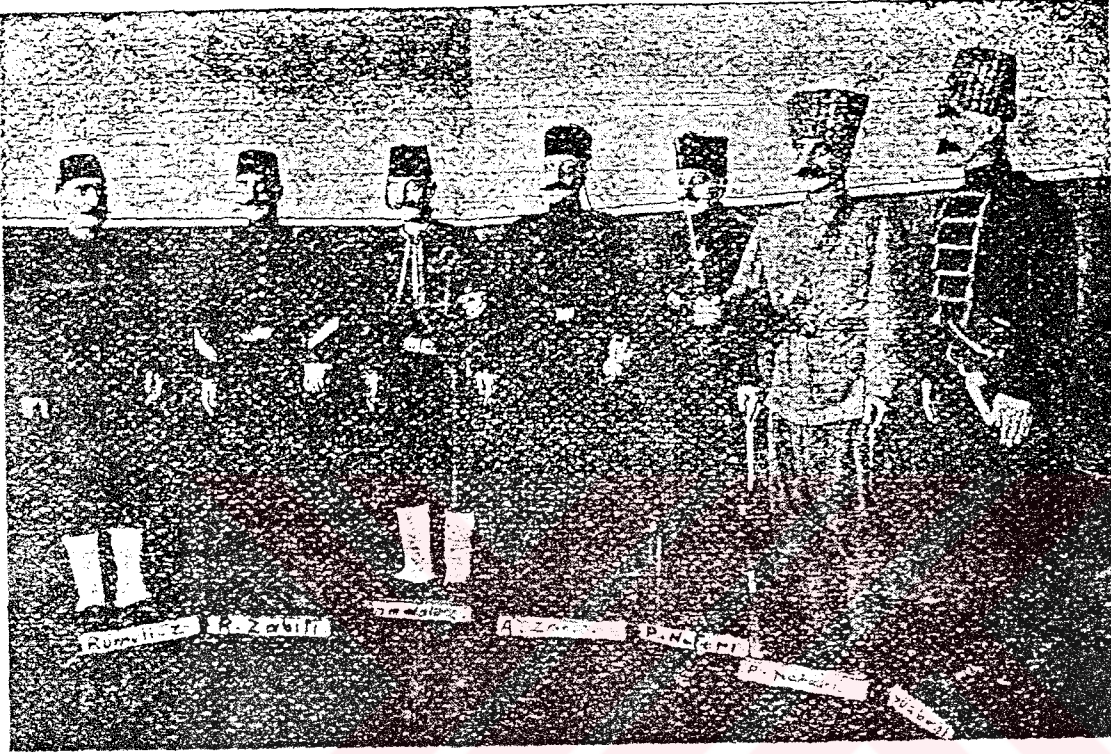
YENİÇERİ DEVRİ
SALMA NEFERLERİ

YENİÇERİ DEVRİ
GALATA ÇAVUŞU

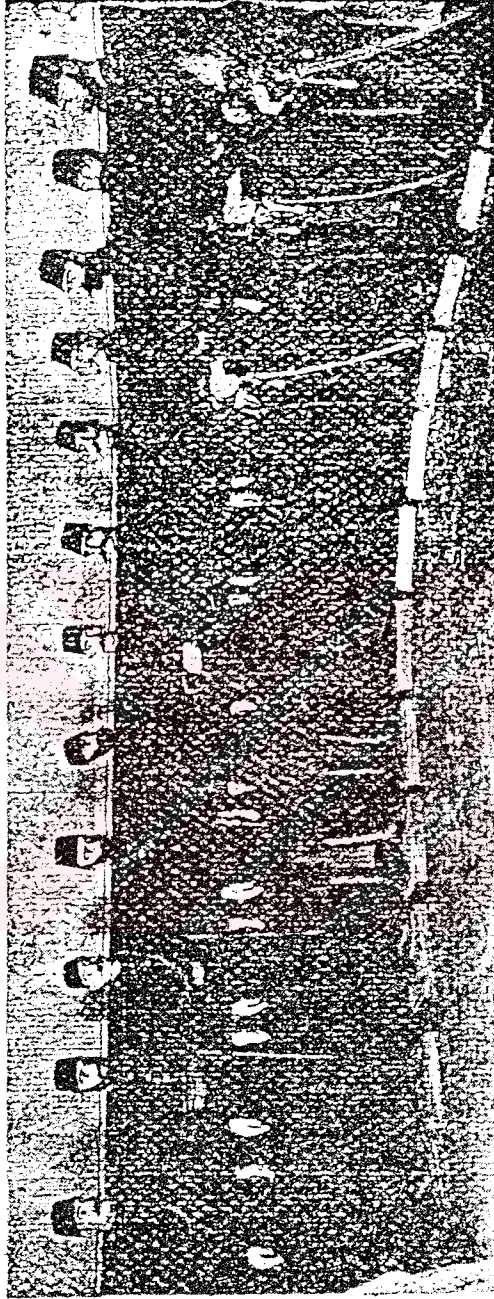

YENİÇERİ DEVRİ
BÖCEKBAŞI

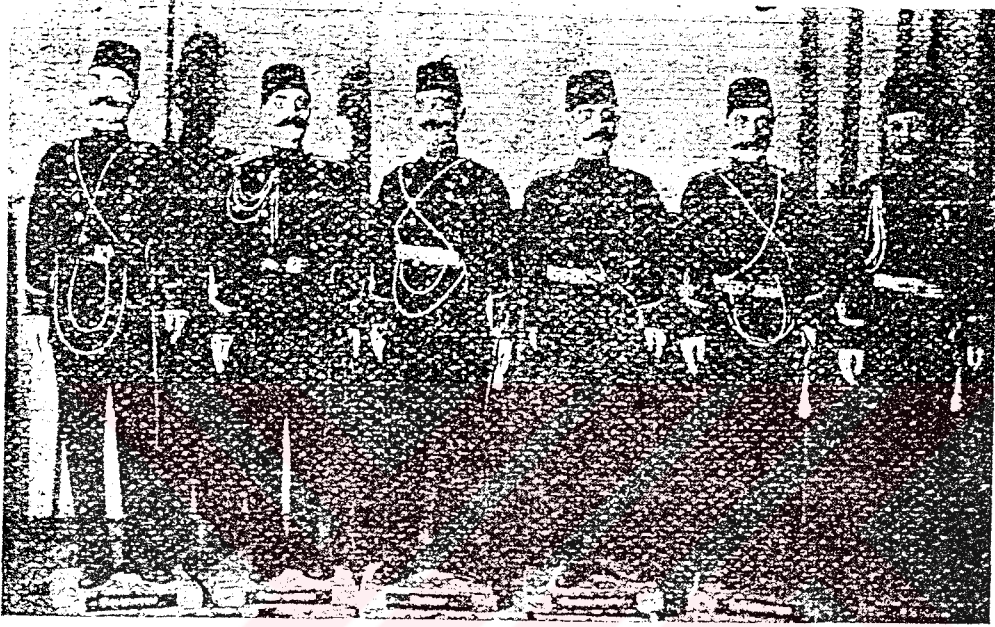
ASAKIRI MANSUREI MUHAMMEDIYE DEVRI

1826 — 1846

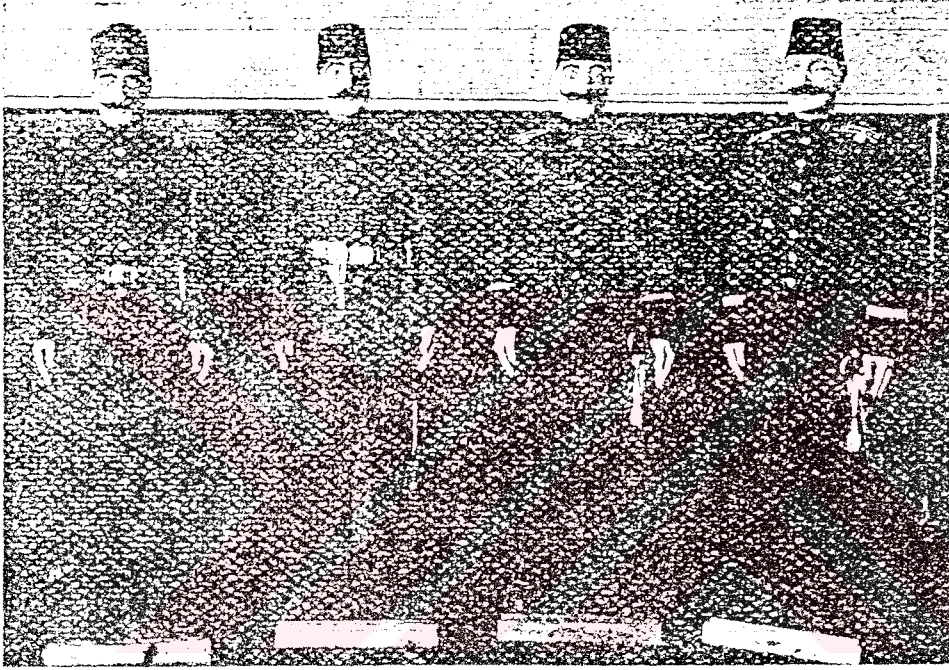

ZABTIYE MÜŞÜRİYETİ DEVRİ

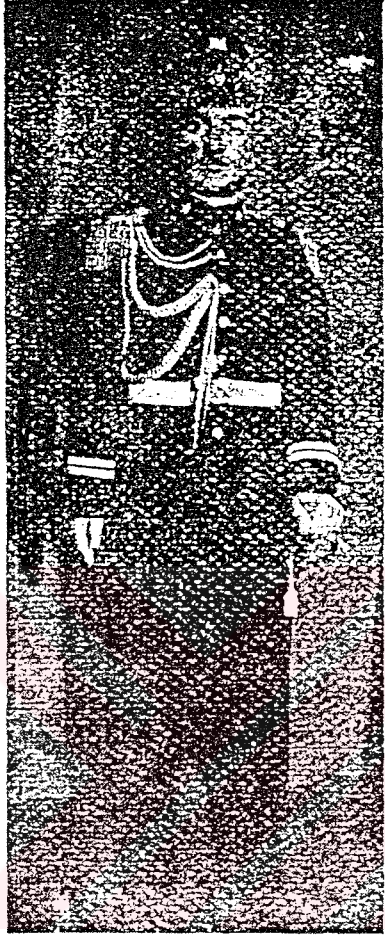
1846 — 1879

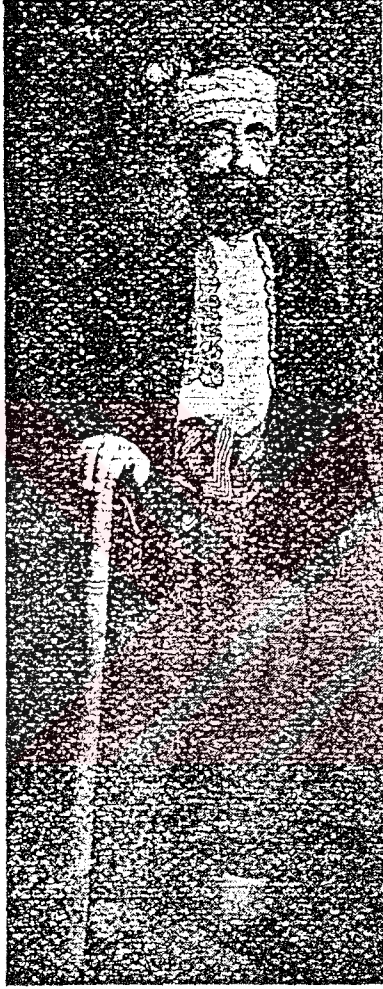
ZABTIYE NEZARETI DEVRI
1879 — 1909

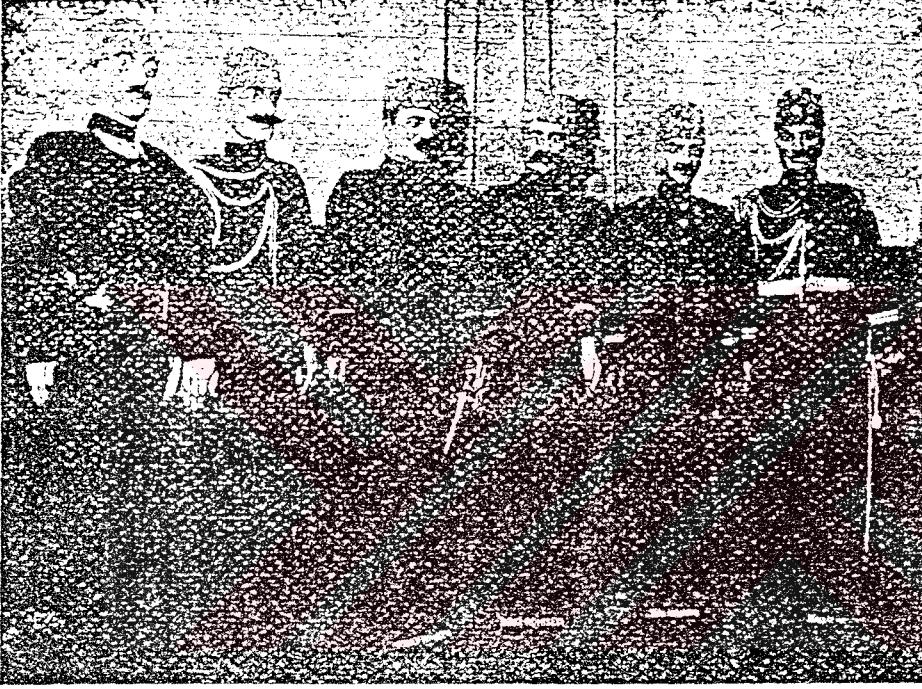
MEŞRUTİYET DEVRİ
İLK KIYAFET

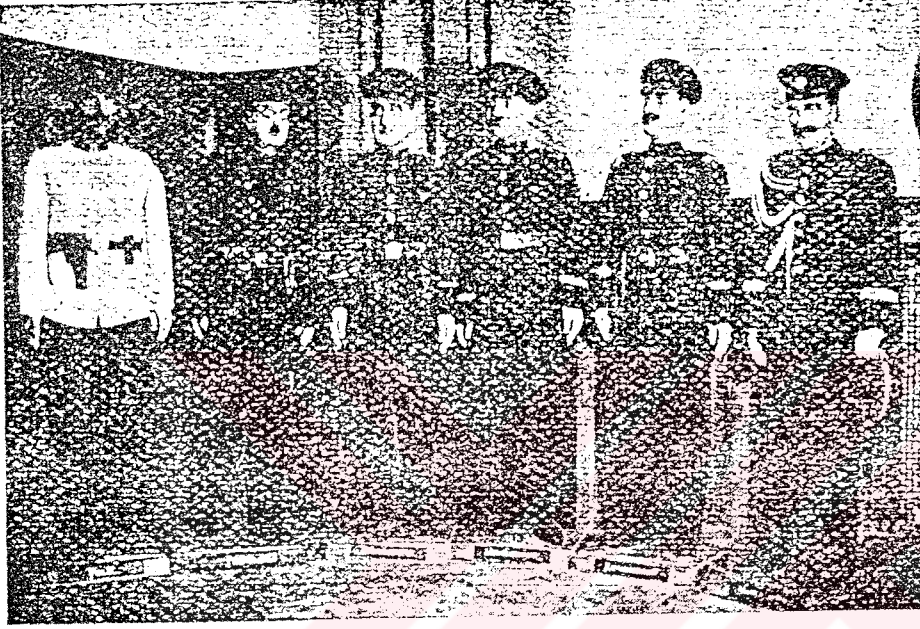
MESRUTİYET DEVRİ
MERKEZ MEMURU

MEŞRUTİYET DEVRİ
ÇARŞI ve NAHALLE BEKÇİSİ

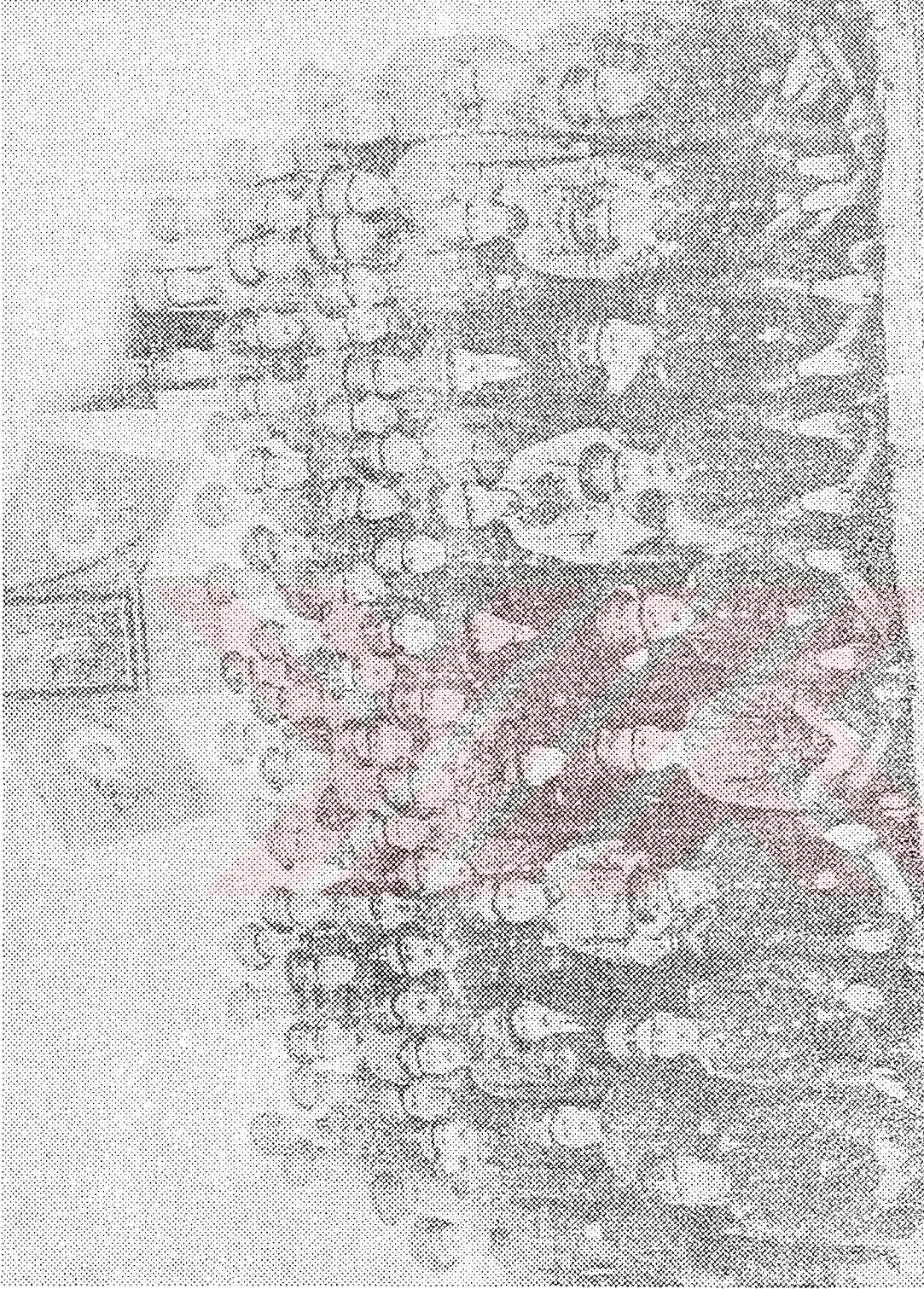
MEŞRUTİYET DEVRİ
SONRAKİ KIYAFET

CUMHURİYET DEVRİ
İLK KIYAFET

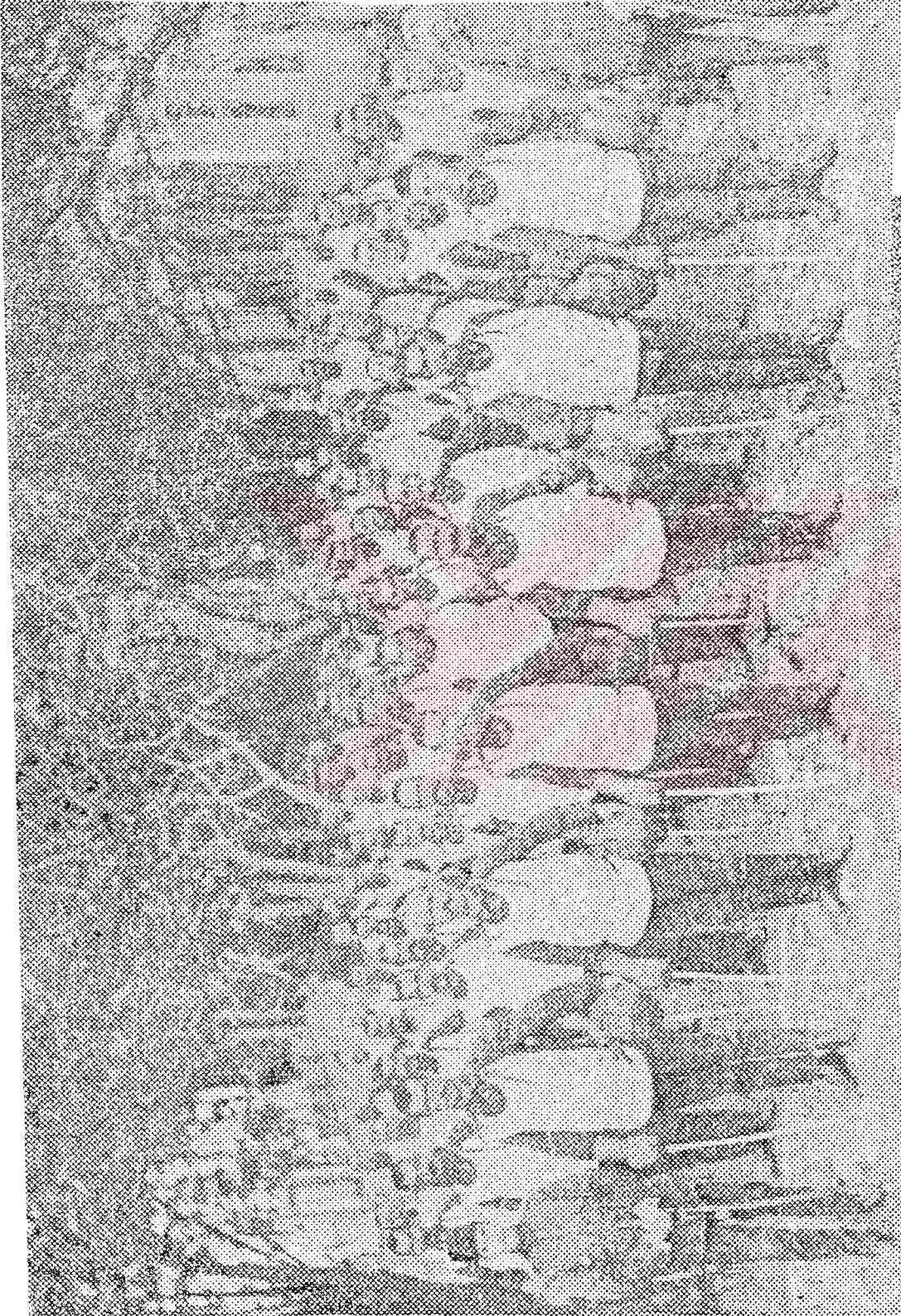
Konya Polis Okulu'nun 5 Inci devresinde eğitim gören
öğrenciler jimnastik dersinde

Konya Polis Okulu'nun 9 uncu eğitim devresini tamamlayan
polis okulu öğrencileri ve öğretmenleri

Beyrut Polis Okulunda eğitim gören 6. Devre Polis ve
Öğretim Görevlileri

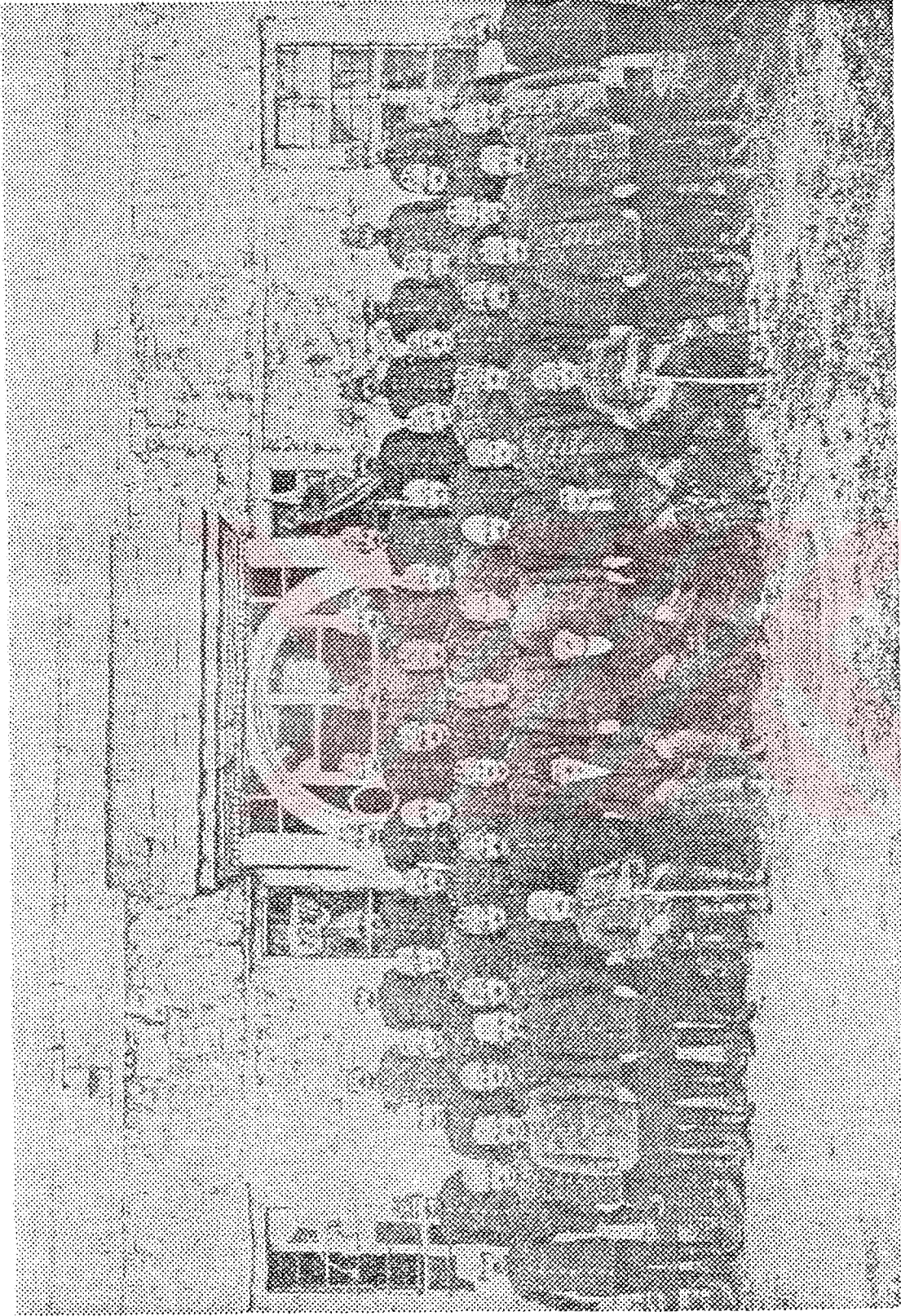

İstanbul Polis Okulunda eğitim gören Polis Memurları

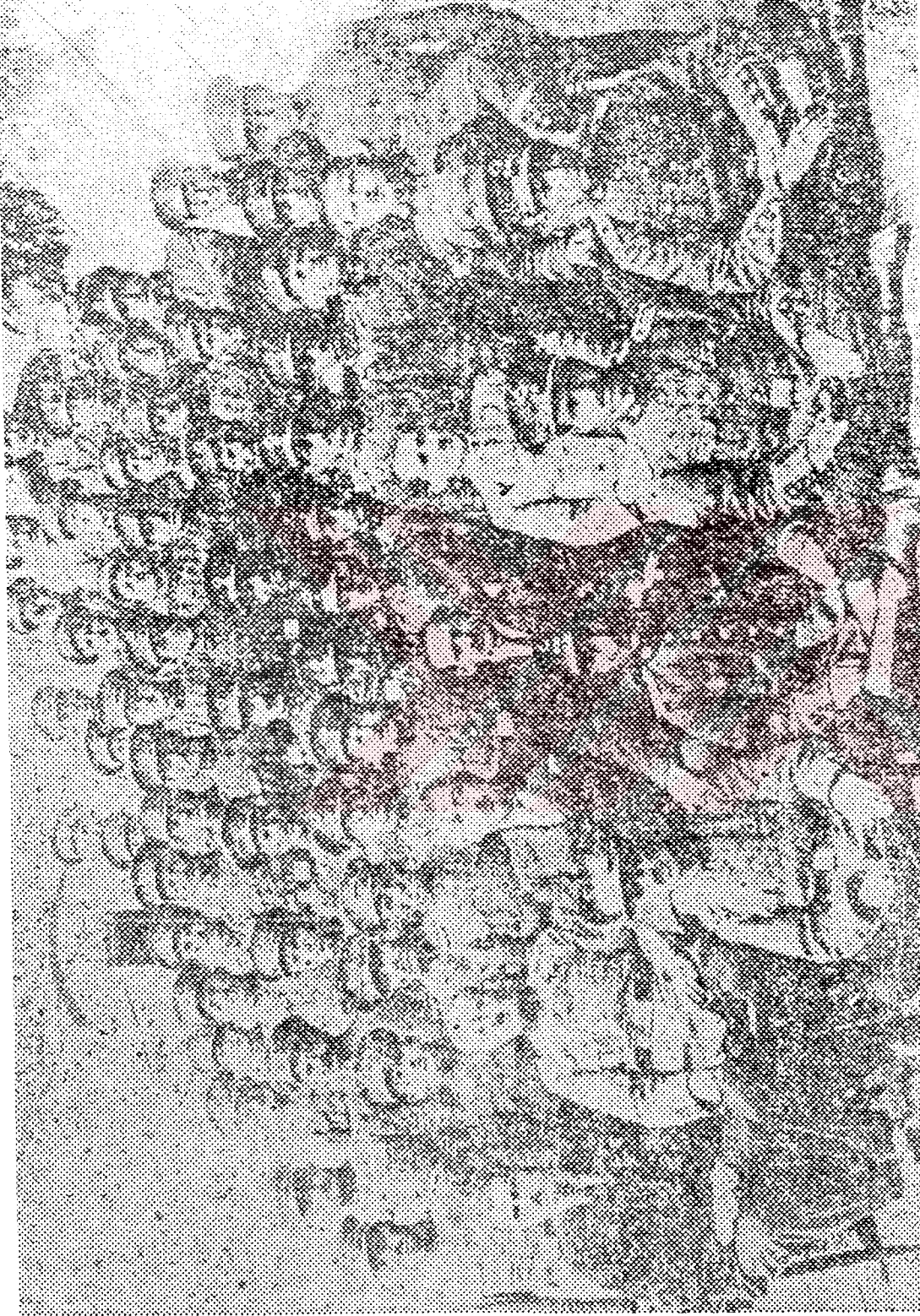
eskim dersinden önce toplu halde

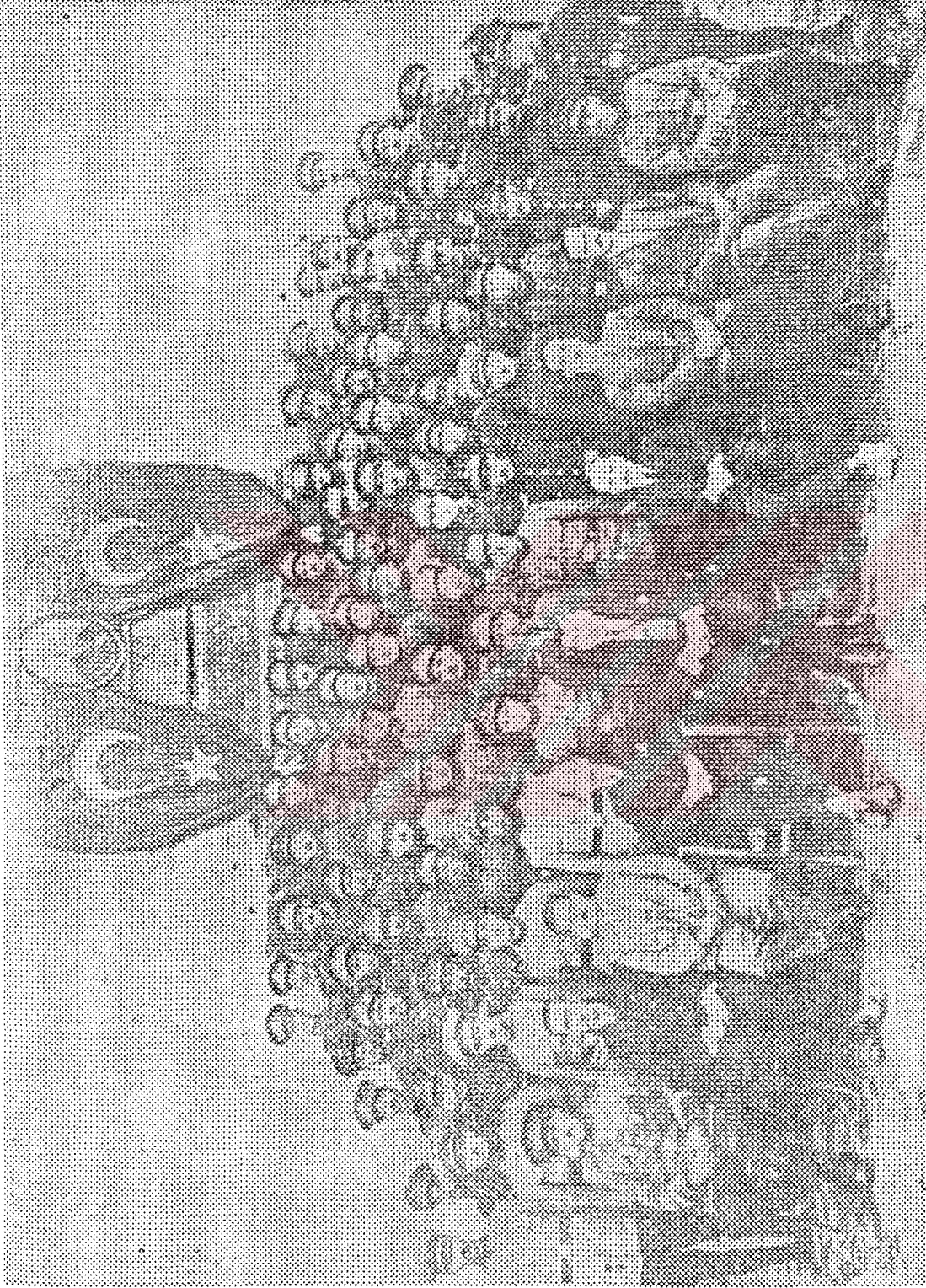
Selank Polis Okulu'nda
eğitim gören polisler yakın savunma eğitiminde

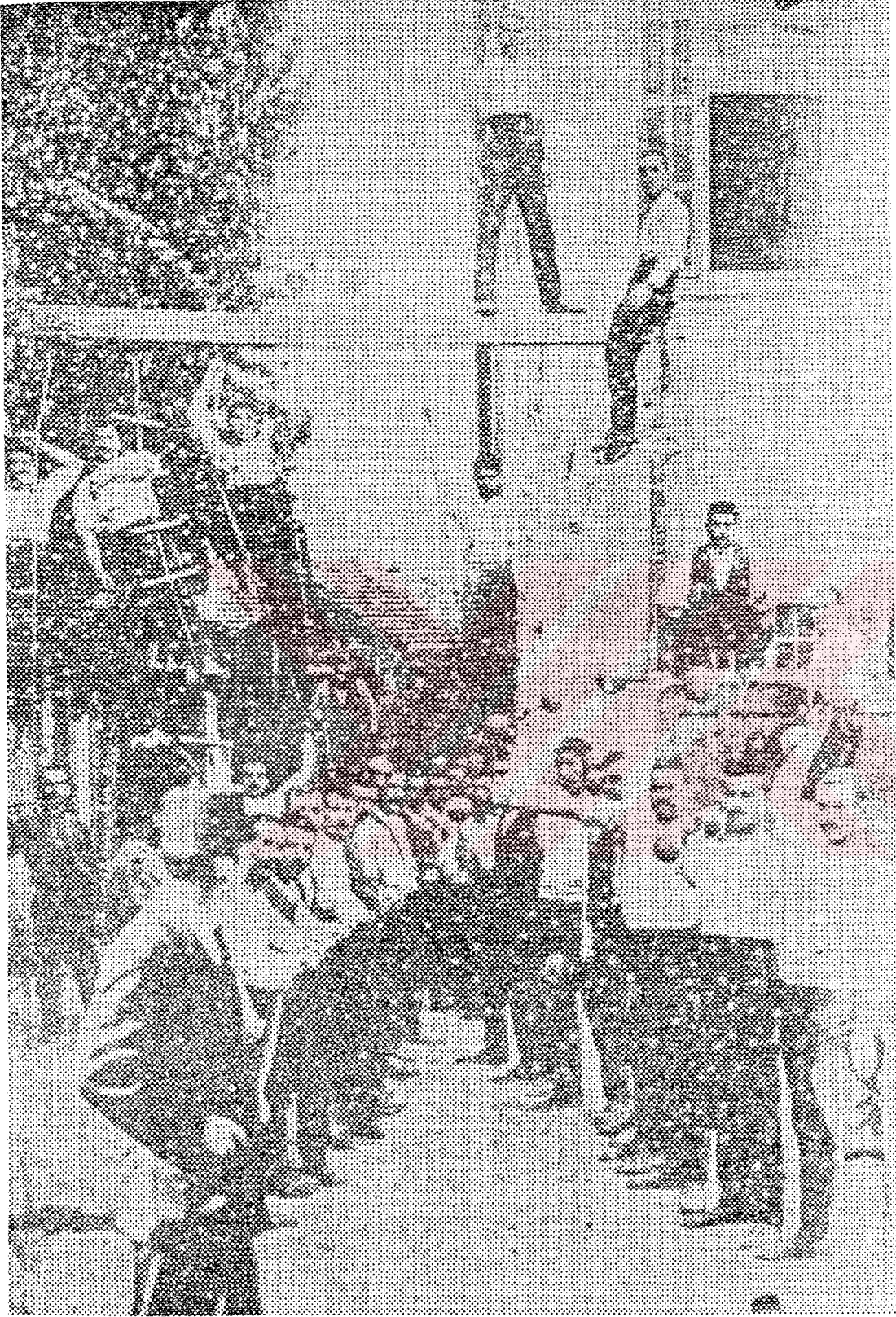
Erzurum Polis Okulunun  ğretim kadrosu ve öğrencileri

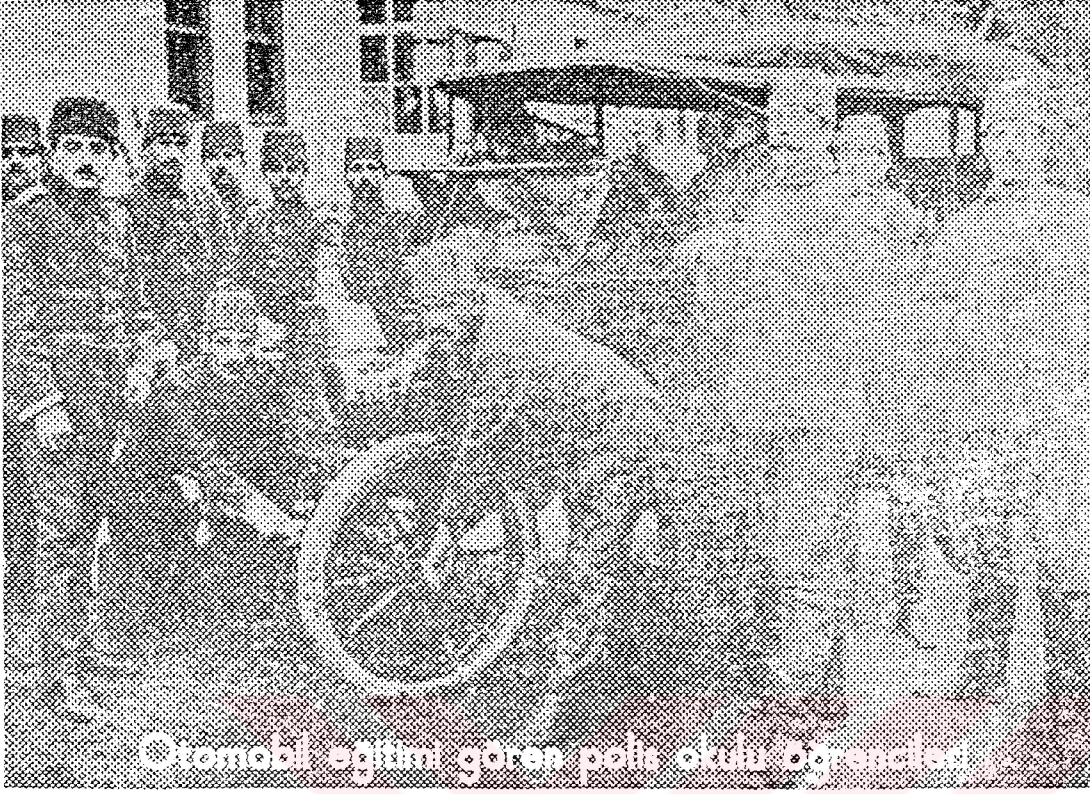
Trabzon Polis Okulu'nun 2. Eğitim ve Öğretim
Devresinden mezun olan öğrenciler ve
Polis Okulu görevlileri

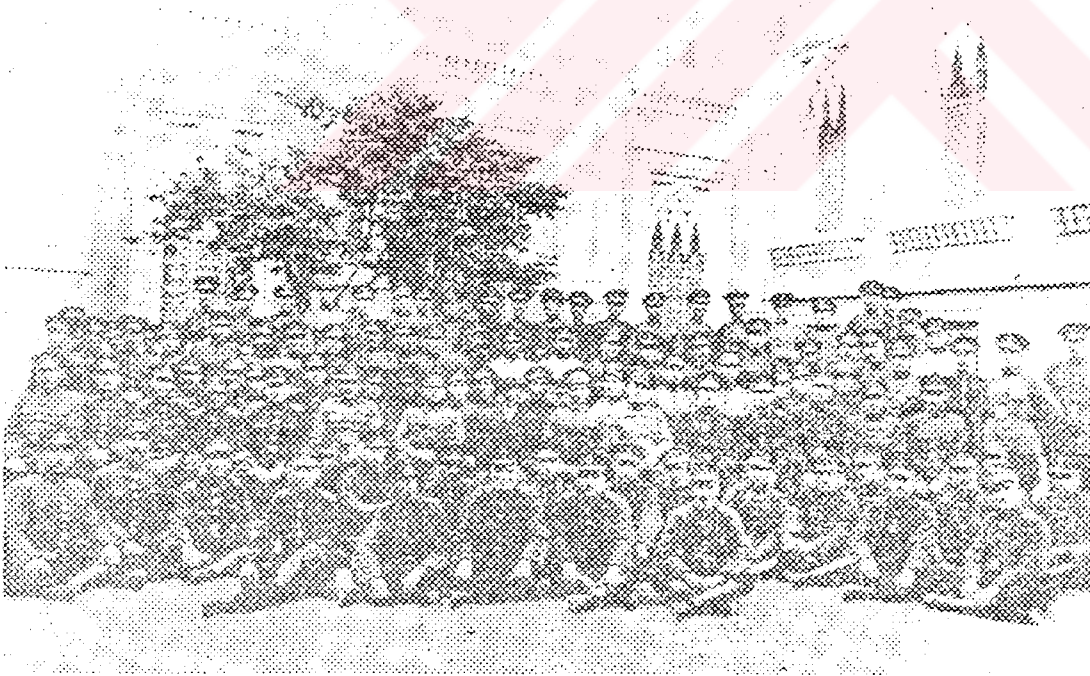
Konya Polis Okulu'nun 4 öncü eğitim devresini tamamlayan
polis okulu öğrencileri ve öğretmenleri

Beyrut Polis Okulu'nda beden eğitimi çalışmaları

Otomobil eğitimi gören polis okulu öğrencileri

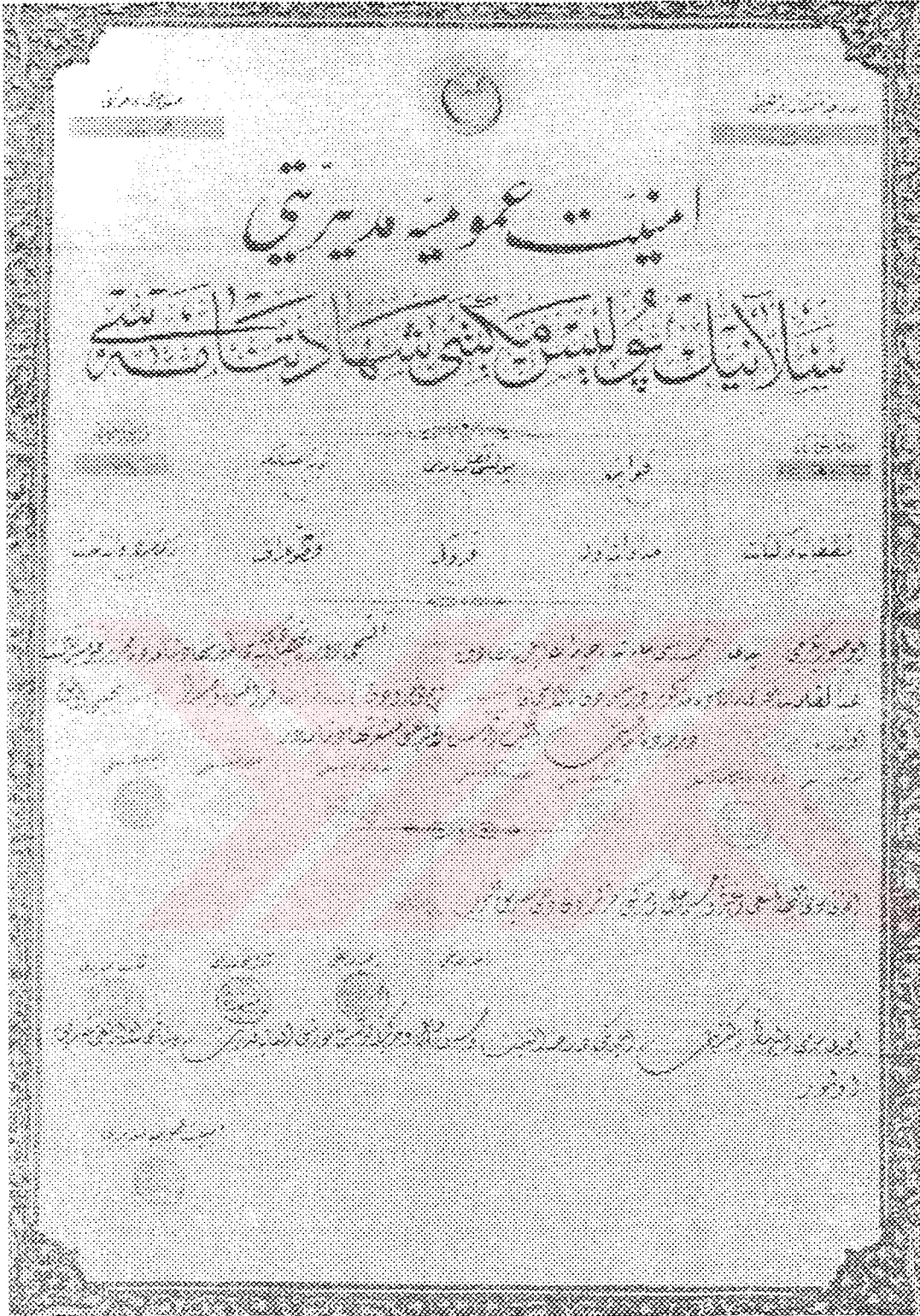
İstanbul Polis Okulu'nun 34 üncü devre eğitimine katılan
polisler ve öğretmenleri

İstanbul Polis Okulu Öğretmen Emniyet Mâdârlerinden
İbrahim Feridun

		SAYI DEVRE	
İstanbul Polis Okulu'na 42 nci devresinden diploma almaya hak kazanan Mehmet Cemalettin Efendiye ait diploma			
			
Hukuk ve Adalet Bakanlığı Polis Okulu 1914	Mevazıat ve İstisna 1914	Taltikat ve Terbiye 1914	Taltikat ve Terbiye 1914
Taltikat ve Terbiye 1914	Mevazıat ve İstisna 1914	Taltikat ve Terbiye 1914	Taltikat ve Terbiye 1914
Bu diploma, yukarıdaki kısımlara nazaran polis okulu'na 42 nci devresinden diploma almaya hak kazanan Mehmet Cemalettin Efendiye ait diploma			

İstanbul Polis Okulu'nun 42 nci devresinden diploma almaya
hak kazanan Mehmet Cemalettin Efendiye ait diploma

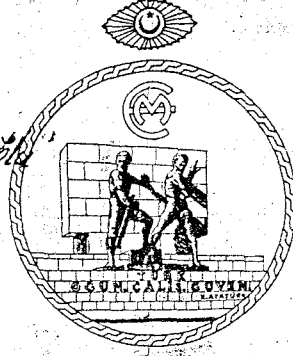

14 Temmuz 1327 tarihinde Selanik Polis Okulu'ndan diploma alan Komiser Abdulkadir Efendiye alt diploma

Okulda eğitim gören Komiser Kazım Efendiye ait
16 Mayıs 1324 tarihli diploma.

Rütbesi: Polis memuru
Okul No.: 115
Sicil No.: 453382 - 942
Adı, soyadı: Mehmet İmamoğlu
Doğum yeri: Giresun
Doğum yılı: 1329

Diploma No.: 115
Başarı derecesi: İyi
Durumu: Piyu

T.C.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İstanbul
Polis Okulu
DİPLOMASI

DERSLER	NOT
Ceza Kanunu	9
Ceza Tatbikatı	9
Kanun, Nizamlar	7
Belediye Zabıtası	8
Meslek Terbiyesi	9
Mali Bilgi	10
İktisadi Bilgi	9
Yurt Bilgisi	8
Korunma	8
Tarih - Coğrafya	9

DERSLER	NOT
Dedektiv	10
Parmak İzli	8
Sağlık Bilgisi	7
Lisan	5
Hesap	7
Türkçe	8
Beden Terbiyesi	10
Atlı Binicilik	6

Yukarıda künyesi yazılı Mehmet İmamoğlu Polis Okulunun 1946-1947 ders yılı Altıncı dönemine devam etmiş ve yukarıdaki derslerden yapılan sınavlarda İyi derecede başarı göstererek bu diplomayı kazanmıştır.

İstanbul Polis Okulu
Müdürü

Emniyet Genel Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

30.09.1971 yılında Tokat ili Zile ilçesinde dünyaya gelmişim. İlk, orta ve lise tahsilimi Tokat ilinde tamamladıktan sonra, 1990 yılında Polis Akademisini kazandım. 1994 yılında Polis Akademisinden mezun olarak, Florya Polis Eğitim Merkezi Müdürlüğünde Komiser Yardımcısı olarak göreve başladım.

1994 yılında evlendim. Kemal ve Nihal isminde iki çocuğum var. 1998 yılında Etiler Polis Eğitim Merkezi Müdürlüğüne atandım. Silah Bilgisi Atış Uzmanlığı, Trafik ve Çevre Bilgisi Eğiticiliği, Bilgisayar operatörlüğü, TS-IEN ISO 2001 Deneticiliği gibi kurslar aldım. İyi derecede Almanca biliyorum. Ayrıca birçok mesleki kurslara katıldım.

Halen Etiler Polis Eğitim Merkezinde idarecilik yanında Meslek Etiği ve Silah atışı derslerini vermekteyim.

